

Tecriti Yaşayanlar Anlatıyor

Hapishane Mektupları

İnsan Hakları Derneği

TECRİTİ YAŞAYANLAR ANLATIYOR

Hapishane Mektupları

İnsan Hakları Derneği Genel Merkezi
Tunalı Hilmi Cad. No: 104/4
Kavaklıdere / ANKARA
Tel-Fax : 466 49 13-14

1. Baskı 2006 / Ankara
ISBN 975 7090 13-1

Sayfa Düzeni ve Kapak Tasarımı :
Dipnot Yayınları
Baskı ve Cilt: Mattek matbaası
0 312 229 15 02

Bu Kitap İHD İktisadi İşletmesi tarafından bastırılmıştır.

İnsan Hakları Derneği

**Bu kitabı,
Kitapta yayınlanmak üzere mektup gönderip disiplin
cezası alanlara ve disiplin cezalarını verenlere ithaf
ediyoruz.**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	5
ÖNSÖZ.....	3
SUNUŞ	5
Merhaba Sevgili Güzel İnsanlar (Gülseren Özdemir)	9
Rengin (Hazine Alçı)	11
Merhaba (<i>Gönül Bulut</i>).....	13
Merhaba (Gülizar Akın)	16
Merhaba Arkadaşlar (<i>Nevin Berktaş</i>).....	20
İHD'ye Merhaba (Vahdettin Budak)	28
Merhaba (Dilek Öz).....	43
Merhaba (Latif Sönmez).....	45
Merhaba Değerli Dostlar (Faik Taç).....	46
Merhaba (Ahmet Mustafa)	52
İHD Cezaevleri Çalışma Grubu Çalışanlarına (M. Sabri Yakut).....	57
Merhaba (M. Yavuz - A. Çakar)	64
İnsan Hakları Derneği'ne (<i>M. Nuri Tanış</i>).....	68
İnsan Hakları Derneği Mektup Komisyonuna (Ahmet Kaya) ..	77
Duvarlar Birer Mezar Kitabesi (M. Emin Sirca)	92
Anlatsam (İhsan Doğa)	95
Merhabalar (Nevzat Kuytürka /Mehmet Yaman)	98
Tecrit (Ömer Yıldırım)	107
Merhaba (Şakir Akkurt).....	114
Merhaba (Tuncay Doğan).....	119
Merhaba (Bülent Akar)	124
Özlemlerimizce Merhaba (Şermin Dorak)	142
İnsan Hakları Derneği'ne (Nihat Yağız).....	145
Merhaba dostlar, (Abdullah Çelik).....	150
Merhaba (Nedim Gül)	153
Birêz Rêveberiya Komeleya Mafên Mirovan (Abdulkahar Aksoy).....	160
Merhaba (Baran Latif Kaya).....	166
Değerli İHD çalışanları, Sevgili Dostlar! (İbrahim Yapıcı).....	168
Merhaba Değerli Dostlar (M. Emin Karatay).....	171

İnsan Hakları Derneği

Sayın Alataş, (Kureyş Bakay)	175
Değerli İHD'liler (A. Oral).....	179
Merhaba (Soydan Akay).....	185
Sevgili İHD çalışanları merhaba... (Necdet Sever).....	188
Hüzünler Alev Alev (Mehmet Turgay)	190
Merhaba Arkadaşlar (Murat Türk).....	192
Merhaba (Sadık Erdem, İsmail Koyun ve Vedat Demirkol) ...	199
İHD'ye (Barış Açık)	203
Guti'nin Haykırışı (Şevket Bilici).....	206
Sevdiğim (Turgay Ulu).....	210
Sevgili İnsan hakları Savunucuları Merhaba (Zeki Şahin)	216
Merhaba (Savi Özbil)	224
Merhaba (Ejder Elyakut)	232
Merhaba (Yaşar Cinbaş)	235
Bir Yalnızlaştırma Hikayesi (Menaf Osman)	246
Merhaba! (M. Ali Özdoğan)	252
Tecrit politikalarına karşın "Özgür Tutsaklar" Gerçeği (Alican Demir).....	255
Merhaba (Mehmet Akpolat)	258
Sevgili İHD çalışanları (İsmail Biçen).....	260
Mahkumların Çizimleri	263

ÖNSÖZ

Hüzün dolu bu gece de yine
asi gönül
Giden bir Sevgilinin
terk ettiği aşktan değil
Sanırsın oltaya takılmış çırpınıyor.
Belki, işkencede birileri.
Şehrin ışıkları bir yanıp
Bir sönüyor
Cam fanusta bir ışık
Yine kendini yakıyor...
Bir şeyler oluyor¹...

Kadim zamanlardan beri Hapishaneler dünyada ve bu ülkede otoriteye itiraz ve muhalefet edenlere karşı yıkıcı bir öfkenin ve tarifsiz bir kıyıcılığın nasıl ortaya konulacağına dair ibretlik resimlerle hafızamıza kazındı.

İHD'nin bu ülkede yirmi yıl önce kuruluşunun ana nedeni hapishanelerdeki katliamlara karşı çıkmaktı. Yirmi yıl önce hapishane kapılarında gözyaşı döken anaların dayanışmasının, itirazının sesi idi. Yirmi yıl sonrada yine hapishane kapılarında analar gözyaşı döküyor. Yine İHD onların sesi olmaya çalışıyor.

Türkiye' de 1980'li yıllardan bu yana cezaevlerinde ciddi sorunlar yaşanmış ve yaşanmaktadır. Devletin tutukluların can güvenliklerini korumakla yükümlü olduğu halde, yapılan operasyonlar sonucunda pek çok tutuklunun ölmesi, kamuoyunda bu ölümlerden devlet

¹ Binali Gençal. Buca 2 No'lu F *Tipi Bir Şeyler Oluyor* adlı çalışma

İnsan Hakları Derneği

görevlilerinin sorumlu olduğu kanısını oluşturmuştur. Bu süreçlerde sorumlular hakkında açılan soruşturmalar takipsizlikle sonuçlanmakta ya da açılan davalar sonucunda berat kararları verilmektedir. Bu ülkede cezaevlerine karşı geliştirilen devlet politikası sonucunda yüzlerce insan ölmüş veya sakat kalmıştır.

Bu nedenle de F tipi cezaevleri çerçevesinde yürütölen tartışmalar bir bina sorunu olarak görölemez. Bugün İnsan unsuru gözardı edilerek sadece güvenlik sorunu olarak algılanmaktadır. Tutukluların fiziksel, sosyal ve psikolojik insanı gereksinimlerini yok sayan izolasyon yaklaşımıdır. Unutmayalım ki tarihte hücre sisteminin en acımasızca uygulandığı yerler 2. dünya savaşında nazi kamplarıdır.

İHD'nin bu çalışması küçükte olsa hapisanelerde yatan insanların çığlıklarının duyulmasına bir nebze katkıda bulunursa ne mutlu bize.

SUNUŞ

İnsan Hakları Derneği'nin 20 yıllık tarihinin en başta gelen çalışma alanlarından biridir Cezaevleri ve içerdekilerin insan hakları. Türkiye'nin son 30 yıllık tarihinde ki Devlet politikaları açısından ise tersine, içerdekilerin insan onuru ve haklarını ortadan kaldırmaya yönelik kurumlar olmuştur cezaevleri. Son otuz yılda yüzbinlerce insan askeri darbe ve olağanüstü yönetim hukuku mahkemelerinde yargılanıp cezaevlerine kapatıldılar.

Yine son otuz yılda Türkiye hapisanelerine devlet tarafından kapatılan yüzlerce insan ailesi ve yakınlarına "l" olarak teslim edildi. Oysa hukuk devleti normları cezaevlerine konulan insanların; cezalandırma yetkisini elinde tutanlarca toplumdan "dn" alındığı felsefesine dayanır. Yani cezaevlerine konulan insanların onuru, hakları, insani ihtiyaçlarının karşılanması ve en önemlisi yaşamı devletin sorumluluğu ve koruması altındadır. Uluslar arası İnsan Hakları belgeleri de tutukluların insan onurunun korunması, fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması koşullarının yaratılmasını devletlerin vazgeçilemez ykllkleri olarak belirlemiştir.

Türkiye'de cezaevlerine ilişkin uygulamalar ise insan onuruna ve insanın aynı zamanda sosyal bir varlık olduğu gerçeğine aykırıdır. Bugün F tipi cezaevlerinde binlerce tutuklu ve hükümlü tecrit ve izolasyon koşulları altında hücrelerde tutulmakta ve en temel insan hakları ihlal edilmektedir. Tek kişiye mahsus cezaevi rneği bir tek Türkiye'de mevcuttur. Tecrit ve izolasyon cezaevlerinde olağan bir cezalandırma yöntemi olarak uygulanmaktadır.

Kapatarak cezalandırma yöntemi ve cezaevleri 300 yıllık bir tarihe sahiptir. Günümüz dünyasında giderek

İnsan Hakları Derneği

daha fazla sorgulanan ve alternatif yöntemleri ön plana çıkarılan kapatarak cezalandırma yöntemi ve onun kurumları olan cezaevlerine İHD karşı çıkmaktadır.

Bir ülkede insan hakları durumuna ilişkin temel göstergenin devlete bağlı kapalı kurumlardaki uygulamalar olduğunu bilinciyle cezaevlerine ilişkin ilgimizi ve çalışmalarımızı bundan sonra da devam ettireceğiz. Duvarların arkasında neler oluyor bilmek istiyoruz? Bu bizim ve bütün toplumun en doğal hakkıdır. İHD olarak hiçbir ayırım yapmadan tüm içerdekilerin insan onuruna ve haklarına saygı ve bütün cezaevlerinin sivil izlemeye açılmasını istiyoruz.

Bu kitap içerdekilerin seslerinden yalnızca bir kısmı şöyle sesleniyorlar hepimize;

"Öyle hissediyorum ki, uzun süre bu koşullarda kalmanın faturası ağır olacaktır. Öyle duruma geliyorum ki: giderek içime kapanıyorum, konuşamıyorum, konuşmayı unutuyorum, ağız dolusu kahkahayı atmaya unutuyorum. Bu da beni ben olan insandan kopanyor. Bazen düşünüyorum kendi kendime "yarın dışarı çıkarsam, insanlarla yaşayabilir miyim, yoksa herkesten kaçar mıyım "bu da beni ürkütüyor, korkutuyor..... Çünkü insanlarla kalma alışkanlığını, cesaretini giderek yitirdiğimin farkına vanyorum. İşte tüm bunlar bana korkunç geliyor, acı veriyor. "

"Ben çocuklar gibi koşmak isterken, adımlanmın beton duvarda yarım kalması gibidir. "

"Gökyüzünün dört köşeli olmasıdır. Güneş ışınlarını görmek için sandalyeye çıkmak zorunda kalmaktır"

Bu sesleri duymalı ve onlarla fotoğraf karelerinde kalan ilişkimizi yeniden kurmalıyız. Bugün içerde olanlar kimimizin komşusu, kimimizin arkadaşı, kimimizin

kardeşi, kimimizin çocuğu, kimimizin annesi yada babası, etrafınıza bakın, bir eksiklik issetmiyormusunuz?

Bu kitapta yayınlanmak üzere binlerce mektup aldık, halen gelmeye devam ediyor. Mektuplarımı bir kitabın sınırlı sayfalanna sığdıramadımız tüm tutuklu ve hükürlülerden özür diliyoruz.

Cezaevleri hep varolmayacak!

İHD Genel Merkezi Cezaevi Komisyonu
Yüksel Mutlu
Reyhan Yalçındağ
Ethem Açıkalın
Necla Şengül
Nejat Taştan

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Merhaba Sevgili Güzel İnsanlar (Gülseren Özdemir)

Yaşadığımız cennet coğrafyada halkları, kültürleri, insanları soluksuz bırakan baskı-inkar ve şiddete dayanan zihniyetin son bulacağı umudu ve inancıyla başlıyorum satırlarıma. Yapacağımız çalışmayla artık tüm toplumu ilgilendiren ve etkileyen tecrit zihniyetini-tecridi ele almanız büyük önem taşımaktadır. Sizler bu çalışmanızla kuyunun dibine itilen insanlara ulaşmaya çalışmaktasınız ve bizler de yüreği umutla, inançla dolu ama toplumdaki dış dünyadan yalıtılarak kuyunun dibine mahkum edilen insanların arasından cevap vermek istedik.

Derin bir kuyu! Böyle tanımlanabilir tecrit.Yani insan olandan mahrumiyet. Derin bir kuyuya atılmışız. Burada söz konusu olan bir toplum, bir insanlıktır; tüm benliği yok edilerek başkalaşıma uğratılmak, tüm benliği yok edilmek istenen. Bir zihniyet haline gelen tecridin yarattıklarına, yaratacaklarına ve yaşananlara, yaşatılanlara, yaşatılmak istenenlere karşı duyarsız, sorumluluk taşımayan, bencil bir insan ve toplum gerçekliği, açıkçası en büyük savaşlardan daha büyük bir tehlike taşımaktadır.

Bunun bilincini oluşturmakla birincil derecede sorumlu olan aydın, entelektüel ve demokrat sivil toplum oluşumları ve çevreleri mücadele etmeli, adım atmalı, alternatif yaratmalıdır. Korkuların, kaygıların üzerinde yükselen tecrit, demokratik bilincin, zihniyetin ve bu zihniyetin siyaset alanının mücadele yöntemlerini geliştirememesinin, yaşama geçirememesinin yarattığı büyük boşluktan beslenmektedir. Özcesi, demokrasiyi, demokratik zihniyeti yükseltmemek, tecridi, tecrit zihniyetini doğurmaktadır. Bunun en büyük sonucu ise giderek insanlık/ insan olma değerlerinin tükenmesiyle, tüketilmesiyle birbirinden giderek yalıtılan, küçük parçalara bölünen, etkisiz kılınan ve en yakınında yaşanan savaşlara, şiddet olaylarına, inkar ve imha siyasetine karşı seyirci konumda kalan insan gerçekliğidir.

İnsan Hakları Derneği

Ve cezaevleri...Yaratılmak istenen en küçük toplum modelleri. Yaratılmak istenen, iradesiz, tepkisiz, bencil, düşünemeyen insanın deney alanı. Evet, birer tecrit yuvası olan cezaevlerinin yegane amacı budur. Tecrit zihniyetine (OKUNMUYOR) bir insan ve toplum gerçeği yaratabilmek...

Yaptığınız çalışmanın yaşam bulabilmesi, pratik bir boyut kazanması en çok bu nedenle önemlidir. Çünkü cezaevi duvarlarını aşan tecrit gerçekliği, tüm insanlığı, tek tek bireyleri tehdit etmektedir. 'Zamana yayılan ölüm' olan tecride karşı durmak bu nedenle tüm insanlığın ve tek tek bireylerin sorumluluğudur.

Derin bir kuyuya mahkum edilmişiz.Çoğu zaman sesi mizi duyurabilmek için ciğerlerimiz patlarcasına bağırarak isteriz ve çoğu zaman sesin duyulmaması, kanayan bir yaraya dönüşür yüreğimizde.

Bazen çocuk sesleri, gülme sesleri duyulur duvarların ardında. Bazen mahkeme, hastane yolunda ringin içinde insanları seyre dalarsın... Ve sen derin kuyunun duvarları ardında tüm bunlardan yalıtılmış, koparılmışsındır. Dokunmak, uzanmak YASAK! Kimi zaman bir uçurtma tüm masumiyetiyle süzülür gökyüzünde. Erişmek, ulaşmak, onunla birlikte özgürlük, sevgi, barış kokan, eşitlik kokan düş ve düşüncelerinden dolayı disiplin duvarlarına çarparsın.Ama inatla,yüreğın umut dolu ulaşmaya çalışırsın rengarenk uçurtmaya, masum çocuk gülüşlerine. Barış ve özgürlükle işli yarımlar için...

Sizleri bu umutla selamlarken çalışmalarınızda başarılar diliyorum, diliyoruz. Sevgilerimle

Gülseren Özdemir
Gebze Cezaeviİstanbul

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Rengin (Hazine Alçı)

Telefona,
ampule,
musluğa, çantaya
revire, ilaca
deterjana, sabuna
suya, süpürgeye
kantine, nefes hariç herşeye
dair dilekçesi yazılır buranın
cevap beklersin
en acısı ve en tatlısı postayı beklersin
Hiç bir şeyi beklemediğin kadar
Arama gelir mesela
"İzniniz var mı" sorulmaz!
İki haftada bir
Ekşin olsun ya,
Gelmesini beklersin
Tek başına bir hücredeysen eğer
Az önce sana ekmek veren eller,
Neden sonra zebani oluverir
Gelip seni boğmasını beklersin

Görüş bekleme mesela
tutanağı tutulmayan
tek zamandır bu
Bir saniye, bir gün olur
Bir-iki-üç haftalar,
alıp başını gider
yine de gözün kapıda
sabırla beklersin
Vefalı bir kardeş,,
çıkagelir ya, eninde sonunda
Bir dakika çalmışsan eğer zamandan
Aha, şuranda,
sol memenin altında
depreşen bir asırlık efkar
hüzün ve de keder

İnsan Hakları Derneği

nasıl da buhar olup uçar...

Beklemek

yaşamın kendisidir

beklemek

burada...

Tuvalet sırasıyla başlarsın mesela

her sabah

Bu yüzden yarı sabunlu yüz yıkarsın

sonrası doksan dokuzluk tesbih sabırla çekilir..

Sayım gelir,ekmek gelir

kahvaltı gelir,

beklersin gelenleri,gelecekleri..

Karavana günde üç defa beklersin..

Yok! Bu hafta da

Hiç kimse gelmedi

Biriken beklemeler, bir dağ olur

Altında sen kalırsın,kanarsın

her gün, her gece...

Dedim ya, beklemek zindanda

yaşam biçimidir aslında...

Selam ve Saygılarımla

Rengin (Hazine Alçı)
M-Tipi Kapalı Cezaevi
A-4 Gebze/ Kocaeli

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Merhaba (Gönül Bulut)

Soğuk, nemli ve sesiz hazanlı günlerin labirentli çıkma-zıdır cezaevi. Sessizliğin, yalnızlığın ve çürütmenin felsefesi geçerli bu zamanda. Bunu 12 yıllık zindanlı günlerimizde saniye saniye, an an, dakika dakika yaşadık, yaşıyoruz. 12 Eylül'de herşey kaba ve açık dayatıldı. Şimdi ise herşey kapalı ve sinsî planlarla yürütülüyor. Her yıl bir şeyler alıyorlar, insandan paylaşıma-dışarıya dair olan. Seni bir nevi cüzzamlı duvarlarla baş başa bırakıyorlar. Umutlarına, inançlarına ve düşüncelerine sarılabildiğince dayanma gücün. Ama bu yaşamı anlamak için Yunus Emre gibi "Sen ben ol da bil" demek gerekiyor. Kimileri "Yaşayan bilir" diyor. Yok hayır-hayır en çok yaşayanlar unuttular bu mekanı ve geride bıraktıklarını. Belki de bir daha yaşamamak için kaçtılar. Kimbilir kendilerince haklılar! Ama burda duvarlarla konuşmayı, acılar ağrılarla yaşamayı öğrendik. Durmadan gözümüz kapı mazgalında. Bir sevdiğimiz gelsin, güler yüz görelim özlemiyle yaşadık, yaşıyoruz. Bize ulaşan her satır mektupla kendimizi uçan bir Turna sandık. Konduk sevdiklerimizin sorumluluğa dair güzel yüreğine. Ama çoğu zaman tellere takıldığı mektuplarımız.

Her gün-her gün özgür olma umudumuzu baharlar gibi yeniledik. Artık "umudum bitti" diyen analarımıza umut verdik. Her yıl dirhem dirhem ruhsal öldürüldüğümüzü, daha bir yalnızlaştırıldığımızı bile bile. Bir de ağrımıza gitti hep üzerimize kapı sürgülerinin çekilmesi. Kapısız yaşama düşlerimizi büyüttük inadına. Ruhsal öldürülürüz dedik de, fizikseli gözardı etmeyin. Yaşarken çürütme dediler adına. Götürüldük hastahanelere önce kelepçeyi açmadılar, muayenelerde, sonra asker çıkmadı. Şimdi de ilaç karşılanmıyor, para ver adına. Hiç önem arz etmedi hastalıkların kronikliğı, ağrısı-sızısı. Şimdilerde burada hipertroidler, mideler, böbrekler, varisler, kadın hastalıkları, hastalıktan görünmüyor, ilaç verilmiyor. Hani ailelerimizin yemeyip, içmeyip

İnsan Hakları Derneği

gönderdiği, elektrik-kantin vb ihtiyaçlarımızı karşılayın diye verdikleri paramız vardı ya...

Bir de görüşlerimizi her yıl daha çok azalttılar. Hani bir mahkumun umuduydu ya görüş günleri. Ailelerimiz geldiğine sevinelim mi, üzülelim mi bilmedik çoğu zaman. Daha sevinemedi bitti görüş saatleri. Çoğu zaman sür-gün memleketlerin mahkumu olup, görüşe bile çıkamadık. Durmadan disiplin cezaları verdiler. En küçük insani tepkimiz cezalarla karşılık buldu. Yetmedi hiçbir aktiviteye, kursa çıkma olanağı yaratılmadı. Hep gerekçelerle sosyal olan-insani olan paylaşıma dair olan şeyler engellendi. Öne sürülen teknik gerekelerdi ama özde kimliğimizdi. Kırmızı kalemle yazılan damgamızdı! İnsana, dostluğa, sorulmaya, aranmaya, ekmek-su kadar ihtiyaç duyduk. Ama arayıp-soranlar bir selam yollayanlar parmak sayısını bulmadı. Kendi ailelerimizle sınırlı kaldık çoğu zaman.

En çok mektup önemliydi bu mekanda. Onlar da çoğu zaman engellere takılıp öplere atıldı. Heyecanla beklediklerimiz, yazdıklarımız da ulaşmadı. Uğruna ömrümüzü adadığımız sevdiklerimize, tecritin özel sistemlerle, katmerlice yürütüldüğu İMRA'ly'a dahi yazdıklarımız inanılmaz gerekçelerle engellendi. Adı da "propaganda yapıyorsunuz" oldu. Hukuki hakkımızı aramak istedik, bir tek hukukçu HÜKÜMLÜYDÜK ya! Sormadı bizi. Bu da bildiğimiz, yaşadığımız bir çok haksızlıklar gibi geride kaldı.

şimdi bulunduğumuz cezaevi soğuk, giysi sınırı var. İki kazak, iki pantolon, iki ayakkabı. İnceyse yandınız yani. Üst üste giyemezsiniz. Bir de üşümeye mahkumuz burarlarda anlayacağınız. Bizim yaşadıklarımıza bir dokun bin ah işit, Daha hiç bahsetmedik, özlemlerimizden. Bir yeşil yaprak, bir avuç toprak ve sınırsız-duvarsız yürümek anlatılmalı bilmem. Bizimki sesimizi duyanlara BURDAYIM!!! Diye ses vermek. Bilmem bu labirentte

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

duyulur mu sesimiz size? Biz duyduk yüreğimizde soğuk duvarlara inat çiçek gibi açan sesinizi. Ellerinizi koyup yüreğimize sıcakınızı hissettik.Sımsıcak kalın yüreğimizde...

Selam, sevgilerimle

Gönül Bulut
E Tipi Kapalı Cezaevi
B-4 ELBİSTAN

İnsan Hakları Derneği

Merhaba (Gülizar Akın)

İçimde beslediğim tüm güzellikler adına selamlıyor, saygılar sunuyorum. Kaç zamandır yazmak düşüncesini önüme koymuştum ama neresinden, hangi ucundan başlamalıyı bir türlü kestiremiyordum. İnsan kısa süre kalırsa bu dört duvar arasında anlatacak çok şeyi olur ama kaç yıl oldu artık sayamaz olduk. Ve yıllar çoğaldıkça, yaşadığın herşey de olağanüstülüğünü yitiriyor. Onun için ben artık seçemiyorum yaşadıklarımızdan hangisi bir ihlal, bir haksızlıktır. Çok yılı çürüttük buralarda lakin, yine de ayaktayız ama şairin dediği gibi 'adam gibi hasretlikleri özledik.' Bitmeyen bir hasretlik deryasında kulaç atıp gidiyoruz işte. Her geçen dönem biraz daha büyüyor bu hasretlik, çünkü yaşam olanakları o ölçüde daralıyor. Açık ki şimdilerde insan soluk alamıyor. Ben bir kadın olarak boğuluyorum mesela. Beni ayakta tutan inancım, manevi gücüm ve dostlarım ve bir parça umudum olmasaydı, kesinlikle yaşamaktan vazgeçerdim. Demem o ki koşullar sadece sıkıcı değil, öldürücü, nefes kesici türden. Bir de kadınsak hele, iş daha bir çekilmeze giriyor.

Şuan dışarıda korkunç bir ayaz var, içerilere kadar giriyor, sonra da bedenlerimize kadar sızıyor. Çok soğuk çok. Yıllardır içerdeyim şu zindanda hiç ısındığımı hatırlamıyorum. Fakat en azından eskiden elbisene sınır yoktu. Şimdi iki kazak hakkın var. Diğerlerini alıp depoya bırakıyorlar. Burada dişlerimiz zangır zangır titrer, elbiselerin depoda birikip kalır ama giyemezsin. Tecrit sadece yalnız kalmayla sınırlı değil, ayrıntılara o kadar kapsamlı serpiştirilmiş ki, çoğu şeyi söz konusu etmeye tenezzül etmezsin, kendine yakıştıramazsın ama hepsi üst üste gelince, öldürücü bir hal alır. Bilmem anlatabiliyorum mu. Bu son dönemde bir de bizden ilaç parası alınmaya başlandı. Şu an en çok mağdur bırakan konu bu. Biz ki içeride hep tüketiciyiz-konumumuz gereği öyleyiz tüm harcamalarımızı yoksul ailelerimiz karşılıyor. Ve yıllarca içerde kalan hiç kimse fizikmen ve de

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

psikolojikmen sağlam olamaz. Doktoro çıkmak, ilaç kullanmak kaçınılmaz hal alıyor. Kronik hastalıklar peş peşe geliyor. Böyle olunca da ilaçsız kalmak mahvediyor bizi. Akli selim bir beslenme de olmadığı için en azından vitamin haplarıyla ayakta kalmayı becerirken bizler, şimdi de ancak kanser vs.'lerin ilaçlarını devlet karşılar deniyor ve hesabımızdaki 3-5 kuruş da ilaç masrafına alınacak. Şimdilik donakalmışız, şaşakalmışız. Ailelerimiz bize bakamıyor artık. Dilenmeleri gerek ya da. Çünkü son yıllarda bizden çok onlar mağdurdurlar artık. Her şey, ama her şeyi içerdeki kantinden karşılamak zorundasın. İçerdeki kantin dediğin de ne ki-öyle keyfinin istediği şeyler yok tabii-en zaruri insani ihtiyaçlar olur sadece. Kalite, marka isteyemezsin zaten. Fiyatlar zaten daima normalin üstünde olur. Bizden alınan elektrik parası da işin cabası...

Aynı yüzleri, gözleri görmekten, gözlerimiz iştahsızlaştı, yoruldu gözlerimiz. Ancak farklı insan yüzünü görmeye öyle hasret kaldık ki sormayın. Bazen revire çıktığımızda, matalardan geçerken gözlerimiz dört döner, bir değişik yüz görelim telaşı bizi öyle tuhaf kılıyor ki... Yok göremiyoruz kimseyi, hiç kimseyi. Yan koşullardaki insanların yüzlerini görmemek için ne gerekirse yapılır. Yemeklerimizi getirenler bile bırakıp giderler ardından kapımızı açarlar. Dedim ya ne kadar az yüz görürsek, ne kadar yüzlere hasret kalırsak, o kadar amaçlara ulaşılmış gibi bir hal var. Evet tecritliklerimizde güvenliğe dönük sakıncalı kısıtlamalar olsa da neyse deriz, lakin öyle değil, anlamsızlıklar o kadar çok ki, akıl erdiremediklerimiz o kadar yığınla ki, sormayın gitsin. Cezalısnız, suçlusunuz ya, onun için çiçek koklamaktan, çiçek büyütmekten de yoksunsunuz. Saksı da toprak bile içeri verilmez. Oysa ki çiçekten güzel şey olur mu dünyada? Çiçeklerin ne zararı, günahı olur ki... Biz içerdekiler bu hasrete dayanamayız, ama artık karavana yemeklerinden, artık sebzelerden, çaydan toprak yapıp, sonra bir süre bekletip-bu onun evrimsel dönemi oluyor-şöyle veya

İnsan Hakları Derneği

böyle halledip çiçek ekeriz kendimize. Ama yok o da yasak. Toprağa yasaklısın ya... Bu yaz sarmaşık ektik, kendimizin yarattığı toprakla. Ama büyütmedik. Yükselir, duvarları aşar düşleri ile ekmiştik, ama topraksızlıktan sararıp soldular. Onun için ne kadar yağmur toprak kokusunu savursa, ne kadar o sararan sarmaşık dalımıza baksam topraklı yılları, sarı buğday başaklarını yeşerten tarlaları, bağları, dağları anımsarım. Bir avuç topraksızlığa yanarım. Özgürlüğe kavrulurum. Fesleğenlerin, sarmaşıkların solmadığı, yurtlar düşlerim inadına. İnsan suçlu olsa da tepeden tırnağa çiçeksizliğe nasıl mahkum edilir anlamıyorum, müziksizliğe nasıl mahkum edilir? Yıllar oldu ki, gönlümüzce bir müzik dinleyemedik. Teyplerimizi aldılar bizden. Hani cezaevi ıslah eder derler, iyileştirir derler. Müzik de bir tedavi aracı rolünü oynamıyor mu? Müziksizliğin insanın ruhunu nasıl sökülüp attığını, inanın sadece yaşayanlar bilir. Herşey bir yana, hala buna aklım bir türlü ermedi. Müzik ne suç işledi ki bizden koparıldı?

Yazılacak çok şey var ama, hangisine dokunsam ki!... Anadilimce anama bir mektup yazamadığıma yanar, kanarım. Yasak. Yabancı dil statüsüne bile girmiyor Kürtçe. Tercüme parası verirsem ancak öyle olabilmiş bahsedilen paraysa o kadar yüklü ki, aylarca hiçbir harcama yapmasam da karşılayamam-anama diyorum, 'sen yine de bekle, bir gün anlayacağın dilden yazarım iki satır yeter ki bekle!. Tabii ömür beklerse!...

Bir de kadın olmak ve zindanda. Bu da beterin beteri. Tüm genelgeler, tüm düzenlemeler erkek standartlarına göre ayarlanmış. Kadına dair tek bir özgünlük yor. Bizim ne hijyenik ihtiyaçlarımıza dönük, ne de diğer hassasiyetlerimiz de gözetilen bir düzenleme yok.

Evet, dedim ya yazılacak eksik yanları onlar tamamlar. Sonuç olarak şunu belirtmek isterim; cezaevleri son genelgelerle çekilmez bir hal almış durumda. Bunca tecrit-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

liğe nasıl dayanılır, ne kadar dayanılır bilemiyorum. Biz, ben yine de iyimser olmayı, umutlu olmayı elden bırakmamaya çalışacağız.

Tüm içtenliğimle selamlıyor, saygılar sunuyorum.

Gülizar Akın
E Tipi Cezaevi
ELBİSTAN

İnsan Hakları Derneği

Merhaba Arkadaşlar (Nevin Berktaş)

Gebze Cezaevi'nden yazıyorum size. Ve hepimizi sınımsız kucaklıyorum.

Ben, 12 Eylül dönemini saymazsam, 11 yıldır hapis hanedeyim. 1990 ortası-'94 sonu arası 5 yıl kadar dışarıda kaldım. '94 yılı Aralık ayından bu yana tekrar "buradayım." Konya, Sakarya ve Gebze...

19 Aralık sonrasında hemen hürelere geçiş yapılmamıştı Gebze'de. Koğuşların hürelere dönüştürülmesiyle 2002 yılı başında hürelere tanıştık. 4 kişilik hürelere kaldım, tek başıma değildim. Ama 4 kişilik hürelere çok fazla küçük ve tek kalmaktan pek de farkı yok sayılır. Şu anda 10 kişilik hücrede 5 kişi kalıyoruz. Henüz birkaç aydır yanımızda olan bir arkadaşımız da anne ve 9 aylık bebeği de yanında. Yakın bir zamana kadar daha "kalabalık"tık. Onlar tahliye oldular.

Kaç kişilik olursa olsun, hücrenin mekan olarak darlaştırıcı özelliği kaybolmuyor. Düşünce sistemi ve görüş alanı bakımından alabildiğine darlaştırıcı bir rol oynuyor. Hücrenin yüksek ve talle çevrilmiş duvarlarına rağmen kuşkusuz düşüncede özgürlük, duvar-ten tanımaz fakat bu engelsizlik, dar mekanın yol açtığı olguları yadsımıyor. Dünyadaki ve ülkemizdeki tüm gelişmelerle çok yakından ilgilenmemize, zengin konulardan oluşan bol kitap ve gazete okumamıza, ailelerimizin yakınlarımızın ya da okuduğumuz-seyrettiğimiz-duyduğumuz herhangi birilerinin sorunlarına kafa yorum olmamıza karşın bu böyledir. Uzun yıllar aynı dar mekanın ve genellikle aynı sorunlarıyla haşır-neşir olmanın bütün sıkıntılarıyla boğuşma tehlikesi, her zaman mümkündür. Gördüğü her şeyin kişiyi canlandırması gerçeği, hürce duvarlarının dışında kaldığına göre, kaç kişi olursan ol, isten istemez bu canlı kaynaktan yoksun bir yaşam sürüyorsun. "Nasıl yaşarsan öyle düşünürsün" gerçeği-mekansal anlamda-hiçbir yerde hü-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

rede olduğu kadar somut olarak çıkmıyor insanın karşısına. Çünkü, “nokta” misali minik hücreler, bir apartman boşluğuna (veya kukuya) düşmüşsün hissi uyandırıyor insanda. Ve de parçalanma...

Bunu yaşamayanlara anlatmak gerçekten zor bir iş! Gören için küçük bir “ev”dir hücre, ama yaşıyan için kapatıldığı kafes... Fakat onu en iyi anlatan bizim taktığımızdır addır: Tabutluk... Ceza, baskı ve işkence yolunu kullanarak düşüncüyü değiştirme ve kişiliksizleştirmeyi amaçlayan ve bunun adına da “iyileştirme” deme, zayıflığı ve güçsüzlüğün, çürümüşlüğün ve tükenmişliği adıdır, biz bunu biliyoruz ve var gücümüzle direniyoruz.

Ufuk darlığına düşmemek için (saldırıları hep buraya odaklanır), bütün gayretimizle yaşadığımız hücrelere “dünyayı sığdırma”ya, canlı bir yaşam kurmaya çalışmamıza rağmen etkilerini tümüyle kırmak her zaman mümkün olmaz elbette. Ama karşı koyma bunun tek ilacı. Ve sürekli bir mücadeleyi gerektiriyor. Bütün “sorun” da burada!Çünkü yaptırımlar, baskı ve yasaklamalar, ceza ve işkenceler tam da bu noktaya vuruyor. Dar bir alana sıkıştırdıkları bizlerin, bütün davranışlarımızı kontrol altında tutmak; 1 saatlik görüşün bir merkezden dinlenmesi ve mektuplarımız üzerindeki kontrol sisteminde olduğu gibi dış dünyayla bağlantılarımızı bir yandan sınırlar çizmek, diğer yandan çeşitli bahanelerle bu sınırları da kaldırarak hem bizi hem de ailelerimizi cezalandırmak; yalnızlaştırıp kendi dünyamıza kilitlenmemizi amaçlamak; fiziksel ve ruhsal olarak her açıdan güçsüz düşmemize, reflekslerimizin zayıflamasına yol açmak için ne varsa yapılır. Aslında “dışarıda” yapılanların aynısıdır diyebiliriz de. O koskoca hapishanenin küçük bir prototipi, değişik bir biçimi olarak düşünülebilir “burası”. Çirkinlikler daha çıplak ve cephedendir belki. Ve gözlerimiz bunları sürekli görmekle karşı karşıya, bilinçlerimiz yoğun bir çarpışma yaşamak durumunda, savunmasız ve yarımının, hatta 1 saat sonrasının ne ola-

İnsan Hakları Derneği

cağını bilmeden yaşamak zorunda kalmak... Bu nedenle olsa gerek, daha çetin bir mücadele ve bunun yarattığı yüksek bir ruhsal zenginlik, her koşulda direnç geliştirme gibi gelişkin yanlar ortaya çıkıyor.

Hücrenin vahşiliği, ince ince öldürme, zamana yayarak yok etme ve hem ruhsal hem de fiziksel açıdan çürütme özelliği, onun içinde yaşarken fark ediliyor kuşkusuz. Dışardan bakan biri, kuleleri ve askerleri, resmi giyimli gardiyanları ve bunların sayısal çokluklarını dikkate almadan göz atsa, hapishaneyi normal resmi bir binaya benzetebilir rahatlıkla. Hatta biz bile, hastane ya da mahkeme dönüşlerinde, ringin minicik-puslu “pencereler”lerinden baktığımızda “yaşadığımız korkunç hücreler bu binanın içinde mi” diye sorabiliriz kendimize. İdare binasının hastaneyi andıran pencereleri görülür girişte. İle de güllerin kızılığı çarpar bahçeden gözlerimize. Bir köşede özel otolar ilişir bir yandan da. İner inmez ringin içindeyken de bağlı olan kollarımızdan kelepçenin kilidi açılırken güzel kokular yayan çiçeklere bakakalırız. Hatta bekçi köpekleri bile “şirin” görünür gözümüze. Canlı ve değişik her nesle gözlerimizi, sınırlarımızı, beynimizi, yüreğimizi ayağa kaldırır adeta... Sonra tekrar binaya bakar “içindeki dünyayı” düşünürsünüz... Bundan mıdır acaba, görüş kabinlerine girip de bizi ilk defa gören dostlarımızın gözyaşlarını salıvermesi?!

Gözlerimiz güneşin ışıltısından veya karın bembeyaz güzelliğinden, bahçenin çiçeklerinden ya da yağmurun ıslatıp titrettiği dallardan, gökyüzünün uçsuz-bucaksızlığından, büyük bir gürültü ile açılan hücrenin demir kapılarına dönerek girer “içeriye”: Taş duvarlar, demir ve beton yığını, karelere bölünmüş bir avuç gökyüzü... Ama alabora olmuş bir beyin, ağırlar girmiş bir başla, “yorgun-argın”... Beyin sanki başka seslere, nesnelere kapanmış bir “kutu” gibi gördüğü, her şeyle taşmış, bunların “ağırlığını” kaldıramamış... Belki bu onun sürekli aynı nesnelere görmek ve bastırılmış duygusu-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

nun yarattığı bir tepki verme biçimi. Ve olağan, g ünlük yaşamın dışında olan her durumda beynimizin bize verdiği bir işaret. Bir görüş günü, avukat günü olabilir ya da... Bir yandan sevdiklerimizi görmenin mutluluğu, diğer yandan bunun üzerimize binen ağırlığı ile döneriz hücreye. Öte yandan da “kuş gibi cıvıldamak” misali bir hal. Değişik gülünüyor, bambaşka konuşuluyor. Ses tonu, mimikler değişiyor, gözbebeklerin içi başka tülü parlıyor. Aşırı konuşma, bir anda her şeyi döküverme isteği telaşlı bir şekle bürünme hali başlıyor. Ve ama hiçbir şeyi anlatmıyor olma durum. Sonra da büyük bir sessizlik... Ayrıntılar o zaman hatırlanıyor. Duyduğun her haber, baharla birlik tekrar altından çıkan kardelen etkisi yaratıyor. Üzüntülü veya sevinçli bir haber olması fark etmiyor da. Tepkiler, keder de olsa mutluluk da, en tepe noktadan veriliyor. Çok gürültülü gülmek, çok gürültülü konuşmak gibi... Hüzün ise sessizcedir... Pek çok şey uçlarda yaşanır yani. Zaman zaman gerçek anlamda eğleniriz de. Bazen sıkıntılı bir andan sonra, bazen önemli günlerimizi veya bir doğum gününü kutlama anında... Bu bizi hem dinlendirir hem de çalışmalarımıza daha sağlıklı ve dinlenmiş bir kafayla başlamamızı sağlar.

İnsani olan her şeyden öylesine arındırmaya çalışıyorlar ki, dokunaklı bir söz, içten bir davranış hiçbir yerde hücredeki kadar etkili olamaz sanırım. Duygular aşığı hasaslaşıyor ve dışardan bakan bir gözün anlamlandıramayacağı kadar duygusallaşıyorsun. Aşağılanma, horlanma, cendereye alınma, en küçük bir istemin dahi baskı altında tutulması, davranışlarımızı abartılı hale getirdiği oluyor. Sevdiklerimize sarıldığımızda bir daha sarılırken, aynı sözleri defalarla tekrarlarırken buluruz kendimizi. Arkadaşlarımızı, yoldaşlarımızı, ailemizi görme, dokunma isteği-belki de farkında bile olmadan çok fazla artmış olur. Ya da yan ve karşı bloklardaki hücrelerde tutulan dostlarla, yoldaşlarla birlikte olma istedi “dayanılmaz” bir hal alır. Bu nedenle etrafı gör-

İnsan Hakları Derneği

mek, yasakları kırmak için güçlü bir istek duyulur. Geçerken bütün engellere rağmen kapalı mazgalı açıp bir merhaba demek için herşeyi göze alabilir insan. Ya da havalandırmadan havalandırmaya-bütün zorluğuna karşı-bağıra bağıra sohbet edebiliyorsunuz. Notlar atıyor, mektuplar gönderiyorsunuz ve birlikte tepki örgütüyor, birlikte karşı koyuyorsunuz yaptırımlara. Her şeyin başı mücadele çünkü.

Mücadele mutluluk taşıyor kişiye ayrıca. Eğer böyle olmasaydı burda kimse mutluluk nedir bilmezdi. Yaşam bu! Ve biz de duvarlara rağmen mutluyuz. Böyle olunca kendimize güvenli ve hayatın karşımıza çıkardığı zorlukların üzerine yürürken rahatız. İçsel güven ve rahatlık duygusu, kişiyi dirençli, mekanı yaşanılır kılıyor. “Konuşmak aklın fihristidir” demişler, bu en çok da hücrede anlamını buluyor. Bir koyu sohbet, ya da bir konuda hazırlanıp hücre arkadaşlarına sunulan seminer veya duyulan-öğrenilen-okunulan bir şeyi aktarma isteği olmasa, konuşmak bile unutulabilir neredeyse. Konuşma istemi çok yakıcıdır hücrede. Daracık bir mekanda sadece nefes aldığın ve düşündüğün sürece yaşamış olmuyorsun, aynı düşünceleri paylaştığın, aynı yaşam biçimini kurduğun (aksi halde çekilmez olur hücre) insanlarla birlikte değilsen eğer, ruhsal dengede kaymalar olması olağandır ve hiçbir şekilde hücrede tek yaşamaya alıştıramaz. Öyle ki yüksek sesle okuma isteği bile duyulabiliyor, tek başınaysan “sesin de dahil” pek çok şey unutulabilir. Düşünce dağınıklığı, düşünceleri toplama güçlüğü de, aynı şekilde unutkanlık kadar karşına çıkabilir.

Bu nedenle ruhsal ve fiziksel dengeyi kurmak önem kazanıyor. Fiziksel rahatsızlıklar çok fazla yaygın zaten. Örneğin, 3 yıl içinde ben’de çok tansiyon, boyun fıtığı, kollarda sinirlerin zayıflaması, bacak ve dizlerde ağrılar ve yürümede zorlanma, daha saymadığım bir çok şey çıktı. Arkadaşlarımda da türlü çeşit hastalıklar var ve en yaygını kadın hastalıkları.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Özellikle de dalgalanmalar yaşamaya müsait olan ruhsal dengeyi korumak için büyük çaba gerekiyor. bilinçli bir duruş çok önemli. İnsanın kendini suçlu olarak görmesi, iyileştirilmesi gereken bir hasta olarak hissetmesi için ne varsa yapıyor. Bütün yaptırımlar vs.'nin özünde bu var. "Suçlusun, her şey müstahak sana": Bunu düşündürmek ve silik-boynu bükük davranışlar içine sokmak için uğraşılıyor sürekli. Tıpkı Susurlukçu-Şemdinli katillerinin serbest bırakılıp, hakkını arayanların yıllarca yatırılmasında olduğu gibi, burda bile "suç-suçlu" kavramında bulanıklıklar yaratmaya dönük uygulamalar dayatılıyor.

Hücrenin darlaştırmacı etkisiyle sorunlar yumağının içine gömülmeden, yaşama giren zorluklara ya çözüm yolu bulmak ya da eğer çözümsüz kalmışsa başka bir zamana çözülmek üzere ertelemek, ruhsal dengeyi kurmaya yardımcı olabilir. Elbette, tevekküle yol açacak "Pollyannacılık"tan bahsetmiyorum. Tepkisizlik, kanıksamaktan kaynaklanan durgunluk, sakinlik hali de değil. Sözü ettiğim amaçlananını anlamak ve bunlarla mücadele edip iç dinamikleri güçlü tutacak yol ve yöntemler bulmak.

TV izlemenin yalnızlığı giderebileceği, ruhsal dengeyi korumada yararlı olabileceği düşünülebilir, ama öyle değildir. Hücrede, özellikle tek kalınıyor ve de her çeşit dizi izleniliyorsa, belki de tehlikelerin en önemlilerinden biri bu. Dizi "kahramanları" hücrede kişiyle birlikte yaşamaya başlar çünkü ve sanal bir dünya oluşur. Bu nedenle doğal olarak seçicilik yaparız. İyi bir film, habertartışma programları, güzel bir konser, konusu ve oyunculuk gücü açısından kaliteli bir dizi gibi. Zihni canlı tutmaya, düşünmeye iten ufak açıcı programlar seyretmeye çalışırız. Radyo için durum biraz daha değişiktir. Eğitici programlar ve müzik türü açısından çeşitlilik bulunur radyoda ve radyo tutsağın ayrılmaz bir parçası olur adeta. Arkadaş, dosttur radyo "içerdeki"ne...

İnsan Hakları Derneği

Dostluklar aranır hücrede! Küçük bir güneş “parçası”nın önüne dikilirsiniz mesela. Uzun uzun gök yüzüne bakar-sınız. Egzersiz ve spor yapmayı, yürüyüş ve voltayı ih-mal etmezsiniz. Kitap-dergi-gazeteye en fazla vakti ayır-rır, tüm siyasal-sosyal-kültürel gelişmelere dikkat kesi-lirsiniz. Bulmaca çözer, yabancı dil öğrenmeye çalışır-sınız. Her cepheden sürdürülen mücadelenin silahları bunlar ve de dostlarımız... Eğer bunlardan uzak bir ya-şam kurulursa hücrenin bütün çürütücü ve yok edici etkilerinin içinde boğulup kalmak kaçınılmaz olur. bir yandan da uyanıklık, rehavete kapılmama aynı şekilde önemli silahlar oluyor. Çünkü “ödüllendirme ve cezalan-dırma” sistemi her zaman gözle görülür şekilde yürümü-yor. Adı konmadan yapılanlar var. bazen bir şey “ih-san” ediliyor, bazen de bir şeye yasak konuyor. Kimilerini görevlilerin davranışlarından, kimilerini ortamın sessiz-liğinden hissettiğimiz bir dolu şey. zaten hücredeki in-sanın hisleri hep ayaktadır her zaman. Ayak sesi, kapı sesi, bir köpek havlama veya bir araba sesi, konuşma, fısıltı, gürültü, hareketlilik, hatta sessizlik... Başka bir yerde belki dikkat çekmeyen bu gibi şeyler, bizde yaşam ve tehlike belirtisi ve sezgisel olarak duyulur hemen. Gözleri görmeyen birinin güçlenen sezgileri gibi.

Zamanı kontrol edememe hissi ise daha başka bir şey. dün olan şey sanki bugün yaşanmış, ya da bugün olan şey sanki geçmişte kalmış. Yıllar bir yandan çok ağır bir yandan da su gibi geçmiş. Oysa zaman her yerde aynı şekilde işliyor, ama tekdüze hücre yaşamı zaman zaman kavramını silikleştiriyor. Fakat yaşananlar aynı zaman-da olgunlaşma da yaratıyor. Aslında sürekli baskı altın-da tutulmuş olmak sınırlar üzerinde tahribata yol açıyor, ama çabuk sınırlanma ve çabuk çözüme kavuşturma içiçe yaşanıyor ve ağır basan yönü bir olgunlaşmaya doğru geliyor.

Bir de, bize maddi açıdan sömürü aracı olarak bakıl-ması ek bir rahatsızlık kaynağı, örneğin, geçen yılın

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

ortalarında, Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu'nda, bazı kanunların tartışıldığı haberleri çıkmıştı basında. Cezaevleri ve iş yurtlarındaki gelirlerin bütçeye aktarılması da tartışılmış, Habere göre Kemal Unakıtan ile Cemil Çiçek,tutsakların ucuz işgücü üzerinden büyük bir karpışma içinde olduklarını anlıyorduk. Olağan bir haber veriş tarzıyla kuşkusuz, ama biz bu türden haberlerin veya üzerimizden yürütülecek bir planın bize nasıl yansıyacağını çok daha derinden hissederiz. Kaldı ki, bizi nasıl bir "hammadde" gibi gördüklerini anlamak için bu tür haberleri duymak da gerekmez çoğu kere. Adım başı benzer uygulamalarla karşılaşırız çünkü. Kantin alışverişindeki fahiş fiyatlar, hesabımıza gelen paraların birikiminin kullanılıyor olması, idareye teslim etmek zorunda kaldığımız her hangi bir eşyayı bir daha bulamamak yönünden hiçbir güvencenin olmaması vs. gibi, yasal prosedürde kantinden alınacak eşyalar içinde pahalı olduğu için almak istemediğimiz şeyleri almaya zorlanmamız veya isteğimiz dışındaki herhangi bir "marka"nın dayatılması gibi pek çok şey çıkıyor karşımıza.

Senin sana ait olmadığını hissettiren bir dolu uygulama tecritin kapsamını çok genişletiyor. Son olarak söylenecek şu ki, ülkemiz devrimci potansiyel taşınması açısından tam bir hazine ve hücrelerle tüketilemeyecek denli yüksek erdemli devrimci ve komünistleri var. Bu büyük birg üç ve yok edilemeyecek...Selam ve sevgiler...

*Nevin Berktaş
Özel Tip Cezaevi A-8 Gebze*

İnsan Hakları Derneği

İHD'ye Merhaba (Vahdettin Budak)

Sizin cezaevleriyle ilgili bir çalışmanız vardı. Sanırım mektup tarzında yazmıştınız, bizlerin duygu ve düşüncelerini öğrenmek için. Ben de size bir yazı gönderiyorum, umarım işinize yarar.

Yazı daha önceden yazdığım bir 'anı yazısı' dır. F Tipi cezaevlerinin henüz faaliyete geçmediği ama gündeme oturduğu dönemi sonradan yazma biçiminde yazılmış bir yazıdır.

(Müebbet hapis cezasını 1998'de aldım ve 25 Aralık 2004'ten beri F tipinde bulunmaktayım)

Yürüttüğünüz insani çalışmalarınızda başarılar diler, günlerinizin esenliklerle geçmesini umut ederim.

Bir Solumluk Hava Var (Mı ?)

Yılın oniki ayından birisi olan ekim ayı, bir çok aya oranla biraz daha ön plana çıkan bir aydır. Bunun iklimle bağlantılı olması yüksek bir ihtimaldir. Yazın kavurucu sıcaklarından kurtulmanın sevincini yaşayan insan, aynı zamanda ağır iş temposundan da uzaklaşmaktadır bu ay içinde. Tabii bunun yanında, insanın, hareketli yaşam tarzının gelen kış mevsimiyle birlikte karların altında kalacak olmasından dolayı son hareketli günlerin tadına varmak için, elinden geleni yaptığı da görülür. Ancak ekim ayı her zaman herkes için aynı şeyi ifade etmez. Kimileri için sevincin kaynağı olurken, kimileri için acının derinliğine yaşandığının simgesi olmaktadır. 2000 yılının Ekim ayı da diğer bir çok yılda olduğu gibi, ağaçlardan sararan yaprakların dökülmeye başladığı, boğucu nem ve sıcaklığın yerini insanın ruhunu okşayan serinletici bir rüzgara bıraktığı, rüzgarın kuvvetiyle havalandırılan toz zerreciklerinin havada kavisler çizerek, bir yerden başka bir yere uçuşup durdukları bir aydı.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

O yıl doğada yaşanan olayların bir versiyonu, Türkiye siyasal yaşamında da ortaya çıktı. Gündemde yakıcı bir çok konu bulunmakta, bundan kaynaklı olarak yoğun bir tartışma süreci yaşanmaktaydı. Deyim yerindeyse siyasal alanda tozun dumana katıldığı bir süreçti. Tartışmaların ağırlıklı bölümünü ceza hukuku ve adalet sisteminde geliştirilecek olan yeni uygulamalar oluşturuyordu. Yapılması tasarlanan yeni uygulamaların başında 'toplumsal yara' olarak görülen cezaevleri ve ceza infaz sistemi gelmekteydi. Egemen bakış açısına göre, bireylerde, 'suça eğilimli olma' gibi bir tür hastalık mevcuttur. Bu 'eğilimi' ortadan kaldırmak gerekiyor. Bu anlamda sorunu ortadan kaldırmak için işin özüne inmek gerekiyor ve işin özünü de cezaevlerindeki mevcut sistem oluşturmaktadır. İnsanların kalabalık bir şekilde bir arada bulunmaları, suça teşvik eden 'hastalığın' temel zemini konumundadır. Dolayısıyla onları bu 'hastalıktan' kurtarmanın yolu, kalabalık yapıları dağıtıp, onları birbirinden ayırıştırarak yalnızlaştıracak yapılar oluşturmaktan geçmektedir.

Bu anlayışta, toplumun ve bireylerin ortaya çıkan sorunlarını çözmek için sosyal reformlar yapmanın yeri, ekonomik istikrarın yakalanması sorunu, ortaya çıkan çarpık istihdamın doğurduğu işsizlik sorununu gidermeye yönelik bir politikanın yeri, yetersiz ve tekdüze eğitim sistemini yeni bir çehreye büründürme diye bir sıkıntı ve bütün bunların bir toplamı niteliğindeki demokrasinin yerleştirilmesi, onu zihniyete egemen duruma getirme gibi bir şeyin hiç mi ama hiç yeri yoktur. Bütün bunlardan geriye ne kalıyor? İnsanların bir arada yaşamaları kalıyor. O zaman tüm sorun ve günahların ana kaynağı, ortak yaşam alanıdır. Demek ki, ortak yaşamı ortadan kaldırdığımızda soruna kaynaklık eden temeli çöktürmüş oluyoruz. Bunu başardığımızda 'hastalıklı' bireyler üreten sistemi tümünden ortadan kaldırırız. Böylece insanlar bir daha suç işlemezler!!!

İnsan Hakları Derneği

Tam da bu bakış açısından kaynaklı olarak üzerinde yıllarca tartışılmakta olan F Tipi cezaevleri devreye sokuldu. Sorunun gündeme oturmasıyla birlikte yoğun bir tepki ve direnç ortaya çıktı. Buna mukabil devlet yapısında da bir tür ısrar ve inatlaşma gelişti. Sorunun çözümüne yönelik, aydınlardan yazarlara, duyarlı bireylerden medyaya kadar bir çok aktör ya görev aldı, ya da hassasiyetlerini dile getirdi. Ama sorunun aşılması o kadar kolay değildi ve nitekim aşılmadı da. Bu atmosferde Adalet Bakanı H.Sami Türk, oluşan direnç noktalarını ortadan kaldırmak için inşa edilen cezaevlerinin kapılarını medyaya açtı. Sonraki günlerde bu mekanları dolaşıp görüntü alan basın mensupları, gözlemlerini kamuoyuyla paylaşmaya başladı. Ortaya çıkan genel kanı, bu mekanların kimi olumlu yönleri olsa bile ağırlıklı yönüyle insani açıdan zorlayıcı nitelikte oldukları ve insanların böylesi bir uygulamayı uzun vadede taşıyamayacakları yönündeydi.

O günlerde bu soruna demokratikleşme kriterleri açısından yaklaşım ve duyarlılık gösteren basın organlarından biri de Radikal Gazetesi'ydi. Gazeteyi elime aldığımda saat 19.00-20.00 arasındaydım. O saatler havanın serin olduğu, insanın volta atmaya yani yürüyüş yapmaya özendiği saatlerdir. Ama tam da o saatlerde havalandırma kapıları kapatılır ve insanlar o serin havadan mahrum kalarak koşullarına kapanmak mecburiyetinde bırakılır. O gün de arkadaşların çoğunluğu havalandırmada son voltalarını atarken, az bir kısmı da içeride televizyonun başına kurulmuş akşam haberlerini izlemekteydi. Ben de o sırada oturmuş, önümdeki okuma fırsatını bulamadığım Radikal Gazetesi'ni okuyordum. Gerek televizyonun, gerekse de arkadaşların çıkardığı gürültüden dolayı gazeteyi rahatça okuma imkanım olmasa da, gazeteyi bitirmeye kararlıydım. O hengame içerisinde haberleri hızlı hızlı okuyorken gözüme F tipi cezaevleri üzerine yayınlanmış bir yorum-haber takıldı. Haberde, koşullar ve cezaevinin fiziki yapısıyla ilgili bilgilendir-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

meler yapılyordu. Hatırlayabildiğim bölüm şöyleydi: "Bu cezaevlerinde odalar en fazla üç kişinin bir arada kalabileceği şekilde düzenlenmiştir. Görevliler ile mahkumların iletişim kurmaları yasaktır. Yemekler bile kapının alt tarafında oluşturulan mazgallardan içeriye uzatılacak ve iletişim kurulmayacaktır"

Bir an için kendimi yazının tarif ettiği sahnenin içinde buldum. Bir insan hiç kimseyi görmeden, kimseyle konuşmadan yıllarca yaşayabilir miydi? Bu sorunun yanıtını ararken bir anda kendimi kötü hissetmeye başladım.

O an benim için 'dış dünya' diye bir şey söz konusu değildi. Dışarıda yapılan çağırışları, çağırışları, koğuşun içindeki gürültüyü, televizyonun çıkardığı sesleri duymuyordum. Sanki kulağımın içine bir duvar örülmüştü de dışarıdan gelen tüm sesler bu duvara çarpıp geri tepiyordu. Aynı şeyler gözlerim için de geçerliydi. Tüm ışıklar kapanmış, her taraf karanlıklar içinde kalmıştı. Karşımdaki görüntüleri görmüyordum. İçinde bulunduğum mekanda yaşamıyordum adeta. Karşımdaki dünyanın içinde benim yerim yoktu. Ben bu dünyanın çok uzağında bambaşka bir evrende kendimle başbaşa kalmıştım. Yapayalnız dünyamda bir tek ses vardı o da içimdeydi. Damla damla akan suyun çıkardığı sesin aynısı içimden geliyordu. Ne olduğunu bilmiyordum ama o sesi engelleyecek güçte değildim. Ameliyat masasına yatırılan hastanın çaresizliği vardı bende. Oto-kontrolümü kaybetmiştim. Dalgalarla boğuşa boğuşa ilerleyen kapatsız bir gemiye dönüşmüştüm. İçimdeki dalgalar beni sarsıp duruyor kendimi toparlayıp dümene geçmeme izin vermiyordu. Yaptığım her hamleye karşılık karşımda karşı konulamaz dalgalar beliriyordu. İçimdeki çılgın deniz ne zaman yatışacaktı? Geminin dümenine geçebilecek miydim? Beni bu karmaşadan kurtaracak bir limana ulaşabilecek miydim? Yoksa dalgalar beni kayalıklara mı sürükleyecekti? Bu gün sonunda hayatta kalabilecek miydim.? Kalsam bile eskisi gibi yaşamımı

İnsan Hakları Derneği

sürdürebilecek miydim? Bütün bu sorular cevapsız bir halde uçuşup duruyordu.

Aradan ne kadar zaman geçti bilemiyorum. Anımsayabileğim tek şey kapıların kapanmış olduğu, ne yaptığımı pek de bilmeden gazeteyi masada bırakıp üst katta bulunan yatağıma çıkmış olduğumdu. Uyumak istememe rağmen bir türlü uyuyamıyor, yatakta kıvranıp duruyordum. İçimi yakıp kavuran bir şeyler vardı. Kulaklarım uğulduyor, gözlerime kan akın ediyordu. Başım mengeneğe konulmuş gibiydi. Tüm vücudum halsiz olmasına rağmen istem dışı kasılıp duruyordu. Yatakta kıvrılmış iki büklüm olmuştum. Arkadaşlar üstüme üç battaniye atmış ama hala sanki üşüyormuşum gibi bir halim vardı, oysa her tarafımdan ter fışkırıyordu. Konuşacak halim yoktu ama derinden gelen bir inilti beni sarsmaktaydı. Elektrik lambası açık kaldığında bana işkence ediyor gibiydi. Kapatıldığında ise karanlıkta önüne geçemediğim bir korku içimi kaplayıp her tarafımı tiril tiril titretiyordu. Bilincim tüm varlığıyla, tam bir direnç halini almıştı. Sinirler beynime karşı açık bir saldırıya geçmiş, durmadan onu tahrip edici hamlelerde bulunuyordu. Bilincimi yitirmeme ramak kalmıştı. Buna rağmen, bilincim son ana kadar direnmeye kararlıydı. O anda delirme noktasına çok fazlasıyla yaklaşmıştım. Karşımda durmuş, dosdoğru bana bakıyordu. Direnme konusunda içine gireceğim en ufak bir kararsızlıkta, deliliğın kucağına düşmem içten bile değildi. Zaten o da çaresizliğimi gördüğünden dolayı karşımda sırtıp duruyordu. Kucağına düşeceğimden eminmiş gibi bir hali vardı. Bundan dolayı beni kazanmak için hiçbir zahmete girmiyordu. Koyun kurdu gördüğü zaman kaçacağına, korkudan ona doğru koşuyormuş. Benim durumum da koyundan pek farklı değildi. ama her şeye rağmen, bir yandan koşarken, diğeri yandan da buluşma anını saniyelerle de olsa uzatabilmek/ertelemek için ayak direyip duruyordum. Kazanacağım her 'an' benim için hayati değerliydi. Gözümü açıp kapatsam, tüm yaşamım bam-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

başka bir mecraya akacaktı. Onun için tüm gücümle bilincime destek vermek zorundaydım.

O geceyi güç bela atlatıp sabaha vardım ama bütün gece boyunca hayatımın hiçbir döneminde olmayacağı kadar bir şeyin ihtiyacını ve eksikliğini hissettim. Böyle bir zamanda en fazla özlemini çektiğim şey annemdi. Annemin başucumda oturup, ellerimi avucuna alması sayesinde kazanacağım gücü, dünyanın hiçbir nimeti bana veremezdi. Arkadaşların benimle ilgileniyordu ama annemin ilgisi bana psikolojik bir güç kazandıracaktı. Böylesi anların en iyi ilacı psikolojik destektir. Yaşadığımız travmayı, psikolojik etkenler olmadan atlatabilmeniz mümkün değildir. Annemin yanımda olamayacağını biliyordum ama böyle bir isteği engelleyebilecek durumda da değildim.

“Her yeni gün umuda açılan bir kapıdır” diye bir söz vardır. Galiba bundan dolayı olacak ki, güneş doğduğunda, içimde durumumun biraz daha iyiye gidebileceği umudu oluşmuştu. Nitekim içinde bulunduğum durum devam etti ama geceki kadar vahim değildi.

O gün, arkadaşlar fotoğrafçıyı çağırılmış fotoğraf çektiriyorlardı. Arkadaşların ısrarlarını kırmamak için ben de bir iki tane çekirdim. Ama daha fazla ayakta kalacak halim yoktu. İçim habire bulanıp duruyordu. Bir an için iyice halsizleştiğimde kendimi zar zor tuvalet bölümüne attım. Oraya ulaşır ulaşmaz midemde ne varsa hepsini dışarı kustum. Ama halen de tam anlamıyla kendime gelebilmiş değildim. Aradan geçen saatler aralıklarla kustuğum yeşilimsi suyun ardı arkası gelmiyordu. Acilen revire çıkarıldığında iki iğne vurup Nevofam türü bir iki paket ilaç verdiler. Koğuşa geri dönüp yatağa girdim ve iki gün boyunca çıkmadım.

Aradan birkaç gün geçtikten sonra, kendimi az da olsa toparlayabildim. Ama halen de kapılar kapatılıp içeri

İnsan Hakları Derneği

girdiğimizde, bende bir korku geliyordu. Gündüzleri serin rüzgarlar esmesine rağmen hava elli derece sıcakmış gibi boğucu geliyordu. Nefes alamıyordum. Birileri boğazımı sıkıyormuş gibi. Nefesim daralıp duruyordu. Nefesim daraldığında kalbim normal halinden daha fazla atmaya başlıyordu. O anda, boğulmamak için suda korkuyla çırpınan insanların durumuna düşüyordum. Duvarlar gözlerimin önünde durmadan sallanıyordu. Sanki benden daha fazla canlılarmış gibi üstüme geliyorlardı. O anda soluk soluğa kalıyordum. Her an boğulacakmışım gibi bir his kaplıyordu içimi. İşte bütün bu hisler, kapılar kapandığında daha fazla açığa çıkıyordu. Bunun için kapıların hep açık kalmasını diliyordum. Ama tabii ki açık kalmıyordu ve ben her gece aynı şeylere katlanmak zorundaydım. Ölmekten korkmuyordum, hatta intihar sahneleri gözlerimin önünde uçuşup duruyordu. Ama en büyük korkum çıldırma derecesine gelmekti. Yani delirmekti. O günler deliliğe en yakın olduğum günlerdi. Delirmek en büyük kabusum olmuştu. O gün, o durumda beni alıp da daha dar bir mekana hapsedselerdi delirmek yerine intihar etmeyi tercih ederdim. En az dar alan psikolojisi kadar, üstümde olumsuz etkiler bırakan şeylerin başında TV ve gazeteler geliyordu. Özellikle şiddet, ölüm, çatışma, öfke vb. haber ve programlar beni fazlasıyla kötü etkiliyordu. Bunun için o günlerde gazete okumayıp TV seyretmeme gibi önlem amaçlı kimi kararlar aldım. Birkaç ay boyunca, yaşamımda her ikisine de yer vermedim. Bununla birlikte rahatsız edici konuları kapsayan sohbetlerin bulunduğu ortamlarda bulunmamaya özen gösterdim.

Bütün o korkunç günleri, tabii ki atlattım. Ama bu hiç de sanıldığı kadar kolay olmadı. Olumsuz etkilerin yerine moralimi yükseltecek şeyler belirleme arayışına girdim. Konuşmak, sohbet etmek, bana işkence gibi geliyordu. Zaten bir şeyler konuşmaya başladığımda, konuşmanın düzenini unutup, başka noktalara sapıyordum. Farkına vardığımda ise daha önce neyi konuşup,

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

neyi konuşmadığımı hatırlamıyordum. Bunun için konuşmalarım bütünlüklü olmaktan ziyade, bölük pörçüktü. Konuşmak yerine daha çok dinlemeyi tercih ediyordum. Birilerinin bana bir şeyler anlatması hoşuma gidiyordu. İstiyordum ki, bir kişi yanımda bulunsun, birlikte volta atarken o durmadan bir şeyler anlatsın, ben de onu dinleyeyim. Konuşulanlardan dışarıyla ilgili olan güzel anılar dikkatimi çekiyordu. Ama buna rağmen yanımdaki arkadaşım sohbet ettiği zaman, bazen hayallere dalıyordum. Dikkatim dağılıyordu. Dikkatimi topladığımda kendimi bir arkadaşın yanında voltalarken buluyordum. Arkadaş sohbet ediyordu ve ben ara sıra, 'hı hı, evet öyledir' gibi cevaplar veriyordum. Bu cevapları niçin ya da hangi konulara dair verdiğimin bilincinde değildim. Yalnızca arkadaş konuşmasını sürdürsün diye onaylıyordum.

Dışarıda sıkıldığımda, içeri giriyordum. İçeride TV seyredemediğimden uyumaya çalışıyor ama bunda da pek başarılı olamıyordum. Kitap okuyacak halim yoktu. Okusam bile düşüncem darmadağınık olduğu için, hiçbir şey anlayamazdım. Okuduklarımı kısa bir süre sonra unutturdum. Ama bütün zorluğuna rağmen tek çıkış yolum kitaptı. Onun dışında zamanımı geçirebileceğim, beni oyalayabilecek bir kitabı bulmam da pek kolay değildi. Böyle bir kitabı bulabilmek için, onu önceden okumak gerekiyordu. Okunmuş bir kitabı ikinci defa okumak, pek de zevkli olmazdı. Kitaplığı gözden geçirirken, bir kitap dikkatimi çekti; "Dağlardan Sorun Beni" ilginç bir isimdi. Hapsoldüğüm dört duvar arasından beni alıp uzaklara götürebilecek bir kitaba benziyordu. Onu alıp okumaya başladım. Beyaz adamın kızıl adama, 'uygarlaştırma' adı altında uyguladığı vahşi politikalar karşısında, kızıl adamın (Kızılderili lider Geronimo) özgürlük tutkusunu ve bunun için yürüttüğü mücadeleyi anlatıyordu. Beni içine çekip kendisiyle bütünleştirdi. Müthiş etkileyiciydi. Sanki tüm insanlığın hikayesini anlatıyor gibiydi. Kendi durumumu unutup, kızıl adamın çaresiz-

İnsan Hakları Derneği

liğine ağladım. Ama aynı zamanda, onun kendi özünü kaybetmemek, doğduğu doğal çevreden (topraklardan) kopmamak için yürüttüğü mücadeleye sonsuz bir saygı duydum. Halkıyla birlikte yerleştirildiği kurak çölde yaşamak yerine, özgürlüğünü yaşadığı dağlarda ölmek istemesi, özgürlüğe olan bağlılığının somut bir göstergeydi. Onun bu özgürlük istemi, rahatsızlığımı aşmamda çok büyük etken oldu.

Hastanelerde ya da hastalık durumlarında, çok belirgin bir sahne vardır. Hasta olan birey yatağına uzanmış, elinde bir kitap, onu okumaya çalışmaktadır. Bu sahne kafamda hep bir soru işareti doğurmuştur. Hasta bir insan, ne diye kalkıp da kitap okumaya çalışıyor ki? Zaten hasta, bir de kitap okursa daha fazla kendisini yormuş olmuyor muydu? Bana göre kendi kendisini yormaktan başka bir anlamı yoktu. Ama o gün yanıldığımı anladım. Hele o kitabı okuduktan sonra, yanılmış olduğuma kesin olarak karar verdim. O sahneye bakış açım değişmeye başladı. Artık insanın hastalandığında kitap okuması gerektiğine dair bir düşünceye sahiptim. Hastalığın en iyi ilacı kitaptır. Ama öyle hangi kitap olursa olsun, biçiminde değil. Doğayla ilgili yada doğal yaşamda geçmiş bir olayı romanlaştıran kitaplar, insana en büyük faydayı sağlayan kitaplardır. Ben de bunun faydasını gördükten sonra, 'Haydutlar Kraliçesi', 'Kardeşim Rüzgar, Kardeşim Deniz' vb. birkaç kitap daha okudum. Bunları okuduktan sonra oto - kontrolümü iyice sağlama fırsat ve gücünü yakaladım. Nitekim daha sonraki aylarda sağlığıma tamamen kavuşmanın sevinciyle, geçirmiş olduğum dönemi yeniden sağlıklı bir düşünceyle irdelemeye karar verdim. Bu irdelemeyi yapamadığımda, bir daha aynı duruma düşmeyeceğimin garantisi yoktu. Onun için bazı tahlilleri çok iyi yapabilmem gerekiyordu.

Sorunun ana kaynağı neydi, nasıl ulaşılabilirdi? Önümde hangi alternatifler vardı? Bu alternatiflerden hangisi

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

beni başarıya ulaştırabilirdi? Yoksa her şeyi oluruna mı bırakmak gerekiyordu? Her şeyden önce sorunun nereden kaynaklandığını ortaya koymak gerekiyordu. Sorun, insanların dört duvar arasında tecrit edilmesi haberlerinden kaynaklanıyordu. Henüz haber değerindeydi, ama bunun pratikleşeceği kesindi. Onun için sadece 'haberdir' deyip geçmek gerçekçi olmazdı. Peki haberin doğurduğu sonuç neydi? Buna heyecan mı, yoksa korku mu demek gerekiyor. Kesin bir sonuca ulaşmak zor, ama biz 'korku' diyelim. Korku vücudu uyarmış ve onu heyecana sokmuştu. Heyecan duyurgaları uyuşturmuş, buna karşın kimi organları da harekete geçirmiş ve savunmasız vücudun içinde, deyim yerindeyse atını istediği gibi koşturmuştu. İşte bunu yapanlardan bazıları yenilen yemeklerin hazmedilmesi için asit üreten organ ve bölgelerdi. Vücut sağlıklı olduğunda, organlara ancak yemeği hazmedilecek katar asit üretme izni verir. Ama bu defa, vücut savunmasız kaldığı için, bu organları aşırı derecede asit üretmiş ve içi organları tahrip edecek düzeye gelmişlerdi. İçimde damlayan suyun sesi izlenimini veren ses mideme akın eden bu asitlerdi. Mide delinme düzeyine varmıştı. Heyecanın doğurduğu kalp atışları, kalbi yormuş, hızlı nefes alıp vermeler beraberinde nefessizliği getirmişti. Bütün bunlar vücudu etkisizleştirip, bilinci devreden çıkartma noktasına getirmişti. Tabii bunlar işin fiziki yönünü temsil ediyordu. Ama iş sadece iki yönle sınırlı değildi. İşin aslı, fiziki sorunlara da neden olan, düşünsel yöneydi. Düşünsel anlamda böyle bir soruna bulaşmasaydım, fiziki sorunum ortaya çıkabilir miydi? Hiç sanmıyorum. Öyleyse, düşünsel yapıda bir sorun mu vardı? Burayı irdeleyerek sonuca ulaşmak gerekiyordu.

Dört duvarın arasında bulunmanın nedeni neydi? Tabii ideallerdi. Karşında egemen bir güç var ve ideallerin onun çıkarlarıyla uyuşmadığı için, seni dört duvarın arasında hapsedmiş. Onunla da yetinmeyerek, seni daha fazla yalnızlaştırmak istiyor. Bu amaçla durmadan yeni

İnsan Hakları Derneği

modeller üretip durmaktadır. Buna karşılık sen ne yapıyorsun? ‘Dört duvarın arasında nasıl tek başına kalırım’ diyerek, kendi kendini tahrip edip duruyorsun. İdeallerinde bir yanlışlık mı var? Yok. Öyleyse ideallerin karşısında bilinç düzeyinde eksiklik var. Orayı sağlamlaştırmak gerekiyor! Bilinç düzeyi en son noktaya çıkartıldığında, böylesi sorunların üstesinden gelebilir misin? Hayır! Peygamber bile olsan, sonuçta sen de bir insan-sın. Senin de duyguların, hislerin ve ihtiyaçların var. Demek ki, sorun bilinç düzeyiyle ilgili değil. Peki o zaman, hiçbir şeyden haberi olmayan, neyin ne olduğunun pek farkında olmayan bir kişi olunsaydı, acaba sonuç değişir miydi? Bir noktaya kadar evet. Öyle ki; başlan-gıçta hiçbir şeyi dert etmezsiniz. Sizin için ne olup bittiği fazla önemli olmazdı. Ta ki bahsi geçen mekanlara yerleşinceye kadar. Oraya yerleşir yerleşmez, işin ciddiyetini kavramaya başladınız ama bu kavrayış sizi öyle bir sarsardı ki, kendinize gelecek vakti bulamazdınız. Dola-yısıyla, sonuçlar daha fazla tahrip edici olurdu. Demek ki bu kişilik de, sonuçta böylesi bir durumla yüz yüze kalma, mecburiyetinde kalacaktır. Öyleyse cahil olmak da, bu sorun karşısında pek kar vermiyor. Eğer hem bilinçli, hem de cahil kişilik rahatlıkla böylesi bir sorunu yaşayacaksa, o zaman sorun kişilerin konumundan do-layı ortaya çıkmamaktadır. Bu durumda çözüme nasıl ulaşacağız?

Her şeyden önce, kişiliğin düzeyini bir kenara bırakıp, kişinin olduğu ortamı incelemekte fayda var. Cezaevi-nin yeni versiyonunu savunanların iddiası neydi? “Biz cezaevlerimizi Avrupa standartlarına ulaştıracamız” di-yorlardı. Haydi diyelim, inşa ettiğin duvarları Avrupa düzeyine çıkarttın, peki o duvarların arasına hapsedece-ğin insanların kişiliği Avrupa’nınkiyle aynı mıdır? Bes-belli böylesi bir sorun onları pek ilgilendirmiyor. O za-man bu soruya bizim cevap aramamız gerekiyor.

Avrupa toplumunun karakteristik bir özelliği var. Grup-çu değil, bireycidirler. Bunun ekonomik yönü kadar, sos-

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

yal boyutu da var. Ergenlik çağına gelen birey ailesine bağlı yaşamak yerine, kendi öz iradesine dayalı olarak tek başına yaşamayı tercih eder. Bu durum kendisine belli bir özgürlük ortamı sağlar. Zamanla kişiliği yalnızlığa alışır. Dolayısıyla cezaevine düştüğünde, yalnız kalmaması onun için pek de etkileyici bir durum oluşturmaz.

Ortadoğu kişiliğini ele aldığımızda ise, bunun tam tersi bir durumla karşılaşırız. “Sürü kişiliği” denilen kişilik, ağırlıklı yönü oluşturur. Ortadoğu kişiliği, bireyci değil grupçudur. Toplumsal yapıdan kaynaklı olarak, kişiliği böyle şekillenmiştir. Birey istese de, istemese de bu kişiliğiyle yaşamak zorundadır. Feodal aile yapıları aşılabilmiş değildir. Bu yapılar sadece kırsal alanda değil, aynı zamanda en gelişkin kentsel alanlarda da varlığını devam ettirmektedir. Birey, bırakalım ergenlik çağını, çocukluk çocuk sahibi olduğunda bile ailesinden kopmak yerine, birlikte yaşamayı tercih etmektedir. Hastanelere, camilere, eğlencelere, başsağılığına, hatta okula bile kalabalık bir akraba/ yakın tanıdık grubuyla gider. Evde aynı odayı bir çok kişiyle paylaşır. Bunda bir sorun görmez. Tek başına hiçbir şeyi başaramayacağından değildir bu yaptıkları, aksine böyle yetiştirildiği için kişiliği de böyle şekillenmiştir. Dolayısıyla bu kişiyi alıp dört duvarın arasına tek başına kalacak şekilde hapsettiğiniz zaman, bireyin sosyal gerçekliğini göz ardı etmiş olursunuz. Birey toplumun bir ürünü, bir yansımasıdır. Onu toplumsal gerçeklikten soyut ele alamazsınız. Bunu yaptığımızda, bireyi baştan ölüme mahkum etmiş olursunuz. Sonuç itibariyle, işin özüne baktığımızda, batı toplumu ile doğu toplumunun birbirine tamamen zıt bir yapılanma içinde olduğunu görüyoruz. ‘Lale Devri’ denilen dönemin gösterilen büyük çabalara rağmen, başarısızlığa uğramasında bu gerçekliğin temel bir yeri vardır. Uygulamalar toplumun gerçekliğiyle uyduğu oranda başarıya ulaşır. Uyuşmadığında ise şekilsel kalıp, başarısızlığa mahkum olur. Başarısızlığın doğurduğu acılar toplumsal

İnsan Hakları Derneği

yaraları derinleştirir, trajediye dönüştürür. Bu durumda sizin “Avrupa standartlarında iş görüyoruz” deyiminiz berhava olmaktan başka bir değer/ ağırlık taşımaz. Sosyolojik gerçeklikler, siyasal darlığa ve intikamcılığa kurban edilmemelidir diye düşünüyorum.

Sonsuzluk Ve Zindan

En yalın sözün peşinden koşmak, kötü bir hastalık. Elemekten yazmaya söz kalmıyor. Bir de, “Bazı şeyler vardır ki anlatılamaz” cümlesinin kapsamına artık o kadar fazla şey giriyor ki... Kendi acısını anlatmaktan sıkılıyor insan ve bu cümle ile başlayan tüm metinlerden...Sürekli yaşayıp anlatacak cümle bulamamaktan, anlatınca anlamamalarından...

“Herkesin derdi kendine yeter” bir çağda, coğrafyada, kime neyi anlatsan, kim neyi anlayacak? Az ve özün kapısı suskunluğa çıkıyor. Ne kötü, ölümün bile hükmünün olmadığı yerde, kelimelerin hükmünden bahsediyoruz. Konuşacak kadar çaresiz olmasa insan, susardı. Konuşmak çaresizlikten...

Bütün bilim tarihini, düşünce tarihini, insanlık tarihini bilerek öleceğiz. İngilizce’yi öğrenerek, ‘çok bilgili’ öleceğiz. ‘Doğa boşluk tanımaz’ diyor filozoflar. Belki de haklılar. Belki de değil aslında, kesin haklı olmalılar. Hayallerimizin, sevdiğimizimizin, yaşamımızın, yerine özlemleri doldurduğumuza göre...

Kurgu bu ya, ‘Bu adamların (sistemin) bildiği bir şey var’ diyorum. Bizi bankaya yatırır gibi yatırıyorlar bu duvarlar arasında. Vicdanımız, duygumuz, bilgimiz faizlenerek çoğalsın diye. Herkes yakını, bunların yokluğundan.Ölmezsek topluma vicdan, duygu, bilgi olarak geri döneceğiz. Adamların derdi dünyanın iyiliği... istemesek de bizden bazılarını, ‘büyük adam’ yapacaklar. Hep sorulmaz mı? Sokrates’i ölüme mahkum edenleri hatırlayan var mı? İsa’ yı çarmıha gerenleri kim hatırla-

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

yıp, anıyor? Soru cevabı da içeriyor: Yok, kimse hatırlamıyor. Boşuna kızıyoruz adamlara, bile isteye fedakarlık yapıp, o herkesi cezbeden tarihe geçme arzusundan vazgeçiyorlar. Sırf bizim için...

Yine de –kusura bakmasınlar- teşekkür edemeyeceğim. Daha yakıcı sorular var beynimde. Bilmek kaç milyar ışık yılı uzaklıkta keşfedilen, milyarlarca yıldızdan oluşan milyarlarca galaksi... Işık hızı saniyede 300.000 km. Bir dakikada şu kadar, bir saatte şu kadar, bir günde, yılda, on, yüz, bin, milyon, milyar yılda şu kadar. Sayısal olarak bile algılanamayan bu rakamlara karşılık gelen fiziksel uzaklık nasıl algılanabilir. Korkunç büyük mesafeler... Aklım dünyadan yola çıkıp, bir süre ilerliyor. Sonra milyarları takip edemeyip olmayan ya da bilinmeyen sona sığıyor. (Son dediysem yok öyle bir şey, yine sonsuzluk başlıyor)

Sonsuzluk, şimdi en çok zindanı hatırlatıyor. Oysa, ‘zindandan çıkmak’ için insan açılıyor ona... Ve o yaşamını engelleyemeyecek, etkilemeyecek düzeye çektiğin ‘acı’ yı korkunç büyüterek, kendi boyutlarına ulaştırarak geri getiriyor sana. Hiçbir şiire yamayamadığım, her söyleyişte aynı şoku tekrar yaşadığım şu üç satır, bir çığlık gibi dökülüyor dilimden:

Evren kaç metrekare? Özgürlük kaç,
Kaç metrekare bu zindan

Bir tek sonuncunun cevabını biliyorum. Dörde beş metrekare. Sonsuzca metrekareden bize düşen, beş adımlık yer. Bir de ömür, ömrüm, ömrümüz...500 yıllık olsa anlam verebileceğim de, 60-70 yıllık ömrün 36, 30, 20, 10, 5 yılının zindanda geçirilmesine onay verilmesini aklım almıyor. Abartı değil, inanamıyorum insan olabileceklerin bu kötülüğü yapabileceğine. Laf olsun diye değil bu, gerçekten anlatılamaz. Yalnızca yılları değil, ‘Onları bir de olası en kötü şekilde nasıl geçirebilirim’ in neyi anla-

İnsan Hakları Derneği

tılabilir? Acısından, işkencesinden, baskısından vazgeçtim. Sırf bu yüzden yalnızca bu sebeplerden ötürü bağı rıyorum: Bu sistem değişmeli! Bu sistem değişmeli! Bu sistem değişmeli! Yaşayan kahramanları taşa tutup, öldükten sonra baş tacı eden bu sistem değişmeli. 'Tecrit' kendi kendini kandırıyor. Neredeyse bir fizik yasası kesinliğinde, bedenın alanı daralıkça, düşüncenin alanı genişliyor. Zindansız bir dünya dileğiyle... Saygılarımla

Vahdettin Budak
2 nolu F Tipi Cezaevi Buca / İzmir

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Merhaba (Dilek Öz)

Sevmesini ve özlemesini bilenlere küçük bir sesleniş... Saat 18.40, havalandırmadayım. Ayaz var. Üşüyorum. Yine de girmeyeceğim o 'kuyu'ya. Yirmi dakika sonra havalandırma kapısı kapanacak. Bu düşünce daha çok üşütüyor içimi.

Siz hiç yürekte üşüdünüz mü?

Her akşam bu saatlerde, 'hava sıcak olsun olmasın' buz keser yüreğim.

Önce dış kapının anahtarı üç kez döner. Büyük bir gü-rültüyle, demir kol aşağıya indirilir. Ve çirkin bir ejder-ha gürlmesiyle açılır kapı.

On yıldır alışamadım bu sese. Alışamadık...

Kapının her açılışında fırlarız-sıçrarız yerimizden. Eli-miz gayri ihtiyari sol yanımıza uzanır. Nabız atışlarımız yükselmiştir çünkü. Sonra imalı bakışlarla, alaycı söz-cükler dökülür bekçilerimizin dillerinden, 'Ayy kızlar korktunuz mu?'

Vereceğimiz cevabın demir kapının karşısında nasıl bir hükmü olabilir ki?

Hangi demir kapı sessizce açılabilir? Bu onun ihtişamına ters değil midir? Bir de kapıya uzanan ellerin öfkesini kat işin içine. Gerisini varın siz düşünün.

Kahrolsun dünyanın tüm kapıları!

Ben kararımı çoktan verdim, kapısız evlerde-yerlerde yaşayacağım. Ne demir, ne tahta, ne beton...Hiçbir renk ve çeşitte kapılara tahammülüm yok artık.

Kendime sık sık şu bedduayı okuyorum; "kapısız kalasın inşaallah!"

Saat 18.55 işte yine erken geldiler... Ve yine 'beşdakika' tartışması yapıyoruz. "Aman ne önemi var beş dakika-nın" diyorlar. Ha beş dakika önce, ha beş dakika sonra.. ne fark eder" O zaman, "beş dakika sonra gelin" diyoruz. Sahi neden bu kadar önemli şu son beş dakika? Üzerini-ze kapıların kapatılacağını bilmek, gün içinde hep bu duyguyla yaşamak değil beş dakika, bir dakikayı bile öylesine önemli hale getiriyor ki... Yaptığımız bu tartış-

İnsan Hakları Derneği

malar çoğu zaman komik gelse de bize, nedensiz değil ama.

Son dakikalar ölüm gibi. Sanki bir el boğazıma yapışıyor. Sıkıyor, sıkıyor, sıkıyor.. boğulacak gibi oluyorum. Oysa büyüklük olarak pek fark yok, havalandırma ile hücre arasında. Tek fark, havalandırma çatısız dört duvar.

Şu anda hücredeyim. Dört sandalyenin, bir masanın, bir buzdolabı ve TV nin anca sığabildiği hücreye dört kişi daha yerleşmeye çalışıyoruz. Tuvalet ve banyo, yemek masasının hemen dibinde. Bütün gün oturduğumuz, yemek yediğimiz, gazete kitap okuduğumuz, TV izlediğimiz bir yerde, “Tuvalet ve banyo ihtiyaçlarınızı rahat giderebiliyor musunuz?” diye bir soru sormayacaksınız değil mi?!!

Bütün gün hücrede neler yapılabilir? Nasıl yaşanılır?

Bir gün değil, bir ay değil, bir yıl değil... yıllarca.

Kendi başımasın. Yalnızsın.... Yapayalnız.

Birbirimize çarpıp duruyoruz arkadaşlarla. Sürekli eşyaların yerlerini değiştirme ihtiyacı duyuyoruz. Ne yaparsak yapalım hiçbir hali açmıyor içimizi. Her şeyden hembencecik sıkılıveriyoruz.

Nedensiz yere kızıyoruz, öfkeleniyoruz. Öylesine hassaslaşmış ve alıngan olmuşuz ki, bazen en küçük bir davranışa dahi tahammül edemiyoruz.

Bizlere özenle ve bilinçli bir şekilde hazırlanan bu tecrit ortamının, zaman geçtikçe en güzel, en insani, en isyankar yanlarımızı zedelediğini fark ediyorum. Her şeyden ve herkesten izole edilmeye çalışıldıkça, kendimize de yabancılaşmaya başlıyoruz. Beş on yıl sonraki hallerimizi tahmin etmek için müneccim olmaya gerek yok. ...

Saat 22.30.. zaman bir türlü geçmek bilmiyor. Çok şey yazmak istiyorum. Ama şairin dediği gibi “Anlatamıyorum” Sevgiler ,Saygılar

Dilek Öz

Gebze Cezaeviİstanbul

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Merhaba (Latif Sönmez)

F tipi cezaevlerinde yaşanan tecrit ve izolasyona yönelik bir çalışma başlattığınızı basında okumuştum. Bu amaçla gönderdiğiniz öğrendiğim mektup cezaevi disiplin kurulunca el konulduğundan bana ulaşmadı.

CİK in 68. maddesi bu el koymaya sebep gösterilmiş olup; çalışmanızın F tiplerini karalama, örgütlere destek olma amacı taşıdığı ve bundan dolayı bana (bizlere) verilmesinde sakınca bulunduğu söz konusu kararda ifade edilmiştir.

Mektup bana verilmediği gibi buna dair yazacaklarımın da sizlere ulaşmayacağı açıktır. Dolayısıyla bu içerikte bir mektubu sizlere yazıp yollamamın olanağı bulunmamaktadır. Bu uygulamanın dahi tecrit ve izolasyon hususunda ifade ettiği çok şey var. Bununla mücadele etmek bir tarafa, gündeme alınması dahi istenmemekte, engellenmeye çalışılmaktadır.

Şimdiye kadar izleyip öğrenebildiğimiz kadarıyla, diğer cezaevlerinde uygulanan tecrit ve izolasyon her boyutuyla burada da uygulanmaktadır. Son derece kısıtlı imkanlar tanıyan yasaların uygulanması dahi asgari düzeyde olup, aleyhimize olanlar ise azami düzeydedir. Yasalar ve cezaevinin mimari yapısı, başlı başına sorun iken uygulama düzeyindeki aleyhtarlıkla bu katmerleşmektedir.

Mektubu yazma maksadım hem mektubunuzun akıbetini size bildirmek ve hem de ilgi ve duyarlılığınızdan dolayı teşekkürlerimi (zi) bildirmektir. Duyarlılığınızın her daim olacağı inancıyla teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

Latif Sönmez

1 Nolu F Tipi Cezaevi C-68

01310 Kürkçüler / Adana

İnsan Hakları Derneği

Merhaba Değerli Dostlar (Faik Ta)

Öncelikle özgür bir yaşama olan özlemlerimle hepimize en içten duygularıyla selam ve saygılarımı yolluyorum. Umarım iyisinizdir. Dileğim her zaman iyi olmanızdır. Değerli Dostlar,

“Tecridi yaşayanlar anlatıyor” adı altında başlatmış olduğunuz bu duyarlı çalışmalarınız için teşekkür ediyorum. İnanıyorum ki bu çalışmanız bir kez daha dikkatleri cezaevleri üzerine çekecek ve yaşanan sorunları demokratik kamuoyunun bilgisine sunacaktır. Bu çalışmanızın aynı zamanda demokratikleşmek ve AB’ne üye olmak isteyen bir Türkiye için de büyük bir katkı olduğunu düşünüyorum. Umarım hükümet bu çalışmanın sonucundan ortaya çıkan durumları göz önünde bulundurur ve mevcut tecridin kaldırılması için bir çaba içine girer.

“En iyi yaşayan bilir” diye bir söz var. Doğru bir sözdür. Tecridi yaşayanların da bu durumlarını en iyi bir şekilde sizlerle paylaşacaklarına inanıyorum. Kişi olarak da bu durumu yaşayanlardan biri olduğum için birkaç satır yazıyla misafiriniz olmak istedim. Koşullar itibariyle şu durum da var. Bizler her istediğimizi ve her uygulamanın nasıl bir sonuca yol açtığını çok fazla yazma şansına sahip değiliz. Titiz ve hassas bir denetleme durumu olduğu için kısmi bir anlatımla sınırlı, ancak yazabiliyoruz. Bu durumu da bilmenizi istedim. Umarım bu mektubum hiçbir engele takılmaz, elinize ulaşır.

Genel anlamda cezaevlerinin amacı biliniyor. Onun için tekrarlamayacağım. Her cezaevinin fiziki yapısından ötürü kendine özgü kural ve kaideleri vardır. Örneğin; bizler E tipi cezaevlerindeyken sayılarımız 30- 40 civarındaydı. Sonra bu cezaevlerini oda sistemine dönüştürdüler. Sayımız 8-10 a indi ve en son bizi F tipi cezaevlerine getirdiler sayı 3 e geldi. Eğer bundan sonrada sayı düşürmeyi düşünüyorlarsa, herhalde tek kişilik mezar-

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

lıklar olacaktır. O zaman hiçbir sorun da kalmaz, sistem de rahat edecektir. Böyle bir trendi yaşayarak, bağlantılı olarak sayımız düşüyor, az kişi görüyor, temas kurabiliyoruz. Bu durumlar da ister istemez kişinin psikolojisi ve sosyalitesi üzerinde olumsuz etki yapar, yaptı, yapıyor.

İnsan her şeyden önce sosyal bir varlıktır. Düşünmeye, konuşmaya ve çevresiyle ilişkilenebilmeye ihtiyaç duyar. Zaten insanı diğer canlılardan ayıran en temel özelliği de budur. Yani insan bir demir parçası değil ki, bir yere bırakıp paslanıp gitsin. İnsan duygulu bir varlıktır ve bu duygularını hep diğer insanlarla paylaşmak ister. İnsan duvardaki bir resim tablosu değil ki, yerinden kıpırdamadan durabilsin. İnsan hareketli bir varlıktır. Hep konuşmak, sevinmek, üzölmek... ister. İnsan bir beton parçası değil ki, yıllarca yerinde soğuk soğuk durabilsin. İnsan düşünsel bir varlıktır, hep akmak ister ve insan bir teknik robot değil ki, yıllarca bir dükkanda durabilsin. İnsan bir dildir her zaman konuşmak ister. Bunlar insanın sosyal ve düşünsel yapısıyla ilgili durumlardır. Yani insan bir öznel varlıktır. Onu nesne yerine koyamazsın. Fakat F tipi cezaevlerinin yapılışı ve amacında kelimenin tam anlamıyla insanın insan olmaktan uzaklaşması ve öznenin nesneleşmesi için her şeyi çok ayrıntılı bir şekilde düşünölerek yapılmıştır. Bu sistemin sahipleri, olumlu şeyler üzerinde bu kadar ayrıntılı ve hassas bir şekilde durabilseydiler, inanın toplumun sosyal refahı ve düşünsel düzeyi mevcut durumun on kat üstünde olacaktı. Ama ne gezer... Onlar ancak insanları cezalandırmak ve kendilerine muhalif gördükleri kesimlerden intikam almak için böyle düşünürler. Bu genel durumdan sonra asıl konuya gelelim: F tipi ve tecrit...

Bana göre tecrit; yaşayan bir insana uygulanan en büyük insanlık dışı bir uygulamadır. Çünkü tecrit bir ruhsal baskı ve işkence yöntemidir. Bu uygulamanın üç biçimi vardır. Düşünsel tecrit, fiziksel tecrit ve ruhsal tecrit. Önce düşünsel tecridi anlatalım.

İnsan Hakları Derneği

F tipi cezaevlerinde en büyük tecrit düşünceye dayatılan tecrittir. Düşünmeyeceksin, az kitap okuyacaksın, sansürlü yazacaksın, moral alacağın dergi, kitap ve mektupları okumayacaksın, yazmayacaksın, arkadaşlarıyla ortak sevinip bir türkü söylemeyeceksin. Sesli halay çekip, şiir okumayacaksın, bir haksızlığa uğradın mı veya herhangi bir uygulamayı yanlış görüp dile getirmeyeceksin, hiçbir demokratik hakkını kullanmayacaksın, her şeye razı olup şükür edeceksin... anlayışı dayatılıyor. Bu söylenen kurallara uymayanlara da disiplin cezası adı altında kısmi olan haberleşme (telefon, görüş, mektup vs.) hakkının elinden alınması, hücre cezası ile cezalandırılması, başka cezaevlerine sürgün edilmesi ve ka-ba müdahaleye kadar varılması durumları söz konusudur. Hatta bazen bu uygulamalar tedavinin yapılmaması ve yemeklerde kepçe düşürmesi gibi çağdışı ve intikamcı durumlar şeklinde de olmuyor değildir.

Bu durumların kişilik üzerinde nasıl bir etki yaptığını ve yapacağını tahmin edebilirsiniz. Asosyal, depolitize ve moral değerlerinden uzaklaşmış (bu kavramlar siyasiler için çok önemlidir) bir kişilik daha doğrusu iskelet yapısı yaratmak istiyorlar. Bu tecrit sistemiyle varmak istedikleri bir hedef de budur. Çünkü bahsi geçen kişiliği yönetmek çok kolay olduğu için egemenler onu istiyorlar. Yani kısacası düşünmeyeceksin, sorgulamayacaksın ve hakkını aramayacaksın... „Çünkü sen suçlusun, hastasın“ anlayışı söz konusudur. Bizi en çok zorlayan da uygulamanın bu boyutudur.

Tecridin diğer etkisi ise fizikseldir, koşulsaldır ve biyolojiktir. Düşünebiliyor musunuz dar bir mekanda yıllarca üç kişi kalacaksınız. Yıllarca göreceğin sima iki kişinin siması olacak. Konuşacağın, sohbet edeceğin ve birlikte volta atacağın hep iki kişi olacak... Bu durum, insan sosyalitesini olumsuz etkilediği gibi, kimi fiziksel rahatsızlıkları da kendiyile birlikte getirmektedir. Örneğin;

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

duyguda, davranışlarda ve düşüncede hassaslaşma, erken daralma, içe kapanma, anlamsız tepkiler, kendine güvensizlik, aşırı duygusallaşma, konsantrasyon ve uyku bozukluğu gibi durumlara neden olduğu gibi, konuşma bozukluğu, yorgunluk ve unutkanlık da yaşanan diğer olumsuzluklardır. Bu durumlar da, ister istemez insanın düşüncesi, sosyalitesi ve psikolojisi üzerinde olumsuz bir etki yaratmaktadır. Yani insan uzun süre üç kişiyle kaldı mı, konuşma sözcükleri daralır, dil hantallaşır, ses alma duyu organı paslanır ve gözle uzağı görme gücü düşer. Çünkü F tipi cezaevlerinin fiziki yapısı bir kuyu gibidir. İnsan kendini bir kuyuda hisseder. Aktivite olanakları çok sınırlıdır. Bu durumlarda ister istemez insanın biyolojisi üzerinde olumsuz bir etki yapar, yapıyor da. Bu durumlar bir de cezaevinin çok anlamsız kural ve kaidelerinin dayatmasıyla birleşince, yaşam daha da çekilmez oluyor.

Özellikle 1 Hazirandan sonra yürürlüğe giren yasayla beraber, mevcut tecrit uygulamaları meşrulaşmış ve yasallık kazanmıştır. Bu yasada güvenlik ve kural dayatması her şeyin üstünde tutulmaktadır. Tutuklu-hükümlü ise ağır bir hasta gibi ele alınmaktadır. Dolayısıyla ağır bir hasta yaşama gülmez, ancak biraz daha uzun yaşayabilmesi için Azrail'e yalvarır. Dayatılan mantık budur. Yani tutuklu-hükümlü isen suçlusun, şüphelisin ve tehlikelisin, dolayısıyla, her türlü tecrit uygulamasını hak etmişsin gibi bir felsefe söz konusudur. Özellikle son yasadan sonra, her türlü demokratik eylem (açlık grevi, evrak imzalamama, yemek almama, türkü söyleme, istek ve şikayet dilekçeleri vb.) biçimi mutlak anlamda bir disiplin suçu olarak karşına çıkmaktadır. Örneğin; tecridi protesto etmek için (bazı haklarımızı bilinçli olarak kullanmayacağımıza dair) bir dilekçe yazdık, disiplin kurulu bir ay kapalı görüş, bir ay telefonda konuşmama cezası ve üç ay da açık görüş cezası verdi. Bize verilen bu cezanın karar metnini imzalamadığımız için de bir ay görüş cezası verdiler. Buna benzer bir çok durumu yaşa-

İnsan Hakları Derneği

dık, yaşıyoruz. Yani kısacası cezaevinin fiziki yapısı ve bu anlamsız dayatmalar ister istemez insanı olumsuz etkiler.

İşin ruhsal boyutuna gelince. Bu cezaevleri gerek fiziki, gerekse koşul itibarıyla biraz bunaltıcı ve çıldırtıcıdır. Uzun süre buna dayanmak biraz zor oluyor. Çünkü her yönüyle anti- insani bir durum söz konusudur. Bu da insanın psikolojisi üzerinde olumsuz bir etki yapıyor. (ruhsal daralma). Yani bu mekanlar o kadar yalnız ve sessizdir ki, bırakın insanın kalbinin küt küt sesini duymasını, kılcal damarlarındaki akan kanın hışırtı sesini bile duyar ve bazen bu ses insana çok büyük bir nehrin sesi gibi geliyor. Buralar o kadar yalıtılmış ve tecritlidir ki, insan bazen bir kelebeğin kanat çırpışına hasret oluyor ve bu mekanlar o kadar monoton ve renksizdir ki, insan kendi ruhunun rengini görebiliyor. Çünkü her an kendinle baş başa ve benliğinle konuşur vaziyettesin. Doğal olarak insan bu yerlerde rahat olamaz. Çünkü her şey bir diken gibi sana batmakta ve her uygulama bir yaralamaya ve kanamaya neden olmaktadır. Bu durumlarda ister istemez insanın ruhsal yapısını tahrip ediyor. Yani dayatılan uygulamalarla adeta yaşayan ölümler topluluğunu yaratmak istiyorlar. Acı ama gerçek...

Belki şu an çok ciddi bir durum yoktur. Ama eğer tedbir alınmazsa, ileride telafisi zor bir çok kişilik hastalığıyla karşılaşacağımızdan hiç kimsenin kuşkusu olmasın. O zaman da iş işten geçmiş olacaktır. Zaten toplum olarak şöyle bir hastalığımız vardır. Bir şeyin olumsuz sonucunu önceden görmek değil, her şey ayan beyan ortaya çıktıktan sonra, “ay, vay, bu nasıl oldu” deriz. O zaman bu haykırıışların çok fazla bir anlamı da olmuyor. Tecrit ve F tipleri buna örnektir. Demokratik kamuoyu ve birkaç STÖ dışında bu acı durumları hiç kimsenin gündemine almadığını üzümlere belirtmek istiyorum.

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

Sonuç olarak şunu demek istiyorum. Bu mekanlarda yaşamak çok zordur. Çünkü her şeyi anti-insani bir şekilde ayarlanmış ve düzenlenmiştir. Her an düşünel, ruhsal ve fiziksel bir baskı ve tecrit altındasın. Dayatılan bütün uygulamaların amacı kişinin özünden boşaltılması ve idealinden vazgeçmesine yöneliktir. Bizler bunun bilincindeyiz. Bir şeyin bilincinde olmanın, o şeyden gelebilecek olumsuz etkisini yarı yarıya indirmek olduğunu biliyoruz.

Bizler özgür yaşama sevdalı insanlarız. Şu anda onun bedelini ödüyoruz. Her şeye rağmen güçlü olmak zorundayız. Elimizden geldikçe bu yeteneğimizi güçlendirmeye çalışıyoruz. Mekanlar dar, soğuk ve tecritlik olsa da, dünyalarımız geniş, kalabalık ve zengindir. Bu düşüncelerle yaşıyor ve bu duygularla coşuyoruz. Her türlü tecridi güçlü moral değerlerimizle ve siz değerli dostların yardımlarıyla yeneceğimize hiç kimsenin kuşkusu olmasın.

Bitirmeden, Türkiye'nin bütün sorunlarına çare bulmuş, Kürt sorununu çözmüş, demokrasinin egemen olduğu, özgürlük ortamında buluşana dek kendinize iyi bakın. Tüm güzellikler sizlerin olsun diyor sonsuz selam ve saygılarımı yolluyorum. Hoşçakalın

Not : 1972 Bitlis'in Ahlat ilçesinde doğdum. 1993 de Antep' de yakalandım. İki yıla yakın Malatya Cezaevinde kaldım. Kürtlerin demokratik ve siyasal hakkını savunduğum için DGM de 125. maddeden ceza aldım ve Yozgat'a sürgün edildim. Dokuz yılı aşkın Yozgat E Tipi Cezaevinde kaldıktan sonra, Bartın Özel Tıp Cezaevine sevkim çıktı. Orada beş ay kaldıktan sonra 2003 Aralık ayında Kandıra 2 Nolu F Tipi'ne getirildim. İki yıla yakındır bu cezaevindeyim.

*Faik Taç
F.2 Kapalı Cezaevi P.K. 145
B.1.3. 44 Kandıra / İzmit*

İnsan Hakları Derneği

Merhaba (Ahmet Mustafa)

“Bir idam hükümlüsünün yüz ifadesini resmedebilir misin?” denmiş bir ressama. Bir yerde de “mutluluğun resmini” istemişler. Bizler de tecridin resmini çizmek ve anlatmakla karşılaşınca, doğal olarak hatırlıyoruz kitaplardan okuduklarımızı. Ama o kadar kolay ve aynı zamanda zor ki tecridi anlatmak, neyle başlayıp nasıl sonuçlandıracağımı bilemiyorum. Yazacak şey olmadığından değil, çok olduğundan, bir an duraksayıp öncelikleri ayıklamaya çalışıyorsun. Yoğunlaşmış en güzel resmi çizmeli ki, eksik yeri kalmasın; kusurlarla bezenmiş kusursuz bir tablo olsun.

Şöyle anlatayım tecridi değerli dostuma: psikolog ve sosyologların daha iyi adlandıracaklarına inandığım F tipine girdiğin andan itibaren ‘F’ ler ile başlayan bir sürü fobi-korkun oluşmaya başlıyor ve öyle bir duruma geliyorsun ki fobilerle çevrilmiş bir dünyaya hapis oluveriyorsun. Cezaevi kapısından attığımız ilk adımdan itibaren şoke olmamak elde değil. Soyunma faslıyla başlayan –hele bizim gibi çıplaklığın ayıp sayıldığı toplumdan gelenler için onlarca kişi ve üzerinize çevrilen onlarca bakış altında soyunmak zorunda kalmanın ne kadar onur kırıcı olduğunu yaşayanlar bilir- (OKUNMUYOR). Belki tek tesellin –ki bu da bilinçli bir siyasettir- asker veya gardiyanların seni tam soymamalarıdır. Beş metrelik uzaklıkta iki yerde soyunmak...v e buna anlam vermek kolay olmasa gerek.

Odaya alınırken, iki aya yakın hiç kimseyle görüştürülmemek, kendi başına bir işkence oluyor. Hiçbir toplumun misafirlik anlayışında öyle bir uygulama olduğuna rastlayamadık okuduklarımızdan. Tecridin başladığını her an hissediyorsun. Tek gördüğün dört duvar ve bitmeyen talimatlar ve “adaptasyon” uğraşlarıdır. Su içmemiz dışında her şeyimiz dilekçelere bağlanmış. Zaten

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

odandan çıkmak da istemiyorsun. Gidiş gelişlerde üst araması, ayakkabı çıkartmaları ve anlamsız bakış ve somurtkanlıklar... adeta odanda kalmaya zorlanıyorsun. Odada kalmak da insanın istediğini yapabileceği anlamına gelmiyor. Sadece kitapların veriliyor yanına onun dışında bireysel gelişimimiz için hiçbir şey verilmiyor. Verilse de istediğin şeylerde anlamsız yasaklarla karşılaşıyorsun.

Ortak kullanım alanları herkese ‘sunulan’ bir ‘hak’ iken bu hakkımızın tekrar alınması için en küçük tepkide veya duyarlılık eylemimizde elimizden keyfice alınıyor ve bize karşı silah olarak, psikolojik savaş amacıyla kullanılıyor. Zaten CİK in mahkumlar lehine olan birkaç maddesi vardır. Ancak dikkatlice incelendiğinde bilgisayar-internet ve daktilo ile benzer konularda siyasi hükümlü ve tutuklular için kısıtlayıcı ekler var. Kullanım alanları için haftada 5 saat denmesine rağmen, idareler bunu 1-2 saatle sınırlandırıyorlar. Gerekçesi de genelgede “1-5 saat arası” denmiş olmasıdır. Ama disiplin cezalarının için de “1-3 ay” deniliyor ancak 2 aydan aşağı ceza verilmiyor. Atölye alanlarına çıkma konusunda da aynı keyfiyetçiliğe rastlıyorsun. 2 yıldır resim atölye günümü 1 den 2 ye çıkarmak istiyorum ancak başaramıyorum. Ama yeni tutuklanan birine “bağımsızlara gidersen hemen bekletmeden haftada 3-4 gün çıkarsın” denilebiliyor. Yani bu alanlar da kişiye, düşünceye ve frekanslara (mafya-çete-siyasi) göre düzenleniyor. Sorulduğunda veya tepki gösterdiğimizde, diğer arkadaşlarımızın (2 gün çıkanlar) günü bahane ediliyor. “Onların da günlerini kırarız” tarzında üstü kapalı tehdit ediliyorsun. Bize gelince güvenlik sağlanamıyor, ama başka gruplara, adli suçlulara imkan sunuluyor. Başta da belirttiğim gibi Yeni CİK de bu haklarımızın elimizden alınması için her şey düşünülmüş, planlanmış durumda. Adeta önünüze set koşuluyor. Rahat durursan, eylemlere katılmazsan atölyeye çıkar, spor yapar, mektup yazar, açık ziyaret

İnsan Hakları Derneği

yapar, telefon ile konuşursun. Rahat durmazsan kendi tabutuna kapatılırsın.

Yeni tutuklanan arkadaşlarımızla görüşmemiz yasak ve tesadüfen de olsa görüşmememiz için her şey düşünülmüş. Hele 11-12 yıldır değişik yüzleri görme, sosyal iletişim ihtiyacı olan bizler için bunun yıkıcı yanlarını tahmin edemezsiniz. Bu sorunları dile getirdiğimizde, “genelgeler böyle” denilip, insanlarla alay edecesine kayıtsız kalınıyor ve “Bakanlığa başvurun” deyip, bizleri Bakanlıkla karşı karşıya getirmek zorunda bırakıyorlar. İnfaz Hakimliğine şimdiye kadar bireysel olarak yirmi başvurum oldu, iki yıl içerisinde. Ancak hiçbir olumlu cevap alamadığım gibi birinde de, “Eylem yaparken ceza alacağını biliyorsun. Dolayısıyla başvurmanın anlamı yok. Reddediyoruz” denilmişti, denilebiliyor. Böylesi tutumlarla karşılaşan bizlerin önünde iki seçenek kalıyor. Ya çıldırıp isyan edeceksin, ya da odana hapis olup kendi küçücük dünyanla baş başa kalacaksın. Elbette düşünsel olarak her zaman mutlu olacağın güzel arkadaşlıklar ilişkiler uğraşımın hep oluyor, ama koşulların zorlayıcılığı o kadar engel ki bunu başarmaktan “sahraya deniz taşımak” daha kolay oluyor çünkü düşünebilirsin bunu, ama demir parmaklıkların arkasında tek gücün iradendir.

Tecrit ve sonuçlarını inceleyen bağımsız bir hakim heyeti oluşturulsa, F tiplerinde insanların yüzde ellisinden fazlasında psikolojik bozukluk, yüzde yetmiş civarında da bu psikoloji bozukluk sonucunda çeşitli hastalıkların ortaya çıktığı görülecektir. Örneğin, bir günde kırk iki kişinin revire çıktığına, on bir yıldır cezaevindeyim ilk kez burada şahit oldum.

Bütün bunlar olurken, günlük olarak o kadar sorunla karşılaşılıyor ki, bunları tek tek saymak için günlük tutmak gerekir. Bizlerin sorunu turşu yapmak veya pasta yemek değildir vee basında bu tür şeylerle gündem-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

leşmek açıkçası rahatsız edici de oluyor. Siyasal kimliğimiz düşünce ve yaşayışımız baskılara maruzken, Kürtçe konuştuğumuz için kınama alırken, bize gelen Kürtçe mektuplar için tercüman parası istenirken, pasta yapıp yapmamak önceliklerimizden değildir. Yaşanan operasyonların durması için, duyarlılık amaçlı iki günlük açlık grevi nedeniyle iki aydır odamızda kilitliyken ve her gün kan akmaya devam ederken ve yanı başımızda arkadaşlarımız bedenleriyle insanlık dersi verirken, iç giyimimizin renginin ne olduğuyla zaman kaybetmek istemiyoruz. Sadece insanca bir yaşam ve sosyal olarak insani ihtiyaçlarımızın karşılanmasını istiyoruz. Bizlere verilen “hakların” koz olarak düşüncemize, irademize ve kişiliğimize karşı bir silah olarak kullanılmasının istemiyoruz. Siyasal düşüncelerimize saldırmakla bu cumhuriyet 82 yılını harcadı ama Kürtler olarak varlığımız daha güçlü sürdü, sürecek. Dolayısıyla sistemin bizi dönüştürmek için insanlık dışı yasalar değil, sorunu çözmek için adil ve insanca yasalara ihtiyacı var.

İki Cezaevinde sekiz yıldır beraber kaldığım oda arkadaşımınla fotoğraf çekirtmek için başvuruma ret gelince bakanlığa başvurduk. Bakanlığın cevabı, “Güvenlik gerekçesiyle toplu fotoğraf yasaktır” denildi. Hangi beyinler bu yasa ve güvenlik gerekçelerini bulmuşsa, dondurulup müzelerde sergilenmesi gerekmez mi? Günün yirmi dört saatini beraber geçiren insanların fotoğraflarının nasıl bir güvenlik sorunu olabileceğini Sayın Bakan’ a sormak gerek. Anlaşılan insanlar birbirlerinden ne kadar uzaklaşırsa, sosyal bağları koparsa, denetimlerinin rahat olacağı düşünölmüştür. O zaman çocuk yuvalarındaki gibi buyurun dayak da atın da Türkiye tablosu tamam olsun ki, bazı yerlerde bu uygulamalar da mevcuttur.

Hitler kamplarında insanlar ölüme gönderilirken, “elbisenizi çıkarıp banyo yapın” denilerek ölümlerin en hızlısı yaşatılıyorken, F Tiplerinde ölümün can çekiştirici, en acımasız insanları üzerinde deneniyor. Psikolo-

İnsan Hakları Derneği

jik ve dűşünsel ölüme zorlanıyor. Mektup yazarken bile her an okunup, bize karşı kullanılacak diye ailemize, arkadaşlarımıza ruh dünyamızı ve özlemlerimizi yazmıyoruz. Dolayısıyla tecrit her yönüyle ve kapsamda yaşamıyor.

Her şeye rağmen halkımızla, düşüncelerimizle varız ve duyarlı olan sizlerin olduğunu bilmek, direncimize direnç, yaşama azmimize güç katıyor, katacak diyor, selam ve sevgilerimi gönderiyorum.

*Ahmet Mustafa
Kırıklar Buca
1 Nolu F Tipi Cezaevi*

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

İHD Cezaevleri Çalışma Grubu Çalışanlarına (M. Sabri Yakut)

Merhaba Öncelikle selamlarımı sunar ve başlatmış olduğunuz “Tecridi yaşıyanlar tecridi anlatıyor” çalışmanızın anlamlı duyarlı bir yaklaşım olduğunu belirtmek isterim. Duyarlılığınıza bir politik tutuklu olarak içimden de olsa hissettiklerimle katkıda bulunmak istedim. Zamana bırakmadan yazmaya başladım. Umarım bu mektubum çalışmalarınıza bir katkı olur. Tecride karşı duyarlılık yaratmanızda bir anlam damlasına dönüşür. Öyle olmasını umuyorum.

Yaşanmışlıkların bizzat yaşıyanlar tarafından anlatılışında bile bir dilde ‘lal’ halinin olduğu bilinmektedir. Hele söz konusu olan ütopyalara kadar kuşatılmışlık sa, bu adeta, bütünen dilde kendini yeniden varetme haline dönüşüyor. Elbette gerçek yine yaşıyanlar tarafından bizzat onların dilinden-kalemin-den anlatıldığında anlam kazanabilmekte, az da olsa hak ettiği değeri bulmaya vesile olabilmektedir. Tecridi yaşıyanların tecridi anlatması da böyle...

Sosyalitesi ve yaşadıkları daha doğrususu yaşatıldıklarıyla tutukluyu, hele de politik tutukluyu kuşatılmışlıklarıyla göremediğinden insan, anlatımlarına kulak vererek, anlamışçasına içten duyumsayarak da görebilir elbette. Son süreçte kimi aşına odaklarca, ülke farklı olup da farklılıklarını fazla düşünüp yaşamak isteyen insanlar demokratik duruş sahibi insanlar çevreler ve özellikle Kürt Halkı üzerinde nasıl travmatik bir linç politikası uygulandığı görüldü. İnsanım diyen her duyarlı seste nasıl duygu-düşünceler yarattığı, dahası amaçlandırıldığını da gördük. Uzatmadan buradan hareketle, politik tutuklular üzerindeki tecridi de bir tür linç olayı olarak tanımlamak mümkün hale gelebiliyor. İnsan bedeni üstünde uygulanan histerik parçalama vahşeti, tek linç

İnsan Hakları Derneği

tanımı olarak ele alındığında yetersiz bir tanım olarak kalacaktır. Bir de insanı duyguları-ütopyaları kanatılarak kendi bedenine tüm iç yıkıcılığıyla hapsederek prese alarak linç etme biçimi var. Tecridi de bu türden bir linç biçimi olarak tanımlamak, tecridi yaşamayanlar için belkide gösterimsel bir tanım veya anlatım olabilir. Patolojik bir toplum ve devlet uygulaması olarak lincin cezaevlerine yansıtılış şekli olarak tecridi her yönüyle yaşayanlar olarak anlatacak ve yazacaklarımızın dinleyen insanlarda tecride karşı kararlı ve süreklileşen toplumsal bir duyarlılığa dönüşeceği inancıyla kimi vurgularla ifadelendirmeye çalışacağım. Yine de anlatıp yazacaklarımın yetersiz kalacağını farkındayım.

Tecridin gürül gürül çağıldayarak akan hayattan ve bu hayatın öznesi olan insanlardan soyutlanarak izole edilme biçiminde uygulamaya konulmasının tutuklu üzerindeki etkisi, sonuçlarıyla birlikte ele alındığında ne kadar yıkıcı olabileceği görülecektir. Tutuklunun dışarıdaki hayat ve sevdikleri ile yakınları ile canlı duygusal olarak ilişkilenebileceği ne kadar sıcak bağ varsa elinden alındığında, geriye bir tek kendi kendisiyle alma olma kalıyor. Özellikle de CİK'le birlikte hemen hemen, insanca, onurluca kendi kimliğiyle yaşama adına ne varsa, karşılık olarak ağır cezalara bağlandığından ne tek başına haykırabiliyor ne de suskunluğa kapanabiliyor. Dahası, hem haykırmanın, hem de susmanın, isyan gerekçesi olarak adlandırılıp aynı ceza ile karşılık bulmasıdır. Böylelikle bir tek kendine hapsedildiğin halde, kendi içinde bile çığlıklarını bırakamıyorsun. Bu sendeki duygulanımın ve bir bütün olarak iç dünyanın kontrol altına alınması amacıyla ilişkilidir. Seni bizzat kendinin yıkıcısı olmaya zorluyor, adeta, "kendi kendini etik tanımadan yık, duygu ve düşüncelerini parala" demeye getiriyor. Boşta da bırakmıyor.

Politik tutukluların bilfiil, oldukça uzun yıllar cezaevlerinde tutuldukları bilinmektedir. O kadar yıl aradan

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

sonra bir tanıdık, bir çocukluk arkadaşını görmenin duygu düzeyi az çok tahmin edilebilir. İşte tam da böyle uzun yıllar sonra yakının ya da aileden biri seni görmeye geliyor, ancak görüşmeden geri dönüyor. Hatta, eğer coğrafi olarak ailene yakınsan daha uzak bir başka yüksek güvenli cezaevine sürüluyorsun. Zaten büyük zorluklar içinde yaşamını idame ettirmekte bulunan ancak yıl da ya da birkaç yılda bir görüşüne gelebilen aileden böylelikle uzaklaştırılmış oluyorsun. Örneğin, ailem ancak Doğubeyazıt veya Erzincan'dan gelebiliyor ve ben Sincan 2 nolu F tipi cezaevinden. Bolu F tipi yüksek güvenli cezaevine keyfi olarak gönderilerek ailemden daha da uzaklaştırılmış oldum. Her şeye rağmen, diyelim ki ailen güçlükleri göze alarak görüşüne geldi, bu kez de getirildiğin cezaevinde kalma, görüşme yasağın olduğu için görüştürülmüyorsun ve öyle bir zorluklar, uzak illere götürülmeler yapıyor ki, bu bir daha ailenle görüştürülemez gibi sonuçlar doğuruyor. İlişki-görüşme, kanalları kapatılmış oluyor. Hakeza benzer gerekçelerle mektup yasağı ile de tecrit pekiştirilmiş oluyor. Bu ve buna benzer dışarıyla var olan sıcak duygusal bağların haber alıp verme kanallarının kapatılarak tecrit edilmiş oluyorsun. Kuşkusuz bu vurgular sadece tecridin mantıksal yapısına dair, yoksa somut-pratik dökümüne gidildiğinde dosyalar tutacak kadar kabarık bir dökümantere dönüşür. Kaldı ki öyle yazdığında somutlaştırdığında o mektubun çıkmayacağı; imha edilme kararıyla sana döneceğini de biliyorsun!

Mimari olarak da F tipi cezaevleri öyle bir cezalandırıcı mantıkla inşa edilmiş ki, tam da güneşi barajlayacak bir tarzda! Zaten hücrede de yeteri kadar güneş alamıyor, göremiyorum. Öyle oluyor ki, güneşin dokunamadığı yüzünü, kaskatı kesilen elinle avucun da unutuyor. Ağustos'un sonlarından başlayarak, ta nisana kadar havalandırmaya güneş inmiyor. Hücrelerin üstüne çekilen sıra sıra halkalı tel örgülere takılıp kalan güneşe, ancak bakıp duygularını unutabiliyorsun. Yoksa da göz-

İnsan Hakları Derneği

lerinine içine kadar üşüyorsun. Hele tek kişilik bir hücredeysen, bu sözünü ettiklerimin asgarisini bile bulamıyorsun. Tek kişilik hücreler iş yurtlarının altında bulunduğundan günün her saati rutubetli bir halde ve ancak, günün bir saati havalandırmaya çıkarılabiliyorsun. Günün 23 saatini tek başına hücrede geçiriyorsun. Tabii eğer havalandırmadan yararlandırıldığı bir saat güneşli bir saate denk getiriliyorsa. Çünkü çoğunlukla o saat güneşi yakalayamayan bir saat oluyor. Günün 23 saatini rutubetli bir hücrede hareketsiz geçirmenin ne tür felç edici sonuçlara, bedende-ruhta onulmaz yaralar açacağı, açıkta kalarak kanayacağı rahatlıkla görülebilir. Bu böyle sürerek yılları bulduğunda çeşit çeşit tanısız hastalığı beraberinde getiriyor ve yeteri kadar, gerektiği biçimde ve koşullarda tedavi imkanı bulamadığından artık, ayakta bir ölü olarak hücreden çıkarılacağı günü bekliyorsun. Zaten mat duvar renginden çoktandır kör olmuş bir hale geliyorsun. Gözlerinin ışığı sönüyor. Örneğin, benim gözlerim oda-hücre süreciyle birlikte hızlı bir biçimde görme kaybına uğradı. Eskiden hiç gözlük kullanmıyorken, şu an 2 numaralı gözlük kullanıyorum.

Tecrit altında tutularak, ölümü hiç bırakmaksızın elini yakan kor gibi avucunda tutmak zorunda bırakılıyorsun. Başka bir tarafa bakamayıp, hiç kimseyle konuşamadığından durup dönüp avucunda tuttuğun cansız hayaline bakıyorsun. Ölmüş halini avuçlarında taşıyorsun, taşıtılıyorsun. Tabii bir süre sonra gözlerinin ışığı da sönüğünden avucunda tuttuğun o cansız hayalini de görmiyor hale geliyorsun. Avucundan kopan, dilinden dökülen kendi çığlıklarını da artık duyamıyorsun. Sesini kimseye duyuramadığından, kimsenin sesini de duyamıyorsun. Sesini duysan ya da bir başkasına duyursan işte belki o zaman yaşıyor, hala adınla anılıyor olduğunu ayırımsayacaksın.

Bu duygu ve düşüncelerimi her ne kadar iki üç yıllık F tipi cezaevi deneyimine dayanarak anlatıyorsam da, bu

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

14 Kasım tarihinde cezaevinde tam olarak bilfiil 13 yılımı bitirip 14. yılıma girmiş olacağım. Size, Nevşehir, Yozgat, Çankırı, Sincan, Bolu cezaevlerinden 13 yıllını salt politik-muhafiz duruşundan ve tabii Kürt kimliğinden ötürü bilfiil geçiren, bırakılmaksızın tutulan bir siyasi tutuklu olarak yazıyorum. Kuşkusuz bu kadar yıla karşılık ifadelendirdiklerim çok sınırlı kalıyor.

Bazen öyle anlar oluyor, içinde bulunduğün kuşatılmışlık seddini aşarak müzik dinlemek, duygularına dönmek istiyorsun. Ancak o da yok. Müzik dinleyerek istediğün, içinde geçtiği gibi duygulana-mıyorsun da. Kulaklıklık teyp zaten verilmediğinden, kaset parçaları dinleyemiyorsun. Küçük el radyosunda da gönlünce müzik dinlemiyorsun. Tek kanallı bir el radyosundan hep aynı ses. Başka bir ses duyamıyorsun. Bir süre artık o tek sesi de duyamaz oluyorsun. Kulaklarında beynine bu müzikle duyguların keçeleşiyor. Görüleceği gibi F tipinde her şey ama her şey seni sen olmaktan çıkarmak üzere kurgulanmış mikro bir akvaryum. Yaşam adına sunulan hemen her şeyin yapay olması bir tarafa, renkler, sesler, yüzler senden çalınmış oluyor. İşte tam da burada duyargaların katlediliyor.

Böylelikle senden yaşam adına tutunabileceğün hemen her şey alındığından, sadece, durmadan kendi içine kapanarak kendini kanatmak duygularını yırtmak kalıyor elinde. Sende vardırılmak istenen bir ara durak bu oluyor. Sadece etrafına değil, hayallerinin arasına bile tel örgüler çekiliyor. Hayallerinde de tutsak edildiğinden artık ideleriyle yaşıyan biri olmaktan çıkacağın öngörülüyor. Asıl acı ve de katlanılması zor güç gelen tarafı, oldukça uzun yıllardır aileden sevdiklerinden, tüm tanıdıklarından tecrit edildiğinden, onların yüzünü, hatıralarını unutmam, daha doğrususu unutturulmasıdır. Sevdiğün insanların yüzünü unutturulmaya getirilmenin hemen akabinde kendi yüzünü de artık tanıyamaz hale geliyorsun. Kendi yüzünü de artık tanıyamaz hale geti-

İnsan Hakları Derneği

rildiğinden başka bir soru çıkıyor karşına ve durmadan seni uğraştırıyor. Evet bu kez, ben kimim diye kendini yeniden tanımaya girişiyorsun. Ancak zamanla anıların senden alındığından beynin adeta süngerleştirildiğinden ne yapsan da kendini tanıyamaz oluyorsun. İstedığın kadar adını tekrarlar artık yüzün senin değil, kimseyle yabancı insanlarla bile konuşamayıp sadece içinden kendine söylediğinden sesin de sana yabancılaşıyor. Olur da sesini yükselttiğinde yabancı bir ses duymuşçasına etrafına bakınıyorsun. Ancak kendinden başka kimseyi göremiyorsun. Demek bu yabancı ses benim diyebiliyorsun ancak. Dönüp dönüp 'kendine bak yüzünü, sesini de çaldılar senden, peki sen kimsin' diyorsun? Kendine sen kimsin demenin ne kadar tarifsiz bir vahşete dönüştüğünü nasıl ifadelendirebilirsin ki? Sorular, sürekli cevapsız kaldıklarında, zamanla sendeki anlamı, anlamlandırabilme yetini alıp götürüyor. İnsandaki bir anlam dirimselliği de kendi kendine sorular sorabilmek olduğuna göre, nasıl tanımlayacaksın kendini, dahası kim olduğunu? Tüm bunlar ile istenen tam olarak bu oluyor zaten. Yani seni, kendinin değil de, başkalarının tanımlayıp tanıtabilecek bir hale getirmek. Vahşet burada başlıyor olsa gerek.

Ya iklimlerden, iklimlerin renginden, soluğundan koparılacak! Dışarıda gürül gürül akan hayata yabancılaşmak! Zamanla yoksanmak! Tecridin yıkıcılığı elbette daha da derinleştirilerek anlatılabilir. Sonuçları itibarıyla ele alındığından, hayallerinin tutsak edilmesiyle paralel umudunun tüketilmek istenmesini de eklemek gerekiyor. Bir haftada bu hücreden yaşayan biri olarak çıkacağı düşünce silinir kafandan. Tecritle, insan oluşunun sınırı bu kadar, buraya kadar denilmeye getiriliyor. Bir çöl okyanusunun ortasında kum fırtınasının ortasına bırakılmak gibi bu. İşte, o zamana kadar eğer henüz ölmemişsen duygularından öbek öbek taş mezarlar dikiliyor. Gerisini kim dile getirebilir? Tabii tüm bunlar yetmiyormuş gibi tecritte kendi duygularındaki taş mezarlara kendini gömülmüş buluyorsun. Çünkü iç duvar-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

larının ardında kalan hayattan sana doğru sızan bir tek ışık demeti, bir tek farklı renk, bir tek sıcak ses, gülümseyen yüz olmuyor. Elbette artık hiçbir şeyin sana ait bırakılmak istenmediği bu mekanda, bir gülümseme bir direnişe dönüşüyor. Evet, yine gülümsemek bir direniş. O halde gülümseyerek de olsa direnmek kalıyor insana. O halde gülümsemeli insan.

Evet, değerli İHD cezaevi çalışma grubu çalışanları, bu kadarcık yazarak anlamlı ve de duyarlı çalışmalarınıza bir katkı olsun dedim. Elbette oldukça yetersiz kaldı. Yine de yerini bulacağına inanıyorum. Bu duygu ve düşüncelerle çalışmalarınızda başarı dileklerimi iletiyorum.Selamlar Saygılar.

M. Sabri Yakut
F Tipi Kapalı Cezaevi
A-12 - 34 – BOLU

İnsan Hakları Derneği

Merhaba (M.Yavuz - A.Çakar)

Öncelikle selam,saygı ve hürmetlerimizi sunar çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Sessizlik, tecrit ve yalnızlık ! Her üç olgu da, bilinen ve dillerden düşmeyen klasik ve köhnemiş tanımların ötesinde , çok derin anlamlar taşıyor-taşımaktadır. Toplumda, çoğu insan için bu saydığım üç kavram ürkütücüdür, korkudur, karanlıktır, ölümdür...Ancak insan bunları görüp yaşadıkça, asıl anlamıyla öğrenmeye başlıyor sevgiyi, sevmeyi, güzelliği, saygıyı, insanlığı, yaşamayı ;hatta içi doldurulmuş bir tanımla “İNSAN” olmayı...

F Tipine getirilmeden önce, ailemizin üyeleriyle onyirmi-otuz kişi kalır ve yaşadık bir evde, aynı mekanda. Oysa F tipine getirilişimizle üç kişi kalıyoruz aynı mekanda .Tabii yıllardır beraber yaşadığın, acısıyla tatlısıyla paylaştığın arkadaşından yoldaşından bir anda koparılmak kırıyor, acıtıyor, hüzün yüklü yürek acılarına neden oluyor.

Kor kor ateşler konuyor yüreklere. O koşullarda toplumdandan tecrit-izole edildiğimizin çok farkında olamıyorduk. Ama yine de ait olduğumuz insan topluluklarından tecrit ve izole durumumuz bilinç altına yerleşiyordu biz farkında olmasak da.

O koşullardan F Tipi koşullarına getirildik ve aradan iki yıl geçti. Böyle durup geriye baktığımda tecridin boyutlarını daha rahat görebiliyorum.Bu iki yıl içerisinde tecritin sağlığım, ruhsal yapım üzerinde yarattığı tahribatları yalın bir şekilde görüyorum. Günden güne derinleşen ve önümde bir labirenti -ki fiziki yapısı bir labirent gibidir- andıran karanlık bir dehlizi çağrıştıran bilin-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

mezliklerle dolu bir korku tüneli...Geleceğimi, bu karanlık dehlizin içinde aradığımda ise, hiçbir şeyi göremiyorum. Karanlıktır çünkü...Bana ait olan, insana ait olan bütün değerler bu karanlık dehlizde hafızamdan siliniyorlar bir bir ve unutmaya başlıyorum geçmişimi, bugünümü yarınımı düşünemez oluyorum...

İnsana ait olan özlemleri yaşayamadığımdan içim burkuluyor, hüzünleniyorum, bir acıma duygusu geliyor içimden kendime. Çünkü şunun farkına varıyorum; ben ait olduğum doğal yapımdan doğaya ait olan her şeyden mahrum edilerek yavaş yavaş koparıyorum. Bu da bana korkunç geliyor. Hele uzun yıllar böyle yaşamak zorunda hissettiğimde kendimi korkunç bir çıkmazla karşı karşıya buluyorum. Bunun karşısında ayakta kalabilmedurabilme aracım, belki beraber olduğum bir veya iki oda arkadaşım, geleceğe olan bakışım, umudum ve irademdir. Bunlara sarılarak yaşamımı idame ettiriyorum. Öyle hissediyorum ki, uzun süre bu koşullarda kalmanın faturası çok ağır olacaktır. Öyle bir duruma geliyorum ki, giderek içime kapanıyorum, konuşmıyorum, konuşmayı unutuyorum, ağız dolusu kahkahayı atmayı unutuyorum. Bu da beni, ben olan insandan koparıyor. Bazen düşünüyorum kendi kendime “yarın dışarı çıkarsam insanlarla yaşayabilir miyim, yoksa herkes ten kaçır mıyım”. Bu da beni ürkütüyor-korkutuyor... Çünkü insanlarla kalma alışkanlığımı, cesaretini giderek yitirdiğimin farkına varıyorum. İşte tüm bunlar bana korkunç geliyor, acı veriyor.

Bilmem sizler ölen bir insanı tabuta koyarlarken hiç gördünüz mü? Tabutun içine izole işlevini gören, dışarıya koku vermesini engelleyen ince bir saçtan bir iç kaplama yapılır. Ölü tabuta konulduğunda da tabutun kubbe biçimindeki kapağı kapatılarak sağlam büyük çivilerle çivilenir ve kapağın üstünden de ek olarak çember atılarak iyice sıkılır kapak. Bu gözlerimin önüne geldiğinde kendimi canlı canlı bu mekanlarda bu tabutların

İnsan Hakları Derneği

içerisine konulmuş olarak görüyorum. Çünkü bulunduğum “oda”da yerleştirilip sabitleştirilen ranza tabutun alt bölümü işlevini, tavanı ise kapak gibi kubbe biçiminde olduğundan tabut kapağını andırıyor. Bu da her akşam yatağıma girip uzandığımda tabutu hatırlatıyor ve gözümün önüne geliyor. Kendi kendime “diri diri tabuta girmişim” diyorum. Bu da uykumu kaçırıyor, uyutmuyor. Bir insan diri diri tabutun içine konulup kapağı kapatılır mı? Bu sorunun cevabı “hayır” olur muhakkak. Ama gelin görün ki, bizler canlı canlı tabutun içindeyiz ve yarın-öbür gün dışarı çıktığımızda normal birer insan gibi olamayacağımızı gözlemlerinizle göreceksiniz.

Tüm bu gerçeklere rağmen koparıldığın insan topluluklarından bir ses çıkmıyor. Benim sesim- çığlıklarım mı duyulmuyor, yoksa tüm insanlık tabutlara mı gömülmüş? Bu sessizlik ve duyarsızlık bana ağır geliyor. Bazen isyan edesim geliyor daracık tabutumun içerisinde. Haykırışlarıma cevap bulamadığımda da, işte o zaman, o an ölüm bana cazip geliyor...İnsanoğluna ölüm cazip gelebilir mi? Böylesi koşullarda maalesef cazip geliyor. Ama... “her şeye rağmen yaşamak güzeldir” diyen ünlü şair Nazım’ın sözü-dizesi erteletiyor...

Bir de umutlar vardır ya, umutlar...Güzel ve güneşli günleri görme umutları, insanlıkla insanca yaşama umutları. İşte o umutlar; kimisi için bir çiçeğin kokusunu içine çekmek, kimisi için bir dost selamı, kimisi için anne ve yar kucağı, kimisi için topraklı yollarda yalın ayak koşmak, kimisi için bir çocuğun katıksız ve tertemiz gülüşünü hasretle görmek...Bizim için ise, bunların tümünü özgürce görebileceğimiz inancı ve umudu dirençli kılıyor bizi...

F tiplerinin kuruluş amaçlarının ne olduğunu yaşayan bilir. Amacı, kısaca belirtilirse, insanı bir bütün olarak kendisi olmaktan çıkarmaktır. Bu, sosyal, siyasal, ruhsal, ekonomik vs. işlev görürken, fiziksel ve sosyal izo-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

lasyon, bedende onarılamaz yıkımlara yol açar ve açmıştır bu iki yıllık süreç içerisinde; görme alanım daraldı, fazla uzağı göremiyorum, göz ameliyatı oldum ona rağmen görmede zorluk çekiyorum. İşitme duyumda azalma, kulaklarımda sürekli çınlama, tedirginlik, korku ve güvensizlik oluşmuş. Bu süreç içerisinde metabolizmamda bu yönlü etkilerin yoğunlaştığını hissediyorum. Hafıza kaybı, sosyal ilişkilerde azalma, depresyon denecek durumlar yaşama, konsantrasyon bozuklukları bariz bir şekilde görülmeye başlamış, yine bazen agresif etki, bazen saldırasım geliyor... Doğru dürüst uyuyamıyorum ve derin bir uyku uyumaya hasret kalmışım. Bedenimin yalnızlığa ve kimliksizleşmeye doğru bir yol aldığını hissetmekteyim. Buna rağmen toplum çılgınlıklarını duymuyor. Selamlar saygılar

*M.Yavuz - A.Çakar
2 nolu F tipiBuc/İZMİR*

İnsan Hakları Derneği

İnsan Hakları Derneği'ne (M. Nuri Tanış)

Değerli İHD çalışanları,

Özgür bir yurttaş sorumluluğu ve bilinciyle Merhabalar “İçerden” yazıyorum-yazmaya çalışıyorum sizlere. Yani, cezaevinden, zindandan...Yani dörtlerce dört duvarın olduğu bir mekandan...İçerinin hem mekanı hem de zamanı kendine has özellikler, özgünlükler barındırıyor. Yaşayan çok rahat anlayabilse de anlatmak, anlatabilmek çok zor .İlerki satırlarımda kimi somut hususlara değinmeye çalışacağım. Fakat şunu hemen belirtmek isterim. Kimi hususlar vardır ki yazıya döküldüğünde “çok basit”, ”sıradan” veya “fazla anormalliği olmayan bir durum” gibi görünebilme algılanabilme riskine sahip. Mevcut durumda toplum veya kamuoyunda bu anlamda “içeriğe dair” yaşananlar yazıya aktarıldığında, gerçek boyutu ve anlamıyla algılanması oldukça zayıf görünüyor. Yani ne yazık ki sözünü ettiğim risk oranı epeyce yüksek...En azından “içerden” böyle algılanıyor. Örneğin TECRİT kavramı bu durumu bu durumu çok iyi ifade ediyor. “Cezaevlerinde tecrit var” denildiğinde, ne algılanıyor, nasıl algılanıyor acaba?

Tecrit basit kelime anlamından ziyade bir SİSTEM olarak yürütülüyor. Tecrit, karanlık ve kirliliği dayatıyor. Salt fiziki-fiili gerçeğinden ziyade, insanlığın; insanlığa ait tüm güzelliklerin, manevi, ahlaki değerlerin, kişiye ait tüm değerlerin, duyguların “YOK EDİLMESİ” amacı ve hedefiyle bir sistem olarak devrededir. Fiziki –fiili tecrit, burada sadece küçük bir parçayı oluşturmaktadır.Tabii,esas hedef ve amacın da yine bu fiziki-fiili tecrit alanı üzerinden gerçekleştirilmeye çalışıldığını hiç göz ardı etmemek gerekir.Bu çerçevede bakıldığında, “basit” gibi görülebilecek pratik durumlarda bile, tecrit gerçeğinin daha gerçekçi veya doğruya yakın olarak okunabilmesi mümkün olur.Bu anlamda Şeyh Bedrettin’ nin dediği gibi; “Bütün, zerrede mevcuttur” misali en küçük bir

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

pratikte bile, tecridin gerçeği, amacı, hedefi ve derinliği anlaşılabilir.Yine, ne kadar vahşi bir sistem olduğu; karanlık bir zihniyete dayandığı, bunun salt “içerdikleri” değil esasında ve son tahlilde dışarıdakileri hedeflediği de rahatlıkla anlaşılabilir,okunabilir...

İçeriğe dair yaşadığım, tanık olduğum ve yaşıyan kimi gerçekleri, sorunları, kısaca da olsa sizlerle paylaşmak istiyorum. Somut olarak sorunlara değinmeden önce, kimi önemli hususları başlıklar temelinde sıralamak istiyorum:

Birincisi : Yasaların kendisinden kaynaklanan sorunlardır ki, tüm sorunların en önemli nedenlerinden biridir. Bağlantılı olarak ilgili yönetmelikler, tüzükler bataklığın ana damarıdır. “Balık baştan kokar” misali bir durum. Dolayısıyla da tümünden değişmesi gerektiği kaçınılmazdır. Kimi yasaların acilen, kimi yasaların ise kısa vadede değişimi-düzeltilmesi çözüm için bir zorunluluk arz ediyor.

İkincisi : Uygulamalardan kaynaklı ortaya çıkan (çıkarılan) sorunlardır ki, bunlar acilen müdahale gerektirecek denli ciddidir, kaygı vericidir. Ayrıca en karmaşık ve uğraştırabilecek bir nokta olduğunu da belirtmek yerinde olur. Cezaevlerinin, sivil toplum örgütlerinin denetimine açılması çözüm yolunda büyük bir ilerlemeye yol açabilir.

Üçüncüsü : Mekansal sorunlar denilebilir. Cezaevlerinin,özellikle de F tiplerinin mimari yapısı büyük bir tehlike ve sürekli sorun yaratan bir kaynaktır. “Güvenlik” adı altında insanlık,kelimenin tam anlamıyla gözardı edilmiştir, hatta çöp kutusuna atılmıştır denilebilir.

Dördüncüsü : Yapısal, kurumsal sorunlardan kaynaklı, ciddi ve ağır hak ihlalleri yaşanmaktadır.Bu anlamada ciddi sorunlar yaşatılmakta ve derinleşen bir konuma getirilerek çözüm yolları tümünden kapatılmaktadır. Bu

İnsan Hakları Derneği

temelde de yeni yeni sorunlara zemin hazırlanmaktadır. Keyfi uygulamalar,yaklaşım ve dayatmalar,ciddi hak ihlalleri, insanlık dışı ağır yönelimler, yaptırımlar “yasaldır!”, “yasa ve yönetmeliğe uygundur!” damgası ile meşrulaştırılmaktadır. Daha somut belirtmek gerekirse ,

a) Cezaevi içindeki kurullardan ve görev alanlarından
b) Cezaevi idaresi- (Tekirdağ) İnfaz Hakimliği- (Tekirdağ) Ağır ceza mahkemesi üçgeni...ki “Bermuda Şeytan üçgeni”ni anımsatmaktadır. Kapsama alanından kurtuluş(çözüm) imkansız duruma gelmiş. Ya yeterli araştırma-inceleme yapılmadan karar verilmekte ya da çok bilinçli hukuksuzluk dayatılmakta; onaylanmakta; göz yumulmakta...ve böylece ağır hak ihlalleri meşru görülmektedir.

c) Cezaevi idaresi-Cezaevi ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü-Adalet Bakanlığı üçgeni...Bu da kara delikleri andırıyor adeta zira her şeyi yutan bir işlev kazanmış...

Beşincisi : Genel anlamda Cezaevlerini denetleyecek kurumların,mercilerin olmaması; cezaevlerinin toplum kendisine,sivil toplum kuruluşlarına pratik ve uygulama anlamıyla TAMAMEN KAPALI TUTULMASI , toplumdandan,kamuoyundan özenle gizlenmesi; bağlantılı olarak yaşanan yaşatılan her türlü sorun, ağır hak ihlalleri, keyfi uygulamalar, baskılar, hukuksuzluklar çok rahat “farklı” yansıtılabiliyor, “çarpıtılabiliyor”. “yanıltılabiliyor”, “sümenaltı edilebiliyor” . Bu açıdan da cezaevleri idareleri oldukça güçlü bir pozisyondadırlar.

Başlıkları çoğaltmak mümkün.Fakat aklıma ilk gelen hususlar olarak bunları bu şekilde belirtmekle yetineceğim ve somut olarak yaşanan/yaşatılan sorunlara çok kısa kısa değinmeye çalışacağım:

Kürtçe'ye ilişkin :

Anadilim Kürtçedir. Fakat, Kürtçe olan hiçbir yayın içeriye verilmediğinden, anadilim ile okuyamıyorum. Cezaevi idaresi, Kürtçe olan kitap, dergi ve gazeteleri “kurum güvenliğini tehlikeye sokar” diyerek el koymak-

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

tadır.Yani içeriye verilmiyor! Yeminli tercümana ücretini ödeyip Türkçeye çevirisini yaptıktan sonra verilebilir denilmektedir. Türkçe'ye çevrilince "kurum güvenliği" için tehlike olmaktan çıkacakmış! Her nasıl oluyorsa(!) Tercümanların böylesi yetenekleri olabileceğini düşünmemiştim doğrusu...Bu tutum ve uygulamayı bir hakaret ve saldırı olarak kabul ediyorum!.Aynı zamanda trajikomik bir vakadır.

1 Haziran 2005 tarihine kadar bu yönlü bir sorun yoktu. Kürtçe kitap, dergi ve gazeteler içeriye verilmekteydi. Fakat 1 Haziranda yürürlüğe giren 5275 sayılı Kanunun (Ceza ve Güvenliklerin Tedbiri İnfazı Hakkında Kanun CİK) 62'inci maddesi gerekçe gösterilerek, Kürtçe kitaplarım el konuldu ve her hafta postayla adıma gelen Azadiya Welat gazetesi (Haftalık Kürtçe gazetedir) tarafa verilmemektedir. (Şu an cezaevinde birikmiş bir sürü Azadiya Welat gazetesi var! Fakat vermiyorlar...) Yürürlüğe giren 5275 sayılı kanunun ilgili maddede ve ilgili yönetmelikte Kürtçe'ye ilişkin herhangi bir yasaklama yok. Böylesi bir düzenleme veya hüküm yok! Buna rağmen, keyfi ve taraflı yorumlanarak "Kürtçe tehlikelidir!, sakıncalıdır!" yargısı ve zihniyetiyle hareket ediliyor. Bunun sonucu olarak da Kürtçe olan hiçbir yayın içeriye alınmıyor! Tek neden, evet tek neden "Kürtçe" olmasıdır.

Tabii diğer cezaevlerinde böylesi bir sorun yok.Yani Kürtçe kitap, dergi ve gazeteler içeriye verilmektedir. Zira mevcut yasalarda (ve de yönetmelikte) Kürtçe'ye yasaklama veya sınırlama getiren bir hüküm veya düzenleme yok.

Tekirdağ İnfaz Hakimliğine daha sonrada Tekirdağ Ağır Ceza Mahkemesine itiraz başvurularım büyük harflerle "RED" cevabı verildi. Ya yeterli inceleme yapılmadan, ya da bilinçli (tarafli) bir şekilde karar verilmiş görünüyor. Bu bile başlı başına ciddi bir durum,vahim bir vaka...

Çok özel çabalar sarf edilerek, anadilimde kitap, gazete, dergi okumamın engellenmesi nasıl bir zihniyettir, nasıl

İnsan Hakları Derneği

bir ruh halidir(!?) Kaygı verici bir durum ..ve esas tehli- ke arz eden de bu yaklaşımdır.

“Hiçbir yasada ve hiçbir yönetmelikte ‘Kürt halkı’ veya ‘Kürt’ kelimesi tek bir sefer bile yer almamaktadır. Yok- tur!” Cezaevi bu ifadeyi çok rahatlıkla söyleyebilmekte- dir.Yani bundan hareketle, ‘Kürt’ demek, ‘Kürtçe’den söz etmek yasadışıdır, suçtur, demeye getirmektedir.

“Söze gerek yok!” tam da bu durumlar için söyleniyor olsa gerek.

Dergilere ilişkin,

a-Toplatma, yasaklama kararı olmamasına rağmen, “Genç Bakış”, “Özgür Halk” gibi dergiler “Kurum güven- liğini tehlikeye sokar” denilerek el konulup verilmemek- tedir ki, bu dergiler diğer cezaevlerinde içeriye verilmek- tedir.

b-“Süzgeçten” geçen, yani içeri verilen dergiler ise “fırın- dan yeni çıkmış ekmek!” kriterine tabii tutuluyor. Yani içinde bulunulan ayın sayısı değil ise “eski” denilerek verilmemekte. Bunun için herhangi bir gerekçe de göste- rilmemektedir. Sadece “böyle uygun görüyoruz” denili- yor...

c-Yayınlandığı ay içerisinde cezaevine yetişebilen dergi- ler veriliyor verilmesine ama rutin aramada (ayda iki defa yapılıyor) “Tarihi geçmiş!, eskidir” denilerek tekrar el konulmaktadır.

Ayrıca Milliyet gazetesinin promosyon olarak verdiği Türkiye haritasına da aramada el konuldu. Bu da ku- rum güvenliğini tehlikeye mi düşürüyor(?) yoksa sözde vatandaş öz be öz haritaya bakma hakkına sahip değil mi(?) denilmek isteniyor, pek anlamış değilim (!)

Bir de, kuru boya kalem ve sulu boyaya da -ki bu kalem- ler kantinde satılıyor- aramada el konuldu! Ancak ve ancak atölyede kullanabilirsin deniliyor ki, sözde atölye olsa da pratikte kelimenin tam anlamıyla atölye yok, yani çıkarılmıyoruz, bu da ayrı bir sorun.) Kuru boya kalemlerini ve sulu boyayı da yasalara dayandırarak odada bulunduramadıklarımı ileri sürüyor idare. Oysa

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

söz konusu ilgili yasada, yağlı resim çalışmaları vb. için gerekli olan yağlı boya, tiner gibi malzemelerin odada bulundurulmayacağı belirtilmekte-kastedilmektedir. Kuru boya kalemleri veya sulu boyanın kastedilmediği çok açıktır. Fakat çok keyfi yorumlanarak hareket edilmektedir.

Ziyarete İlişkin

Normalde ayda dört, haftada bir kere olmak üzere ziyaret hakkı, mevcut yasalarda düzenlenmiş, açıkça ifade edilmiştir. Fakat cezaevi idaresi kendi keyfi ve rahatlığı için, yönetmeliği de gerekçe göstererek, ayda bir haftalık kapalı ziyaret hakkını gasp etmektedir. Ne yazık ki, bu hak gaspına, hukuksuzluğa Tekirdağ İnfaz Hakimliği ve Tekirdağ Ağır Ceza Mahkemesi, onay vermiş bulunmaktadır! Yani hukuksuzluğa alenen ortak olmuşlardır.

Yani mevcut durumda, kapalı ziyarette görüşebilecek durumda olanlar, ayın dördüncü (yani son haftasında) **HİÇ BİR ŞEKİLDE GÖRÜŞME YAPAMAMAKTADIR!** Yani dördüncü haftada kapalı ziyaret hakkı tamamen gasp edilmiş bulunuyor. Oysa mevcut yasada böyle bir düzenleme kesinlikle yoktur. Burada hem içeridekinin hem de dışarıdakinin hakkı gasp edilmektedir. Ve ayrıca, pratikte ciddi karışıklıklara, sorunlara, mağduriyetlere yol açmaktadır.

Suya İlişkin

a-Sıcak su “Hiç verilmiyor” demek doğruya yakın bir belirleme olur. İki yıldır bu cezaevindeyim ve sıcak su sürekli bir sorundur. Zaman zaman “SÖZDE” verilmektedir! Ama pratik-gerçek anlamda sıcak su verilmemektedir! Yani, su gelecek anonsu yapılıyor, ancak pratikte verilmemektedir ki, bu sorun istenirse kolay çözümlenebilir. Ama zaten bilerek-bilinçli bir sorun durumuna getirildiğinden, “çözüm yok” denilmektedir.

b-Soğuk su bile bazen üç dört ay boyunca kesintiye uğratılmaktadır. Bazen haftalarca hiç gelmemektedir. (Günde bir iki defa 5-10 dakika çok az verilmesi hariç!)

İnsan Hakları Derneği

Mevcut durumda, hem sıcak ve hem de soğuk suyun verilmemesi nedeniyle çok ciddi bir sorun vardır ve kaygı verici tehlikeli bir aşamaya gelmiştir. Zira su olmayınca temizlik yapılamamakta, temizlik olmayınca da sağlık ve yaşamın tümü-ciddi bir tehlike altındadır! Boshuna “su hayattır” denilmemiş zaten ki, cezaevi gibi kapalı ve beton bir mekanda suyun olmaması durumu çok daha ağırlaştırmaktadır!

Mektuplara ilişkin:

Mektuplar, adresine ulaştırılmamaktadır. Kimi dönemlerde neredeyse mektupların tümü adreslerine ulaştırılmamaktadır. Daha vahimi, mektuplar kelimenin tam anlamıyla, faili meçhule uğratılmaktadır. Yani herhangi bir işlem yapılmamakta ve direkt imha edilmektedir. Cezaevi idaresi bunu kabul etmese de, mektuplarınızı gönderiyoruz, gelenleri de size veriyoruz diye ileri sürse de, gerçeğin böyle olmadığı açıkça anlaşılmaktadır!...

Ayrıca, aynı odada beraber kaldığımız, 24 saati beraber geçirdiğimiz arkadaşımızla fotoğraf çektilirilmemekte. Ancak ve ancak “tek başına” çekebilirsin denilmektedir.

Yine bir odadan başka bir odaya geçildiğinde, yani oda değişimi yapıldığında, ismine kayıtlı bulunan herhangi bir eşyayı (televizyon, radyo, semaver, buzdolabı, saz, kapkacak gibi) arkadaşının adına devredilmesine hiçbir şekilde izin verilmemektedir. Bu bir “dayanışma” olur, insani dayanışma yasaktır! Nasıl bir (gerisi okunmuyor üstü çizilmiş)

Ortak kullanıma ilişkin

Ortak kullanım alanlarına da “sözde” çıkarılmaktayız! Ancak gerçeklikte ise, çıkarılmıyoruz demek doğru olacaktır. Çünkü ayda en fazla üç defa –ki her defasında en fazla bir saatle sınırlı – çıkılabilir denilmektedir. Tabii ki, bu şekliyle bile uygulanmamaktadır. Bazen iki ay boyunca hiç çıkarmamaktadırlar. Oysa her hafta en az beş (5) ortak kullanım alanlarından faydalandırılma olanak ve imkanları fazlasıyla vardır!

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

Sürgün

Çok keyfi ve hiçbir gerekçe yokken, gösterilmeden arkadaşlarım sürgüne gönderildi. Odamda beraber kaldığım arkadaşım, bir sabah erkenden çok kalabalık bir gardiyan grubunca “oda değişikliği var” denilerek götürüldü. Çok sonra öğrendik ki, bu şekilde yedi arkadaşımız başka cezaevlerine sürgün edilmiş!.....

Bu belirtiklerim “süreklilik” kazanmış başlıca sorunlardır. Ki bu listeyi çoğaltmak mümkün ve ayrıca, her an, her gün farklı farklı sorunlar yaşanmakta, dayatılmaktadır. Sorunlar sürekli yeni bir sorun doğuruyor.

Ayrıca diğer önemli bir husus ise,

1 Haziranda yürürlüğe giren CİK ile birlikte, cezaevlerinde 19 Aralık sürecinin bir devamı, tamamlayıcı son hamlesi diyebileceğimiz yeni bir süreç başladı demek doğru olur. Bu yasalar ile, hem daha önceki tüm insanlık dışı uygulama, baskı, dayatma ve katliamlar yasal kılıfa kavuşturuldu ve böylece bir nevi “aklandı!”, hem de bundan sonrası için her türlü insanlık dışı baskı, uygulama ve yaptırımların yolu “yasal olarak” sonuna kadar açıldı ki, bu anlamda, şu an cezaevlerinde çok tehlikeli bir durum yaratılmış bulunmaktadır.

Şu an yürürlükte olan, CİK ile “yasal” olarak hükümlü ve tutuklulara şöyle haykırmaktadırlar; “İnsani kimliğini, insanlığına dair her şeyini, tüm değerlerini UNUT, İNKAR et! İradeni düşünceni, duygularını öldür. Bunun dışında, her şey aleyhinde, sana dönecek!”...

Gerçek ve somut anlamda dayatılan budur. Yaşatılmak istenen budur. Amaç ve hedefin çok kirli bir zihniyete dayandığı açıktır. Bu noktada çok şey söylenebilir. Fakat burada değinmeyeceğim, sadece kimi olup biten pratik hususlara değinmek, aktarmak istiyorum:

Kürt sorunu Türkiye'nin en temel ve başat sorunudur. Kürt sorununun barış ve demokratik temelde çözümü için, Adalet Bakanlığına yazdığım duyarlı yaklaşılması içelikli dilekçeme, cezaevi idaresi disiplin soruşturması açmış ve ceza vermiştir. Yine bu temelde iki hafta boyunca telefon ve ziyaret hakkımı kullanmayacağımı be-

İnsan Hakları Derneği

lirtir dilekçemi Adalet Bakanlığına göndermeme de disiplin cezası verilmiştir. Aynı temelde, ortak kullanım alanlarına çıkmayacağımı belirten dilekçemi Adalet Bakanlığına göndermeme de ayrıca disiplin cezası verildi. Söz konusu cezalarda şu şekildedir:

-Bir Ay mektup, telgraf ve faks alıp-göndermekten men, İki Ay boyunca ortak kullanım alanlarından yoksun bırakma,

-İki Ay telefon etmekten, mektup, faks telgraf alıp göndermekten men cezaları ayrı ayrı verildi

Bunların dışında da, cezaevi idaresinin anti-demokratik, keyfi, insanlık dışı uygulama, baskın ve yaptırımları sözlü ve yazılı olarak idareye defalarca bildirmemize rağmen çözümsüz bırakılması (hatta sorunların hem devam etmesi ve hem de daha da ağırlaştırılması) sonucu “keyfi uygulamalara son”, “baskılar bizleri yıldırılmaz!” diye slogan atmama da, üç ay açık ve kapalı ziyaretten men cezası verildi. Toplam olarak on iki ay (bir yıl) açık ziyaretten men, üç ay kapalı ziyaretten men; üç ay mektup, telgraf ve faks alıp-göndermekten men; iki ay telefon etmekten cezaları verildi. (Şimdilik bunlar ki, artarak devam edeceği de kesin! Çünkü insanlıkta ısrar edeceğim!) Bu cezalar sadece bana değil, yüzü aşkın kişiye verildi.

Önemli gördüğüm kimi hususları, kısa temelde de olsa, bir insan olarak, özgür bir yurttaş sorumluluğu ve bilinciyle bir tutuklu olarak sizlerle paylaşmayı gerekli gördüm. İnsana dair çalışmalarınızdan, cezaevlerine yönelik duyarlılığınızdan dolayı sizleri takdir ediyor, kutluyor ve başarılar diliyorum. “İnsanlık kazanacak” şiarı, inancı ve tutkusuyla selam ve saygılarımı sunuyorum...

M. Nuri Tanış

8 Kasım 2005

2 Nolu F Tipi Cezaevi C-82 /TEKİRDAĞ

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

İnsan Hakları Derneği Mektup Komisyonuna (Ahmet Kaya)

12 Eylül 1980 Askeri darbenin bütün işkence metotlarını yaşıyan biri olarak; elektrik verme, araba lastiğinin içine koyma, cinsel organa ve vücudunun çeşitli yerlerine elektrik verme, vücuduna sigara söndürme, koltuklarının altına haşlanmış sıcak yumurta koyma, falakaya yatırma, falaka sonucu ayaklarının şişleri insin deye sırtına binme, avuç avuç tuz yedirme, aç ve susuz bırakma, tuvalete çıkarmama bekletme, ayakta tutma ve psikolojik işkencenin her çeşidini saymak mümkün.

12 Eylül süreci içinde kaldığım her cezaevinde metotlar farklı olsa bile ağır işkenceler gördüm ve tüm hızıyla devam ediyordu. Hatta hiç unutmam kaldığım Erzurum sıkı yönetim Askeri Cezaevinde işkenceler bütün hızıyla devam ederken, Cezaevi Müdürü Yarbay Remzi İPEKÇİOĞLU darp izleri kalmasın ve mahkemelerde kanıt olmasın diye KUM torbaları ile iç organlarımızın olduğu bölgelere vuruyordu, “En fazla üç yıl yaşarsınız” diye gerine gerine söylüyordu. Bir keresinde de bütün devrimci tutsaklara zorla, onlarca askerle yere yatırılarak bir seferinde her birimize 30-40 tane iğne vurdular. Uzun süre iğnelerin vurulduğu yerler apse yaptı ve yaralar oluştu. Tahminen bu iğneler kobay olarak üzerimizde denendi.

“Olağan koşullara” seçtiğimiz dönemde de en ağır işkencelerden bir tanesini de; 1989 yılında Eskişehir Özel Tıp Cezaevinde ortaya çıkan tünel olayından dolayı cezaevleri komple boşaltılarak açlık grevinin 38. gününde Eskişehir’den Aydın cezaevine sevk edilirken, Ege’nin Haziran sıcaklarının ateşten gömlek olduğu ve kapalı ringler içinde içinde hiçbir sağlık tedbiri alınmadan nefes nefese kaldığımız, bayıldığımız, yerlere düştüğümüz,

İnsan Hakları Derneği

hastalandığımız, (zaten yola çıkarılıştta hepimiz hasta ve tüm direncimiz düşmüş durumdaydık) o inanılmaz vahşeti hiç unutmam. Güneşten yanan ring demirleri adeta cehennem ateşi gibi bedenlerimizi sarmalıyordu. Sauna gibi ringlerin içini buhar kaplıyordu. 8 saatlik yolu 20 saatte ancak gidebildik. Amaç, güneşin altında, demir ringler içinde bizleri bekletip direncimizi daha da kırmak, teslim almak ve öldürmekti. Bir daha düşünmek istemediğim o vahşet ve sevk işkencesi esnasında iki devrimci arkadaşımız, Mehmet Çetinkaya, H. Hüsnü Eroğlu, işkence, susuzluk ve havasızlıktan dolayı hayatlarını kaybettiler.

İdam cezası alıp on iki yıl yattıktan sonra 19 Mayıs 1992 tarihinde Aydın Cezaevinden tahliye oldum. On yıl dışarıda kaldıktan sonra 2 Aralık 2002 tarihinde bir “yağma” olayından dolayı yakalanarak Ümraniye Cezaevinde bir yıla yakın kaldım. Beş yıl ceza aldıktan sonra İnebolu Cezaevine sevk edildim. İki yıla yakın da orada kaldım. 30 Eylül 2005 tarihinde ise Erzurum E Tipi Cezaevine sevk edildim. Üç yıl bu cezaevinde kaldım, gördüm, yaşadım ve yazdım. Bu arada hemen belirtmek istiyorum, bir yıldan beridir aradan yirmi beş yıl geçmesine rağmen aldığım siyasi idam cezasının geri alınan infazını yatıyorum.

F Tipi Cezaevinde kaldığım için şu anda bir yorumda bulunmak istemiyorum. Ancak geçmişte yaşadıklarımın ve hakim düşüncüyü bildiğimden ayyuka çıkan isyanların, ölümlerin, sakat kalmaların, operasyonların ne denli kahredici bir durum olduğunu anlıyorum. Tek kelime ile ölüm hücreleri, ses geçirmeyen duvarlar, kapılar, metrelerce yükseklikte tel örgülü duvarlar, tecrit, izolasyon, sosyal yaşamdan koparılmak istenen bir kişilik ve teslim alma intikamı. Bu cezaevleri değişik ve alfabetik sıralamaya göre isimler olsa bile ve adı ne olursa olsun, o koşulları yaşamayan ne bilebilir, ne anlayabilir, ne anlatabilir ve ne de sesini duyurabilir. Hele

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

siyasi sisteme karşıysanız ve egemenler tarafında “terörist” damgası yemişseniz, kendinizi anlatmanız oldukça zor. Hiçbir talebiniz haklı gösterilmez.

Aileleriniz ve devrimci kamuoyu dışında ne kimse sizi duyabilir, ne sesinize ses verebilir ve ne de oralarda olup bitenden haberdar olur. Eğer gerçekten kamuoyunda bir ses, bir reaksiyon ve duyarlık olmuş olsaydı 19 Aralık 2000 tarihinde cezaevlerine yönelik bir ölüm operasyonu olmaz, 32 devrimci ölmez, anlarca devrimci insan yaratılmazdı...

Ancak kaldığım bu üç cezaevinde de ortak özellikler hep aynı uygulama, tecrit, izolasyon, sosyal yaşamla bağlarımızı koparma, psikolojik deformasyon ve hiçbir sosyal etkinlikte bulunmamayı sayabiliriz. Sistem bu uygulamaları kendi yurttaşlarına reva görerek, ikinci bir ceza olarak adım adım uygulamada bir sakınca görmüyor. Aynı cezaevlerinde, aynı bloklarda, sağlı sollu, yan yana kalan insanlar gibi baskı, işkence vb uygulamalar yok ama, tecrit ve kendileri ile baş başa kalma bütün hızıyla devam ediyor. Bilgisayar, satranç, voleybol, tiyatro gibi sanatsal- sosyal aktiviteleri insanların yaşamına sokmak, sağlıklı düşüncelerini sağlamak gibi durumlardan özellikle kaçınıyor. Israrla hep birbirlerinden uzak tutulmaya çalışılıyor.

Odalar genellikle 15-20 metre kare, altı kişi kalıyor. Duruma göre 2-3 kişi de kalabiliyor. Havalandırma 15 metre kare tam bir mezarlık. Gökyüzünü tel örgülü yüksek duvarlardan ancak izleyebiliyoruz. Eğer bir odada altı kişi kalıyorsanız hepinizin aynı anda havalandırmaya çıkmanız, koşmanız, spor yapmanız mümkün değildir. Çünkü altı kişinin bir arada ve yan yana volta atmaları, voleybol oynamalarının hiçbir koşulu yoktur. Tecrit, izolasyon, stres, psikolojik sorunlar insanları öyle bir noktaya vardiıyor ki, uğraşacak ve zaman değerlendirecek bir sosyal etkinlik olmayınca beraber kalan ve aynı odayı

İnsan Hakları Derneği

paylaşan insanlar birbirilerine patlayabiliyor, sorun olabiliyor, kendine veya arkadaşlarına zarar verebiliyor.

Cezaevlerinde sosyal aktivite hemen hemen hiç yok denebilir. İzolasyon ve tecrit öyle boyutludur ki, bir şekilde karşılaştığınız bir arkadaşınız ve tanıdığınız ile konuşamaz, hal hatır soramaz, odanın kapısına gidip nasılsın diyemez, bir ihtiyacınız var mı diye soramazsınız, Tek kelime ile dışarıda nasıl bazı bölgelerde "yasaktır", "girilmez", "tehlikelidir", "elektrik çarpar" deniliyorsa, içeride de "konuşmayın", "yasaktır" en çok karşılan bir ifadedir. Odamıza aldığımız bir gazeteyi başka bir odada bulunan, imkanı olsun olmasın birileri ile paylaşıp okuyamazsınız. Bulduğunuz blokta veya odalarda sağınızda solunuzda bulunan insanlarla gazete takası yapıp fazladan bir gazete okuyanın ne gibi bir sakıncası olabilir? Ama "yasaktır". Keza kitap, dergi vb. olması gereken bilgi edinme materyallerini de alıp okuyamazsınız. Kitap, dergi, gazete okumak isteyip de alma imkanı olmayan birisi ne yapacak? Hakim anlayışa göre okumasın, çünkü koşullar arası alışveriş yasaktır. Cezaevi kütüphanesinde olan kitapları alıp okusun, okumak istediğiniz kitap kütüphanede yok ama, bulduğunuz blokta, başka blokta veya odada var, alıp okuyamazsınız. Arkadaşınız veya tanıdığınız birinin ekonomik durumu iyi değil ama, hesabına para aktarmak yada kantinden ihtiyaçlarını karşılamak istersiniz, "Yasak!" Neden? "Talimat veya genelge öyle diyor." Düşünebiliyor musunuz? Genelge veya talimat sigaranız bitmişse başka bir oda veya arkadaşınızdan sigara isteyemezsiniz.

Düşünce veya basın suçunun "miat" olduğu 21. yüzyılda Özgür Gündem gibi bir gazete yasak kararı çıkar diye saatlerce bekledikten sonra, eğer akşam saat 20.30'a kadar gelmezse o zaman içeri veriliyor. Bazen "yasaklandı" diye verilmiyor, bazen de bir gün sonra toplatıldı diye gelip alıyorlar. Bu mantık ile dünya karşısına çıkacaksınız, AB'ye gireceksiniz ve AB de size buyurun gelin

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

diyecek öyle mi? “Kendi yasalarınızı, kanunlarınızı, hukukunuzu düzeltin, demokrasi, insan hakları, kimlikleri ve diğer sorunları içinize sindirin, Avrupalılar gibi düşünün” dediklerinde veryansın ediliyor, “İşimize karışıyorlar” diye fıganlar kopuyor. Bu birliğe girecekseniz, onların kriterlerine ve hukukuna uymak ve yerine getirmek zorundasınız. “Yok biz gireceğiz de, bazı hassasiyetlerimiz var onlara dokunmayın ve değiştirilmesini istemiyoruz” gibi bir düşünce hiçbir yerde barınamaz ve kabul edilemez.

Bakın İran birçok şeyin yanı sıra Batı Klasik Müziğinin dinlenmesini, yayınlanmasını yasaklıyor, Türkiye ise düşüncesini açıklayan, yayınlayan, insanları tutukluyor, davalar açıyor, linç girişimlerinde bulunuyor ve vatan haini ilan ediyor. Birisi “Cumhuriyet, demokrasi ve çok partili” sistem ile yönetiliyor, diğeri ise “Otoriter, dinsel, tek parti ve antidemokratik” uygulamalarla yönetiliyor. Bu boyutta İranlaşmaya doğru gitmiyor muyuz? Demokrasi erdemlilik, düşünceleri açıklamak ise demokrasinin kılcal damarlarıdır. Olmalıdır.

Gözlemim ve görebildiğim kadarı ile cezaevlerinde bulunan adli mahkumların büyük çoğunluğu genç, eğitimsiz ve ekonomik nedenlerle suç işlemiş insanlar. Bir çoğunun ne bir geliri var, ne de gelen gideni, ne de gelecekte bir beklentisi ve ne de seslerini duyurabilecekleri bir organ var. Dışarıda ağırlaşarak devam eden ve suça iten nedenler içeride de aynı şekilde devam ediyor. Kendilerine zarar verebilecek kadar acımasızlıkları ne ile açıklanabilir? Üretim insanların yoğunlaşmasını, düşünmesini, verimli olmasını, çevreye ve insanlara zarar vermesini sağlayan bir sosyalitedir. Dikkat edilirse üretmeyen, çoğalamayan, düşünemeyen toplumlar hep sorunlu ve çatışmalı toplumlardır. Cezaevlerindeki insanları da mutlaka üretim sürecine ve sosyal yaşama katmak gerekiyor.

İnsan Hakları Derneği

Devlet yetkilileri ve kurumları, cezaevlerinde en çok rehabilitasyon ile insan rehabilite etmekten söz ederler. “Suç işleyen insanları sosyal programlarla yeniden topluma kazandıracamız, kazandırmamız gerekir” diye söylenir dururlar. Ama ne ile, nasıl? Bu programların esas uygulayıcıları onlar olmalarına rağmen, kaldığım hiçbir cezaevinde ne sosyoloji, ne sosyal hizmetler uzmanı, ne doktor ve ne de mahkumları rahatlatacak başka bir sosyal uzman. Ekonomik sorunlar, ailevi sıkıntılar, sosyal travmalar, stres, bunalım, bir sigara parası bulamama, dışlanmışlık, topluma entegre olamama durumu ile cezaevlerinde ciddi sorunlar yaşanıyor. Aynı ortamı paylaştıkları arkadaşlarına ve hatta kendilerine zarar vermektense bir an olsun çekinmeyen insanlar... hatta zaman zaman, bu tür ağır tahribatlar cezaevleri personeline bile görülebiliyor.

Rehabilitasyon tıbbi, psikolojik, pedagojik, sosyolojik ve sosyal bir programdır. Gerek birebir, gerekse topluca uygulanması gereken bir terapidir. Belki mahkumların bir çoğu bunları bilmiyor ama, ciddi bir tedavi ve rahatlama bilimidir. Bu tedavi yöntemleri olmadığı için, mahkumların yöneldiği tek yol ilaçtır. Cezaevlerinde tüketildiği kadar başka bir yerde ilaç tüketildiğini sanmıyorum.

Böyle sosyal, kültürel, eğitsel ve rehabilitasyon programları olmayınca, insanlar, gerek kendilerini buralara sürükleyen koşullara, gerek birebir şahıslara, gerek yasa tanımazlığa ve hatta ailelerine karşı daha da bilenererek, katlaşılarak ve sosyal ilişkilerden uzaklaşılarak çıkıyorlar. Sair zamanlarda devlet katında bazı uzmanlar ve “mahkum psikolojisini bilen yetkililer” gelir, mahkumlar bir salona toplanır “konferans” yapar yada bir “nutuk” atar giderler. En çokta dini bilgiler verirler. Ama hiçbir bu bilmiş uzmanlar grubu mahkumu dinlemez, soru sormaz, onları buralara sürükleyen koşulları sorgulama gereği duymazlar. Bu insanlar şöyle veya böyle suç işle-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

mişler, ama nedenleri üzerinde hiç durulmaz, hep sonuç üzerinde durulur ve yorumlar yapılır. Bilimsel sosyolojik ve genetik olarak hiç kimse doğuştan suçlu doğmaz ve suç işlemek için dünyaya gelmez. Tamamen sosyal koşullar, çevre, yoksulluk, eğitimsizlik, parçalanmış aileler, adil olmayan gelir dağılımı ve daha bir çok nedenler sayılabiliriz. Türkiye’de gelir dağılımı, paylaşım, fırsat eşitliği, sağlık, eğitim gibi konularda büyük bir adaletsizlik yaşanıyor, suçlu ve suç olgusunu didikleyen bu parametrelerdir...

Sistem ve sistemin oto kontrolünü ellerinde tutanlar, basın, medya ve bazı çevreler, bütün sosyal, siyasal, ekonomik ve benzeri konularda hep sonuç üzerinde yorum yapar ve suçlu ararlar. Elbette bazı olaylar (suçlar) vardır ki, anlamak, onaylamak, tepkisiz kalmak ve insani düşünmek mümkün değildir. Örneğin; öğretmen Serpil Yeşilyurt’a tecavüz edip öldürmek, annesi Hanım Yeşilyurt’u onlarca yerinden bıçak darbeleri ile yaralamak, küçük çocuklara tecavüz edip öldürmek ve töre (namus) cinayetlerini anlamak, normal karşılamak ve unutmak, hiçbir şekilde insani değildir. Tek kelime ile bu olaylar iğrenç, vahşet ve çağdışıdır.

Peki burada sistemin, kurumların, güvenliğin, siyasal erkin hiç mi suçu ve kabahati yoktur? Ekonomik ve sosyal sorunlar suçun esas nedenidir. Peki diğer taraftan bu tür hasta, akıl almaz psikopat unsurları suç işledikten sonra cezaevlerine atıp (oralarda da insanların canına musallat oluyorlar) cezaları bittikten sonra tekrar toplumun içine salıp “gidin rahat rahat suç işleyin” ne ile açıklanabilir? Adli mahkumlar, suç üzerinde özel olarak durularak, ciddi sosyal ilişkiler ve bütün bunların sentezini yapılarak, bir yapıya kazandırılarak, ailelerine ve yaşama teslim edilmelidirler.

Tabii bir de işin diğer bir boyutu vardır. Sosyal ve rehabilitasyon programları ile birlikte bu insanları meslek

İnsan Hakları Derneği

edindirme kursları ile meslek sahibi yapmak, istihdam etmek, kamu kurumlarına, özel sektöre yerleştirmek, iş kurmaları için kredi sağlamak, aileleri ile diyalog kurmak, boş bırakmamak ve topluma entegre etmek. Böylece sosyal, ekonomik, psikolojik ve rehabilitasyon programları ile bu insanların büyük çoğunluğu topluma ve ailelerine kazandırılabilir. Suçu önlemenin tek yolu sosyal devlet olmak, toplumun yaşamına sosyal ve kültürel programlar sunmak ve bilgi toplumu yaratmaktan geçer.

Sık sık amaçsız çıkarılan aflar da ancak böyle sosyal, ekonomik programlar dahilinde anlamlı olabilir ve amacına ulaşabilir. Suçun bir çok tanım ve boyutu vardır; esas neden ekonomik ve eğitim boyutudur. Eğitim, bilgi, kültür, sanat en büyük af ve ilaçtır. İnsanları hayvanlardan ayırt eden şey; düşünceleri, anlamaları, özeleştirel yapıları, üremeleri ve sosyal bir varlık olmalarıdır.

Cezaevlerinde etkileyici sosyo ekonomik, sosyo kültürel ve rehabilitasyon programlar olmadığı için, ne mahkumlarla cezaevleri yönetimi arasında, ne de Bakanlık kurumları arasında sosyal ve ileriye yönelik bir ilişki kurulmuyor. Dolayısıyla karşılıklı, sosyal, insani ilişkiler geliştirici, personel ile üslup ve kullanılan dilden tutun bir çok alana; ilişkilere zarar veren, tahribatlar yaratan ve itici yaklaşımlar yaşanıyor. Çünkü yirmi dört saat zaman kavramı olmaksızın mahkum ile personel ilişki için ister istemez bu da iletişim ve ilişkilerde sorun yaratıyor. Dolayısıyla personelle mahkumu genelleştirip aynı üslupta yanıt vermelerine neden oluyor. Bu sorunların aşılması ve sosyal bir diyalogun kurulabilmesi için, kamu görevi yapan cezaevi personelinin de meslek içi eğitim ve donanım ihtiyacı vardır. Verilen bütün eğitim biçimleri mutlaka yerlerini bulmalı, amacına ulaşmalı ve bir anlam kazanmalıdır ki, sosyal toplum olmanın yolunda adımlar atılsın. Sadece lise diploması ve başka OKUNMUYOR bir personel için yetmiyor. Meslek içi eğitim almış ve mahkum psikolojisini anlayan, uygula-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

yan ve çözüm üreten yapıda insanlara ihtiyaç vardır. İnfaz koruma memurlarının görevleri sadece kapıları aç, kapat, sayım al ve yemek vermek olmamalıdır. Sosyal, düzeyli, insani ve eğitimli olmalıdır.

İnfaz koruma memurlarının, mahkumlarla ilişkilerini geren etkenlerden bir tanesi de, ekonomik sorunlardır. Bu sorun bariz bir şekilde ve mahkumlar cephesinde daha iyi görülüyor. Cezaevleri personeli içinde ideolojik yaklaşım, hemşericilik, dinsel vb. nedenlerle hareket edenlerin devletten çok devletçi girişim sayısı da az değildir. Bu da sorunların başka bir denklemini oluşturuyor. Aslında kamu görevi yapan her personel için, görevleri ile düşüncelerini karıştırmamaları gerekir denilir, ama hiç kimse buna uygun yaklaşım göstermez.

Aslında bu yaklaşım ve düşünceler birebir personelin ilişki ve özgün durumlarından değil personel alırken ve eğitirken, ideolojik yaklaşım, demokrasiyi içine sindirmeme, insan haklarını kullanmama, yurttaşlar arasında ayırım yapma, partizanlığı öne çıkarma, bireyi merkeze koymama gibi sistemin özünden kaynaklanmaktadır. Sistem ve kurumlar antidemokratik uygulamalardan arınmadığı, kurumlar demokratikleşmediği, bir kültür ve bilgi toplumu yaratılmadığı için, cezaevleri adeta iman gücü ile yönetiliyor. Eğer yasalar, yönetmelikler, hukuk, adalet ve uygulamalar kısmen de olsa yazıldığı gibi uygulanabilirse birçok sorun aşılabilir. Ancak, Türkiye’de kağıt üzerinde yazılanlar ile uygulamalar hep farklıdır. Böyle olunca hak ihlalleri, keyfi davranışlar artar, sorumlular bulunmaz, acılar yaşanır, feryat figan ayyuka çıkmaya başlar, ama kimse çıkan sesi duymak istemez. Bu boyutu ile cezaevleri birer kurum olarak kabul edilebilir, ama hiçbir zaman kurumlaşmamışlar. Zaten sorunlar da bundan kaynaklanıyor. Kurumlaşmayan cezaevleri (demokratikleşmeyen) toplum vicdanında hep giz, işkence yapılan yerler, hak ihlalleri, kurşun,

İnsan Hakları Derneği

kalas, demir çubuklarla insan öldürülen yerler olarak anılıyor.

Sonuç olarak, tecritlerle, izolasyonlarla, hak ihlalleri ile, yasaklarla, antidemokratik uygulamalarla, bizi yönetenlerin “biliriz ve bir şey gerekiyorsa onu da biz yaparız” mantalitesi ile bir yere varılamaz ve mutlaka bu anlayış değişmelidir. Cezaevinde sosyal koşulların iyileştirilmesi ve insanileştirilmesi, bu kurumlara bir boyut kazandırılması çağın ve 21. yüzyılın olmazsa olmazıdır. Artık dışarıdan birilerinin her seferinde gelip cezaevlerinde denetim yapması, işkence, kötü muamele raporları hazırlaması ve bu ülkenin işkence muamelesi ile anılmasına son verilmelidir. Her şeyden önce yıllardan beri yapılan bu uygulamalar Türkiye halkının gururunu ve onurunu incitmektedir.

Bu ülke halkı için bir takım demokratik düzenlemeler yapılır ve yaşama geçirilirken, bu, hep dışarıdaki dayatmalar, baskılar ve zor durumda kalmaların sonucu değil, ülke halkına, insanına, değerlerine, mücadelesine yakıştığı, hakkı olduğu için yapılmalıdır. Bu sistemin kendi iç hukuku ve evrimi ile toplumun ihtiyaçlarını, taleplerini, demokratik haklarını ve sivil toplum kurumların önermelerini gerçekleştirecek bir şeyler yok mudur?

“Yok efendim 301. madde yapılırken , Avrupa Birliği (AB) hiç itiraz etmedi” söylemi ve düşüncesi, Türkiye halklarına, insanına, değerlerine, yaşam tarzına ve coğrafyaya ciddi ve kabul edilmez bir hakarettir. Uyum yasaları, demokratikleşme, hukuk devleti, insan hakları yolunda bir takım adımlar atılırken, bunu ABD, AB ve Batılı bazı güçlerin evet ya da hayır demesine göre mi yapmak gerekiyor? Peki nerede kaldı Türkiye'nin bağımsızlığı, hukuk devleti esprisi? Türkiye'nin yeniden yapılandığı AB sürecinde 301. vb. maddeler, demokrasi, insan hakları, insanca yaşama hukuk, devlet, adalet gibi

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

konularda demokratik partiler, insan hakları örgütleri, kadın örgütleri görüşlerini hükümete bildirdiler, hangisi dikkate alındı, hatta bu hakların yasalara geçmesi için sokaklara çıkan demokratik örgütlenmeler dövüldüler, işkence gördüler, coplandılar, cezaevlerine tıkıldılar. Demokratik hakkını kullanan Eğitim Sen'in Ankara'da coplanması ve onlarca öğretmenin yaralanması ne ile açıklanabilir? Demokratik kamuoyunun ve kitle örgütlerinin hak arama ve düşüncelerini açıklamasının karşılığı, toplumu terörize etmek, susturmak, kafa göz kırmak ve antidemokratik - militarist direnç ile karşılaşmak oluyor. Neden ABD, AB'nin söyledikleri bu kadar önemseniyor ve bir gecede apar topar meclisten çıkarılıyor da, kendi halkımızın, demokratik kamuoyunun, sivil toplum örgütlerinin ve Kürt halkının kimlik mücadelesi hep bastırma, yok sayma ve ezme yoluna gidiliyor? Hep güçlü devletlerin empoze ettikleri ve çıkarlarına denk düşen şeyler için mi oturup kalkmak gerekiyor? Kurtuluş savaşını ve Türkiye'nin bağımsızlığını bu emperyalist haydutlar mı kazandılar, Türkiye yurtsever ve fedakar halkları mı?

Tekrar özellikle altını çizmek istiyorum; ABD, AB ve başkaları bir şey dayatmadan, empoze etmeden, mecbur bırakmadan, halkımıza, değerlerimize, insanlarımıza, dokumuza yakışan, uyan, ilerici, ve demokratik ne varsa yapalım, yerine getirelim, halkımızla barışık olalım ve bazıları da bizden bir şeyler alsın, uygulasin. Doğanın toplumsal değişim ve dönüşüm yasaları ve uluslararası hukuk gereği ülkelerin birbirlerine önereceği, alacağı, vereceği ve uyulması gereken bir çok şeyler vardır ama değişim ve dönüşümün motoru kendi halkımız, kamuoyumuz, demokrasi güçlerimiz, aydınlarımız ve düşünce gücümüz olsun ki; anlamlı, büyük ve kalıcı olsun. Bunun için sosyal yaşamın her alanında azami, insani demokratik koşullar ne ise OKUNMUYOR 21. yüzyıl insanlara ve insanlığa ne vaat ediyorsa, bu ülkede de düşünce, inanç, dil, kültür, kimlik, renk, ırk, cinsiyet ayrımı yap-

İnsan Hakları Derneği

maksızın yerine getirilmeli ve yerleştirilmelidir. Bu paralelde cezaevlerinde de tecrit, izolasyon, antidemokratik uygulamalar sonucu insanlar ikinci bir OKUNMUYOR ve kendilerini yalıtılmış olarak görürler. Çünkü ağırlığın bedelini sadece içerde mahkumlar çekmiyorlar, kar, kış, yağmur, soğuk demeden peşlerinde koşan aileleri de aynı sıkıntı ve acıyı çekiyorlar. Zaten kahredici olan durum da budur.

F tiplerinde ölen ve halen ölüm oruçları sonucu ölüme yatan, sakat kalan, bilinç kaybına uğrayan insanlar da bu ülkenin yurttaşları değil mi? Aileleri vergi vermiyorlar mı, babaları, kardeşleri, ağabeyleri askere gitmiyorlar mı, ataları Kurtuluş savaşına katılmadılar mı? Cezaevlerinde insanca yaşamak ve bir takım demokratik haklar istemek için mutlaka ölmek mi gerekiyor? Neden ölümü, şiddeti, kanı ve antidemokratik uygulamaları bu kadar seviyoruz? Bu ülkede yaşayan herkesin yurttaşlarına karşı olan görevlerinden bir tanesi de, kimsenin düşünce, dil, kimlik, renk, ırk, ve cinsiyetine bakılmaksızın yaşama ve sağlığına karşı sorumluluk bilinci taşımak değil midir? Keza sorun sadece F tiplerinde yatan tutsaklarla sınırlı değildir. Aynı zamanda bu insanların aileleri, arkadaşları, eşleri, çocukları ve insani düşünen binlerce insan acı çekiyor. F tipleri de içinde olmak üzere bütün cezaevleri insanların ölüme terk edilmediği, tecrit ve izolasyonun olmadığı kurumlar haline getirilmelidir. Sosyal hukuk devleti iddiasında olan, demokrasiyi yaşamın olmazsa olmaz bir parçası kabul eden bir devlet, hiçbir şeyi yurttaşlarına reva görmemelidir. Hele bu yurttaşlar bütün özgürlük ve haklardan yoksunlarsa, cezaevlerini bir bilgisayar ağı ile donatmak, çağın insanların geliştirmek, insanların bilgi çağı düşüncesi ile düşünmelerini sağlamak, çok mu zor ve yerine getirilmeyen istemler olur? Bilgi, bilim, düşünce ve hukuk devleti normlarından hiçbir zaman zarar gelmez, tam tersinden korkmak gerekir.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Cezaevlerinde sosyal, kültürel, eğitsel, mesleki iş imkanları yaratılsın ve umulsun ki insanlar suç işlemek için bilerek dışarı çıkmassınlar. Suç işleyen mutlaka bedelini ödemeli ve ödemeleri de gerekiyor. Ancak sosyal bir varlık olmadan çıkarılmamalı, itilmemeli ve insan olarak görülmelidirler. Sadece yönetmelik, genelge, talimat, ve zapturapt altına almakla insanların yönetilmediği ve başarının elde edilemeyeceği bilinmelidir. Sosyal, demokratik, eğitsel ve insani metotlar her zaman esas alınmalıdır. Suç olgusu sadece bir sonuçtur, insanları o duruma getiren nedenler üzerinde durmak ve bakmak daha isabetli ve doğru olur.

Suç artışını, ona neden olan olayları ve bir bütün olarak devletin bu konudaki sosyal politikalarını ciddi bir biçimde gözden geçirmek ve bu sorunlara somut projeler üretmek gerekiyor. Çünkü işlenen suçların ağırlıklı olarak ekonomik kaynaklı suçlar olduğu açıktır. Her şeyi devlet bilir, bir şey verilecekse devlet verir mantığı kesin bir şekilde terk edilmelidir. Bireyi esas almayan, onun düşünce ve sosyal haklarını önemsemeyen bir devlet, sosyal hukuk devleti olamaz. Sosyal hukuk devleti yurttaşın hizmetinde olan devlettir. Devlet sahip olduğu ve elinde olan imkanlarla kendini koruyabilir ve savunabilir, ama yurttaşın kendini koruyacak ve savunacak bir aracı yoktur. Toplum ve sosyal yaşamı ilgilendiren, yasalar ve uygulamalar oluşturulurken, birey ve onları temsil eden sivil toplum kurumları mutlaka önemsenmelidir. Toplumun esas gövdesini oluşturan bu kesimleri demokratik sürece katılmaz, katkı ve düşünceleri alınmazsa, bugün yaşadığımız süreçteki gibi gerilimli, çatışmalı ve kaotik bir toplum profiline kurtulamayız. En çok referans alınan ve demokrasinin beşiği kabul edilen Avrupa'yı Avrupa yapan, katılımcı, demokratik, çoğulcu, insan haklarını önemseyen süreçtir. Bugün AB sürecinde Türkiye'ye dayatılan ve Türkiye'nin de kabullenmede ve içselleştirmede zorlandığı budur. Her şeyi içinde barındıran ve bir yaşam biçimi kabul edilen de-

İnsan Hakları Derneği

mokrasiyi yaşamak, eleştirmek, toplumun her kesimine yaymak ve içselleştirmek çok zordur. Çünkü bir avuç azınlığın ve sistemden nemalanan bürokratik, militarist güçlerin işine gelmiyor. Bu birliğin üyesi olmak istiyorsanız statükoculuktan ve eril alışkanlıklardan vazgeçmeniz gerekiyor.

Anti demokratik uygulamaların bir tanesini de 2005 yılında cezaevlerine yönelik çıkarılan “Tutuklu ve hükümlü el kitabı” ile açıklamak sanırım yanlış olmayacaktır. Kitapçık keşke bütün cezaevlerine yönelik bir anket yapıldıktan sonra, mahkum haklarını ele alan ve ifade eden bir kitapçık olarak hazırlansaydı... Çünkü birileri adına bir araştırma ve çalışma yapmadan, onların görüşleri, istekleri alınmış gibi bir şey ortaya koymak hiç doğru değil. Kurumlar ve kişiler bilmelidirler ki, “Her şeyi biz biliriz, biz yaparız, bir şey verilecekse biz veririz, biz haklıyız” mantığı, 21. yüzyıl insanların düşüncesi ve yönetim erki olamaz. Toplumun ve ihtiyaç sahipleri ile yöntemlerin düzenledikleri uygulamalar her zaman farklı ve çakışmaz. Kitapçık hazırlanırken, mahkumların, insan hakları temsilcilerinin ve aydınların görüşleri de alınabilirdi. Sosyal ve iyileştirici önlemler de ancak böyle alınabilir. Demokrasi, demokratikleşme ve çoğulcu katılımcılık da böyle bir yol izlenirse ancak mümkün olabilir. Aksine hep demokratik haklar, demokrasi ve insanca yaşama, tabandan ivme kazanarak ve kendini var ederek, yukarıya doğru tırmanan düşünceler isteme iydirdir.

Not: 2006 yılının Türk ve Kürt halkının kardeşçe barış içinde bir arada yaşadığı, demokrasinin olmazsa olmaz olarak bütün toplumumuzun yaşamına girdiği, “düşük yoğunluklu” savaşın son bulduğu, Kürt sorunun çözüldüğü, mermilere yatırılan paraların işe, aşı, sağlığa, eğitime, üretime, kültüre, sanata, kadın, çocukların insanca ve iyi şartlarda yaşamalarına yatırılan bir yıl olmasını dilerim. Bu ülkenin barıştan, demokrasiden, öz-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

gürlükten, insan haklarından, adaletten, hukuktan, kadın haklarından yana olan herkesin ve her kesimin elini taşın altına sokması gerekir.

Anneler, çocuklarını nasıl sevinç ve mutluluk göz yaşları içinde askere gönderiyorlarsa, aynı şekilde sağlıklı ve mutlu kavuşmaları da annelik hakkı olsa gerek. Tabular içinde cansız bedenleri ile kucaklaşmak hiçbir annenin kabul edemeyeceği bir şeydir. Aynı, şekilde gerilla anneleri de çocuklarını isteyerek, düşünerek dağa gönderip cezaevlerine gelsin diye göndermiyorlar. Hepimizin bildiği koşullar, ülke gerçekleri ve bir takım tabular bu gerçekleri buralara sürükledi. Bunları çok da tartışmanın, bir suçlu aramanın bir anlamı yoktur. Gençler ve insanlar ölüyor. Hayati önem arz eden bu kör savaşa son vermek, çözüm bulmak, barışı sağlamak ve her iki tarafta da gençlerimiz ölmemesi ve yaşama tutunmaları için hem Mehmetçik ailelerine, hem de gerilla ailelerine büyük bir görev düşmektedir. Bu savaşı durduracak tek güç sizlersiniz. Çünkü evlat acısını en iyi sizler biliyor ve sizler yaşıyorsunuz. Annelere kıymayın beyler...

Ahmet Kaya
E Tipi Kapalı Cezaevi
D/8 ERZURUM

İnsan Hakları Derneği

Duvarlar Birer Mezar Kitabesi (M. Emin Sirca)

Hangi duvara baksan bir renk bozuntusu, sanki tüm gülümsemeleri, dokunuşları, insan sıcaklığını, insaniyeti, insanın o ilk varlığını hissetme duygusunu yutmuş bir mezar kitabesi gibi duruyor insan karşısında. Duvarların çevrelediği boşluk yaşanan bir “ölüler” semti...

Tanrı Hades’in yalnızca girişi olan yer altı ölüm ülkesinin sessiz, ketum, ölümü bekleme solukluğu...

Burası, zaman ve mekan dışı! İnsan gülüşünün uğramadığı bir celladın surat bozuntusu...

Burası insaniyet menziline dışında zaman ötesi bir mekan!

Kopuk zamanlardan yüz çizgilerine sinmiş tebensüm, rastladığın tek insaniyet izidir burada

Burası, Ereşkigal’in cehennemi! İnnin’in her itirazı karşısında cehennem bekçisi NETİ’nin, “Sus İnnin! cehennemin kuralları kesindir, tartışma İnnin cehennemin kurallarını” dediği itaatkar zaman tersinmesindeki dehizdir!

Burada “hükümlü”sün! Hükmedilensin yani! Soğuk bir nesne gibi mesela, iradesizleştirilmiş, bilinci çaptırılmış, duyguları metamorfoz olmuş, “terbiyecilerine can atarcasına tutkun; idraksız bir objesin, olmalısın NETİ’lerin gözünde.

Ve yalnızsın! Yalnızlığında üzüyorsun sessizliği bazen kapı gömbürtülerinle...

Burası TECRİT! Sesin sana gömüldüğü yer!...

Gün boyu çaresizleştirme seansları... ve bir “hiç” olduğun duygusunu aşılama yöntemleri, uygulamaları...

“Sus, konuşma, yürü, dur, şarkı söyleme, sağa-sola bakman yasak, itiraz hakkın yok, karşı gelme, uy, itaat et” diye defalarca dayatılan; insanın öz benliğinden, birey olmaktan çıkarılarak, bir başka “ruh”un bedenine ve

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

zihnine empoze edilmeye çalışıldığı yerdir. Ne kimseyi gördüğün ve ne de gösterildiğin, yüzünü unuttuğun “ıslah” etme mekanı...

Burası **TECRİT!** Bağırırsan da duyulmayacağını, görülme-yeceğin, yalnızca seni senin duyduğun, ama konuştuğun- nu hissetmediğin her an ruhsal işkenceden geçirildiğin bir yer...

Oysa insan, beşeri bir varlık oluşundan bir başka insana bakmayı, bir başka ele dokunmayı, bir çift dudakla muhabbet etmeyi; gülmeyi, paylaşmayı, insan sıcaklığı so-lumayı, bir başka gözün feyz verici menziline girmeyi ister. Yani yaşadığına dair bir kanıt, bir emare...

Mesela insan el sallamak ister bir başka ele. Bu var ol-duğuna kanıttır. İki elin birbirini sarması, yaşama güçlü sarılma nedenidir. Bundandır her başka insana el sallayışında azar iştirsin. Ne görüş, ne mektup, ne de bir selam alma imkanı... “Hüküm” de hükümlendiği yer!... Seni sende görme girişimi, seni sende boğma!...

Burası, insana yalnızlık duygusuyla benliğini, değerleri-ni kaybettirme, bir “hiç” duygusunu aşılama muamele-sinin sergilendiği yer. Amaç, duygu ve düşüncelerin in-tiharı! Yakılmış, viran olmuş, bir şehrin ardından kalan yaprağın kıpırdanmaz hali, varlığın “yokluk” dayatma-sıdır burası!... Ne merhametli bir göz ıslığı, ne de in-sanlı bir gezegende yaşadığını ispatlayacak “bir yudum insan” nefesi...

Burada “insan” yok!

Burası **TECRİT!**

Gecenin veya günün herhangi bir saatinde yatağından kaldırırsın bir sürü “adamlar” nezaretinde, arkan-önün, sağın-solun kuşatılmış... bu adamlarca idam seh-pasına çıkarılır bir havada istemediğin yere götürülür-sün. İtiraz etmek mi? Neye yarar? Söylediğin her söz kara deliğin bir nesneyi yutar gibi henüz dudakların-dayken, sözün yutulur, dipsiz kuyuya atılan bir taş gi-bi...

Hastalanırsın doktora çıkmak istersin. Duvara sırtını dayatırlar, kaç kez el ve cihazlarla aramadan geçirilir,

İnsan Hakları Derneği

ayakkabıların çıkarılır, dokunulmadık yerin kalmaz. Çıkmak istemezsin doktora, utanır, sıkılırsın. Ama burası **TECRİT!**...

Ziyaretçilerin gelir, çıkarılırsın. Yine bir sürü “adamlar” nezaretinde çıkarılırsın odadan, didik didik geçirilirsin “aramadan” üzerinde yalnızca elbiselerin var. Başka hiçbir nesneyi beraberinde çıkaramazsın. Kalem, kağıt, sigara vb. hiçbir şey. Ailenin, ziyaretçinin adresini bile yazamazsın. Sevdiklerinin yanına-karşısına dikilirsin, sevdiklerinin başlarında yine o adamlar duruyor. Yanı başında tanıdıkların durmuş, sana bakıyorlar. Ama onlarla konuşmak, selam vermek “yasaktır” cezası ağırdır. Ailen, ziyaretçilerin azarlanırlar. Bunun için üzgün üzgün dönersin yalnızlık mekanına o “adamlar” nezaretinde...

Rahatlamak için şarkı söylemek istersin. Ama “gereksiz yere şarkı söylemek”ten beter hücrelere atılırsın günlerce. Tek! Yalnızlığında “üşüyünceye kadar” yani “tövbe” diye diz çökünceye değin...

Burası zaman ve mekan dışı! İnsan gülüşünün uğramadığı bir celladın surat bozuntusu!...

Burası **TECRİT!** Duyan oldu mu sesimizi?

M. Emin Sirca

F Tipi Kapalı Cezaevi

C / 73. oda Kürkçüler / ADANA

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Anlatsam (İhsan Doğa)

Dört duvar ardında yaşamak nedir
bilir misiniz?
Mesela bir çiçeğe
bir çocuğa
bir şafak esintisine
Hasreti anlatsam
Anlatsam içimdeki kekeme hüznle
yüreğimden tutabiilir misiniz?
17. demir kapı ardında yaşamak nedir
bilir misiniz
mesela günün en mavi vaktinde içeri kapatılmanın
Gençliğini
sevgisini öpmeden
Ömür eksiltmenin acısını anlatsam
Anlatsam dilimdeki kırık sözcüklerle
göz yaşlarımdan sorabilir misiniz?
Her yağmurla ıslanan kirpiklerimi
Her rüzgarda dalgalanan saçlarımı anlatsam
Anlatsam size çoğul yalnızlığımı
Avuçlarıma bir yıldız düşürebilir misiniz?
Duvarların griliğini
Mevsimlerin aydınlığını anlatsam
Bana bir şarkı
Ya da bir bahar besteleyebilir misiniz?

Sahi duvarlar ardında yaşamak nedir bilir misiniz?
Anlatsam anlatabilir misiniz?...

Belki de en güzeli sizlerin anlatmasıdır... Bir cümle de
olsa sizlerin yazmasıdır.

Ancak öyle buzu çözülür bu aynaların, dili duvarların...
Ancak öyle akar yüreklerimiz. Aramızdaki uzaklık, şu
yakın uzaklık da öyle kalkar ancak.

İnsan Hakları Derneği

Neyi mi anlatmalı?...

Yaşama dair her şeyi...

Mesela güneşin geceye doğuşunu, o muhteşem renk skalasını, sabahın o erken vaktinde şebnem düşmüş bir çiçekte veya mahmur gözlerinizde aldığı kamaşmayı anlatır... Sonra kaç zamandır güneş görmemiş içinizdekileri... yani gölgesini anlatan bizleri...

Ya da yıldız tepeleme bir gecenin denizdeki yüzünü, saçlarınızdaki ıslaklığı anlatın ve yıldız seyrinde düş, şiir kurmanın güzelliğini bir de... Sonra düş ve göz kırparak bir yıldıza hasret uzaktakileri... Yani canlı canlı gömülüşleri, bizleri...

İsterseniz dağları, kuşları, çocukları, isterseniz balıkları, ağaçları, ırmakları... Duygularınızla algılayıp hissettikleriniz yaşadığınız ne varsa yaşama dair. Ama anlatın. Öyle bir anlatın ki, yaşadığınız ne varsa yaşama dair. Ama anlatın. Öyle bir anlatın ki, güneşle, yıldızlarla göz göze gelen her yürek, yeşile dokunan her el, bir çiçeği koklayan her insan duvarlar ardına da bir selam göndermeli, en insan tarafından. Ve bura payına da solumalı o anı, o rengi, ışığı...

Ancak böyle buluşabiliriz.

Her anlatım bir kanama olsa da yüreğimizde, zamanın kendine özgü bir çehre, kimlik kazandığı, insan ve yaşam adına büyük bir kırılmayı yaşadığı şu mekana dair birkaç cümle söylemek farz şimdi.

Evet, ne insan ne de yer çekimindedir burada zaman. Ne evrenin-doğanın, ne de hukukun evrensel yada ulusal kural ve kanunları...

Her şey duvarların çekimindedir burada.

Bir tek onların hükmü geçer. Bir tek onların sözü...

Onlar ki; sadece senle göğün arasına değil, senle varoluşun arasına da girmek isterler. Sadece senle toprağın arasına değil, senle sesinin, düşlerinin ve gölgenin arasına da girmek isterler.

Hüküm böyle programlanmıştır. Ve böyle işliyor. Eski den "E" derlerdi adına, şimdi "H, M, L, F"... Şehvetle tip üzerine tip geliştirildi, geliştiriliyor. Yarın daha hızlı ve

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

daha kısa yoldan ölüme, tükenişe götürüleni bulunur ve başka bir harfle anılır o zaman.

Nitekim her yeni tipte birilikte duvarlar biraz daha yükseltildi. Her “yeni” harfle birlikte duvarlar biraz daha daraltıldı. Ve şimdi bir GÖGÜMÜZ BİLE YOK. “Akşam erken iner mahpushaneye” demiş büyük şair A. Arif. Bu duvarları, bugünleri görseydi herhalde “Güneş hiç inmez mahpushaneye” diye bir şiir de düşerdi kayıt niyetine.

Ama bu da acıtmıyor. Acıtıcı olan toplumun bunu kendine, insanına yakıştırmaması. Tüm bunlar gözler önünde cereyan ederken ciddi bir toplumsal refleksin ortaya çıkmaması.

Aslında yazılacak çok şey var. Fakat sesini ulaştırma sorun olunca bununla yetinmek durumundayım. Bu sarıları ulaştıracağımı bile pek sanmıyorum ama, yine de yazdım. Bu bile koşullarımıza dair iyi bir fikir verebilir kanımca.

Selam ve Saygılarımla

İhsan Doğa
H-Tipi Kapalı Cezaevi
GAZİANTEP

İnsan Hakları Derneği

Merhabalar (Nevzat Kuytürka /Mehmet Yaman)

21.yy'ın en belirgin özelliği çalışan teknoloji, öbür yüzü gelişen, değişen sosyal ve toplumsallığa uygun demokrasidir. Kuşkusuz iki büyük dünya savaşı yaşamış insanlık totaliter, faşizan rejimlerin tek tipleştirici yaklaşımlarına karşın demokrasi mücadelesini yılmadan sürdürübilmiştir. Demokrasi ve insan haklarında bir gelişmeden bahsedilecekse bunun en önemli ayağını kuşkusuz sivil toplum örgütleri oluşturur. Ne devlete bağımlı, onun bir memuru ve kurumu, ne de gelenekçi toplumun temsilcisidir, sivil toplum örgütleri. Her iki olguya mesafeli, bağımsız, insana değer veren, insanı esas alan çalışmaları sayesinde 21. yy'de demokrasi olgusuna ivme kazandırmıştır.

Genel tanımlamanın yanında Türkiye'de de bu gelişmelerden bahsetmek mümkündür. Aralık 1996 yılından bu yana gerek 12 Eylül yönetiminin baskıcı, dikta rejimine karşı gerekse de buna göre şekillenmiş gelenekçi, milliyetçi topluma karşı sürdürdüğu mücadele ve çatışmaları takdir düzeydedir.

İHD'nin böylesi zor şartlarda ortaya çıkması basit üslupla ifadelendirilemez. Çalışmalarınızın hangi şartlar altında sürdürdüğünüzü en yakın bizler izliyor ve görüyoruz. Nice karalama, yıldırma ve 12 Eylül yasaları ile yargılama, hatta ve hatta onlarca değerli üyenizin karanlık güçlerce katledilmesine varan dayatmalara karşın halen yılmadan insan hakları mücadelenizi idame ettiriyor olmanız takdire değer niteliktedir. Bu nedenle sizleri anlıyor, dostlukla kucaklıyor ve demokrasi bayrağının yükselmesinde en önemli kurum olarak görüyoruz.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Son zamanlarda kurum olarak bünyenizde başlattığınız “Tecridi yaşıyanlar anlatıyor” kampanyasına büyük değer veriyoruz. Tabii bu kurumunuzun ilk çalışması değil elbet. Daha önce de cezaevlerine yönelik çeşitli düzeylerde eylemlerinizi, projelerinizi oldu, başarı da sağladı.

19 Aralık 1999 tarihinde başlatılan “HAYATA DÖNÜŞ” operasyonları cezaevlerinde bir kıyımı getirmiştir. Yüzlerce duyarlı insan, sırf ideolojilerinden, muhalifliklerinden ötürü intikam alırcasına katledilmiştir, ölüm oruçlarıyla ölümlerine sebebiyet verilmiştir. Dünyanın hiçbir hukuk ülkesinde olmayan bir operasyon yaşanmıştır. Böyle uygulamalar ancak Latin Amerika ve Ortadoğu ülkelerinin totaliter, diktalı ve cunta devletlerinde mümkündür. Türkiye’nin hukuk devleti tanımının arkasına sığınarak böylesi bir operasyon yapması Latin Amerika ülkelerini andırıyor. Bu da yetmezmiş gibi tecridi yasal gerekçe olarak öne çıkarıyor, mantığını 12 Eylül generallerinin “Asmayalım da besleyelim mi” sözlerinden alan anlayış bugün yasal hale getirilmiştir.

Tecridin tarih içerisindeki yeri kuşkusuz çeşitlilik arz etmiştir. Kimi zaman korku, yıldırma ve işkence ile devreye sokulurken örneğin; Şili, Arjantin, Nikaragua, Vietnam, 12 Eylül Türkiye’si (Metris, Diyarbakır) gibi yurtlarda korku ve işkence metotları tecritin en uç örnekleridir. Öte yandan, kimi ülkelerde ise tecrit daha sistematik, politize edilmiş şekilde devreye sokulmuştur. Bunların başında Avrupa ülkeleri gelir. İngiltere’nin IRA militanlarına karşı uyguladığı tek tipleştirme, yalnız başına bırakma, günlerce karanlığa hapsedme, nemli hücrelerde tutma, ışıktaki bırakma, tek tür müzik çalarak beyin fonksiyonlarını bozma, ailelerini etkileyip tutsakların üstüne salma., Almanya’nın da RAF örgütüne karşı izlediği hücrelerde intihar ettirmeler, intihara teşebbüslere sessiz kalma, psikolojilerini bozma en bariz uygulamalar olarak tarihe geçmiştir. Bu tür örnekleri çoğalt-

İnsan Hakları Derneği

mak mümkündür, ancak içinde tutulduğumuz F Tipi Cezaevlerindeki tecriti anlamak için kısa örnekler yeterlidir sanırız.

Bilindiği gibi Türkiye cezaevlerinde hücrelere koyma politikasının tarihi 1987'lere dayanır. Bunun 1980 askeri cuntasının cezaevlerindeki uygulamalarını da katar sak yirmi beş yıllık bir geçmişini görürüz. Ancak yeni yaklaşım, cezaevlerine yeni bir formatın getirilmesi, yeni politika ve yasaların hayata geçirilmesi 19 Aralıkta başlar.

Bugün Türkiye rejiminin zihniyetinde halen bir değişim olmaması yüzünden cezaevlerine yaklaşımı değişmemiştir. Değişen şey sadece farklı koşullar nedeniyle uygulamalardır. Artık eskisi gibi işkencelerin kol gezdiği bir cezaevleri yoktur, koşullar da buna izin vermiyor. Duyarlı bir toplum yaratılmıştır, uluslararası kurumlar gelişen bilgi teknoloji sayesinde etkilidir ve hükümetin politikalarını da etkilemektedir. Bugünkü kriterler devletler nezdinde de ve uluslararası hukukta bağımsız kurumların raporları belirleyici oluyor. Artık yok ederek, işkence uygulayarak ehlileştirme mümkün değildir. Fakat Türkiye rejiminin zihniyeti hala bu çerçevededir. Fırsatını bulsa eskiyi aratmayacak yaklaşımlardan çekinmez, yukarda saydığımız hususlar nedeniyle politikalarında bir takım değişikliklere gidebilirler.

F tipinin üzerinde odaklanan tecrit politikası işkencesiz ama psikolojik işkenceye dayandırılan, uzun vadede tehlikeli olan tehlikeli bir politikadır. Kaba, bastırmacı uygulamaların dışında bireyi üzerinde hedeflenerek onu yok etmeyi, etkisizleştirmeyi, toplumda atıl bıraktırmayı, zihinsel ve düşünsel üretimden düşürmeyi; muhalif özelliklerini köreltip her yönüyle itaatkar bir birey yaratmayı gaye edinen bir politika edinmiş paket program uygulanıyor.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Bunun yarattığı tesir önceki dönemlerin tesirlerinden daha derin, kalıcı ve tahripkardır. Bireyin yaşamı boyunca üzerinde bıraktığı saptamaların sonucunda o bireyin toplamdan izole edinmesi asıl ve yegane erek olarak devreye sokuluyor.

Genel yaklaşımlar böyle seyrederken şu an bulunduğumuz İzmir 2 No. lu F Tipi Cezaevindeki uygulamalar bütünün bir parçasıdır ve öyle görülmelidir.

Buraya yeni getirilirken ilk başta “Burası yüksek güvenli cezaevleri, kurallar çerçevesinde hareket edilir” denmesi ve direnç kırıcı, içte yıpratıcı yaklaşımlar sergilenmesiyle asıl serüven başlamış oluyor. Ardından arama, eşyalarının X-ray cihazından geçirilmesi adı altında iç çamaşır katına kadar soyulma, aramanın bu şekilde yaptırılması işlemi başlıyor. Amerikan filmlerindeki gibi tutukluların ellerine, sırayla çarşaf, battaniye, yastık, tek tek tutuşturulup tek sıra halinde odalar denilen hücrelere konulması, kural ve disiplinin birey üzerindeki etkisini göstermesi hedeflenir. Biz de bu uygulamalara maruz kaldık ve her gelen tutuklu bu uygulamalara maruz kalmak zorunda.

En büyük sorunumuz, fiziksel tecrit ve izolasyondur. Koridor ve başka bir yerde bir arkadaşımızı görsek temas veya selam bile hemen engellenir. Kendi odadaki insanlar dışında birini görmeyen yasaktır, uygulama bu şekilde dizayn edilmiştir. Bunun yarattığı psikolojik ve sosyolojik tesir vahimdir. Asosyalite, sosyo - fobi gibi tehlikeli hastalıkların gelişmesine zemin sunar.

Önemli görülen bir husus da her koridora yerleştirilen izleme kameralarıdır. Kapalı devre kameralarla sürekli izleniyoruz. Bunun psikolojimize yansımaları da “izlenme korkusu” gibi etkilere yol açıyor. Bireyin davranış, yürüyüş ve hareketleri bu metotla içsel kontrol altına alınmaya çalışılıyor.

İnsan Hakları Derneği

Sportif etkinliklerimiz kapalı ve açık saha olarak haftada bir saatle sınırlıdır. Sportif malzemeleri uzun bir süre paramızla karşılıyorduk. Futbol, voleybol ve basketbol toplarını kendi paramızla alıyorduk, son dönemlerde döner sermaye adı altında temin edilse de yeterli olmuyor.

Uygulamada yaşadığımız önemli bir tecrit de sorunlara yaklaşım mantığıdır. En ufak bir sorunda “dilekçe yaz” deniliyor. Dilekçe ise sorunların çözümünde yeterli olmuyor ve dilekçe yazdırma üste itaat etme aracı olarak kullanılıyor. Bazen yazılan dilekçelerimize günlerce cevap verilmiyor, sorulduğunda “Niye dilekçeme cevap verilmedi diye dilekçe yaz” deniliyor. İtaatkar birey yaratmanın yegane yöntemi olmuştur dilekçe. Böylece birey itaatkar kılınarak kural ve kurallara uydurulmak isteniyor.

Özellikle beraber çıktığımız ve kullandığımız ortak kullanım alanlarında da keyfiyetçilik ve kuralcılık hakimdir. Özellikle gruplar hemen hemen hiç değiştirilmiyor. Aynı cezaevinin A ve B blokları sanki iki farklı cezaevi oluyor bizlere. Yıllardır acı ve sevinçlerimizi paylaştığımız arkadaşlarımızı hiç görme imkanımız olmuyor. Bu da sosyal servis personelinin idare ile ortak politikasıdır. Tek kişilik odalarda kalan, ağırlaşmış müebbet hükümlüsü arkadaşlarımız, “iyi hal” uygulanmayarak hiçbir sportif ve ortak kullanım alanlarından yaralandırılmıyorlar. Her tutuklu ve hükümlünün kütüphaneye çıkmak ve yararlanmak hakkı var. Ama kaldığımız cezaevi idaresi sadece öğrenci olanları çıkarmakta ve yararlandırmaktadır. Gerek dilekçe ile gerekse birebir Cezaevi Müdürü ile yaptığımız görüşmede “Gidip kütüphanede ne yapacaksın” diyebiliniyor. Bu mantığın izahını anlamıyoruz. Oysa kendi işleyiş yönetmeliklerinde böyle bir şey yok. Kitap sınırlaması da en çok sıkıntılarımızdan biri oluyor. Kendi kitaplarımızı bile sınırlı biçimde okuyabiliyoruz.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Tecrit meselesindeki bir başka uygulama oda değişimleri üzerinedir. Böylesi ağır tecrit altında tutulduğumuz göz önüne alınırsa sosyal ve psikolojik nedenlerden dolayı oda değişiminin son derece yoğun talep edilmesi kadar normal bir şey olamaz. Ancak buradaki idare oda değişimlerini yapmamakta, yapsa bile bireyin istemediği, kalmak istemediği odalara vermek istemektedir. Dilekçelerle yapılan başvurular “Kriterlere göre uygun görülmemiştir” denilerek reddediliyor. Kriterler sorulduğunda net cevap verilmiyor. Sosyal bir ihtiyaç olan Oda içi huzursuzluklara, bireyler arası anlaşmazlıklara zemin hazırlatılıyor. Bunun Türkçesi şudur; “Kavga etmezseniz değiştiririm” denmektedir.

Yine çeşitli sivil ve kamu kuruluşlarına sorunlarımızı içeren mektuplarımız gönderilmiyor. Ya da çeşitli gerekçelerle engelleniyor. En son BM ve ADALET DİVANI'na gönderdiğimiz mektup gönderilmedi ve “Bakanlıkta cevap bekledikleri” denilerek alıkonuldu.

Bulduğumuz cezaevinde İmralı'ya ve genel tecrite dikkat çekmek için kendini yakarak yaşamını yitiren Serdar ARI arkadaşımız eyleminden çok önce sorunlarını içeren bir mektubu İzmir Valiliğine göndermiş ve gönderdiği mektup yüzünden kendisine dava açılmıştı. Böylece dünyayla kuracağımız tek ilişkiyi keserek sesimizi kısmak istiyorlar.

Ayrıca en ufak hak arayışlarımızda ceza yöntemi devreye sokuluyor. Ceza yıldırmanın, pasifize etmemin metodu oluyor burada. Ceza ile birey, ehlileştirmek istenilen, (OKUNMUYOR) Sessiz, her şeye razı olan insan modeli yaratmanın bir yöntemi olarak bir çok kez cezalar devreye sokulmuştur, sokuluyor. Halen hepimizin mektup, faks, telgraf, alma ve gönderme cezaları vardır. Bu da yetmezmiş gibi açık ve kapalı görüş hakkımız da sınırlandırılıyor. Bir iki yıldır birçoğumuz ceza nedeniyle açık görüş yapamamıştır. Ailesi ile telefon görüşmesi gerçek-

İnsan Hakları Derneği

leştirememiştir. Aile ile birlikte cezalandırılan birey üzerinde psikolojik etki yaratılıyor. Hak arama, haklarını isteme demokratik bir talepken, burada bu cezalarla cevap verilebiliyor. Daha da ilerisi kimi arkadaşlarımızı hücre cezası uygulandı, uygulanıyor. İnfaz hakimliğine başvurulduğunda bile sonuç değişmiyor, çünkü İnfaz Hakimliği idarenin noterliğini yapıyor ve onaylıyor. Bu bizlerde hukuka karşı bir güvensizlik yaratıyor.

Tüm bu uygulamaların ortak noktasında sosyal ve siyasal olarak toplu tutulduğumuz bizler muhatap alınmayarak birey muhatap alıyor ve birey üzerinde özelden bir program hedefi uygulanıyor. Her şey bireyselleştiriliyor ve bireyler üzerinde uygulanıyor. Sosyal ve psikoloji bilimcilerinin metotlarıyla birey üzerinde etkili olunmak, onu düşürmek, yalnızlaştırmak, yıldırma, izole etmek ve asosyal birey yaratılmak isteniyor. Son derece tehlikeli ve tesirleri uzun vadede sonra açığa çıkan hastalıkların temeli oluyor.

Hepsinin özünde bunlar vardır. En önemli psikolojik ve sosyal etkilerin dışında fiziksel hastalıklar geliyor. Psikolojik hastalıklar ve tecridin neden olduğu diğer hastalıklar nüksediyor ve giderek çoğalıyor. Böbrek, mide hastalıkları, strese bağlı baş ağrıları, huzursuzluk, düzensiz kalp çarpıntıları, yolun mesafesinden kaynaklı göz bozuklukları, tek renk nedeniyle renk bozuklukları çıkıyor. Yine fizyolojik anlamda terleme, el ve ayaklarda titreme, sinir hastalıkları baş gösteriyor. Uyku düzensizlikleri, iştahsızlık ya da aşırı yeme, hassasiyetsizlik, çabuk daralma, sinirlenme gibi psiko-somatik hastalıklar şu veya bu düzeyde seyrediyor.

Sosyal boyutunda sağladığı olumsuz etkiler de şüphesiz oluyor. Bunların başında depresyon, düşünce dağınıklığı, insanlardan uzaklaşma, sosyo - fobi, içe kapanma, yalnızlık duygusuna kapılma, hiçbir şeyden zevk almama,

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

statikleşme gibi sosyal boyutlu sorunların gelişmesi burada da yer yer kendini gösteriyor.

Genel yazdıklarımızı bir kez daha maddeler halinde belirleyecek olursak:

1. Cezaevine gelenlerin iç çamaşır katına kadar aranması,
2. Yemeklerin kalori değeri düşük ve az verilmesi, insanları açlıkla terbiye amaçlı kullanılması,
3. Sayılarının aşağıda alınmasının zorunlu kılınması,
4. Kantinde alınan eşyalara aramalarda yasak diye (Amaç dışı kullanamaz gerekçesiyle) el konulması
5. Sportif etkinliklerin sınırlandırılması, sportif malzemelerin tutuklu ve hükümlülerden temin edilmesi,
6. Oda değişikliklerinin reddedilmesi, ya da bireyin istemediği odaya verilmesi,
7. En ufak hak arayışında hücre ve değişik disiplin cezalarının verilmesi,
8. Demokratik hak taleplerimize karşı, mektup, faks, telefon, açık-kapalı görüşten men,
9. Sorunların çözümünde “dilekçe yazma”nın dayatılması, dilekçelere cevap verilmemesi,
10. Koridorlara yerleştirilen kapalı devre kameralarla izlenme psikolojisinin uygulanması,
11. Sivil toplum kurum ve kuruluşlarına sorunlarımızı içeren mektupların gönderilmemesi,
12. Kural ve kaidelerle bireylerin iradesizleştirip, kimiksizleştirmeyi dayatılması,
13. Fiziksel tecridin dayatılması, selamlaşma gibi şeylere yasak getirilmesi,
14. Tüm bu kural ve uygulamaların sonucunda insan üzerinde yarattığı hastalıklar,
15. Tüm insanların suçlu, hasta ve zararlı bireyler olarak görülmesi.

İnsan Hakları Derneği

Sonuç olarak uzun vadede bireyi öldüren bu tehlikeli tecridin görülmesi ve giderilmesi gerekiyor.

İHD'nin bünyesinde başlattığı “Tecridi yaşayanlar anlatıyor” kampanyası belki yaşadığımız tecridin kırılmasında bir nebze de olsa rol oynar. Bu amaçla çalışmalarınızı olumlu görüyoruz. Toplumun bu konuda duyarlı kılınmasında böylesi kampanyaların rolü ve fonksiyonu büyüktür.

Bu vesileyle siz değerli İnsan Hakları çalışanlarının gününü candan ve yürekten kutluyor çalışmalarınızda başarılar diliyoruz. Saygılarımızla

Ben, Nevzat KUYTÜRKA 1968 Muş/ Bulanık doğumluyum. 1993'te yakalandım. Buca, Aydın ve son iki yılı F tipi Cezaevlerinde olmak üzere 15 yıldır yatmaktaydım. Müebbet cezası aldım.

Ben, Mehmet YAMAN, 1993 Mart ayında yakalandım. Amed, Erzurum ve son altı ayı F tipi cezaevi olmak üzere 13 yıldır cezaevindeyim. Müebbet cezası aldım.

Nevzat Kuytürka

Mehmet Yaman

2 Nolu F Tipi Cezaevi A/ 36 Buca / İZMİR

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Tecrit (Ömer Yıldırım)

“Tam yaşayım derken, getirildim bu anlamsız mekana
İstesem; istemesem de, katıldım bu kervana
Doğru diye kimi tapar yalana
Kameralar, iç uygulamalar, git arkadaş git
Kolay mı sanki? Yazılır mı bu tecrit.”

Gerçekten insanoğlunun bu tecrit koşullarını yaşaması kolay olmadığı gibi onu yazmak da o kadar kolay değil. Çünkü bu mimari yapıyla, bu mektuplarla, hedeflenen tek şey, insanoğlunu tamamen düşünmeyen bir varlık haline getirmektir. Artık sizler düşünün... Bu insan yaşamına aykırı mekanlarda, insanların her gün, her an nasıl bir yanını yitirdiğini, geleceğe yönelik umutlarını, yaşama sevincini yitirdiğini, birey için hayat denen güzel yaşam dahil, her şeyin onun (için ?) ne kadar anlamsızlaştığını sizler düşünün, Bu mektuplarda yaşayan insanların, hislerini, duygu ve hayallerini yazmak gerçekten çok zor.

On bir yıllık cezaevi yaşamımda, Türkiye’ de ne kadar cezaevleri tipi varsa, neredeyse hepsini dolaştım ve yaşadım, ama hiçbir cezaevinin iç uygulamaları F tipi cezaevlerinin uygulamalarına benzemez.

Diyebilirim ki, diğer cezaevlerinde yattığım (10) (on bir?) yıllık süre zarfı, bu iki yıllık F tipi süresi kadar bana zor gelmedi.

Eskiden, biz tutuklu ve hükümlülerin, aramızdaki sohbet ve voltalarımızda, meşhur bir söz geçirdi: “ siyah-beyaz, rutin yaşam, merdiven çık koğuş; merdiven in, havalandırmada volta at” v.s. Yirmi dört saatimiz kendi

İnsan Hakları Derneği

içinde bir tekrarı yaşadığı için, işte “Ne olacak! Bu mekanlara boşuna zindan dememişler. Elbette yaşam burada çok renklilikten ziyade siyah beyazdır” der geçirdik, ama F tipi cezaevleri koşullarını görünce, geçmişte kalan siyah beyaz yaşamı arar durumda kaldık. Yani bu F tipi cezaevlerinin yaşam tarzı siyah beyaz değil; beyaz da yok edilmiş, karşında siyah, kapkaranlık bir tablo var. Düşünün artık... Böyle bir mekanda ne yapılır?

Bu tecrit edilmiş mekanlarla, bireyin ilham alacağı, yaşama bağlanacağı, bütün olanaklar ortadan kaldırılmış, insana dair sosyal varlık tanımı artık yerini bulmuyor, o insan artık bir sosyal varlık değildir, uygulamasıyla karşı karşıya kalmıştır. Bireyin hareket alanı, hamam böceğin hareket alanı kadardır; hatta o kadar da değildir: Neden diyorsanız, bir gün havalandırmada oturmuştum. Bir karınca, havalandırma duvarında yükünü de sırtlayarak, duvarın öbür tarafına geçti, ama ben kendimi öldürseydim, yerin dibine koysaydım, yine de duvarın öbür tarafına çocukluk arkadaşlarımla yanına gidemedim. Kafese kapatılan aslan gibi, demir kapılar bilmem kaç kilitle üzerine kapanmış, sabah akşam sayımlarında sadece kapılar açılır ve tekrar da büyük bir gürültüyle, yüzüne inen bir şamar gibi tekrar kapı kapanır, bir de görevli memurlar, her kapının açılıp kapanmasında, devletin ne menem büyük, acımasız olduğunu, bireylere hissettirir haldedir.

İşte... aynı cezaevinde olmasına rağmen, senin yıllarca beraber kaldığın arkadaşın yüzünü görmezsin, baba oğlu, oğul babayı göremez, “Nasılsın?” diyemez, hal hatır soramaz. Revir veya hastane, mahkeme gidiş gelişinde, matalarda, koridorlarda, seninle herhangi başka bir insanı karşı karşıya getiremez. Onu ya da seni hücreye kapatır, ancak öyle yoluna devam edebilirsin, birkaç görevli arasında, çünkü senin birkaç arkadaşı veya bir insanı görmen, bir ilham kaynağı, bir moral olabilir,

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

zaten o anlarda her köşede bir kameranın seni izlediğini unutuyorsun.

Bireyin bulunduğu hücrelerinde, aylarca veya iki alternatif ilişki dışında seçeneğin olmayışı, bireyi kendi içine yöneltiyor, bir değirmen misali kendini öğütmeye başlıyor, günün yirmi dört saati yay gibi geriliyor, değişik hastalıklara ve mide sorunlarına yol açıyor.

Tecrit koşulları, insanları patlamayla yüzyüze kalan bir evren haline getiriyor. Daracık yerde hiç bir şey yapamıyorsun, bazen küçük bir gözlük camı büyüklüğündeki kapı mazgalında koridora bakarsın, ama koridorun bembeyaz duvarından başka bir şeyi göremezsin. Yemeyi, bütün ihtiyaçların kapının alt mazgalından verilir ve tekrardan mazgal kapatılır. “Bu yaşam çekilmiyor” diyemezsin, “vidansızlıktır” diye sesini bir yerlere duyuramazsın, insanlık dışı davranışları idare kurumuna dilekçe ile baş vuramazsın, ret gelir, bir üst kurum, savcı infaz hakimliği, ağır ceza mahkemesine baş vursan ret cevabı gelir sonuç alamazsın, (çünkü emir devletin üst kademelerinde yürütülmektedir.) Bu hükümetin, devletin siyasi hükümlü ve tutuklulara bilinçli bir politikasıdır. Tanrılaştırılmış kadim ve yüce devletin derinliği en çok bu mekanlarda kendisini hissettiriyor. Sen kanatları çekilmiş, tüyleri yolunmuş kuş, çantada keklisins onlar için artık.

Oda denilen tecrit hücrelerindeki daracık birkaç metre karelik yerde, bazen tek başına bazen de bir iki kişiyle yaşamayı bir kenara bırakalım, sen hücre içinde dahi tecrittesin. Hücrede istediğin şekilde yaşamını düzenleyemezsin. Bir portre, resim duvara yapıştırılamazsın; duvara bir çivi çakamazsın. Bir çivi çakmak için zaten bulamazsın, ranza, dolap ya da sabitleştirilmiş yerini değiştiremezsin. Kantinden aldığın eşya ve malzemeleri amaç dışı kullanamazsın, sen biberi turşu yapamazsın, kantinden aldığın bisküvileri ancak bisküvi olarak yer-

İnsan Hakları Derneği

sin. Pasta kek yapamazsın, iki tane yumurtayı yağda kızartamaz, yemek yapamazsın, yüzündeki tüyler, kıllar gözüne kaçsa dahi, cımbız bulamazsın, onları çekmek için. Banyoda havlunu asacak çivi ya da askı bulamazsın, kitaplarını koyacak raf bulamazsın. Yemek masasının dışında yazı yazmak için ikinci bir masa bulamazsın. Dandik tek ayaklı yemek masasına, dört tabaktan başka tabak koyamazsın. Ağır kış koşullarında, istediğin gibi kaloriferden yararlanamazsın. Banyo yapmak, elbise yıkamak, bulaşık v.s. istediğin gibi sıcak su bulamazsın, karnını duyuracak kadar yemek bulamazsın, ancak ölmeyecek kadar bulabilirsin. Bilinçli olarak kantin dayatılmaktadır. Dilekçe kağıdı kantin eşya isteme fişine tadar, sana parayla verilmektedir. Fiyatlar yüksek, ürünler kalitesiz, istesen, istemesen de kantinden alışveriş yapmak zorunda bırakılıyorsun.

Genel olarak idarelerin yaptıkları tüm uygulamalar, hukuki, haklı ve meşrudur, her zaman sen haksız durumdasın. Çünkü sen terör suçlusu olarak görülmektesin, (onun için senin ezilmen için her yol mubahtır.) Sen bu tür tecrit uygulamalara karşı direnip demokratik tepkini farklı eylem biçimleriyle ortaya koyamazsın, sesini çıkarılamayan devletin sakın, uslu çocuğu alacaksın. Bunun tersi personelin şahsında devlete itaatsizlik ve ağır disiplin suçu kapsamına girer.

Tecrit süreciyle beraber, bireylerin tüm insani demokratik hakları elinden alınmıştır. Birey, idare karşısında hiçbir hak iddia edemez ve talepte bulunamaz, sadece kurallara riayet etmekle mükelleftir. Bireyin tersine atacağı her adım, her tavır, davranış onun aleyhinedir. Mesela aileyle ilişkilenenin en önemli araçlarından biri PTT yoludur, ama disiplin cezalarından dolayı yaklaşık bir yıldır, aileme; mektup, faks, telgraf yazıp gönderemiyorum; hakeza onların gönderebildiklerini alamıyorum. Yıllardır aile fertleriyle açık ziyaret yapamıyorum.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

İşte, tecrit politikasıyla Şu ortaya çıkıyor; Devlet diyor ki, “artık iliklerine kadar sana hakimim.” (Timsahın ağızındaki su kaplumbağası gibi “istersem seni yerim, istersem yaşatırım.”) “Artık sen bir hiçsin, devletin bür- yükliğüne teslim ol”, “Vazgeç Şu hayalperest düşüncelerden, insan hakları, eşitlik, özgürlük, toplumun, sistemin, demokratikleşmesi sana mı kalmış”, “Ye, iç, yaşa, keyfine bak ama Kürtlük gibi şeytani fikirlere bulaşma, ilişkilerini kes.”

Devletin bu tecrit politikasında, sanki bireyleri - savun- dukları siyasi görüşler yanlışmış gibi- onu yaptıklarına pişman ettirme politikası ve dayatması var. Devletin bizleri yeniden ıslah edip topluma kazandırma, sisteme entegre etme sorunu var. (Birey ıslah olup devletin bür- yükliğüne teslim oluyorsa, o zaman bireyleri böcekleştirerek, delirterek, yada intihara sürükleyerek, bu şekilde sonuç almaya çalışıyor.) (?)

Dedim ya... bu tecritin yaşam koşulları öyle kolay kolay yazılacak bir konu değil. Gerçekten edebiyat yapmıyorum. Bu koşulların, bireyleri neşelendirecek, yaşama bağlayacak, geleceğe yönelik umut verecek insani bir yönü yok. Yani, burada yazılacak öyle çok şey var ki... insan bu sorunlu yaşamın neresinden ele alıp değerlendireceği, şaşkınlığı içerisinde kalıyor. Çünkü bu koşullarda, insanların her anı sorun haline gelmiş. Bunun nedeni de bireylerin sosyal ilişkilerden koparılması... aynı zamanda gerçek yaşamdan da soyutlanmış, her şeyi onun için anlamsızlaştırılmış.

Artık geleceğe dair büyük hayaller yoktur bireyin. Günü birlik yaşar, kitap okuma, yazı yazma şeklini yitirir. Tecrit, daha da çekilmez bir hal alır. Sorun çok ama birey için çözüm yolu yok, tıkalıdır. Birey o kadar duygu ve düşünce karmaşasını yaşıyor ki, zaman gelir her şeyi

İnsan Hakları Derneği

unutur, artık hiç bir şey düşünemez hale gelir, her şeyde bir bitişini yaşar.

Bu koşullarda bireyin dünyası alt üst olmuştur artık, yoğun stresten dolayı. içtiği sigaranın sayısını artırır, stresi, rehaveti üzerinden atmak için, birkaç metrekairelik kutu gibi havalandırmaya çıkar. Derin bir kuyunun içinden yeryüzüne bakar gibi, gökyüzüne bakarsın, baktığına bin pişman olursun, çünkü boyun tutulmasıyla beraber, boyun fıtığı da kaçınılmaz olur.

Bu daracık tecrit edilmiş mekanlarda birey, bir ağacı, çiçeği, otu, bir avuç toprağı, bir kuşu görmeye hasret kalır. Birey, doyasıya gökyüzüne bakmaya, ay ışığını görmeye, esen özgür havayı soluklamaya hasret kalır.

Tecritli yaşam, gerçek yaşamı ortadan kaldırmıştır. İnsanlar artık rüyalarında ve hayallerinde yaşarlar. Bireyin düşünce sistematığı yok olur, artık sağlıklı düşünemez, herhangi bir kitabı okur, ama hiç bir şey anlamaz. TV nin karşısına oturur, seyrediyormuş gibi yapar, ama sen aslında TV seyret-miyorsun, sadece bir anlığına zamanımı geçirmeye, tepkilerini dindirmeye... öylece oturarak, buz adam gibi... yerinde donakalmışsın. Çünkü tecritte olmayı zaten anı anına duygularında yaşayarak hissediyorsun.

İşte daha önemli ve ilerisi yönde, bu tecrit koşulları bir çok insanda ağır psikolojik sorunlara yol açmıştır. Bireylerde halusinasyon görmeler, ruhsal travmalar kendini göstermiştir, bunun etkileri bireyler üzerinde yaşam boyunca sürecektir.

Tecrit soyut bir kavramdır, ama o kavramın içini açtığında, büyük bir ölü yaşamın ortada gizli kaldığı görülecektir. Bu koşullardaki en sağlıklı kalan bireyimiz, zor da olsa yaşamını belli bir düzene, plana ve programa kavuşturan, üreten ve günlük uğraşı olanıdır. Diğer iki

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

uçta kalan bireyler, bir kısmı dar, tepkisel, kafasını sağa sola vuran, duvarları yumruklayandır, diğer uçtakiler de edilgen, her şeye karşı duyarsız, tepkisiz, “Oblomov” diyebileceğimiz varlıklar haline gelmişlerdir. Bunların hepsi tecrit politikasının yol açtığı sorunlardır.

İşte bizler böyle zor bir yaşama mahkum edilmişiz. Elbette bu mekanların mimarı, bu mekanlardaki yaşam koşullarının bireyler üzerinde nasıl bir iz bıraktığını çok iyi hesaplayıp düşünmüştür. A- Bakanlığın bahsettiği “Yeni cezaevlerimiz, devlet konukevleri gibidir” söylemi, hiçbir zaman F tipindeki yaşam gerçekliğini yansıtamaz ve doğru değil. Bu mekanlar yapıp hazırlanırken sadece bireyleri geçmişlerine pişman ettirmek için yapılmadı, bu koşullar bireylerde geleceğe yönelik umutları da söndürüyor, hatta bireyleri doğduklarına pişman ettiriyor.

En derin duygu ve düşüncelerimle, insan hak ve özgürlükleriyle dolu olan bir yaşamda görüşme dileği ile.

Ömer Yıldırım
Kırıklar . 2-Nolu F.tipi c.evi No/32
BUCA/ İZMİR

İnsan Hakları Derneği

Merhaba (Şakir Akkurt)

Merkez olarak 19 Aralık Cezaevlerinde insan hakları ve mahpuslarla dayanışma gibi bir etkinlik ve günü öngör-menizdeki duyarlılıktan dolayı teşekkürlerimi sunuyorum.

Tüm-tıraklı cümleler kurmadan tecrit hakkındaki duygu ve düşüncelerimi anlatmaya çalışacağım. Ancak, şu acı gerçekliği de vurgulamadan geçemeyeceğim. Bence en büyük tecrit; ilke olarak inandığın aynı düşünce ve duyguları paylaştığın, insan hak ve hukukunu savunan kurum, dost ve aydınlık geleceği temsil eden şahsiyetlerin yeterli duyarlılığı göstermemesidir. Muhalif olduğun sistemin böylesi bir uygulaması güç bile verebilir. Bu tecrite karşın; ideallerin için yaşadığın ve bu ideali temsil eden insanların olduğ u ve bir gün bunlarla aynı kuldarda buluşacağına olan umut ve inancın, güce güç katacağı kesindir. Niçin direndiğimiz neden yaşadığımız da verilen bir cevaptır. Bu duygu ve düşünceyle her türlü zorluğu aştığımızın bilinmesini istiyoruz. İnanç ve umudun tükendiği yerde yaşam dahil olmak üzere her şeyin anlamsızlaşacağını belirtmeme gerek yok sanırım.

Başlı başına toplum olarak bir tecriti yaşadığımız açık Bu toplumsal tecritlikle kültürel tecritliğ e alındık. Bu tecritliğ i kabullenmek, sessiz kalmak; benliğ ini kimliğ ini yani bir bütün olarak varlığını inkar etmektir. Varlığını, toplumsal gerçekliğini ve kültürünü inkar etmek ise, insan olma ideasını yitirmekle eş anlamlıdır. Bu noktada ya insanlığını yitirmek veya direnmeyi esas almak seçeneğiyle karşı karşıya bırakılırsın. Bense direnme seçeneğini tercih ettim. Bu tercihimin bedelinin ömür boyu cezaıyla sonuçlandırılacağı görülüyor.

Toplumsal ve kültürel tecritlikten bireysel tecritliğ e doğru bir evrim sürecinden geçildik desek yeridir. Zindana alınarak beslendiğin ana damardan yani toplumdan ko-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

parlıyorsun. İlk başlarda bir grup insan veya arkadaşınla berabersin. Zorlansan bile belli bir yaşam standardını geliştiriyorsun. Arkadaşlarınla ilişkileneip dertleşerek deşarz olma imkanı buluyorsun. Bu tecritlik durum bile çok görülmüştür. Koşuşlar ve odalar arasındaki ilişkililer koparılarak tecrit derinleştirilmiştir. Bu uygulamaların tümü belli bir konsept ve politik çıkarlar doğrultusunda yapılır. Dışarıda yürütölen demokratik mücadele direkt içinde yansımasını bulur. Ya tecridin katmerleştirilmesi ya da belli düzeylerde esnetilmesi biçiminde olur. Ağırılıkta ise tecridin derinleştirilmesidir. Kaldığın “Odaların” sayısı birden üç kadardır. Fiziksel tecridin psikolojik tecride dönüştüğü dönemdir. Daracık bir hücre ve havalandırmada bir ömür “ömür geçirmenin” ne anlama geldiğini ancak yaşıyanlar ve yaşama büyük anlam verenler idrak edebilir. Bu tür alanlarda adeta zaman durmuştur. Kendinle baş başasın. Çıplak bedeninin ve irade gücün en büyük direnme araçlarıdır. Toplumdan çevrenden arkadaşlarından soyutlandırıldığın, tecritlendiğin yetmiyormuş gibi ailen ve aile çevreleriyle de ilişkilerin koparılır. Yaptığın her hareket-davranış ve yaklaşım disiplin duvarlarına çarpar. Bu aşamada sonra cezalıdır. Ya sistemin uslu bir insanı olur, denilene dedik, köle bir yapıya bürünürsün ya da verilmiş tüm “haklardan” mahrum bırakılırsın. Görüş yok, telefon yok, diğere tüm etkinlikler dondurulmuştur. Ciğerine çektiğin oksijenle bir süre idare etmek zorundasın. Bunu başaran bir süre daha sağlığını korur, başaramayanlarda ise, ruh sağlığının bozulduğunu görürsün. Tüm insani haklar birer silah olmuş sana doğrultulmuştur. Tek düzelik, tek renklilik, monotonluk yaşam tarzın olmuştur. Bu durumu aşmak için çabalarsın, zenginlik yaratmaya çalışırsın, bir süre sonra monotonluk yine hakim olmuştur. Demir parmaklıklar duvarlar üzerine üzerine gelir. Aynı renkleri görmekten sıkılır ve bıcarsın. Yine de seçeneğin yoktur. Elbise dolaplarımıza baktığımızda iki-üç renkle karşılaşırız. Kültürel ve yöresel elbise ve renkler yasaktır. Gardiyan ve askeri renklerde çıkarıldığında

İnsan Hakları Derneği

geriye siyaha ve beyaza çalan renk tonlarıyla baş başa kalırız. Bu stresli ruh halini aşmak için havalandırmaya çıkarız. Burda da duvarlara çarparsın; üçgen tabut biçiminde havalandırmalardır. Odalar ise, bazıları üçgen bazıları ise dikdörtgen biçimindedir. Mezar oda ve tabut havalandırmaların bütünleşmesi tecritin doruk noktası oluyor. Üzerine bir beton dökmek kalıyor ki, fiiliyatta bu olmasa bile ruhsal olarak beton altında kalıyorsun. Her taraf parsellenmiş gibidir. Gökyüzünü bile üçgen ve daracık görüyorsun. Toplumundan, kültüründen, çevrenden, doğadan tecrit edilmek yetmiyormuş gibi sınırsız uzay boşluğuna bakman bile çok görülür.

Tecridin kamufle edilmesi için sözde bazı “haklar” verilmiştir. Ancak bu hakların yüzde 30’u bile kullandırılmaz. Her cezaevi koşullarım elvermiyor diyerek kısıtlar ve bu hakları görmezden gelir. Her yerde yasa, tüzük ve yönetmeliklerle karşılaşırısın. Her kurumun bir yasası ve yönetmeliği vardır. Hakkını arayacak hiçbir alan bulamazsın. Nerden, hangi yasadan güç alacağını bilemezsin. Tüm kurumların yasa ve yönetmelikleri birbirini boşa çıkarır nitelikte. Hangisine başvurursan haksız sen çıkarsın. En iyi yol “hiçbir hakkını aramamak ve sormamak prensibidir”. Adalet Bakanlığı, İnfaz Hakimleri, Mahkemeler, cezaevi idaresinin tüm kanun ve yönetmelikleri tutsağı birey olarak bitirme, kimliksizleştirme ve robotlaştırma zihniyeti üzerine kurulmuştur. Bu kuruluş esasları yetmiyormuş gibi, sonuna kadar inisiyatifli kılınmış olmalarıdır. Hiçbir hukuk devletinde karşılaşılmayacak uygulamalarla karşı karşıyayız.

Mevcut F. D. M. E tipi cezaevlerinin (harfler çoğaltılabilir) yapılaş mantığında bireyi topluma kazandırmaktan çok diri diri gömme zihniyeti yatar. TCK yasaları da bunu açık bir biçimde ortaya koyuyor. Toplumun ürünü olan insanın birli-ikili-üçlü odalarda 30-40 yıllara varan cezalarla nasıl topluma kazandırılacağı ise cevap bekleyen sorudur. Bu böyle olsa bile bu tip tecrit uygulamala-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

rıyla bir insan fiziksel ve zihinsel olarak kaç yıl yaşayabilir? Bu uygulama altında olan insanların zihinsel, ruhsal, psikolojik ve fizyolojik olarak ne kadar kendilerini sürdürebilecekleri yönünde bilimsel araştırmaların yapıp, sonuçlarının kamuoyuyla paylaşılması gerektiğine inanıyoruz. Mevcut yasa ve tecrit uygulamaları bireyi rehabilite edip topluma kazandırmaktan çok intikam almaya dönüktür.

13 yıldır cezaevinde bulunmaktayım. Halen de hüküm giymiş değilim. Mahkemem ise devam ediyor. Hüküm giymemiş bir tutukluya suçlu muamelesinin yapıp, bu prosedüre tabii tutulması ne kadar hukukidir. Bir insanı hüküm giymeden tecrit uygulamalarına tabii tutmanın izahatı olamaz sanırım.

Tecrit, insanlık adına utanılması gereken bir uygulamadır. Bu uygulama sahibi olanların insanlığının da özünü yitirdikleri unutulmamalıdır. Topraktan, toprak kokusundan, kurumuş kır otu kokusundan; bir gülün, kırlarda çiçek açmış Nergiz ve papatyalardan yemyeşil ova, dağ ve ormanlardan soyutlanıp, tecrit edilmenin ne olduğunu yaşıyanlar bilir. Toprak ve kurumuş ot kokusunu alabilmek için sonbahar yağmurlarını nasıl beklediğimizi, yağdığında ise, havalandırmaya koşup özlemle ciğerlerimize toprak ve ot kokusunu çektiğimizi kim bilebilir ki. Toprağa basıp, ayaklarımızla toprağı yoğurmak en büyük özlem olur kimi zaman. Vücutlarımız elektrik dolmuş adeta. Dokunduğumuz temas ettiğimiz her nesne çarpıyor. Özlem duyduklarına ulaşman pek mümkün değildir. Yalnız toplumdan veya ailelerimizden tek değil doğan olan herşeyden tecrit edilmişsindir. Yaşamımız ise umutsuzluk içinde umut yaratmaktır. Yaşama olan bağlılığımızdan umudumuzu yitirmiyor olsak bile kimi zaman buhran ve krizler içinde kaldığımızda bir gerçek adeta “toplu intihara” teşvik eden bir anlayış hakim. Ben değil “siz kendinizi yok edeceksiniz” deniliyor gibi. “İdamı kaldırdım. Diri diri gömülüp çürüyeceksiniz”

İnsan Hakları Derneği

biçiminde resmi demeçlere de rastlıyoruz. Toplumsal olgudan koparılmış bireylerin düşüncelerinde de bir daralma, sınırlandırma olduğu kesin. Psikolojik ve ruhsal alandaki daralma zihinsel gerilemeye neden olmakla birlikte hasta kişiliklerin oluşturulmasında ön ayak olacaktır. Fiziksel bakımdan da bu böyle. Şu anda bile tecritlik konumundan kaynaklı hassaslaşma, duygusallaşma, stresli yaşamdan kaynaklı psikolojik vakalar, mide, sırt, baş vs rahatsızlıklar ağırlıkta yaşananlardır.

Tüm tecrit uygulamalarına rağmen umudumuzu yitirmemeye, yaşamın güzel olduğuna dair inancımızı koruyarak yaşamı, zenginleştireceğiz. Ancak direnmenin de bir sınırı olduğu açıktır. Bu duygularla İnsan Hakları Derneği aracılığıyla sesimizin duyarlı kamuoyuna-geçmeden-ulaşacağına olan inancımızı taşıyoruz.

İlgi ve duyarlılığınızdan dolayı tekrardan teşekkürlerimi sunuyor çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Kazanan insanlık değeri ve onuru olacaktır.

Şakir Akkurt
D. Tipi Cezaevi / DİYARBAKIR

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Merhaba (Tuncay Doğan)

Tecrit ve izolasyon üzerine bir sempozyum düzenleyeceğinize dair bir mektubunuzu aldık. Tecridi yaşıyanların sesi olmak için öncelikle bu tür çalışmalarınızdan dolayı teşekkürlerimizi sunarız. Böylesi anlamlı çalışmalar az da olsa bulunmuş olduğumuz koşullarda tecridin soğuk duvarlarını kırmaktadır. Biz, tutsaklarda ruhsal anlamda bir rahatlamayı yaratmakta.

Asıl mesele tecridi izolasyonu anlatmakta, bu mekanlarda, mekanların yaratmış olduğu koşulları biz yaşıyanlar anlatabiliriz. Öyle akademik bir takım tanımlamalar yapmaktansa, yaşıyanların anlatılması bence , bizce daha anlamlı olur. artık işin otoriteleri (psikologlar, sosyologlar) ismini koyarlar.

Bulunmuş olduğumuz F tipi cezaevlerinin yapılış amacı kamuoyunda yoğunca tartışıldı. Devlet tarafında yaşama geçirilmesi sürecinde devrimci tutsaklar tarafından büyük bedeller ödendi ve hala da ödüyoruz. Cezaevlerinde yaşıyan biz tutsaklara sistemin bakış açısı, “bunlar hastalar, tedavi edilmeleri gerekiyor” şeklindedir. Bu mantık ve zihniyetle yola çıkıldığından, bütün uygulamalar da kaynağını buradan alıyor. Neden bu mekanlarda olduğumuzu bizler çok iyi biliyor ve analizlerini yapmış insanlarız. Mevcut düzeni, sistemi kabul etmediğimizden, antidemokratik, insana insanca muamele yapılmadığından yoksulluk, yolsuzluk diz boyu ve en önemlisi de inkar ve imha sorunu varolduğundan dolayı. Bu durumları, kendi onurumuz ve kişiliğimize yediremediğimizden dolayı bu sistem ve düzenle ters düşmüş insanlarız.

Mevcut sistem, neden sonuç ilişkilerini irdeleyerek sorunlara çözüm bulmak yerine inkar ve imha siyasetinin cezaevi ayağı olarak da tecrit ve izolasyon uygulamaktadır.

İnsan Hakları Derneği

Bu tecrit sistemiye insan insan olmaktan çıkarıp kendine, değerlerine yabancılaşmış bir birey haline getirilmek isteniyor. En önemlisi de bir tip şekillenmesine yol açabilmektedir.

Bir bireyin birey olabilmesi için de öncelikle red ve kabul ölçülerinin olması gerekmektedir. İşte burada senin red ve kabul ölçülerin değil, sistemin red ve kabul ölçüleri devreye giriyor.

Tutsaklık koşullarında yaşamını kolaylaştırabileceğin cezaevinin mevcut atmosferinden uzaklaşıp, hayali bile olsa dışarıdaki dünya ile bütünleşmen engellenmekte. Hayal kurmana bile izin verilmemekte. Denilebilir ki; insanın hayal dünyasına da karışamaz ve bu hiçbir durumda istense de engellenemez. Evet F tiplerinde buna bile müdahale edilmekte. Birkaç basit örnekle bu duruma izah getirebileceğini sanıyorum: Günlük yaşamın idamesi için insanlar belli başlı bir takım şeylere ihtiyaç duyarlar. Banyo ihtiyacınız olur, sıcak su bulamazsınız. Müzik dinlemek istersiniz tercih sizin değil, idare hangi kaseti dinletirse onu dinlemek zorundasınız. TV'yi açıp birşeyler seyretmek istersiniz yine tercih senin değil, senin adına kanallar belirlenmiş. İstemiş olduğu dergiyi okuyamıyorsun, çünkü sakıncalı bulunup içeri verilmiyor. İçinde yaşamış olduğun dekorasyonu bile kendine göre düzenleyemiyorsun. Böyle bir hakkın yok. Duvara bir resim, manzara asman bile büyük sorun yaratıyor. Onların deyimiyle ideolojik içerikli falan da değil. Yatıp kalktığın yerde bile kendi iradenle hareket edemiyorsun. Çok basit bir örnek daha, kendince yaşamını kolaylaştırıp kendi yönteminle bir şeyler yapmak istiyorsun. Pet şişelere su doldurup, ısıtıp (güneşte) duş almak istiyorsun, amaç dışı kullandığın için pet şişeler toplama gerekçesi olabiliyor. Özellikle yazın spordan sonra duş almak için yapıyorduk. Bu tür örnekler çoğaltılabilir. Düşünün bu tür ufak tefek şeylerin her birinin

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

bir gün gündeminize sokulması durumunda hayal ve rüyalarınıza nasıl müdahale edildiğinin kanıtları. Yaratmış olduğu stres ve sıkıntılar da ayrı bir mesele.

Yukarıda saymış olduğum şeyler bizler için en basit şeylerdir. Siyasi tutsaklar için en önemli olan şeyin kişinin kendini her yönüyle üretebilmesidir. Bunun için de belli başlı bir takım materyallere ihtiyaç duyulur. En başta da kitap sorunu. Malum her tutsağın dışarıdan kitap temin edecek olanakları yok. Kitaplar okunmak için vardır. Ben kitaplarımı başka bir arkadaşla paylaşmıyorum. Ancak şöyle yapıyoruz; aile aracılığıyla dışarı gönderip, posta yoluyla cezaevinde yan tarafımda bulunan arkadaşına ulaştırabiliyorum. İnsan sosyal bir varlık olduğundan dolayı bir birine her yönüyle ihtiyaç duyar. Maddi durumu iyi olmayan mağdur bir insana ekonomik olarak yardım etme, dayanışma koşulları tümenden ortadan kaldırılmış. Arkadaşına en ufak bir ikram bile cezaevi kurallarına göre suç sayılıyor. Yönetmelikte “Tutuklu ve hükümlüler kendi aralarında alış veriş yapamazlar” denilmekte.

Yazımsal alanda üretmiş olduğun bir yazıyı dışarıya aktaramıyorsun. Ha hiç gönderilmiyor mu? Gönderiliyor. Yazılarında suya, sabuna dokunmadın mı sorun yok. Faksların, mektupların çok anlamsız gerekçelerle engelleniyor. Kendilerinin düşünce yapısı ve kalıplarına göre yazmadığından. Dayatılan şey “benim gibi düşünüyorsan imkan sunarım.” İşte tekipleştirme denilen olgu böyle ortaya çıkıyor. Bütün belirlenen kurallar bireyin iradesini kırmaya yöneliktir. Devletin soğuk yüzü böyle hissettiriliyor.

Bizleri dış dünya ile ilişkilendiren şeyler de bu koşullarda TV ve ailelerimizdir. Ailelerimizle olan ilişkilerimizde açık ve kapalı ziyaretler biçiminde olmakta. Tabii görüş diyebileceğsek. Ayda bir açık ve ayın üç haftasında, haftanın herhangi gününde belirlenen saatte bir saatle sı-

İnsan Hakları Derneği

nırlı olarak yapmış olduğumuz görüşlerdir. Hemen hemen bir çok arkadaşımızın aileleri uzak il ve ilçelerde ikamet etmekte. Kilometrelerce yol gelmekte. Ailelerimiz görüşe belirlenen saat ve günde gelemediklerinde onu da yapamıyoruz. Bir çok defa uzak yerlerden gelen görüşçüler görüşmeden geri dönmüşlerdir. Görüş için ayrılan saate neleri sığdırıp neleri sığdıramayacağımızı bizler de bilmiyoruz. Zaten ziyaretin yarım saat eş anne ve çocuklarımızın ağlaması ve göz yaşlarıyla geçiyor. Tam teselli edip sohbet havasına girecekken duymak istemediğimiz soğuk sesi duyuyoruz. “Görüş bitmiştir” diye. Görüşten sonra sevineceğimize keşke bunca yolu yorulup gelmeselerdi. Ekonomik külfeti bir kenara bırakalım, yorulmalarına değmiyor. Bunlar normal zamanlar için yapacağımız ziyaretlerdir. Ama yeni CİK ile birlikte hepimiz disiplin cezalarıyla karşı karşıya kalmışız. Her birimiz 14-15 günlük hücre cezaları, birkaç defa da iletişim haklarından men ve ayrıca aylarca sürecek görüş cezaları. Almış olduğumuz “disiplin” cezalarından dolayı iyi halimiz ortadan kalktığından 1 yıl açık görüş hakkımız elimizden alınmış.

Bizlere verilen “disiplin cezaları” da yapmış olduğumuz sessiz, demokratik eylemlerimizden dolayı verilmiş. Ülkemizdeki yaşanan savaşın durdurulması, barış ve kardeşliğin tesisini istemek bile suç sayılıyor. Slogan atmışız ceza veriliyor, açlık grevi yapıyoruz yine ceza veriliyor. Yapmış olduğun her şey sakıncalı bulunup nedamet getirilen için cezalandırılıyorsun. Mahkemelerce verilen cezalar yeterli bulunmuyor ki, ek cezalarla cezalandırılıyor. İstinasız şu anda cezaevlerinde bulunan biz devrimci tutsaklar, müebbet hapis cezalarına çarptırılmışız. Özgürlüğümüzü sınırlandırmaları yetersiz geliyor. Sözde tedavi politikaları bireyi daha hasarlı onarılamaz duruma getiriyor.

Cezaevi doktorlarının tutmuş oldukları resmi raporlarda ve tutanaklarında da mevcuttur ki, birçok hükümlü tu-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

tuklu sakinleştirici haplar kullanıyor. Sıkıntı ve yoğun stresten çeşitli hastalıklar türemekte.

Kimi zaman gece yarısı uykudan seslerle uyandıığımız oluyor. Bakıyorsun komşun olan odada biri cinnet geçirmiş. Yoğun stres ve psikolojik baskıdan dolayı intihar teşebbüsleri de olmuyor değil. Odalar üç kişilik olduğundan hep aynı arkadaşlarıyla yüz yüzesin. Bu bile başlı başına sıkıntı ve stres nedeni olmaya yetiyor. Haftada birkaç saat başka odalarla bulunan arkadaşlarıyla sportif ve kültürel etkinliklere çıkabiliyorsun. Bu etkinliklere gitmek bile başlı başına bir sorun. Gidip gelinceye kadar üç defa üst araması ve ayakkabı çıkarılmaya maruz kalıyorsun. Koridorda babanı bile görsen selam veremiyor. Halk hatır soramıyorsun. Her yönüyle bir yalıtılmışlık ve izolasyon var. Hep üç kişi ile yiyip içiyorsun. Canın sıkıldığında gideceğin başka bir yer yok.

Kaba anlamda bir işkence olayından bahsedemeyiz. Yalnız saydığım diğer uygulamalar başlı başına psikolojik işkencenin kendisi oluyor.

Bu uygulamalarla bireyin iradesi param parça ediliyor. Bu sistemde bireyler tek tek hedeflenip sonuç alınmak isteniyor.

Sonuç olarak şunu söylemek mümkün; insanı insan olmaktan çıkarıp, dışarıya çıkınca hastalıkla bir halde toplumun başına bela etmek. Yaratılmak istenen insan tipi silik, özünden boşaltılmış bireyler.

Tekrardan böylesi çalışmalarınızdan dolayı teşekkür ediyor çalışmalarınızda başarılarınızın devamını diliyor. İradelerimiz tecridi, izolasyonu parçalayacaktır. Selamlar, sevgiler, saygılar

Tuncay Doğan
F2 Cezaevi A9, 27 Kandıra/İZMİR

İnsan Hakları Derneği

Merhaba (Bülent Akar)

14 Ekim 2005 tarih ve 105/2005/29-313 sayılı, Cezaevlerinde Tecrit konulu yazı hakkındaki mektubunuzu aldık. Mektubunuz bizi hem sevindirdi, hem de hüznlendirdi. Kurum olarak, “tecrit” gibi insan doğasına aykırı, çağdışı bir uygulama hakkında duyarlı olmanız, biz mahpuslarla dayanışma içinde olmanıza çok sevindik, duygu ve düşüncelerimizin paylaşılacak olmasına sevindik... Hüzünümüz ise, biz birkaç arkadaş dışında, diğer arkadaşlarımızın disiplin cezaları-iki ay tüm kitle iletişim araçlarından mahrum olması (TV, radyo, gazete, mektup, fax vs...)- nedeni ile duygu ve düşüncelerini belirttiğiniz süresinde gönderememesindedir. (Biz bir grup arkadaş olarak bu cezayı kısa bir süre önce bitirdiğimiz için şimdi bu “imkanlardan” yararlanıyoruz.)

Belirttiğiniz hususta uzun, derinlikli, teorik bir yazı gönderebilirdik. Ancak hem ‘tel örgülere’ tutulma kaygısı, hem de değişik alanlarda benzer yazıların gönderilebileceği düşüncesi ile yazmadık. En iyisi mi hücrelere geçişimizle birlikte arkadaşlarımızın günlüklerinden bir seçki sunalım dedik. Bu vesileyle, günlüklerimize yansıyan duygu ve düşüncelerimizi de tecrit olmaktan kurtarmış oluruz.

Her ne kadar zindan-ı Erzurum 8 Mart 2002 tarihinde hücre sistemine geçmiş olsa da bunun öncesi uygulamalar da malumunuz. Işık sızmayan kalın duvarlar ve gazete arşivleri tanığımız. Duvarlar konuşamasa da arşivlere bakılabilir... Işık sızmayan soğuk betonarme yapılar içinde tecridi yılları, ruhumuzun sesi, yüreğimizin dili olan günlüklerimize nakşettik. Bir demet de olsa sizlerin aracılığıyla günlüklerimizin dış dünya ile paylaşılacağına olan umudumuz ile duyarlılığımız için hepinize en içten duygularımızla teşekkür ediyor, selam, sevgi ve saygılarımızı sunarak, kutsal çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Çıkacak olan “Tecridi Yaşıyanlar Anlatıyor” başlıklı kitabı büyük bir heyecanla bekleyeceğiz. Erzurum cezaevi muhpusları olarak bu tür çalışmalara hasret kaldığımız gibi, sanat, kültür, edebiyat etkinliklerinden, yazımsal çalışmalardan da mahrumuz. Cezaevleri sempozyumuna katılacak olan değerli dostlardan bu konuda duyarlılık bekliyoruz.

GENİŞ VE DAR

“Oturduğunuz yeri dar görmeyiniz
Evet Bilge Lao
Şuanda bizim için
Doğrudur bu düşünceniz
Bak eğer bize
Burası geniş
Dışarıda dar gelmezse
Ne dışarıda bir kıvılcım olabiliriz
Ne de içeride dip diri bir filiz.”

8 Mart 2002

Dünya Emekçi Kadınlar Gününde, koşullarımızdan alelacele yapılan hücelere alındık. Böylesine anlamlı bir günde hücre sistemine geçiş ne acı...

Bugün, duyguların konuştuğu, sözlerin kifayetsiz kaldığı, bakışların çok şey ifade ettiği bir gündü. Ayrılığın hüznü, bir kez daha yüreklerimi sardı, ayrılığın acısı genzimizi yaktı. Kurumaya yüz tutmuş göz pınarlarımız nemlendi. Göz yaşlarını tutamayanlarımız oldu. Tutunlar ise, eminim içten içe ağladı...

Acaba bir daha bir çok yoldaşı görebilecek miyim? Sorusu, hepimizi duygulandırmıştı. Bir zindanı A ve B blok diye önce ikiye ayırdılar. Şimdi ise 35 parçaya bölmüşler. Kısa bir süre sonra da yüz küsür parçaya...

İnsan Hakları Derneği

Ayrılık rüzgarı, 19 aralık operasyonları ile birlikte, hücre şarkısı eşliğinde esiyordu. Bu rüzgar, koğuş sisteminin son gecesinde hepimizi sarmalamıştı. Sabah, birbirimizi bir daha göremeyebiliriz düşüncesiyle fotoğraf, hediye, adres alıp-verdik. En uzun gecelerimizden birinde demli çaylar eşliğinde sohbetler ettik. Uykunun ecesi o gece koğuşlarımızdan uzak durdu.

Yola çıkmaya hazır göçerler misali, eşyalarımız hazır bir şekilde sabahladık.

Ayrılığın sabahı çökmüştü mahpushaneye. Gözlerde sabah mahmurluğu yerine hüznün akıyordu. Kimin boğazından geçirdi ki bir lokma ekmek, ayrılığın acısı yakmışken genizleri. Özel günler için ayrılan sigaralar yakıldı birer birer. Sigaraların dumanı çekildi derinlere ciğerlerin. Upuzun koridor bir daha böyle bir koğuş kalabalığı görmeyecekti. Müze olmayı hayal eden koridorumuz da hücre olacaktı.

Ne zaman durabilirdi mekan içinde, ne de mekan durdurabilirdi zamanı. Bilakis sanki zamanın acelesi varmışçasına akıyordu hızlı hızlı...

Her okunan isim, yürekten bir parça kopuştu içimizden. Her geçen dakika koparıyordu yoldaşlarımızı bizden. Beş gitti... On gitti... yirmi gitti... Koca koğuşta üç arkadaş kalmıştık. Ve biz de...

Hoşçakalın yoldaşlar!... Özgür yarınlarda buluşmak umuduyla Dostça kalın!!!...

9 Mart 2002

Bu günkü duygularımızı şu cümle özetliyor. Baharı beklerken kışa tutulmak. Kış boyunca bizleri ısıtacak, güneşi özlüyorduk. Güneşe kavuşmaya ramak kala, aramıza beton kalın duvarlar ördüler.

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

Hemen hemen hiç güneş görmeyen, sıvası dahi kurumayan, kaloriferleri tam yanmayan bir hücrede çok üşüyoruz. Bu fiziki koşullar mıdır üşümemize sebep olan, yoksa tecridin soğuk acımasız prangaları mı? Kimbilir belki de içimizdeki ayrılığın yürek sızlatan rüzgarıdır üşümemize neden olan. Üşüten yalnızlık da diyebiliriz buna.

Üşüyorum, hücrenin yeni başlayan kışında, beton soğuk, güneş çok çok uzak, iki mevsimlik bir şehirde, yazı görecekmiyiz bu hücrede...

Kilitlediler bizi, beyaz sırtan “dubleks” odalara. En doğal hakkımız olan hava aldığımız avluyu tam sekiz parçaya bölmüş, aralarına da yüksek duvarlar örmüşler, Çin Seddi misali. Oysa yıkılmamış mıydı Berlin’de duvarlar? Peki neyin nesiydi örülüverilen bu yüksek duvarlar? 21. yüzyılın gecikmiş hediyeleri miydi dar tabutluklar?

Sevdiklerimizden ayrı kalmanın şarkısıydı sessizlik... Yürek atışlarımızın ritmiydi şarkıya eşlik eden. Peki, sessizliği kabul eder miydi insan doğası, soğuğa teslim olur muydu insan iradesi?... Doğanın diyalektiği değil miydi yaşamın sürekliliği ile hareket? Hangi güç değişirebilmişti bu kanunu? Bu doğa kanunu da bir süre sonra işleyiverdi. Hücrelerde yaşanan hareket paramparça etmişti uğursuz sessizliği. Birbirini soran “heval heval” sesleri, dalga dalga yayıldı hücrelerden. Şairi boşa çıkarırcasına konuşuvermişti duvarlar teker teker. Yaşamın devinimi, iradenin muazzam enerjisi yıkıvermişti tecridin soğuk duvarlarını. Yoldaşlığın sevgi ile örülü bağlarını koparamamıştı bir kez daha kör pencereler, demir kapılar, betondan yapılar. Sessizliği parçalayan hareket üşümemize neden olan buz gibi havayı, sıcağa dönüştürmüştü. Artık üşümüyorduk. Üşümüyorduk artık betonarme yapıda. Üşümek ne ki.

İnsan Hakları Derneği

Ayrılığı bu içtenlikle özgür baharlarda kavuşmanın gerekçesi yaparak gönül bahçelerimizde besleyeceğiz Newroz çiçeklerini, sevda güllerini.

Yaşam Umutla Başlar, Umut Güneşle
Büyür. Güneşten Uzak Olan Umuttan Irak Olur
Umuttan Irak Olan Yaşamdan Uzak Olur.

10 Mart 2002

Birinci gün zor geçti. 2. gün de geçti. 3. gün geçiyor. 4. gün ve diğer günler de, aylar da, yıllar da geçecek. Boşuna dememişler; tek tek düşer takvimin yaprakları. Doludizgin, dört nala koşan zaman küheylanını kim durdurabilir ki? kim zamanla sonuna dek yarışabilmiş?

Evet zaman akıp gidiyor, zamanla birlikte bir çok şey de akıyor. Bu akışta yitip gidenlerle birlikte, zamana başarı sığdıranlar iz bırakıyor. Günler, aylar ve elbet yıllar da akıyor. Tıpkı mecrasından akan ırmak misali. O halde zaman bir nehir midir? Eğer öyle ise derya nedir? Bence derya, kendini gerçekleştiren insanın ta kendisidir. İnsana “mikro kozmozdur” da deniliyor. Evren nasıl Güneşi, ayı, yıldızları gezegenleri sisteminde yönlendiriyorsa, Derya da tüm nehirleri kendine çekiyor. Kendini gerçekleştiren insan da hem evreni, hem de deryayı yüreğinde taşıyor. Ruhunun sınırları var mıdır insanın? Böylesi sınır tanımayan insanlar yapay sınırlar içine alınarak tecrit edilebilir mi? Dünyasını yüreğinde taşıyan, güneşini ruhunda ısıtan, “denizde bir damla olmak yerine, damlada umman” olan insanlar izole edilebilir mi kural ve kaidelerin anası genelgelerle?

Hücrelerde üçüncü günün gecesini yaşıyoruz. Artık ilki iki günkü gibi üşümüyoruz. Yaşamımız mecrasını yavaşta olsa sabırlı bir temelde buluyor. Artık üç yoldaş birbirimizi ısıtacağız. Ayrılığın acısını da güce dönüştürmesini bileceğiz.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Bu gün eve bir mektup yazdım. Duygu ve düşüncelerimi onlarla paylaştım. Paylaşmak, ayrılığın panzehiri olsa gerek. Bu paylaşımı günceme de alayım.

En gazla can sıkıntısı yaratan fiziki koşullardan biri, havalandırmanın darlığı, duvarların yüksekliği nedeni ile güneş ışığı alamama durumu, ortak kullanım alanlarının eksik olması-olmaması da ha keza öyle. Yani koğuş sistemine kaba hücre elbisesi biçilmiş, koşullar da F tiplerine uydurulmuş. Asıl sıkıntı da buradan kaynaklanıyor.

Koğuş sisteminden dar bir ortama geçiş, bize yalnızlık duygusu yaşatsa da zamanla buna da alışacağız. Yeni genelge ile yiyeceklerin içeriye alınmaması, her şeyi kantinden almak durumunda kalmamız, 5-6 koğuşun 35 hücreye dağılmasının getirdiği ek maddi sıkıntılar zamanla aşılır mı bilmiyorum. Bütün bunlarla birlikte sayımızın azlığı, koşullardan kaynaklı sessizlik bizi daha fazla yoğunlaşmaya sevk edecektir. zira böyle ortamlar yoğunlaşmanın dermanıdır. Daha fazla kitap okuyacağız. Bulabilirsek dergilere gömüleceğiz. Ve yazacağız, yaşamak için yazacağız. Yitip gitmemek için yazacağız.

Artık zamanın dostu, çalışmanın arkadaşı, üretimin yoldaşı olacağız.

Bu süreç, zindan yaşamının üçüncü dönemi. Tutukevi, hükümevi (koğuş) ve hücre sistemi. Üçüncü dönem, bir inziva süreci, yeni bir sınav alanı olacak. Tüm acıları derin bir yoğunlaşma ile güce dönüştürmenin mekanı olacak bu dönem.

Budha, “Doğmak acıdır, yaşlılık acıdır, hastalık acıdır, ölüm acıdır, sevilmeyenle birleşmek acıdır, sevilenden ayrı kalmak acıdır. İstedliğini elde edememek acıdır” der.

İnsan Hakları Derneği

Gothe, “Her türlü acı çekmenin tanrısal bir yanı vardır; çünkü acı olduğu sürece ona zor da olsa, zahmetli de olsa katlanmak gerekir. Ona yenilen ya da, onu hissetmeyen bir tabiiat için o acı olmaktan çıkar” der. Yeni mekanımızı düşündüklerinin tersi bir mekan haline getireceğiz. Siyasi düşüncelerimiz, devrimci duruşumuz kendini mekanlara uydurmaz. Mekanları yaşanılır yerler haline getirir. Tecridin amaçladığı içini boşaltma, kendine, özüne, sözüne yabancılaştırma ise eğer, sisteme benzetme ise eğer, onursuzlaştırma ise eğer, edilgenleştirme ise eğer, özcesi kendine göre rehabilite ise eğer, buna karşı devrimci yaşam, onurlu duruş olmalı. Eskiden kalabalık ortamlarda idik. Gücümüzü kalabalık oluşumuzdan aldığımızı sandılar. Kalabalık yapımızı dağıttılar. Dağılan yalnızca kalabalık oldu. Şimdi her hücremiz bir koğuş oldu. İlk başlardaki üşüten yalnızlık, bir süre sonra üreten yalnızlık olur. Tüketen bireycilik bu şekilde yaratan bireyselliğe dönüşür. Bilge Laotzu ne demiş:

“Bir kere huzura erdi mi akıl, doğal olarak genişler
Ve gece karanlığındaki gökyüzü kadar
Geniş ve hudutsuz hale gelir.”

Hücrede okuduğum ilk kitapta şu belirleme dikkatimi çekti: “Sürekli yaşam umut demektir. Ölüm, seçme şansının yok olmasıdır. Seçme hakkının kısıtlandığı oranda ölüme yaklaşıyoruz. En korkuncu da yaşam bizden tüümüyle alınmaksızın umutların kesilmedir. Hapiste geçen bir yaşam bunun aynısıdır. Aynı şekilde bazı ülkelerde vatandaşlık da buna benzer. En iyisi günlük, olağan umutlarımız yok olmamışçasına yaşayabilmek. Her gün körü körüne değil. Fakat bu, kişinin kendine hakim olması konusunda olağanüstü bir güç gerektirir.”

Yazarın düşüncesine katılmakla beraber, katılmadığın bir iki husus var: Başta yazarımız biraz karamsar. Hapisteki yaşam, kişinin karakterinde, iradesinde, inancında anlam bulur ya da anlam yitirir. Sürekli yaşam

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

umut ise, nasıl bir yaşam, daha da anlam kazanır. Peki umut nedir? Niye umut?... Her şey bu soruların anlamında gizlidir. Bizde yaşam, ideolojinin sürekliliği demektir. Yaşamın kesilmesi ise, yazarın dediği gibi “seçme hakkının kısıtlanmasıdır.” Seçme hakkının kısıtlanmasını ölümle eşdeğer görüyor yazar. İşte burada bir itirazım var: Biz de seçme hakkı irade ile belirlenmiş. Kendini gerçekleştiren özgür insanı hedefliyoruz. Bizde yaşam, kişiliğin değişim-dönüşümü esas alması her an’a cevap vermeye hazır olmasıdır. Bizde yaşam, nefste değil, güdülerden de kopuktur. Yüceltilmiş duygu, rafineleşmiş düşüncedir. Yaşam; mitoloji, teoloji, felsefe ve bilimin yoğunlaşmış ifadesidir. Özgürlüktür yaşam, direnmektir yaşam.

Güncenin bir yerinde üç dönemli bir zindan sürecinden bahsedilmişti. Bu üç aşamaya dördüncü bir aşama daha ekleyebilir. Bu aşama da tecrit ve izolasyonun yani TCK, CİK ile eksiksiz uygulandığı 1 Haziran 2005 tarihinden sonra ki bol disiplin cezalı zindan sürecidir. Disiplin cezalarından çokça nasibini aldığımız bu süreci de bir günlük seçkisi ile sizlerle paylaşalım.

19.08.2005

... İşte böylesine çetrefilli, savaş ve barış rüzgarlarının içiçe estiği, umut ve umutsuzluğun başbaşa yarıştığı, ağır tecrit ve izolasyon ile birlikte, imha ve inkar konseptinin 93-94’teki gibi yeniden başlatıldığı bir süreçte 15.08.2005 tarihinde bir grup arkadaş, süresiz açlık grevine başladık. 1 Haziran ile birlikte başlatılan ağır tecrit ve izolasyonu protesto etmek için eyleme başladığımız ilk gün, eylemcileri ayrı hücrelere koydular.

Arkadaşlardan ayrılmanın burukluğu ile, yeni hücremize taşındık. Havalandırmada bir karganın iskeleti uzun zamanda kimsenin burada yaşamadığını gösteriyordu. Ancak havalandırmanın köşesinde tek başına yaşam mücadelesi vererek ayakta kalmasını bilen bir bitki ile

İnsan Hakları Derneği

karşılaştık. Ölüm ve yaşam ikileminin somut bir örneğiydi; karga leşi ve sabah çiçeği. Karga yaşamın soğuk yüzüyken, sabah çiçeği sıcak yüzüydü yaşamın. Bu manzara bana H. Cıbran'ın şu sözlerini hatırlattı:

“Akşam çökünce çiçek taç yapraklarıyla sarar özlemimi, koynuma alır, uyur. Sabahın gelmesiyle dudaklarını aralar güneşin öpüşü için.

Bir çiçeğin hayatı, istemek ve yapmaktır. Bir damla yaş ve bir gülümseyiş...”

Biz, bedenlerimizi açlığa yatırıp, tecrit ve izolasyon altında bulunan başta İmralı olmak üzere tutsak yoldaşlarımızın acılarını bir nebze de olsa paylaşıırken, çiçeğimiz yaşam suyuna kavuşmuş bir şekilde ertesi sabah sarı çiçeklerini açarak bize gülümsedi. Biz de zindan gerçekliği ile katılaştığımız bir damla gözyaşımızı yüreğimize akıtarak, çiçeğe gülümsedik.

O gün hücre temizliğinin yorgunluğunu sıcak çay ile giderirken, yoldaşlarımızın bize gönderdiği dayanışma mesajlarını okuduk. Bir çay içimlik anda yoldaşlık sevgi ve saygısı üzerinde tatlı tatlı sohbet ettik. Bu duygularca sürececek olan açlık güdüsünün de en büyük gıdası olsa gerek. Bu bağlılıktır ki, biz tutsakları, tüm iç ve dış olumsuzluklara karşı tecrit ve izolasyona karşı, rehabilitasyona karşı ayakta tutan.

Eylemin ilk günü kurum doktoru gelip açlık grevinin zararlarından bahsederek, “tedaviyi kabul etmemizi” istedi. Biz de giriş nedenimizi ifade ederek, “tedaviyi kabul etmeyeceğimizi” söyledik. Ne ondan ne de gardiyanlardan olumsuz bir tavır görmedik.

Dün tansiyon ve tartı için revire çıkarıldık. Revire giderken, o günkü sohbet etkiliğinden dönen bir grup ark'la tesadüfen karşılaştık. Bu tür karşılaşmaların ol-

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

maması için azami dikkat gösteren gardiyanlar, anlaşılan ofsayta düşmüşlerdi. Tedirgin bir şekilde karşılaşmamızı engellemeye çalışsalar da iki ırmağın birbirine kavuşması misali, büyük bir heyecanla birbirimize doğru koşup sarılışımız görülmeye değerdi. Tüm arkadaşlarla hasretle kucaklaştık. Hepimizin gözünün içi gülüyordu. Buluşup, kucaklaşmamız ne kadar ani ve tatlı olsa da ayrılışımız da o kadar hızlı ve acıydı. Tıpkı Halil Cibran'ın dediği gibi:

“Bir Damla Gözyaşı Ve Bir Gülümseyiş!...”

Bu cümle, sevinç ve hüznü, acı ve tatlıyı çok güzel ifade ettiği için hiç unutmuyorum. İki zıt duyguyu ne de güzel ifade etmiş üstad. BU cümle bir anlamda insanın da engüzel özeti... Acı artı tatlı eşittir insan. İnsan her ne kadar küçük evrene, çok bilinmeyenli denkleme benzetilse de bir şekilde insan acı ve tatlı ya da hüznü ve sevinçle ifadelenen iki bilinmeyenli bir denklemdir de. Ancak, bu denklemin ikili bileşenin parametreleri acı ve tatlı (sevinç ve hüznü) olsa da, bağımsız değişkenleri sayısızdır; tarifi, anlatımı, yazımı, çizimi zordur. Hatta soyut kavramlar olması itibariyle imkansızdır. Bu yönüyle ikilem ancak ve ancak yaşanılır, hissedilir, duyumsanır. Tuvale, müziğe, yazıya yansıyanı ise cüzdür.

27 Ağustos 2005

Bugün rutin aramalardan birine geldiler. Arama rutin bir arama olsa da bizim için rutin dışıydı. Aramada tüm itirazlarımıza rağmen sabah çiçeğini kökünden söküp götürdüler. Yeşil doğadan bize hatıra kalan biricik yadigarımızdı Sabah Çiçeği... Aynı nün gazetelerinden birinde itirafçı Şemdin Sakık'ın, sayısız çiçek, yeşil bitkiler arasında sırtarak poz veren resmini gördüğümde “Bu ne yaman çelişki böyle” dedim. Devletin yumuşak eli Şemdin'in kel başını okşarken, sert eli de çiçeğimizi koparıyor kökünden. Hani yasalar herkes için eşit uygulanır ilkesi?, iyi mahkum; uysal, inançsız, itirafçı mahkum, kötü mahkum ise biz... Öyle mi? Tahakkümcü kanunla-

İnsan Hakları Derneği

rından daha tahakkümcü, yasalardan daha zalim olmak gerekir. Ayıptır, günahdır. Acımasızlığın da bir sınırı vardır. Biz zararlı “mahlukatlar” isek eğer, sabah çiçeğinin ne suçu var.

İşte böyle, 12 günlük açlık, bizleri bu çiçeğin kökünden kopartılması kadar etkilememiştir. Her türlü acıyı güce dönüştürmede uzman olan devrimciler, elbette bunu da güce dönüştürmesini bilecektir. Çünkü “Direnmek yavaşaktır” diyoruz. Ve biz, inadına direnerek içimizdeki sevgi çiçeğini de yaşatacağız.

Güzel sabah çiçeği, seni belki çelik bir el kopardı. Fiziki yaşamına son verdi. Ama seninle 12 günlük birlikteliğimiz, biz yaşadıkça sürecek. Hiçbir çelik el, seni yüreğimizden sökemecek. Seni satırlarımızda, mısralarımızda, seni tuallerimizde kalıcılaştıracakız. Yeşerdiğin yerde toplanıp türkü söyledik, şiirler okuduk. Bizde yas yok. Yasını tutmayacağız. Yalnızca:
Bir Damla Gözyaşı Ve Bir Gülümseyiş!...

6 Eylül 2005

Açlık grevinin 23. gecesinde bu satırları yazıyorum. Arkadaşlarımızın yoğun ilgisi ile 23 günü nasıl geride bıraktığımızın farkında bile olmadık. Günlük programımızı (Sıvı alım saatleri vs) aksatmadık. Zamanımızı dolu dolu geçirdik. Mektuplar yazdık, günlüklerimizi tuttuk. Gazeteye “Yayımlanmayan” yazılar yazdık. Ortalama 3-5 kilo kaybetsek de, açlığı hiç hissetmedik desek abartı olmaz. Coşku ve moral bize açlığı hissettirmedi.

Havalar tam da eylemin bitimine doğru soğumaya başladı. Palandöken’in başını göremesek de kümülüs bulutların çöktüğünü tahmin ediyorum.

Bu satırları yazarken Güncel FM’de iki gözüm Ahmet KAYA Serhat’ta akşam vakitlerine götürdü. Onun güzel sesiyle bir yandan yazıyor, bir yandan da dağlarda, boz-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

kırlarda dolaşıyorum...Daha yakın hissediyorum kendimi.

Peşisıra sevgili Ferhat, beni kayıp bir ülkede yolculuğa çıkardı. Yarın Batı yakadaki yoldaşlarımıza direnişimizin bayrağını devredecek olmanın gururunu, heyecanını yaşıyoruz.

Açlık grevinin son iki gününde tüm yoldaşlar da A.G'ye girdi.

12 Eylül 2005

AG'ye girdiğimiz için bize 2 ay etkiliklere çıkmama cezası vermişlerdi. Diğer arkadaşlarımıza da 2 gün için 1 ay aynı cezadan verdiler.

Görüşe çıkmadık, ceza... slogan attık ceza, yine attık katmerli ceza. AG'ye girdik ceza... ceza... ceza... Zaten ömür boyu cezalıyız. Bu cezaları, dış gelişmelerin, içeriye tezahürü olarak görüyorum. Yoğunlaşmış operasyonlara, yoğunlaştırılmış cezalar eşlik ediliyor.

Daha önce AB reformları adı altında her nasılsa verdikleri açık görüş, telefon, etkinlik vb "hak"ları bu yolla tekrar aldılar. Her disiplin cezasının üç ay artı açık görüş yasağı varmış. Dört ay ceza aldık bu da demektir ki 12 ay açık görüş de yaptırmayacaklar. Bakalım, hemen hemen tüm c.evlerinde uygulanan bu tecrit ve izolasyon politikasının sonu nereye varacak. Biz yine de "AB'ye selam, yola devam" diyelim.

Belirtmiştim, burası Türkiye, güzelliklerle birlikte umut ve umutsuzluğun atbaşı gittiği muamma bir ülke... Yağmurdan kaçıp da doluya tutulanların ülkesi... Sahi her şeyi ile bu bizim ülke, bu iklimle nasıl AB'ye girecek?

Niyet AB'ye mi girmek, yoksa AB'yi mi kendine girdirmek?

İnsan Hakları Derneği

3 Kasım 2005

Bu gün şeker namı diğer Ramazan Bayramı!...

En buruk, en donuk, en sönük bayramlardan birini yaşıyoruz. Bayramlarda her şeye rağmen sevinç hüznü sollar, ama bu yıl hüznün sevinci galebe çaldı. Nasıl çalması ki, bu hücre sisteminin tecrit uygulamaları bayram hevesi mi bırakır insanda. Bu duygu ile şu mesajı karalayıverdim yoldaşlarıma;

Tecrit ve yaptırımlarla hevesi kursaklarımızda bırakılan, çocukluğumuzun güzel yıllarından çok uzak, yaşadığımız mekanda an gibi de yakın bir bayram gününü, demlenmiş duygularımın yürek sızısı ile bayramınızı kutluyorum.

Birkaç slogan attık diye, aylardır iletişim cezası çektiğimiz yetmezmiş gibi açık görüş de yaptırmadılar. Yaptırılmayacak açık görüş gününe denk gelen kapalı görüşü de yaptırmayacaklar. Hatta yaptırılmayacak açık görüş, kapalı günlere den gelen günlerde etkinliğe de çıkartmayacaklar. İşte size “tecrit nedir”in cevabı.

Tüm bu olumsuzluklara rağmen burulan yüreğimizi bir nebze de olsa rahatlatan, aylar sonra ailesi ile görüşmesi ve ondan bayram mesajını almamızdı.

14 Kasım 2005

Bu durgun, kasvetli havayı çalışma ile, okuma ve yazma ile bertaraf ediyorum. Fiziki durgunluğun, içimdeki harekete sirayet etmemesi için ne gerekiyorsa yapıyorum. İçteki duygu ve düşünce ile örülü kalem beni koruyor. Bu kale içinde bir dünya inşaa etmeden yaşanmaz bu şehrin soğuk zindanında. ‘Denizde bir damla olmak yerine, damlada bir umman olmak’ gerekir.

Evet, yitip gitmemek için damlada bir umman yaratarak engin ufuklara doğru yelken açmak gerek. Anılar kayı-

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

ğında açılmışken maziye “Batık kentteki çanların sesini duyan balıkçılar” misali dingin ve sabırlı olmak gerek.

Bunun için de anılarımızın ırmağında şarabi defterlerimize akıttığımız hatıraları, böylesi kasvetli, durgun günlerde açıp, an-ı hayat kadehlerine doldurup içelim. Yalnızlığımıza, yaptırımlarımıza kadeh kaldırarak içelim.

An-ı hayat kadehinden, damlada bir umman olana kadar içelim...

Tecridimizi yalnızlığın kalabalığında kırana dek içelim...

“An”da yaşamı, yaşamda güzeli bulana dek içelim...
An-ı hayat kadehinde, Ab-ı hayat için içelim.”

5 Kasım 2005

Günlerimiz, bir yazarın dediği gibi Fırtına tutulmuş toz zerrecikleri gibi geçmiyor benim için. Günler bir ırmak misali akıyor. Buna zaman ırmağı da diyebiliriz. Zaman ırmağı bazen durgun ve sessiz aksa da derinliğinden hiçbir şey yitirmiyor.

Bu ara yaşam denizi durgun olsa da, dipten gelen dalgaların sesi hiç eksilmiyor. Yaşam akışının hızını hiç kesmiyorum. Bu akışı tempolu kılmak için çok yönlü oluyorum. Okuduğum her kaynak akışı besliyor. Açılan her kitabın kapağında yeni mecralara giriyorum. Yazarla birlikte farklı zaman ve mekanlarda dolaşıyorum. Bu yolculuklarda zindan soyutlaşıyor, zaman ve mekan izafileşiyor. Bu atmosferde geçmişi ‘an’da yaşamının tadına varıyorum. ‘An’ı da gelecekte yaşatmak için, şimdiki gibi yazıyorum.

Geleceğe gücüm oranında bir mecra olmak için yazıyorum. Gelecekte yaşamak için yazıyorum. Zamanında, yaşadıkları “anda” yazıp da gelecekte yaşayan ustaları

İnsan Hakları Derneği

okuyorum. Acılarını duyumsuyor, sevinçlerini yaşıyorum. Onlarla sırdaş, yoldaş oluyorum. Elimde Cemil Meriç'in "Jurnal-1" kitabı var. "Marjinal" bıraktırılmış muhalif bu yazarın yapıtlarını daha önce hiç okumadığıma hayıflanıyorum. Sn Meriç; düzene muhalif, sözü gedige oturtan, kelimeleri konuş­turan bir yazar. Her muhalif yazar gibi, çok çekmiş, çektirilmiş. O kadar çok acı çekmiş ki, kör olmuş. Kim bilir uzağı gören gözleri, bu dünyanın çirkinliklerine küsmüştür. O gözlerinin göremediklerini, ruhunun sesi ile yüreğinde yaşayarak yazmış. Kalemı kılıç gibi keskin, kelimeleri kifayetli. Yazdığı 1950'li, 60'lı Türkiye bugünkü Türkiye'ye ne kadar benziyor.

O yıllarda düşünen, düşündüklerini pratikleştiren aydınlar tecrit edilmiş, hapishaneler evleri, sürgünler yurtları olmuş. Bu gün de aynı şeyler yaşanmıyor mu?

O yıllarda militarizm, milliyetçilik çığrından çıkmış, hamaset edebiyatı ile muhalifler "komünist" diye linç edilmişler. Bugün de benzer şeyler yaşanmıyor mu?-Bir farkla Komünistlerin yerini Kürtler, Barış Anaları, TAYAD'lılar almış.

O yıllarda yaşatılan acı gerçekler karşısında aydınlar başını deve kuşu misali kuma sokmuş, bu gün de. Bir farklı, bugün devekuşlarının sayısı fazlalaşmış, başlarla birlikte boyunlar da kumun içinde.

Örnekleri çoğaltmak mümkün. Bunları yazarken kalbim sıkışıyor, göğsüm daralıyor. Cemil Meriç'i çok iyi anlıyorum. Gözleri bile onu yaşam yolunda terk etmiş. Tam bir trajedi. Gerçek aydınlar bu ülkede görmeyen gözleri ile görürken, sahte aydınlar gören gözleri ile üç maymunları oynuyor. Bu "aydınlar" Homo Sapiens kadar düşün(e)miyorlar.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Ayadını düşünemeyen bir ülke, karanlıkta kalmaya mahkumdur. Aydını gör(e)meyen bir halk körmeşmekten kurtulamaz.

Aydını duy(a)mayan bir toplum, sürüklenmekten nasıl kurtulacak? Bu ülke çobanları çok gördü. Ama aydını?!...

Üstat Meriç, seni ve senin gibi değerleri yazarları kaç insanımız tanıyor? Yazdığın kitap “Jurnal” senden sonra 12. baskı yapmış. Her baskı ne kadar biliyor musun? Değerli üstad, maalesef geride bıraktığın ülkede seni tanıyan da senin kadar marjinal. M. Ali Erbilller, Tatlısesler, H. Avşarlar raetingleri kırıyor. Onlar da kim diye soracak olursan boş ver üstad, tanımazsın onları.

Bir gecede 100-150 asgari ücretlinin maaşı kadar para alan ülken “sanatçıları” tanısaydın daha önce kor olmak isterdin.

Bir yazında demişsin: “Türk insanı ne Avrupalı olabildi, ne de şarklı.” Bu gün de Avrupa kapılarına dayanmış dayanmasına ama yine de hariçten gazel okuyor. Batıya karşı aşağılık kompleksi, doğuya karşı yükseklik kompleksi. Ne öz var ne de biçim.

Nazım Hikmetlerin hapishanelerde çürütölüp, sürgünlerde vatan haini ilan edildiği bir ülkede, Sabahattin Alilerin, Musa Anterlerin vurulduğu bir ülkede, Cemil Meriçler fazla tanınmaz üstadım.

“Jurnal”den yoldaşım, can dostum, üstadım yaşasaydın bugün Fildişi Kulende sen de yazar mıydın tecridimizi. Yazardın yazmaya ama Fildişi Kuleni başına, yıkarları diye düşünüyorum.

Yaşatılan tüm kötülöklere, çirkinliklere rağmen iyi ki varsın yapıtlarla. Tüm zorluklara rağmen yazdın ve de yaşıyorsun.

İnsan Hakları Derneği

Yaşamadın ama yaşıyorsun. (Jurnal 2. cildi maalesef elimde yok)

10 Kasım 2005

Sessiz ama soğuk, duygu yüklü bir gecenin hüznünde kelimelerin sıcaklığına inanıyorum. Kaloriferler yanmıyor (Doğal gaza geçeceklermiş). Battaniye altında üşüyen bedenimi ısıtabilecek mi kelimelerim?

Dün, arkadaşlarımızın TV, radyo, gazete, dergilerini disiplin cezası gerekçesiyle toplayıp götürmüşler. Tam tecrit buna denilir. Birisi içeriye girerken bağırması, "Bir gazete parçası dahi bırakmayın!..." diye. Tecrit, dolap altlarına serili eski bir gazete parçasının dahi bırakılmamasıdır. Neymiş efendim "Sıkıntıya düşersek okuyacakmışız bir parça eski gazeteyi." Bu mantık tecridin amacını dışa vuruyor: Sıkıntıya düşürmek. Peki siyasi mahkum bir gazete parçası için mi sıkıntıya düşecek? Ya da hergün yalan yanlış haber yapan medyanın kirli ekranı için mi?...

Disiplin cezaları ile bizi daraltarak, umutlarımızı, yaşam sevincimizi kıracaklarını mı zannediyorlar. Eğer böyle ise demek ki hiç tanımamışlar bizleri. Dedim ya yaşam akıp gidiyor mecrasında...

Günlükleri elimizden geldiği kadar kısa tutup, bir seçki temelinde aktardık. Doğrusu benzer mihvaldeki günceleri değerlendirmek istiyoruz. Güncelerle, daha uzun, daha geniş, içeriden dışarıya akmak istiyoruz. Bunun için akacak bir mecra, ulaşılabilecek bir kanal bekliyoruz.

Yapıtımızı bitirirken tüm zıندان direnişlerinde yaşamını yitiren yoldaşlarımızı bu vesileyle anıyor, anılarını yaşamımıza ışık yapıyoruz.

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

Hepinizi en sıcak duygularımızla kucaklıyor, selam ve saygılarımızı bir kez daha yineliyoruz.

Erzurum H Tipi C. Evi mahpusları adına

Bülent Akar
H Tipi C.evi / ERZURUM

İnsan Hakları Derneği

Özlemlerimizce Merhaba (Şermin Dorak)

Ne çok uzaklıklar yaşarız, ne çok tecritlik. Ve de zindan tecritin ana kapısı, yeri zamanın adı. Her şey ayrı bir aykırılık burada. Her gün yeni bir tecrittir bizler için. Keyfiyetin, mantıksız kurallarının, insanı hiçe sayan tüm herşeyin makul görüldüğü mekandır aynı zamanda. Nasıl anlatmalı ki burayı, nasıl tanımlamalı. 3,5 yıldır zindandayım ve 3,5 yıldır en yoğun haliyle yaşıyorum bu tecritliği, insanı yok sayan tüm yaşamları.

Her mektup ayrı bir sevinç yaratır zindanda. Ayrı bir görüş heyecanıdır bizler için. Oysa burada mektuplarımız gitmiyor-gelmiyor. Ulaşmayan-kaybolan-hiçbir gerekçe gösterilmeden namelerimiz o kadar çok ki... Sırf kendimizi yalnız hissedelim, unutulduğumuz psikolojisini yaşayalım diye tüm bu çabalar. Bencil-yalnız kılmanın da çabalarıdır bir nevi de. Bencilleştikçe sevmeyectik birbirimizi, bencilleştikçe çoğalmayacaktık. Bu yüzden yaratılır ıraklıklar. Değişik insan yüzü görmeye hasret kılınıyor. Birbirini görmek kurallara aykırı çünkü. Hele görüp de konuşmak büyük bir suç!...

Görüş günleri ayrı bir dert zaten. Önceleri saatler boyu olan görüş şimdilerle yarım saat-bir saat.... O da disiplin cezası yoksa görebilirsin!

Ayrıca şimdi paralar herkesin kendi hesabına alınıyor. Yani yanındaki arkadaşına yardım edemiyor-sun! Hesabında paran var gerekçesiyle ilişkilerinde alınmıyor. Çünkü devlet fakir fukaraya bakarmış! Oysa zindanda hiçbir sosyal güvence yok ki...İlaç alınması için ciddi kronik rahatsızlığın olmak zorunda. Yani bir kanser vb. rahatsızlığın varsa ilaçların alınır-mış! Mesela ben kanser hastasıyım. 3 yıldır radyo terapi tedavisi görüyorum. İlaçlarım karşılanıyor ama tedavimde sorunlar yaşıyo-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

rum. 19 Eylül 2005 tarihinde Ankara Onkoloji Hastanesinde taramam vardı. Gittiğim Ulucanlar Cezaevi'nde "Yatılı tedavi görmediğim için alamayacaklarını" söylediler. Oysa on güne yakın karantina altına alınmam gerekiyordu. Fakat cezaevi (Ulucanlar) beni misafir kabul ettiğinden ancak tedavim süresince (3 gün) tutacaklarını ve sonra geri göndereceklerini söylediler. Cezaevi beni misafir kabul ettiğinden, Adalet Bakanlığı'nın onayı olmadığından, hastanelerde mahkum koşu olmadığından... vs gibi gerekçeler yüzünden radyoaktif iyot tedavisinden geçmeme rağmen on saatlik yola çıkartıldı ve bulunduğu cezaevine getirildim. 3 yıldır zindanda gördüğüm-daha doğrusu göremediğim tedavilerim hep sorunlu geçti. Ben umutsuzlaştıkça körelecektim. Zaten amaç da bu değil miydi? "Öldürme-çürüt" politikası... Dedim ya, her gün ayrı bir tecrittir burası.

Sevdiklerine ulaşmak zordur... ulaştıkça buluşacaktır çünkü, ulaştıkça olmayacaktık zindanda. Oysa zindan yok saymanın yeridir, ya da yeri olmalıdır deyimlerinde. İMRAL'ya yazdığımız mektuplar verilmez, Adalet Bakanlığı'nın çıkardığı yeni bir uygulama gerekçe gösterilerek sakıncalı bulunur yazmak. Oysa tecritin en yoğun yaşandığı özel bir yerdir ora. Tek kişilik yalnızlığın ad bulduğu tecitlik mekandır.

Tutsaklık özlem, tutsaklık hasret kokar zindanda. Rüzgar bir çok şeyin kokusunu taşır zindana. Baharileşir yüreğimiz duvarlara çarpıp gelen o rüzgar kokusunda. Özlemler tadıncadır, umutlar sevdasıncı.

Öyle çok dilekler yükledik ki satırlarımıza, artık sadece dileklerimiz anlam bulsun istiyoruz. En büyük temenimiz de unutulamaz, unutmamak UNUTMAK İHANET olmalıdır literatürümüzde Unuttukça öleceğimizi, unuttukça özlemleri kederli kılacağımızı kazımalıyız yüreklerimize.

İnsan Hakları Derneği

Bitirirken namemi, bizi hatırladığınızı bilmenin ne çok mutluluk kattığını anlatamam size. Tecritin bir zinciri kırıldı işte dedik.

Bunlar sadece anlatabiildiklerimiz. Hele bir de anlata-
madıklarımız var ki... Tecriti ağır kılan orada yatıyor
belki de.

Hepinize zindanın bizlerde yok kılamadığı yürek sıcaklı-
ğı ve içtenliğince selam sevgilerimi sunuyor, başarı di-
leklerimle beraber anlamlı yarınlar diliyorum.

Selam ve sevgilerimle

Şermin Dorak
Elbistan

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

İnsan Hakları Derneği'ne (Nihat Yağz)

Derneğinizin, “tecridi yaşayan tecridi anlatsın” konulu kampanyasına yaşadığım cepheden katılmak istiyorum. Yaşadıklarımı ne kadar ifade edebilirim, bilmiyorum. Bildiğim tek şey, hangi sözle ifade edilirse edilsin yaşadıklarımızın yinede yetersiz ifade edileceğidir. En başta gözaltı, tutuklama ve yargılama süreçlerini kısa bir özeti yapmam yerinde olacak.

1994 Haziran ayında PKK üyesi olduğum iddiasıyla gözaltına alınıp tutuklandım. TCK'nin 125. maddesine muhalefetten idamla yargılandım. Uzun süren bir yargılamanın akabinde hakkımda idam cezası kararı verildi. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin başta işkenceyi yasaklayan maddesi olmak üzere, birçok maddesinin ihlali nedeniyle devam halen Atina'da sürmektedir. Yakalandığım süreden bu yana sırasıyla; Buca E, Bartın özel tip, Bergama özel tip, Buca özel tip, ve son bulunduğum Buca 2 nolu F tipi cezaevinde kaldım, kalıyorum. Bu süre zarfında cezaevlerinde karşılaştığımız baskı ve kötü muamelelere tekrar değinecek değilim. Kurumunuzun arşivinde bu konuda yeterince bilgi ve belgenin bulunduğuna eminim.

Çocukluk anılarımın arasında, arkadaşlarımla bahçesine izinsiz girdiğimiz yaşlı komşumuzdan duyduğum bir bedduayı hatırlarım. Yaşlı kadın “diri diri mezara gömülesiniz” derdi. 2 Haziran 2005'te arkadaşlarımla kaldığım üç kişilik odadan alınıp tek kişilik bir hücreye konulduğumda, yaşlı kadının bu sözlerini anımsadım. Konulduğum yer, odadan, hücreden ziyade duvarları yüksek bir mezarı andırıyordu. Bir tecritten daha katı... ve tecride böylece ilk adımımı attım. Ben ve benimle aynı durumdaki arkadaşlarımla tabii tutulduğu bu infaz rejiminin nedenini bilmek zor değildi. (İmralı'daki insanlık dışı tecride hukuki bir kılıf aranıyordu.) Bulunan çözüm, temel hukuk prensiplerini ayaklar altına alanı, aleyhte

İnsan Hakları Derneği

olan bir hükmü hem geriye yürütmek hem de genelleştirmekti. Böylece bir değil, elliye yakın yedi yeni oda oluşturuldu. CGİK 25.maddesi, bizler için nasıl bir infaz rejiminin öngörüldüğünü içeri. B-maddede insan kalarak yaşamamak için gerekli olan her şey yasallaştırılmıştır. İdam edememenin intikamı her gün, her saat tekrar tekrar öldürerek alınmak istenmektedir. Araya sıkıştırılan ve “,,,,,,,,” gibi görünen bir takım haklar da genelgelerle geçersiz kılınmıştır. İdarelere tanınan inisiyatif boyumuza geçirilmiş yağlı ilmiği sıkıp gevşetmektir ki, genelde ikincisiyle karşılaştığımız, pek görülmez.

Günün yirmi iki saatini genişliği iki, uzunluğu dört buçuk metre olan bir hücrede geçiriyorum. Ranza, elbise dolabı, banyo, wc hepsi bu ölçüler içerisinde. Halihazırda bile kullanılan herhangi bir hak yok. Zira kağıt üzerindeki bir takım hakların varlığı pratikte bir anlam ifade etmiyor. Hücreye dönüyorum. En kötü taraflarından biri de volta atacak yerinin olmaması. Dolaba, TV ye, ranzaya çarpmadan volta atmak ciddi bir iş. Ama üçüncüsünü bitirmeden yerin darlığı, mesafenin kısalığından dolayı başın dönmeye başlar. Gerisin geriye sandalyene oturursun. Ranzada uzun süre uzanamazsın, beline ağırlar, kramplar girmeye başlar. Uzun süre buz gibi sandalyede de oturamazsın, bacakların önce üşür sonra uyuşur. İki adımlık mesafeden TV seyretmekten gözlerin bozulur, hassaslaşma artar, radyonun sesi birkaç dakika sonra kulaklarını tırmalaya başlar. Yapabileceğin tek şey sık sık ayağa kalkıp bir iki ısınma hareketi yapıp, okumak, okumak ve unutmaktır. Uzun süreli açlık grevleri cezaevlerinin hafızayı yıpratıcı yanlarına ağır tecrit şartlarının olumsuzluğu da eklenince unutkanlık neredeyse hastalık düzeyine ulaşır. İnsanlarla temasın sıfırlanması bu sürece ayrı bir katkı yapar. Yaşadıklarımın örneklenmem belki yararlı olur. Yaptığım dilekçelere çoğu kez imza atmayı, tarih atmayı unuturum. Kantin gününü ve ihtiyaçları unutmamak için dolaba notlar yapıştırırım. Kütüphaneden kitap al-

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

mak için dilekçe yazarım, fakat kitabın adını yazmayı unuturum. İlgili personel gelir o vakit hatırlarım. Mektupların başına gelenlere hiç değinmemek en iyisi. Bu süreci içinde bulunduğum mekan ve şartların hızlandırıldığını görmekteyim.

Sahip olduğum tek lüksten de söz etmem gerekiyor. Günde iki saatlik havalandırmaya çıkma. Bu süreyi güneşin içeriye görmesi ve banyodan kaynaklı aşırı nemden iki saatlik uzaklaşma olarak da alabilirsiniz. Tecrit bir bütündür, havalandırmada da bu sürer. Bu hakkı tek kişi, kimseye temas etmeden kullanır. İki adımlık voltayı bir arkadaşınla atmak katiyen yasak! Bir de memurların, gardiyanların insafına kalmış bir hak bu. Sözgelimi havalandırma saatinde idareye çağrılabilir, (*okunuyor*) almaya gidebilir ve dönüşte geçen süreyi bu haktan kaybetmiş bulabilirsiniz ki, genelde de öyle olur. Bu yönlü takibi kısa tartışmalar, anlamsız ve sonuçsuz girişimler sinir yıpratmaktan başka bir işe yaramaz. Aranılan hak, bürokratik çarkın dişlileri arasında unufak olur, yiter. Dilekçe yazarsan, birileri, “öyle denk gelmiştir” der ve biter. Bir diğeri “bugün de hava almayın, dünyanın sonu değil ya” der. Bir dahaki sefere kadar vazgeçersin.

Ziyaret vb. nedenlerle maltaya çıkarılışının, yine tek görülmeyi değer. Ara maltalar tutuklu, personel teyak-kuzdadır, önlü arkalı kuşatılır öyle gidersin. Başka bir insanı, arkadaşını görmemen, onunla temas etmemen için gerekli olan neyse yapılır. Sistem böyle işler. Zira uslanan insan ve ihtiyaçlar değildir. Yasal içeriğinden de çıkarılmış, keyfiliğin belirgin olduğu görevdir.

İzahı zor ve son derece gülünç olaylar da yok değildir. Sözgelimi, yasanın tanıdığı hakkı talep edersin. Yaşamı kolaylaştırmakla mükellef olan görevli sosyolog, meseleye hak ve yasal çerçeveden bakmaz. İnsani bir talep olması da önemli değildir. Anlaşılması güç bir koşullan-

İnsan Hakları Derneği

mayla her insani talep ve hak istemi, “örgütsel talep” olarak yaftalanıp peşin bir hükümlerle reddedilir. En açık biçimde kaleme alınmış yasalar bile, örneğin sosyal, sportif faaliyetlerden yararlanma vb. en olumsuz ve dar bir yoruma tabii tutulur. Tecride bir ek de böyle yapılır. Disiplin cezalarını da unutmamak lazım. Her şeyin ceza konusu olduğu bir mekandayız. Birisi bitmeden diğer bir disiplin cezasını almak rutinleşmiştir. Verilen her disiplin cezasının bir de uzantısı cezalar olur. Mesela, 45 gün mektup alıp göndermeme cezası mı verilir, genelge bu cezayı alana üç ay da açık ziyaret yasağı ekletir. Bize gelince bu ceza, hiçbir sosyal- sportif faaliyetten de yararlanmamayı getirir. Üstüne de açık ziyaret yasağı eklenir. Her şeyin katmerlisi bizim için düşünülmüş ve uygulamaya konulmuştur.

Böylesine ağır bir tecridin psikolojik ve fiziki sağlığı tahrip edeceği açıktır. Nitekim daha altıncı ayda bu sorunları yavaş yavaş hissetmeye, yaşamaya başladım. Ses ve ışığa aşırı duyarlılık, zayıflayan sinirler, artan unutkanlık, ellerin titremesi ilk aydan farkına vardığım rahatsızlıklar olmaktadır. Dayanmanın, bu cehennemsi şartlarda insan kalarak yaşamının insanüstü bir çaba gerektirdiğini her geçen gün biraz daha idrak ediyorum. Deyim yerindeyse, nefes nefese sürdürülen bir yaşam bizimki. Karşılaştığım uygulamaların sadece şahsıma değil, halkıma ve davama yöneltildiğini de biliyorum. Bu insanlık dışı uygulamaların er ya da geç bir gün sona ereceğini de...

Sonuç olarak, devletin kendisi gibi düşünmeyenlere karşı reva gördüğü ve insan onuruyla bağdaşmayan bu siyaset değişmek zorundadır. Önce “muhalif” sonra “düşman” bugün “hasta” olarak nitelemeye çalıştığı devrimci, demokrat, aydın ve insan hak ve onurundan yana tavır alanların bunu sayacaklarına olan inancım tamdır.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Bir kez daha çalışmalarınızda başarı diler, saygılarımı sunarım.

Nihat Yağız
2 Nolu F tipi cezaevi / A. Tek: 4 Kırıklar/ BUCA
İZMİR

Not: Daha önce kurumlara ait olduğunu sandığım bir bülten okumuştum. Şayet hala böyle bir bülten yayımlıyorsanız abone olmak istediğimi belirtmek isterim.

İnsan Hakları Derneği

Merhaba dostlar, (Abdullah Çelik)

Başlatmış olduğunuz kampanyayı önemseydiğim ve değer verdiğim için, bulunduğum yerden kimi katkılarımı sunayım dedim.

Tecrit, sözlük anlamıyla ayrı bir yerde tutma, ayırma, soyutlama ve yalıtım olarak geçse de, insanın yaşamı boyunca unutamayacağı, onarılması zor izler bırakmaktadır. Bir insana “ıslah” edilmesi gerekir mantığıyla yaklaşıyor. Öyle ki, her adımda, her davranışta, her konuşmada bu mantık mutlaka sana hissettiriliyor. Düşünün, ayrı bir yerde bile insana ürküntü verir. Ayrı tutma yetmiyor, her şeyden soyutlanacaksın, o da yetmiyor, yalıtacaksın çünkü o, ötekidir, çünkü o, devlet aklı gibi düşünmüyor. Devlet aklı onu cuzzamlı veyahut vebalı olarak görüyor. Devlet aklında ötekinin yeri yoktur. Hiç kuşkusuz tecrit salt zindanda olmuyor, yaşamın her alanına nüfuz etmiş. Gelir dağılımındaki dengesizlikler sonucu, toplumda infial yaratılacak olaylar çıkmakta. Bunlar sosyolojik çözümlemelerin işi olsa da, dışarının içten pek farkı yoktur.

Zindanların tarihine şöyle bir baktığımızda korkunç bir tabloyla karşılaşırız. Ne zaman ki biri kurulu düzenden farklı düşündüğünü ilan etmişse, yalıtılmış, teşhir ve tecritle birlikte ötekileştirilmiş. Bir kere sen suç işlemişsin, onun için kaderine razı olacaksın. Yani her şeye boyun eğeceksin. Mesela koridorda yürürken, farklı yerlere bakmayacaksın. Bakmak istersen de o şansın yok. Çünkü önünde ve arkanda özel seçilmiş gardiyanlar yürürler, sırf o psikolojiyi yansıtmak için. Her türlü temas yasaktır; engelleniyorsun. Dedim ya, koridorda yürüyorsun, aniden karşıdan tanıdığın ya da tanımadığın biri getiriliyorsa öyle bir hava yaratılıyor ki, hayret etmemek mümkün değil. Hani adı üstünde, Yüksek Güvenlikli cezaevidir ya! Bundan kaynaklı 10 yıllık arkadaşına bile

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

selam veremezsin. Düşünün bu türden yaklaşımlarının insan psikolojisinde nelere yol açacağını.

Burada beraber kaldığın iki arkadaşının dışında hiç kimseyle diyalogun yoktur. Dışarıya açılan kapı ise, ailedir, akrabandır, tanıdığındır ya da odada beraber kaldığın arkadaşlarıdır, arkadaşın annesidir, kardeşidir, onlarla aranda bir karış bile yok ama merhaba, hoş geldiniz diyemiyorsun. Kendi korkularını bir tarafa bırakıp merhaba diyen olsa da, hemencecik yasaktır hakkında tutanak tutarım, söylemiyle karşı karşıya kalıyor. Kalın ve paslı pencerelerin arkasında tanıdığın dostunun mahcup ve sitemkar gözlerinden başka bir şey göremiyorsun.

Herhangi bir konu hakkında dilekçe veriyorsun. Kaldı ki insanın en doğal hakkıdır da. Ama her ne hikmetse DGM lerin aldığı gizlilik kararı gibi dilekçelerimiz de aynı akıbete uğruyor, idareye konu hakkında soru sorduğumuzda ise, her şeyde olduğu gibi, “onu da biz biliriz” deniliyor.

Kimi sorun ve sıkıntılarımızın çözümü için girdiğimiz açlık grevleri sonrası insan hak ve özgürlüklerini kısıtlayan, komik diyebileceğimiz cezalara maruz kalıyoruz. Her türlü görüşmeden. Tüm iç etkinliklerden; Tvden, radyodan, mektup vb. türden iletişim kanallarından mahrum bırakılıyor. İç etkinliklere çıkmama cezası öyle veriliyor ki o ceza elli altmış günü geçiyor. Temel mantık “çektirme” mantığıdır. Cezalar insan duygusunda ve yaşamında derin izler bırakıyor.

Bu mekanlarda hasta olmak ayrıca bir dert. Doktora çıkıyorsan, muayene yapmıyor. Reçeteye birkaç ağrı kesici yazıyor ve gönderiliyorsun. Bazen günlerce, haftalarca doktora çıkarılmayabiliyoruz. Mesai saatleri dışında ve hafta sonları doktor bulundurulmuyor. Acil hastalara söylenen ilk şey “doktor yok, mesai gününü bekle”

İnsan Hakları Derneği

oluyor. Yani hastalanacaksan mesai saatinde hastalan, diğer zamanlarda hastalanırsan yandın demeye getiriliyor.

Kameralar bahane gösterilip abartılı ve onur kırıcı ara-malar yapılıyor. Odadaki her şey defalarca hem gardi-yanların el aramasından hem de detektörle aranmasına rağmen genel aramalarda bütün eşyalarımız rastgele yerlere atılıyor ve birbirine karıştırılıyor.

Cezaevinde olmak farklı bir insan olmayı gerektirir. Düşünmek, fikir üretmek, sosyal konularda alışverişlerde bulunmak tamamıyla yasaktır. Toplatma kararı olma-sına rağmen, iç güvenliği tehdit ettiği gerekçesiyle, Kürtçe hiçbir yayın verilmiyor. Bir odada olan her şeyden yalıtılmış olan insanların tehdit edici neleri olabilir ki? Kürtçe yazılarımızın hiç biri dışarı gönderilmiyor. Hani burası yüksek güvelikli cezaevidir ya, yaklaşımlar da en yüksek perdeden oluyor. Her şeyden korkuluyor. Korkular cezalara, cezalar da eziyete dönüşmekte...

Değerli dostlar, kısaca bunları yazabildim. Şahsınızda tüm arkadaşlara selam, sevgi ve saygılarımı sunar, öz-lemle kucaklar, çalışmalarınızda başarılar dilerim. Say-gılarımla

Abdullah Çelik
1 Nolu F tipi cezaevi
C. blok. C.72. oda ADANA

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Merhaba (Nedim Gül)

Öncelikle gösterdiğiniz duyarlılıktan dolayı sizlere çok teşekkür ediyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Yürüttüğünüz bu değerli çalışmanıza biz de kendi çapımızda bir şeyler katabilirsek mutluluk duyacağız.

Tüm toplumsal sorunlar ezen ezilen, güçlü güçsüz, iyi kötü, dost düşman, çirkin güzel ikilemleri üzerinden doğmaktadır. Bütün bunlar biraz da sınıflı toplumda ortaya çıkan durumlardır. Sınıflı toplum öncesi toplumsal yapıda yönetim anlayışında ve zihniyet yapısında ötekileştirme yoktur. Toplumsal yapının tümü özünde eşitlik, özgürlük, hak, hukuk, adalet olduğu için, düşmanlığa, kine, köleliğe haksızlığa, hukuksuzluğa, adalatsizliğe, sevgisizliğe, çirkinliğe yer yoktu. Ne zaman ki, erkek yaşama egemen oldu, bütün bunlar ortaya çıktı. Egemen iktidar, anlayışını sürdürmek için araç ve gereçlerini de yarattı. Bu araç ve gereçlerin başında da devlet mekanizması gelmektedir “Tanrısallaştırılan” ve “kutsanan” devlet, yüce-kutsal devlet olarak görülmeye başlandı. Kutsal olarak görülen bu güce bir de kurban verilmesi gerekiyordu. Kurban edilen ise insandı, toplumdu, güzellik, eşitlik, özgürlüktü, insan hak ve hukukuydu. Bunlar egemenlerin sömürü ve egemenliklerini daha rahat sürdürmeleri için kurban edilmişti Sümerlerden beri sürdürülen bu gelenek günümüze kadar çeşitli biçimler olarak varlığını sürdürmüştür. Belki Sümerlerden yakın çağa kadar insanlar Tanrıya kurban edilirdi. Belki de Tanrı sadece bir kılıftı. Yakın çağdan günümüze kadar ise bu kılıf tümden kaldırılarak, açık açık devlete kurban edilmektedir. Bugünkü resmi ideolojinin mantığına bakıldığında bunu görmek mümkün.

Devlet, resmi ideoloji çerçevesinde birey ve toplum ile yasama yürütme yargı ve idare dahil tüm kurumlar üzerinde tartışmasız egemenliğini kurarak yaşamın her

İnsan Hakları Derneği

alanını kontrol altına almıştır. O nedenle resmi ideoloji dışında kalan ideoloji ve düşüncelere sakıncalı ve suçlu olarak bakılmaktadır. Varlığını şiddet ve zor üzerinde sürdüren ve çalışan bir zihniyetin barışçıl, demokratik bir yapıya uygun davranması ve ona göre hareket etmesi zaten söz konusu olmaz. Onun için barışçıl siyasal mücadele, siyasal düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün yolları tıkanmış, herkese ve tüm kurumlara tekçi resmi ideoloji dayatılmaktadır. Şiddetin temel kaynağı burada yatmaktadır.

Bugün sistemsal yapıları farklı, ideoloji ve düşünce sahibi kişi, grup ve hareketlerin en ufak muhalif duruşları her türlü insanlık dışı uygulama ve yöntemlerle bastırılmakta, ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır.

Cezaevleri de bu temel amaca hizmet eden bir araçtır. Egemenler, kendileri için tehlikeli gördüklerini buralara doldurarak intikam alma yoluna gitmektedirler. Siyasal, politik tutsakları toplumdan izole etmek, kendi ideal ve umutlarına, hayal ve amaçlarına ihanet etmelerini sağlamak, bağlı oldukları değerlere yabancı hale getirmek için akıl almaz yöntemler uygulanmaktadır. Çıkardıkları yasalar, genelge ve tüzüklerle her tür insani hak ve hukuk ortada kaldırılmaktadır.

Resmi ideolojinin mantığında devlet birey, devlet toplum ilişkisinde, toplum ve bireye karşı devlet korumaya alınmaktadır. Sanki birey ve toplum devlete haksızlık ediyormuş, devlet baskı altında tutuluyormuş, zulüm ve işkence görüyormuş gibi bir zihniyetle topluma ve bireye suçlu gözülle bakılıyordur. Bu zihniyet devleti temel amaç, bireyi ve toplumu ise araç olarak görmektedir. İnsanı kendisi için bir araç olarak gören bir zihniyet neyi yapmaz ki? Devlete yön ve biçim veren ideoloji, merkezine insanı ve insan haklarını koymadığı için, onları kendisi için sürekli bir tehdit ve tehlike olarak görmektedir. Ancak, bu insanlık dışı uygulamalarını örtbas etmek

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

için, devlet yetkilileri her fırsatta hukuk devleti olduğunu söylemekten geri durmuyorlar. Oysa gerçekliğin hiç de öyle olmadığı kendileri de çok iyi biliyorlar. Yine söylenenlerin bir demagojik söylem olmaktan öteye bir anlamı olmadığı da, herkesçe bilinmektedir. Hele böylesine çürüyen, yozlaşan, çeteleşen bir devlet gerçekliği ortadayken; kalkıp hukuk devletinden, insan hak ve hukukundan dem vurmak yüzüzlüğün daniskasıdır. En ufak demokratik tepki ve taleplere vahşileşme yöntemlerle yöneleceksin, (kitlelerin üstüne kurşun yağdıracaksın, sivil-savunmasız insanların mekanlarını bombalayacaksın. İnsanları kaçırıp katledeceksin, insanları evleriyle birlikte yıkıp yakacaksın.) Hak ve hukukuna sahip çıktıkları için alıp zindanlara dolduracaksın ve en hayasızca uygulamalar dayatacaksın. Hiçbir insani hak-hukuk tanımayacaksın. Ondan sonra da hukuk devletiyim diyeceksin.

Devletin tüm organlarına çete (bu?) anlayış ve zihniyetin yerleştiğini yaşanan pratiklerle tüm toplum kavramış durumda. Bu anlayış ve zihniyet sadece devlet organlarıyla sınırlı kalmamış, toplumun itibarı kalmayan tüm kesimleri için bir yaşam tarzı haline gelmiş, toplum, kendi sorunlarını insan hak ve hukuku dışındaki yöntemlerle çözmeye çalışmaktadır. Mahkemeler hukukun üstünlük ilkesini esas alma yerine resmi ideolojiye dayalı yasaları esas almak zorunluluğu ve baskısı altındadır. Bilindiği gibi devlet, Türk-İslam sentezini resmi ideoloji olarak kabul etmiş, bu durum, devletin toplumu yönlendirme ve şekillendirme rolünü yüklenmesini de beraberinde getirmiştir.

99'a kadar tutsaklar toplu ortamlarda barındırılmaktaydık. Burada uygulanan genel yöntem kaba fiziki yöntemlerdi. Her türlü şiddeti uygulamaktan tereddüt edilmiyordu. Bu fiziki saldırılarda yüzlerce insan tutsak katledildi. Ancak katilerin hiç bir tanesi yargılanmadı. Yargılananlara ise ya komik bir ceza verildi ya da hiç

İnsan Hakları Derneği

verilmedi. Yapılan yargılamalar bir formalite olmaktan öteye geçmedi. Cezaevlerinde yaşanan bu durum bile, Türk devletin “demokrasi, insan haklarına saygı, hukuk devleti” söylemlerinin ne kadar boş ve demagojik bir söylem olduğunu göstermeye yetiyor.

İnsan sosyal bir varlıktır. İnsanı sosyal bir varlık haline getiren ise insani özellikleri taşıması ve yaşanır olmasından kaynaklıdır. Bir çok sorununu taşımış o (okunmuyor) bu özellikler sayesinde çözmektedir. Bu özellikleri taşımayan birinin insan olması veya sosyal bir varlık olması söz konusu değildir. Sosyal varlık olmanın koşulu insanların bir arada yaşamayı esas almasıyla başlar. Bu nedendir ki insanlık bu güne kadar varlığını sürdürebilmiştir. Bu temel özellik insanların birbiriyle dayanışma içine girmesini sağlamıştır. Bireyin tek başına yapamadıkları, toplum olarak yapılmaya çalışılmıştır. En önemlisi de (okunmuyor) dışarıdan gelebilecek baskı, şiddet ve saldırıya karşı kendini korumanın temeli yapmışlardır. Biraradalıktan doğan güç egemenleri hep terdirgin etmiştir. Buna bağlı olarak da, varolan birlikteliği dağıtmayıp sosyal olguyu ortadan kaldırmak (okunmuyor) düşünmekte. Onun içindir ki, farklı bir sese, söyleme, tahammül gösterilmemekte, en şiddetli biçimde üzerine gidilmektedir. Bununla insanları sosyaliteden uzaklaştırıp, örgütlülüğün önüne geçmek, dağıtmak, parçalamak, düşünemez, okunmuyor bir nesne haline getirmek istenmektedir. Bu, politik yaklaşımdır. Bununla kişi kendisine değerlerine yabancılaştırmak; maddi ve manevi olarak bitirilmek, amaçsız, hedefsiz, umut ve hayalleri yıkılmış, ne düşünebilen ne konuşabilen ne de karşı koyabilen, bir nefta haline getirilmek istenmektedir. Bu, insanı sosyal varlık olmaktan çıkarmak demektir!! İşte çağın yüz karası olarak inşa edilen F tipleri böyle bir amaç taşımaktadır. Sonuç almak için çıkarılan okunmuyor. Yönetmelik ve tüzükler bunu hedefleyen Örneğin yeni çıkarılan dik başlı başına bir yıldırma, marjinalize etme, değerlerden koparma programıdır. Bu

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

program yönetmeliklerle desteklenerek tutsakların üzerinde, bir baskı ve sindirme aracı olarak kullanılmaktadır. Son dönemlerde bu yönelimler giderek yoğunluk kazanmaktadır. En ufak bir hak arayışı ki, bunlar kendi yasalarda yazılı olan haklardır veya anti-demokratik tutumlara karşı konulan en demokratik tepki bile, yoğun disiplin cezalarıyla engellenmeye çalışılmaktadır. Sıradan insani ihtiyaç ve istemler tutsak'a karşı bir silah olarak kullanılmaktadır. En demokratik tepki disiplin cezaları, hücre cezaları, sürgünlerle engellenmeye çalışılıyor. Örneğin: sesiz protesto, karavana almama, eylemlerinde hiç de insani olmayan uygulamalarla karşılaşıyoruz. Böylesi bir eylemle, aylarca ziyaretin men ediliyor, mektup gönderme ve alma ortadan kaldırılıyor, telefon hakkın elinden alınıyor, TV izlememe, radyo dinlememe, gazete almama gibi cezalar uygulanıyor. Güçleri yetse ve engelleyebilseler güneşten faydalanmayı, nefes almayı, üç metre karelik gökyüzüne bakmayı, doyasıya ayı ve yıldızları seyretmeyi , kuşun kanadından sevdiklerine selam yollamayı engelleyeceklerdir.

Kantinde satılan malzemelerin tümü tek tiptir. Alternatif yok, tek seçenikle karşı karşıya bırakılıyorsunuz, adeta o malı tüketmeye mahkum ediliyorsunuz. Getirilen malların çoğu sahte çıkıyor. Kalitesi çok düşük fiyatlar fahiş değerdedir. Bir hafta önce getirilen malın fiyatı, bir sonraki haftadaki fiyattan çok farklı olabilmektedir.

Oda değişimleri bir lütuf gibi sunulmaktadır. Oda değiştirmek isteyen arkadaşlara Çin işkencesi çektiriliyor. Aylarca uğraştırılmakta bir sürü engel çıkarılmaktadır. Kalorifer yakılmamakta, spor ve sohbet (haftada bir saat olmak üzere) dışında ortak kullanım alanları ile diğer alanlara çok az sayıda arkadaş çıkarılmaktadır. Ekmekten suya, kaloriferden elektriğe, resmiden idari görüşe kadar her şey ama her şey itaat etme aracı olarak kullanılmaktadır. Ancak devrimci kimliğimizin bu tür şeyleri

İnsan Hakları Derneği

kabul etmediğini bildikleri için de en ufak bir demokratik tepkiye yoğun cezalarla karşılık verilmektedir.

99'a kadar fiziki yönelimlerle sonuç alamayan faşizan zihniyet; 99'dan sonra yönelimlerini daha da incelterek tutsağın manevi dünyasına yönelmekte, ruhsal ve psikolojik yapısına saldırılar geliştirerek sonuç almayı düşünmektedir. Tutukluları birbirinden izole ederek, ailesiyle görüştürmeyerek, telefon ve ortak kullanım alanlarına çıkartmayarak, psikolojik ve ruhsal yapı üzerinde etki yaratarak kendisine itaat eder hale getirmeyi istemektedir. "Bana itaat ederseniz, uslu durursanız, örgütlü hareket etmezseniz, kendinize yabancılaşırsanız, bu haklardan yararlandırırım. Yoksa, sizi hep böyle cezalandırırım" demektedir. Örneğin yıllarca yan yana kalmış insani anlamda olan bütün şeyleri paylaşmış, yıllarca aynı havayı solumuş aynı mekanı paylaşmış, en yakın kan bağıyla bağlı olduğu kardeşleri annesi ve babasıyla paylaşmadığı şeyleri paylaşmış insanlar F tipi cezaevlerinde birbirinden ayrıştırılmakta, fiziki hiçbir temas sağlanmamaktadır. Revir, idare görüşü ve ortak kullanım alanlarına çıkarıldığında, tesadüfen karşılaştığın arkadaşınla yüreğinin sıcaklığıyla selamlaşıp tokalaşmıyorsun. Adeta etten duvar oluşturuyorlar. İşte bu uygulamalar insani duygularda çok farklı dalgalanmalara neden olmaktadır. Belki onlar bu yöntemlerle çözebileceklerini sanıyorlar ama hiç de öyle değil. İnsan kendisine karşı gelişebilecek herhangi bir tavır karşısında nasıl tavır koyması gerektiğini biliyor. Karşıdakinde iyi ve olgun tavır görürse ona göre tavır sergiler. Olumsuz ve çığ tavır görürse ona karşı çok daha farklı bir tavır içinde olur.

İki yıldır F tipi cezaevlerindeyim, bir çok uygulamayla karşılaştık, yaşadık, yaşıyoruz. Bize karşı kullanılmayan hiç bir şey kalmadı. Tek amaçları bununla örgütselliğimizi dağıtmaktır. Onlar bizi çözmeyi başaramadılar, ama biz onları çözdük. Çözdükçe de örgütlülüğümüz

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

daha da güçlendi. Fiziki olarak bir arada olmak örgütselliğin bir yanısıdır. En önemli yanısıya yürek ve beyindeki örgütlülüktür. Bir dönem tüm uygulamalarıyla çözmeye çalışıp da başaramadıkları fiziki yan gibi, F tipleriyle de duygu ve yürekdeki örgütlülüğü çözmeyi başaramadılar.

Evet sevgili dostlar. “insan haklarıyla insandır” deniliyor, doğru bir tespit. Ama ondan da önce insan onuruyla insandır, diyorum. Onurlu yaşamak her şeyden önce gelir. Onurunu koruyan insan haklarını da korumasını bilir.

Değerli dostlar, içinde bulunduğumuz hafta insan hakları haftasıdır. Bu vesileyle tüm halkımıza bir çağrıda bulunmak istiyorum. Yoğun emek ve çabayla kurulmuş olan ve her koşul altında insan hak ve hukukunu savunan İnsan Hakları Derneğine ve çalışanlarına sahip çıkılmasına davet ediyorum. Yine insanım diyen herkesin tecride karşı durmalı ve kim ne katabiliyorsa bu insanlık mücadelesine şimdi katmalıdır yarın çok geç olabilir!!Selam ve saygılarımla

Nedim Gül
2. Nolu F.Tipi CEZAEVİ
B 1/46 KIRIKLAR/ BUCA

Însan Hakları Derneği

Birêz Rêveberiya Komeleya Mafên Mirovan (Abdulkahar Aksoy)

Dembaş, Merhaba

Di destpêkê de ez slav û rêzên xwe pêşkêşî we dikim û di xebatên we yên pîroz de serkeftinê daxwaz û hevî dikim.

Di derheqa jiyana di zindanan de we name j ime xwestine. Bê guman ez bawerim hetanî vê gavê bi sedam name ê gihîştibin destê we û we guhdariya bi sedan kesên ku ji zindanê derketine kirine. Lewra dibe ku hêza min negihîje ku rastiya vê derê bînim ziman. Ji xwe ne gengaze ku bikaribim jî. Çimkî diyarkirina rastiya nav van çar dîwarên betonî bi nameyan, pirtûkan, nivîsan û hwd pêk nayê, têrî nake. Te dît gotinek heye: “Divê mirov bijî!” lewra ne biz iman û nivîsê encax bi jîyanê tê fêmkirin.

Rasti carnan bi jîyanî jî nayê fêmkirin, wekî ku mirov di xewnekê de be û her tişt bê wate tê xwûyakirin. Neyse, berî ku tevlihev bikim êşê dest bi babetê bikim; ê kêmbê îfadekirinê ê lawaz be, têrê neke, lê belê bila be, çî dibe bila bibe ezê bi vê pênuşê binivîsim.

Wek tê zanîn girtîgeha ku em lê ne a tîpa F’yê ji sala 1993’anê ve dijîm. Li Îzmîrê hatime girtin û min ji xala 125’anê ceza girt. Pêşî li Buca, pişt re çûm Aydinê, ji Aydinê jî çûme Nazillî, ji wir jî em anîn tîpa F’yê a 2’emîn. 6 meh ewil min û 11 hevalên min sirgûnê tîpa F’yê a 1’emîn kirin.

Jiyana girtîgehê ne mîna kû ji derve ve tê xwûyakirinê ye. Di nav van dîwaren de di navbera mirovê dîl û pergale de şerekî dijwar diqewime. Bê guman ev şer ne bi tang û topan, ne bi keleş û bombeyan e. Ev şerê kutê meşendinê bi aweyekî bê çekan xwûyaye lê hîn ji wî jî

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

dijwartir tê meşandin; li ser hest û giyana mirov, li ser bawerî û dîlînên mirov diqewime ev şer.

Armanca pergalê ewe ku mirovên girtî werîn kedîkirin, terbîyekirin. Ji bo ku “tujbûna” mirov bê ko kirin hezar cûre polîtîkayan dide meşandin. Bi van polîtîkayan armanc ewe ku mirov ji mirovatîyê derkevin. Bi taybetî jî mirovên siyasî/polîtîk û ramyar kul i dijî pergalê tédikoşin neyar têne hesapkirin û lewra ji di serî de (li gorî pergalê= divê ku ew werin kedîkirin, ango jî gewhera xwe, ji hêvîyên xwe, ji armancên xwe werin bi dûrxistin. Jixwe mirovê ku ji armanc û mabetsên xwe dûr bikevin, hêvî û vîna wan bişkê, bê hêvî bimîn in, êdî ji mirovatîya xwe jî dûr bikevin.

Li vê derê hima bibêje her tişt dibe navgîna şerê psîkolojîyê; av xwarin, çûna serdanê, daxwaza tiştêkî, têkîli, derketine ji hucreyê, lêgerîn ku têne kirin û hemû jiyan...

- Rewşa hucreyan; 2 cure hucre hene. 1) a ji bo kesekî. 2) a ji bo 3 kesan.
- Hucreya ku kesekî tê de dimîne di rewşa herî dijar de ye. Têkiliyên wan bi kesekî re nîne û rojê 24 seatan bi tena serê xwe dimîn in. Qedemke (wc), cihê ku lê radizên û lê xwarinê dixwin, hemû di nav hev de ne... Bi her awayê di rewşekî herî nebaş de ne.
- Hucreyên ku 3 kes tê de dimînin – ez bi xwe jî di menzela (hucre) sê kesî de dimîn im – hemû menzel mîna tabûtan avabûne. Her ku em serê xwe ji bo razanê datîn in ser belgêfê em xwe di hundir tabûtê de dihesibîn in. Ev j îli ser derûniya me bandoreke nebaş çêdike

Mirov kû bike hewar jî nikare xwestekên xwe bigihîne menzela cîranên xwe. Her menzel û çarenûsa xwe dimîne, têkiliyên ji bilî saetên kû îdare kifşkiriye

Însan Hakları Derneği

deqexeye. Ji meznelekê xwestin an jî şandina tiştêkî pêwistiyekî ne gengaze; nan, cixare, an jî tiştêkî din... Her tişt di çerçoveya qedexetiyê de ye.

Ji heftê sê rojan ava “germ” tê, lê belê navê wê ava germ e. Çi dema ku em kaniyê vedikin bo ku em serê xwe bişon an jî cil û bergên xwe bişon, em di nêrin ku av sar bûye; ne carek ne dû car, her roj û her car bi vî awayê çêdibe; lewra nexweşî, tengbûna derûniyê, xerebûna psikolojiyê xwe dide der.

Qaşo ji girtiyan rojê sê dan xwarin çêdibe, lê belê di qampên-wargehên-dîlan de jî xwarinekî wiha bê dezgeh dernakeve, ne taştê, ne firavîn û ne jî şîv nayê xwarin. Armanca wan a derxistina vî xwarinê ku mirov nikare bixwe ewe ku mirovên girtî neçarê kantînê bimîn in, lewma li kantînê hemû tişt pir biha têne firotin. Û mirovên birçîbin neçar in ku ji bo xwe têrbikin ji kantînê tişt bikirin. Ev yek ji wan re feydeyekî mezin tîne. Mirovên ku pereyên wan tûnebin jî bi kazekaza nava xwe ve radizên. Nahêlin ku malbatên girtiyan xwarin binîn. Lewra mirovê girtî ku nexweş bikeve û pereyê wî tunebe ê bi halê xweve bimîne...ne dihêlin ku malbata wî jê re bîn in û ne jî desturê didin ku ji menzeleke din bixwaze.

Derketina ji menzelê jî bi serê xwe îşkenceyeke. Her ji derî derketinek dibe sedema tacîzan. Gardiyan bi destan li girtî saxtkî/lêgerînê d ikin, bi awayekî dijmirovî ku rûmeta mirov binpê dibe ev tişt diqewimîne. Li çûn û hatinê ev tişt pêk tê...

Çûna pirtûkxanê ji panzdeh rojan carekê ye. Ew jî ku mirovê girtî ceza ne girtibe re destûr tê dayîn. Ji xwe kus edem çî dibe bila bibe ger “ceza” standibe derketina ji menzelê a bo çûna pirtûkxanê, atolye, spor, sohbet serdanê û telefonê çênabe, qedexe ye. Kişandina wênayan jî bi awayekî keyfî pêktê. Tû kes nikare bi

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

hevalê kêleka xwe re wêneyekê bikişîne. Ango kişandina wêneyê a bi heval û bi hevrêyê xwe re qedexe ye.

Rêveberiya girtîgehên tîpa F bi azîn û awayên dijdemokratîk mafê girtîyan gasp dikin, zagonên ku ji bo girtîyan başbe jî bi awayekî din bikar tînin; li van girtîgehan jiyana bi rûmetdarî pir zor û zihmet î jê re divê. Bi qasî kû şert û mercên van girtîgehan giran, tew bi ser de jî ku rêveber li gorî birdozî û nêrîna xwe a dijhiqûqî van zagonan li ser girtîyan bikartînin jiyan hê jî zortir û zihmetir dibe. Ceza li ser cezayê didin; gelek hevalên me hene kû qet serdana vekirî nekirine, an jî telefon venekirine. Li tîpa F a 2'emîn me ji bo ku em pirsgirêkên xwe ên li ser avê jî nobedarê derî re dibêjin me pêl betonê kir ku were, şeş meh serdana vekirî şeş meh vekirina telefonê, panzdeh roj şandin û standina nameyan hate qedexekirin. Bi ser de jî me 12 hevalan sirgunê vê girtîgehê kirin. Li vê derê jî li gorî raman û armanca xwe a polîtîk, min zext û zorên li ser gelê kurd, operasyonên li ser gerilla, tecrîda giran a li ser rêberê Gelê Kurd Abdullah OCALAN protesto kir û bi awayekî demokratîk min biryar stand ku dernekevîm atolye, serdanê û telefonê ango min mafê xwe ên derketina telefonê, serdanê û atolyeyê û sporê bikar neanî. Li hemberî vê jî cezayê mehekî jî (telefon-name) û cezayê sê mehan a deqexeya serdana vekirî dan emîn û hemû hevalên min. (Ji xwe bi giştî ger li hember pêkanînan dijhiqûqî helwest hebe, ceza jî heye) û ji bîlî van jî, ji bo ku ez ketibûm (2 roj) greva birçibûnê 2 mehan cezayê deqexeya derketina spor, sohpet, atolye, pirtûkxanê dane min.

Yên ku vê gavê tînin hişê min evin Ango mabesta min a ku ez van cezayan ji we re diyar dikim bo ku hê baştir rewşa me were fêmkirin bû. Di van girtîgehan de yak û pir zû xwe li laşê mirov girtîye nexweşî ye; li ser her mirovî nexweşiyê cûr bi cûr peyda bûye;

- Ji bîr kirin

Însan Hakları Derneği

- Xerabûna çav
- Asabiyet, tengijandina giyanê
- Pişt hemoroid gurçik
- Dil
- Romatizma –ba-
- Pirsgirêkên psikolojiyê
- Di xew de dîtina kabûsan, xewnên ecêb
- Tirs
- Şikkirin (kuşkuculuk)
- Aciziya ji deng û axaftinê
- Êşa serî

Vê gavê ge ev tên bîra min.

Belê birêz heval

Hêvîdarim kum in we bi vî nameyê xwe aciz nekiribe, ger ku hun aciz jî ez lêborînê ji we hêvî dikim. Hûn wekî Komeleya Mafê Mirovan li hemberê hemû zor û zehmetiyan mafên mirovan diparêzin û bi her awayî xebateke pîroz dişemîn in. Em spasdarê we ne. Bi taybetî jî ji ber berpirsiyariya we a li ser girtîgehan herdem bala me dikişîne. Bi vê têkoşîna we ya zehmet em xwe tenê nabîn in dilê me rihet dibe. Em çiqas spasiyên xwe diyarê web ikin jî hindik e.

Em di wê zanebûnê de ne kû “mirov bi mafê xwe mirov e!” Lewra wekî mirovên ramyar em xwe endamekî Komeleya we dibîn in.

Wek min di serî de jî diyarkiribû ne gengaz e ku rewşa girtîyan bi nameyekê were îfadekirin. Em hêvîdarin û daxwaz dikin ku tu kes nekeve nav van dîwarên betonî. Bê guman girtîgeh ji bo azadîxwazan, ji bo aştxwazan çêbûne; û mirovê/a ku ji xwe re dibêje “ez mirovim” di vê pergala zordest de ê rêya wan kesan bi zindanan jî bikeve. Ev rastiyeke e. Hetanî ku zordestî li welatê me û li cîhanê hebe ê li dijî wê têkoşer jî hebin lewra ê girtîgeh jî hebin. Bi hêviya ku li welatê me aşî, bratî, wekhevî,

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

adelet, hevaltî û dostî serwer be di şexsê we de ez slav,
rêz û hezkirina xwe diyarê endamê we û bi taybetî jî
rêvebera Komeleya Mafên Mirovan dikim.

Her Şad û Bextewar bin.

Daxwaz û pêşniyazên me jî bi kurtasî ev in:

- Derketina pirtûkxaneyan her hefte û dem jî bi kêmasî dû saet
- Pêwistiyên bingehîn ku li kantînê bûha têne firotin destûr hebe da kû malbat karibin bîn in. Wekî TV, semawer, radyo û hwd.
- Derfet û destûra ku pisman û dotmam, kurxal, keçxa, kurmet, keçmet werin serdanê û hatina wan bê hîştin
- Destûra ku malbat xwarinê û tiştên xwarinê bîn in were dayîn
- Pirkirina hejmara kesên ku bi hev re derkevin spor, sohpet û atolyayê, pirtûkxaneyê
- Vekirina sê deriyên kû di korîdorekê de ne
- Zêdekirina dema axaftinê bi telefonê, çimkî vê gavê deh deqîqeye û têrê nake

Wekî din jî ez tev li pêşniyazê we dibim

Abdulkahar Aksoy
1 Nolu F tipi Cezaevi C-102
Kırıklar Buca/İZMİR

İnsan Hakları Derneği

Merhaba (Baran Latif Kaya)

Öncelikle selam ve sevgilerimi sunuyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Ben İstanbul İHD üyesiyim ve üyesi olmaktan kıvanç duyuyorum. Değerli dostum, ben Kasım 2004'ten beri 1 nolu F tipinde 169. maddeden hükümlüyüm. Daha öncede Bayrampaşa ve Erzurum cezaevinde kaldım. Kendim için değil toplumsal açıdan duyduğum kaygıdan dolayı önemli birkaç konuya değinmek istiyorum. Hepimiz biliyoruz ki demokrasiye ve siyasal işleyişe, demokratik kitle örgütleri katılım ve katkısı oranında sosyal adalet ve sosyal barış sağlanır. Gelenin süreçte cezaevi bağlamında konuyu ele almak gerekirse tek cümlede özetlemek mümkündür. Oda – insanların diri olarak gömüldükleri mezardır – insanın insandan yalıtıldığı, yalnızlaştırıldığı, düşüncelerinden ve kişiliğinden koparılmaya dayalı bir yönelimdir. F tiplerini insana yapılmış bir saldırı olarak görmemek basiretsizliktir. F tipleri, teslim almaya, kişiyi insani ve ideolojik açıdan bitirmeye kurgulu bir anlayıştır. İnsanı yok sayan insanın bir sosyal varlık olduğunu inkar eden ve her türlü insani ilişkiyi büyük bir ilkelikte ret eden bir anlayıştır.

Aynı koridordaki 3 odacıkta (ki mezar daha doğru bir tanım olacaktır) mahkumların birbirini görememeleri, konuşamamaları, hiçbir insani ilişki kuramamaları çok önemli psikolojik ve sosyolojik sorunlara yol açmaktadır. Aynı odadaki 2 yada 3 arkadaşın birlikte resim çektiremediği bir ortamda rehabiliteden söz etmek mümkün değildir. Oysaki demokratik-sosyal devlet, vatandaşını cezalandıran değil kazanan ve kazandırandır. Devlet F tipleriyle bir kinin ve intikamın içine girmiştir. 15 günde bir saatlik kütüphane ve haftada 1-2 günlük sosyal faaliyetlere birer saatlik katılma 24 saati dört duvar arasında geçen bir insana doğal olarak yetmemekte ve bireyi bunalıma sokmaktadır. Etrafımızdaki bir çok hücrede

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

mahkumlar ağlamakta, feryat etmekte ve derin psikolojik sorunlar yaşamaktadır. Normal cezaevlerine oranla F tiplerinde psikolojik sorunlar daha derin ve yoğun yaşanmaktadır.

1. Sosyal faaliyetlerin tüm haftaya yayılması
2. faaliyetlere daha çok arkadaşın çıkması
3. ziyaretçilerin kısıtlanmasının kaldırılması
4. ailelerin getirdiği bir kısım yiyeceğin içeri alınması
5. Kütüphanenin 1 güne ve 2 saate çıkarılması
6. Tv-radyo-su ısıtıcı gibi temel ihtiyaçların ailelere karşılanmasına imkan tanınmalı
7. tutukluların kantin ihtiyacı ticaret anlayışından kurtarılmalıdır.

Bizler tutuklu ve hükümlüler olarak başta İHD olmak üzere tüm Demokratik Kitle Örgütlerinin soruna yönelik çözüm önerilerinizi destekliyoruz.

Mevcut sorunların, cezaevi idaresi bazında değil merkezi olduğunu, Muhatabın Adalet Bakanlığı ve onun alt birimleri olduğunu biliyor ve kurumunuz aracılığıyla insani ve sosyal bir çözümün uygulanmasını istiyoruz. Mevcut uygulama insana ve insanın doğasına aykırıdır. Selam ve sevgilerimle

Baran Latif Kaya
1 Nolu Kırıklar F tipi cezaevi
C-102 Buca/İZMİR

İnsan Hakları Derneği

Değerli İHD alışanları, Sevgili Dostlar! (İbrahim Yapıcı)

14 Ekim 2005 tarihinde yazıp yolladığımız “Cezaevlerinde tecrit konulu” mektubunuzu aldım, teşekkür ediyorum. Geçmiş dönemlerde cezaevlerindeki sorunları içeren bir çok mektubu Adana şubenize yolladığımı ifade etmek isterim. Aynı zamanda ifade etmem gereken bir başka husus da, söz konusu bu mektupların “Sakıncalıdır” gerekçesi ile yollanmamış oluşudur.

“Tecrit’i yaşayanlar anlatıyor” adındaki çalışmanız için bir çok cezaevinden mektupların elinize ulaştığı, fakat Krkuler’den yollananların engellendiği yönündeki açıklamalarınızı basından izledik. Yani detayları hakkında bilgimiz sınırlı olsa da, gelişmelerden haberdar olduğumuz anlaşılıyor.

Eminim ki bir çok yerden tecrit uygulamalarını anlatan mektup, öykü, şiir vb. yazılar yollanacaktır size. Zira kurulduğu günden itibaren değişik düzeylerde de olsa kurumunuzun, toplumsal sorunlar karşısındaki tutumu oldukça önemli rol oynamıştır. Özellikle cezaevlerine dönük sergilenen duyarlılık ve mücadele pratiği ile İHD zel bir yerde durmaktadır.

Kitaplaştırma perspektifi ile başlattığımız “Tecridi yaşayanlar anlatıyor” etkinliğinize katkı sunmak en azından İHD’nin yukarıda dile getirmeye çalıştığım misyonuna saygının gereğidir ve boynumuzun da borcudur. Ben sizlere tecrit uygulamalarının neler olduğunu maddeler halinde aktarmak yada öykü-anı biçiminde yazmak yerine bana yolladığınız mektubun başına gelenleri anlatmak istiyorum.

Yollayış tarihinden yaklaşık bir hafta kadar sonra cezaevi personelinden bir kişi gelip “İHD’den adımıza gelen

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

bir mektup, idare tarafından sakıncalı bulunduğu için verilmeyecektir. Şu tebligatı imzalayın” dedi. Sakıncasının ne olduğunu sordum. “Biz bilmeyiz. İdare böyle uygun görmüş” yanıtı verildi. Haliyle içeriği hakkında hiçbir bilgi sahibi olmadığım ve doğal olarak ne gibi sakıncalar taşıdığını öğrenmediğim için belgeyi imzalamadım. Bu gelişmeden birkaç gün önceden posta yoluyla bana gönderilen bir gazete için yazdığım makale ve meclis cezaevi komisyonuna yazdığım dilekçe’de bu akibete uğramıştı. Bu konuların hepsini birleştiren bir suç duyurusu ile Cumhuriyet Savcılığına başvurdum.

Aradan geçen iki haftalık zaman sonucu bu suç duyurusu nedeni ile cezaevi savcılığına ifade vermeye çağırıldım. Orada da suç duyuru dilekçesinde belirttiğim şeyleri tekrar ettim. Savcının suç duyurusu gereğini yerine getirmekten çok “Bu örgüt isminin açılımı ne”, “Siz önce kendinizi kurtarın” gibi konu ile ilgisiz provakatif tutumları nedeniyle ifadeyi imzalamayı reddettim.

Ertesi gün ne oldu bilinmez, birden sizin yolladığımız söz konusu mektuba sihirli bir el değdi ve içeriğindeki tüm sakıncalar birden bire yok oldu. Sonuçta 17 Ekim’de postaya verdiğiniz bu mektup 17 Kasım’da imza karşılığı tarafıma verildi. Bu kadar badireler atlatıp bana ulaşmayı başarmış olması karşısında duyduğum saygı ve hayranlıkta açtım hemen, tahmin edersiniz ki gözlerimin ilk aradığı şey içerdiği tehlike ve sakıncalar oldu.

Ve yine tahmin edersiniz ki büyük bir hayal kırıklığı yaşadım. Canım, en azından bu kadar uğraşım hatırına bir kelime dahi olsa sakıncalı bir şeyler yazar insan değil mi? Çok teesüf ederim yani.

Sevgili Dostlar

Şaka bir yana aktardığım bu tutum bile başlı başına bir çok şeyi anlatmaya yeter. Bırakın tecrit’i anlatmayı,

İnsan Hakları Derneği

böylesi bir anlatı için talep edilen mektupların bilgisinden dahi mahrum bıraktırma amacının komikliğinden daha iyi ne anlatabilir ki tecrit'i.

Kuşkusuz birileri kafasını kuma gömerek her şeyi yok sayabilir ve yaşanan hukuksuzlukları anlatan mektupları engelleyecek sorunların duyulmasını engellendiğini sanabilir.

Tüm açıklığı ile çırlıçplak ortada duran ve tecrit'i uygulamalarından gördüğü ama kabul etmediği tecrit, gerçeği haykırmaya devam ediyor. Bizler bunları yaşayan tutsaklar olarak herkesten daha fazla haykırıyoruz. "Kralların çıplak" olduğunu sağır sultanlar duymasa da sizlerin duyduğunu bilmenin öneminin farkındayız.

Sesimizi yeni yerlere ulaştırmak için sergilediğimiz duyarlılık ve çabanın çok iyi farkındayız, sesimize yeni seslerin eklendiğini duyuyoruz.

Bu mektubun elinize ulaşması konusu gelince; bakın bunun hiçbir garantisi yok işte. Ama rahatız, çünkü çağrımıza yanıt vermemek gibi duyarsızlık etmedik.

Mektup, size ulaşmasa da sesimizi duyduğunuzu bilmek ne güzel.Dostça Sevgiler

İbrahim Yapıcı
Kürkçüler F tipi Cezaevi
ADANA

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Merhaba Değerli Dostlar (M. Emin Karatay)

Bu mekanlara getirilmemizin üzerinden uzun bir zaman geçti. Yüreğim bu mekanlarda yaşananları hep yazmamı istedi, ama yazamadım, yazamıyordum. Bu benim elimde değil, koşullar ve olanaklar yazmamı engelliyordu. Kaç kez yazmak için kalem ve kağıdı önüme koydum, ama her seferinde, iradem dışında masaya bırakıyordum usulca.

Şimdi karanlık bir kış gecesinde, tedirgin rüzgarım geceyi oradan oraya savurduğu, katran karası bulutların, aralıksızca toprağa saldırdığı bir zamanda, mezarı andıran daracık hücremde, küçücük bir iskemle de oturmuş içimdeki acıları, duyguları, özlemleri sözcüklere dönüştürmeye; onları görünür, duyulur kılmaya çalışıyorum.

Yaşanan durumun izahında kavramların yetersiz, sözcüklerin kifayetsiz kalacağını biliyorum. Ne yazsam boş gibi... Ama yinede çıkarsamalarımı gücüm ve bilincim oranında özetlemeye çalışacağım. Özetlemeye çalışacağım bu anlatı girişimi, mevcut durumda yaşanan, daha doğrusu yaşadıklarımın minyatür bir bölümüne denk düşecektir herhalde... Belki de, bunu da başaramamışımdır kim bilir. Ama sanırım, öyle hepten anlaşılmazda değildir, görüleceği kadarıyla.

Yalnızlaştırılarak kapatılan tutsak, diri diri gömülmüş bir insan gibidir. Yalnızlaştırılan tutsağın dili, eli, ayağı kilitlidir. Yaşadıklarını ne anlata bilir, nede anlayabilir. Acılarını, özlemlerini ve umutlarını paylaşmaz ve yaşayamaz. Yüreği, ruhu yaralıdır, yarası derindedir. Yaralıyı yavaş yavaş trajik bir sona sürükler. Kendine ait olan duygular, düşünceler, anılar kısaca her şey zamanla kaybolur. Hayat anlamını yitiren bir zaman diliminin amansız dalgalarına kapılır, paramparça olur. Sesi duyulmaz, soluğu başka soluklara karışmaz. O gönleri ay-

İnsan Hakları Derneği

ları, yılları, hatta tüm hayatı yalnız ve soğuk bir kış mevsimi yaşar.

Ne kadar zamandır buradayım, bilmiyorum. Hatırlamaya çalışıyorum ama o kadar çok şey biliyorum ki; benliğimde, tarihin başlangıcından beri burada yaşadığımı sanıyorum bir an, ilk arkadaşlar, ilk sevgiler, ilk korkular, ilk sevinçler, üzüntüler ve varsa mutluluklar. Hatta hiç aklıma getirmedığım yanılğular, aldatışlar, en uzak gönlerin ayrıntıları, hırçın bir deniz dalgası gibi, tepeden aşağı bakarcasına, öldürürcesine belleğimde canlanıyor. Ama tek tek, ayrı ayrı bir film karesi gibi gözümde canlandırmaya çalıştığım da, bazı kareler silinmiş, bazıları buğulu, anlaşılmaz olduğunu görüyorum. Yer yer de yabancı, bana ait olmayanlar karışmış.

Hepsi iç içe, yan yana görünüyor. Sanki kayıp bir dünyaya ait hem bildik, hem yabancı anılar, sesler, çehreler, fotoğraflar... Neyin ne kadarının bana ait olduğunu bile bilmiyorum... Ve her gece caddeleri ıssızlaşan yabancı bir şehirde, elinde bir şarap şişesiyle kendi kendine konuşan, bir başka şehirdeki sevgisini hayal eden, kederli insanlar gibi bende daracık hücremde bir o yana, bir bi yana durmadan dönerim. Ayaklarım yürüyor, ben değil. Adeta burada değil, hiç bir yerdeyim. Bırakıyorum ayaklarım gitsin bir yere. Hiçbir şey algılamaya çalışıyorum. Ama aradığım bir yerde yok ve hiçbir yere varamıyorum. Ne tuhaftır daha önce volta atarken nereden geldiğini bilmediğim bir ezginin sözlerini ya da bir şiirin dizelerini buluverir mırıldanırdım kendi kendime. Ama şimdi ne bir ezginin sözleri ne de şiirin dizeleri dökülüyor dilimden. Kim bilir belki de içeri girmek ten korkuyorlar. Mezarı çağrıştıran hücreler hayat değil, ölümü kokuyor... Sanki, bir gün herkesin mutlak karşılaşacağı ölüm saklı. Hani ortaçağ ressamaları, ölümü simgeleyen resimleri çizerler ya, elimde keskin bir orak, üstümde hayalet giysisi... İşte burası da öyle. Etrafımızı saran beton duvarlarda ölümün OKUNMUYOR biliniyor. Onları görüyor

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

ve üşüyorum, korkuyorum. Yüreğimi ezen duygular birikince daha çok üşüyor, daha çok korkuyorum.

Bütün hareket alanım üç-dört adımlık olmasına rağmen, sanki binlerce kilometreye varan bir yolculuktan sonra, yorgunluğun doğal sınırlarını aşmış bedenimle, günlük hayatın doğal yorgunluğuna ulaşmak için, korkuyla buz kesilmiş yatağıma uzanıyorum. Ama yatakta da huzur yok, biliyorum. Dehşetli düşler beni bekler pusuda. Bu kahırlı hayat içerisinde var olmak bir yükür sanki. Uykuyu yor ve yaşam ile ölüm arasında sıkışıp kalmış gibiyim. Tepemde asılı duran lambanın aydınlığına dikiyorum bakışlarımı. Sanki kurban olduğumu hatırlatmak ister gibi, bir yanıp bir sönyör. Sızlanmayı andıran bir ses tonuyla “yeter” diye bağıryorum ve ardından yüzümde kesik bir gülüş beliriyor. O anda yaşama karşı tiksintiyle karışık bir nefret duygusu gelip oturuyor bedenime. Yaşama karşı bir nefret , ölüme karşı bir hoş geldin dercesine bir ilgi ve sevgi gelişiyor, bende... Gözlerimi kapatıp gecenin sessizliğinde hazine arayan bir avcı gibi ararım ölümü... Gecenin ilerleyen saatlerinde de kabus görmüş göbi, uyanıyorum çığlık çığlığa. Korkuyla etrafıma bakınıyorum. Duştan çıkmış gibi her yanım sırlı sıklam. Sanki birileri bolcana su dökmüş üstüme. Kainat büyüklüğünde bir sızı, zehir keskinliğinde bir acı duyuyorum beynimde. Damarlarımda sanki kan değil, yanardağların kızgın lavları dolaşıyor. Yüreğimin ayaklarımı yukarı çektiğini, beynimde dalgalanıp, gözlerimde kohlara dönüştüğünü hissediyorum. Kendimi bıraksam ayak parmaklarından yukarı doğru vücudumu ayakta tutan neyim varsa, civataları gevşemiş makineler gibi parça parça döküleceğim. Keskin sancılar genişledikçe yayılıyor tüm vücuduma. Düşünce ile dayanma gücüm arasında canlı kalan lambaları söndürdükçe söndürüyor, terden ıslanmış ellerimi yüreğime basarak, ağır aksak adımlarla daracık pencereme ulaşmaya çalışıyorum.

İnsan Hakları Derneği

Pencereden bakıyorum dışarıya. Yer yüzü karanlık hala. Yıldızlarda yok gökyüzünde. Güneş ışıkları daha yeni hayata, göne seslenmemiş, seher vaktine daha çok var. Gece, sonu olmayan karanlık bir zaman dilimi gibi uzadıkça uzuyor. Gecenin yüreğinde bir sigara yakıp dirseklerimi pencere pervazına dayıyorum. Üst üste derin nefesler çektikten sonra, acılı, kederli bir ah çekiyorum, hayata isyan edercesine... Acıları, umutları, sevgileri paylaşacak, bu korkunç karmaşadan çekip çıkaracak , o saf kirlenmemiş çocuksu duyguları , özelemleri yeniden canlandıracak tatlı ve tanıdık bir dost, arkadaş sesi duymak istiyorum. Ama çıt yok... Yalnızca tutsaklığımı, hatırlatan kuledeki askerlerin bağırışları ve düdük seslerinin dışında hiçbir şey duyulmuyor. Bu kahrolası hayata beni bağlayacak hiçbir şey kalmamış gibi... Hayata ve insana dair güzelliklere düşman olan kıyıcı zaman ve mekana rağmen , Fırat nehrinin durmaz, hırçın akışıyla hayata uzanmak istiyorum... Hüznün acıyla dans ettiği, yaralı ruhların bedenden ayrıldığı, yoksulluğun ile açlığın, ayrılıkların ve vefasızlıkların, insansızlıkların ve insafsızlıkların yarattığı kin ve öfkeyle, ölüm, gözyaşı ve düşmanlıklara dayalı bir gelecek değil, barış kardeşlik, özgürlük ve sonsuz sevgi ile bütün insanları kucaklamak istiyorum. Yaşama, yaşamın güzelliklerine, geleceğın büyük umutlarıyla bir yaşam projesini kurmak istiyorum. Bu duygu ve düşüncelerle, insana, insanlığa, dünyaya, evrene, yıldızlara, uzaklara ve siz değerli dostlara açılmak istiyorum.

Evet değerli dostlar yaşadığımız hayatın küçük bir bölümünü özetlemeye çalıştım. Fazla bir şey ifade etmese de bizi anlayacağınızı umuyor, size ve tüm çalışanlara sevgi, saygı ve selamlarımı gönderiyorum.

*M. Emin Karatay
1 Nolu F Tipi Cezaevi
A / 15 Kırıklar-Buca / İzmir*

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Sayın Alataş, (Kureyş Bakay)

Sizi ve sizin adınıza İHD çalışan ve üyelerini saygıyla selamlıyorum

Ben İzmir 2 Nolu F Tipi Cezaevinin açılışından, 2003 yılının başından beri bu cezaevinde bulunmaktayım. Yargılanmam devam etmektedir. Tutuklu konumundayım. Tutuklu ve hükümlüler bir araya getirilmediğinden 2 yıldır aynı arkadaşla bir aradayım. Yanımıza ne arkadaş verilmekte, nede başka bir odaya gitmemize müsaade edilmektedir. Oda değiştirmek için talebimiz oldu, fakat hiçbir şekilde hiçbir talep cezaevi idaresi tarafından kabul edilmedi. Bunun hiçbir gerekçesi öne sürülmedi, sadece “uygun görülmedi” denilmektedir. Bundan başka bir şey söylenmiyor. Tutukluların, hükümlülere göre daha fazla hak sahibi olması gerekirken, bu anlatığının tersine tutukluyu özel bir tecrite tabii tutmanın yaşandığı görülüyor. F tiplerinde odalar üç kişilik ama çoğu zaman oda değişim talebi kabul edilmeyip uzun bir dönem odalar da iki ve tek kişi kalabiliyor. Uzun dönem bir, iki veya üç kişinin hep aynı kişilerle aynı ortamı paylaşması, bireyin hep aynı kişilerle yaşamı paylaşması, insan psikolojisi ve sosyalleşmesi üzerinde ciddi olumsuz etkilerin olduğunu biliyoruz. Haftada bir saat olmak üzere sohbet ve spor gibi ortak kullanım alanları var. F tipinde bireyi cezalandırma izole etme, bıktırma alanları az görüldüğünden olacaktır ki, bire bir ortak kullanım alanlarında cezalandırma amaçlı kullanılabilir. Örneğin en küçük bir beyanda, talepte bulunma, hakkını arama, iradi bir duruş sergilemede ceza ile karşılaşılıyor. Telefon, açık görüş, mektup, faks, telgraf gibi cezalar bir anda bireye veriliyor. Ceza verilecek alan bulunmadığından birde sohbet ve spora çıkmama cezası veriliyor. Dışarıdan izole etme yetmiyor, birde içerde izole ediliyor. Bu vesile ile birey uzun bir dönem sadece kendisi ile baş başa bırakılıyor.

İnsan Hakları Derneği

Burada hukuk eğer işliyor demeniz gerekiyorsa, “ama ters” işliyor dememiz yerinde olur. Her zaman yasaların lehimize olanı değil aleyhimize olanı uygulanıyor. 1 Haziran’da CİK yürürlüğe girdi. Hemen 2 Haziran’da ağırlaştırılmış müebbet cezası alan arkadaşlarımız odalarından çıkartılıp, seslerini bile duyamadığımız hücrelere götürüldüler. Yine yeni CİK’te odaya alınacak kitap sınırlaması kaldırıldı. Oysa bu yasa halen F tipine uygulanmış değil. Aslında burada yasalar dan bahsetmek zor. İdarenin, sosyal servisinin, psikologunun ve personelinin keyfi uygulamalarından bahsetmek mümkün. Cezaevi idaresinin verdiği kararı katidir. Hiçbir şekilde itiraz edilemez, değiştirilemez. İdarenin ve disiplin kurulunun verdiği kararlardan sonra itirazda bulunduğumuz merciler olan infaz hakimliği ve 2. Ağır Ceza Mahkemesi, ifademize başvurmadan hemen bir hafta için de ceza mahkemesi, ifademize baş vurmaktan hemen bir hafta için de itirazımızı reddediyor. Bu iki mercinin tek görevi itirazlarımızı reddetmek ve cezaevi idaresinin, disiplin kurumunun verdiği kati kararı uygulamaktır.Yeni hak arama gibi olasılıkların önü tamamen kapatılmıştır. Bize sunulan tek seçenek ve yükümlülük itaat etmektir.

Maruz kaldığımız uygulamalar, psikolojik ve sosyal baskılar, kısıtlı, temizlik imkansız, hijyenik olmaktan uzak, kalite olarak düşük, miktar olarak az yemekler, yakılmayan kaloriferler, odaya alınmayan eşya ihtiyaçlarımızın giderilmemesi ve sürekli mağduriyet ile karşılaşma ciddi fiziki, sosyal ve psikolojik rahatsızlıklarla karşılaşyoruz. Rahatsızlıklarımızın tedavisi yapılmıyor. Pahalı olan ilaçlar piyasada yok diye getirilmiyor. Bol bol ilaç veriliyor ama poşet içinde ne olduğu belli olmayan ilaçlar. Çok tanık olduk birkaç hastalık için aynı ilaçların verilmesine.

Cezaevi reviri, sosyologu ve psikologu görevi yada oynadığı rol tutuklu ve hükümlülerin sağlığını bozmak depresyona sokup travma yaşatmak ve a sosyalleştirmek.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Maruz kaldığımız uygulamalar bu özeti çok net olarak veriyor.

F tipinin mimari yapısı ve iç işleyişi bireyleri ciddi sosyal ve sağlık sorunları ile karşı karşıya bırakıyor. Hiçbir ihtiyacımız karşılanmayarak tüm ihtiyaçlarımız cezaevi kantininden karşılama zorunlu kılınıyor. Eğer bir bireyin yakınları tarafından maddi, parasal olarak desteklenmese yada öyle bir imkan olmazsa birey burada elini yıkayabilecek sabun bile bulamaz. Her şey dışarıya göre 2 kat daha pahalı. Dilekçeler bile parayla, ticaret merkezini aratmayan bir kurum desek abartılı olmaz. Biz tutuklular ve hükümlüler üzerinde ciddi kazanca gidildiğini düşünüyoruz.

Kendim aldığım cezaları kısaca özetlersem: Toplam 2 yıldır buradayım. Aldığım disiplin cezalarının toplamı 16 ay açık görüş cezası, 8 ay telefon cezası, 6 ay mektup, telgraf ve faks cezasıdır. Bunun bir miktarını çektim. Toplam 30 ay oluyor. Bu cezalar slogan atmaktan, odada bulunan çağrı butonuna basıp personele derdimi anlatmaktan ve bir arkadaşımızın sürüklenerek zorla odadan çıkarılmasını protesto etme amaçlı sabah karavanayı almama, bunun adı sessiz direniş oluyor. Bu cezaevinde bulunan 120 arkadaştan ceza konusunda durumu en iyi olanlardanım.

Buradaki tutuklular ve hükümlüler üzerinde oynanan sinsi oyunları ayrıntıları ile anlatsam sayfalar yetmeyecek.

Eğer bireyin iradi mücadelesi ve direnişi olmazsa bu kasvet yüklü bir ortamda birkaç yıl sonra çıkan bireyin insanlığından ve insan yapısının sosyalitesinden eser kalmaz. Bundandır ki büyük ve kutsal hedefler için mücadeleden edenler dışında, cezaevlerinden çıkanlar, bir daha topluma kazandırmak bir mucizeye dönüşüyor.

İnsan Hakları Derneği

Çalışmalarınızda başarılar diliyor, insan hak ve özgürlüklerinin var olduğu bir ülkeyi paylaşma umudu ile. Salam ve Saygılar.

Kureyş Bakay
2 Nolu F Tipi Cezaevi
İZMİR

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Değerli İHD'liler (A. Oral)

Şahsınızda tüm İHD emekçilerini saygıyla selamlarım. Değerli çalışmalarınıza nacizade bir deneme mektubu ekleme çabam olacak. Ben aslında bu cezaevinde yeni-yim 1999'dan 2005 Eylül'üne kadar Mardin Cezaevindeydim. Eylül'ün yirmisinde buraya sevk edildim. (Bolu F Tibi'ne) Gördüklerimden çok, yine duyduklarımın öte, yaşadığım ve hissettiğim duyguları özetlemek ve bir mektuba sığdırmak zor olacak. Bu paylaşımın sürmesi, çalışmalarınızın başarıyla devamı dileklerle şahsınızda tüm İHD emekçilerin YENİ YILINI kutluyor, insan hak ve özgürlüklerine nefes aldırmasını temenni ediyorum.

İçerdeyseniz zamanı yirmi metre karelik bir odada üç, on beş metre karelik bir hücrede bir başınıza dört duvarla bütünleşeceksiniz demektir. Matematiksel işlem, formül budur ve mekanın zamandan çıkarıldığı bir işlemde siz sonuçsunuzdur. Zaman mekana eksilir, mekan size, siz kendinize eksilirsiniz.

İçerdeyseniz, volta attığınız avluda; beton zemin, sac çatı ve tel örgülerle çevrelenen duvarlarıyla, ağzına bir karış gök yüzü parçası yapıştırılmış bir kuyunun dibindedir. Seseşseniz komşu kuyulardan kendi sesinizi duyarsınız. Güneş mi? Rengini bile unutursunuz...

İçerdeyseniz, demir parmaklıklıklı pencerelerin körlüğüne, çelik kapıların sağrlığına "duvar gibi" dememeniz için hiçbir sebep yoktur. Ve hiçbir duvara belki de bu yüzden yaşamı gösteren ve duyumsatan hiçbir resim asamayacakmış demektir.

İçerdeyseniz, hal böyleyken, çareler ararsınız. Bilge sözler kulağınıza fısıldanır. "Çaresizseniz, çareSİZsiniz!" Sadece bir esinti hisseder, kimseleri göremezsiniz. Ara-

İnsan Hakları Derneği

dığınızda... Bunun için kendinize yol alırsınız. Düşlerden sıyrılıp, kitap okursunuz, okumak istersiniz belki.

İçerdeyseniz, zor okursunuz! Affedersiniz, yani okumakta güçlükler yaşayabilirsiniz demek istedim.(!) Keza sınırlı sayıda ve sakıncalı olamayanlar büyük özveri ve titizlikle hizmetinize sunulur. Güncel dergi ve kitapları bir buçuk aylık bir gecikmeyle okursunuz o kadar. Haftalık bir gazeteyi de bir ay sonra prosedürler bitip, sakınca yaratmadığı anlaşıldığında okumanız için bir sebep yoktur. Tabii kimi yayınlara bakmayın dışarıda yasal ve toplanmamış olduğuna, okumanız sakıncalar doğurabileceğinden okuyamazsınız. Size gelen mektupların uğradığı duraklarda aynıdır.

İçerdeyseniz, çeşit çeşit kitap dolu kütüphanelerden faydalanabilirsiniz. Her seferinde bir adet, on beş günde bir değişebilirsiniz. Ama diyelim yabancı dil çalışmak istediniz. Var olan setlerden birini istersiniz. Konuların bütünlüğü, dil öğrenmenin özgürlüğü vs.. gerekçeleri sıraladığınız dilekçe verirsiniz işe yarayacağından emin. Cevap gelir mi? Bir kitap gelir. Dilekçeyi hatırlatırsınız, “yasak” neyse dersiniz, birde bakarsınız “ikinci cilt” yazılıdır kitabın kabında. “Ama” dersiniz, büyük ihtimalle başlarken. “İstemiyorsan geri ver, diğerleri okuyor vb..” derken uzanan ele bakarak, “İstemezsem yazmazdım” dersiniz belki de acı acı...

İçerdeyseniz hata yapıp da sakın ha Kürtçe yazmayasınız, “Anlaşılmaz bir dil” diye el konulacaktır. Tercüman tutup, aylar sonra mahkemeden bol maliyetten sonra verilmesi gerektiği kararı alınırsa alabileceğinizi öğrenirsiniz. Ha bir şey olmaz diye gaflete düşüp yanınızda Kürtçe şarkılar için ajanda tutmayasınız. Aynı akıbete uğrarsınız. Bu yüzden belki, yalnızca kendinizle, belki de en fala iki kişiyle paylaşacağınız şeyler diye yanılmayasınız... (Büyüklerimizin müthiş icadı alt yazı da işe yaramaz) Ancak çareler tükenmez Kürtçe’lerin aileniz-

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

den biri tarafından Türkçe'ye çevrildikten sonra, verilebileceği gibi çok parlak bir fikir herkesin aklına gelmeyebilir. İçerdeyseniz gelir. Şiir de, şarkı da, makale ya da öykü ne olursa olsun bu değişmez.

İçerdeyseniz, iyi bir müşterisindir. Elbise ve kitabınız dışında her türlü hizmet ayağınıza getirildiğinden zahmet edip, dışarıdan istemezsiniz. Bunun için belirlenen gün ve saatte bir dilekçe vermeniz yeterli olabilir. Olabilir çünkü yaptığımız ile gelin bir değilse bir daha yazma hakkına sahipsiniz dilekçeyi. Kendi eşyanız da olsa bu değişmez. Örneğin istediğiniz, sevdiğiniz bir kazağı ister, bir başkası getirilirse ... sayılı kanun, tüzük ve yönetmeliklerle ifadeye kavuşmuş kıymetli elbise ve eşyalarınız depoda tutulur, ya giyersiniz yada bir daha dilersiniz. Malum dilekçe dilemek içindir. Dilenmekten geldiğini sanmasak, içerdeyseniz güçtür. Dilekçe, dilekçeye böylece evrilir.

İçerdeyseniz ne zaman, nereye, neden sevk edildiğinizi bilemezsiniz. Her şey bir anda olur biter. Diyelim sevk edilmemek de kimsenin ailenizin bile haberi olmadan F tipine getirildiğiniz, uzun yolculuktan sonra girişte elle, cihazla ve bir daha elle yapılan aramalardan sonra koltuğunuzun altına giren beş on kişinin götürdüğü bir odada “donuna kadar soyun” diye bir ses işitirseniz bu arada gülüşmeler olduğundan şaka sanıp yanılabilirsiniz diye söylüyorum, inanmak istemezsiniz ama şiddetli tekrarlar size gerçek olduğunu anlatır. Tabii doğal olarak itiraz edersiniz, insan onuruna ilişkin düşüncelerinizi anlatan sözleriniz, duvara ulaşmadan, odaya dolmuş onlarca kişiden geri dönecektir. Siz hukuktan bahsederken, ulaşabildiğiniz tüm mercilere ulaşabilme hakkınızı hatırlatıp, soyunmanız yineleneyecektir, sözünüz yarım ve donuk havada asılı kalır. Soyarlar, soydururlar, sonra... Bu arada siz bu haldeyken, omzundaki çizgilerden sorumlu personel olduğunu bildiğiniz kişi bir şeyler söyler acele acele. Doğal olarak anlayamazsınız o

İnsan Hakları Derneği

psikolojide. Tekrarlar bu yüzden, sonra anlarsınız, size buradaki kuralları özetliyordur. “Sırası mı şimdi dersiniz”, “ evet” denir. “Tam sırası”, “tamam” demeniz beklenir. Söyledikleri anlaşılmalı mıdır vs... vs... gider.

Sonra parmak izleri, koridorun ortasında yığılmış eşyalarınız, toplayıp gitmeniz söylenir. Götürüldüğünüz yer odanızdır nereye gideceğinizi düşünürken.

Psiko-Sosyal servisin sorunlarınızı paylaşacağı söylenir, bu arada çabalarsanız iki buçuk ay sonra görüştüğünüzde, tün insani sorunlarınız havada uçuşan; kanun, tüzük, yönetmeliklere çarpıp kırılırlar öylece dönersiniz.

Arkadaşınızı göreceğinize sevinirsiniz bir süre sonra. Her hafta iki saat sohbet, iki haftada bir iki saat spor salonu, kütüphane ve atölyeye çıkarılacaksınız. Bir nebze de olsa yalnızlığınızı eksilten bu faaliyetlere her çıkışınızda iki, dönüşünüzde iki defa olmak üzere, dört defa aranırken, koridorlarda yirmi dört saat her şeyi gözlemleyen alıcıların varlığını hatırlarsınız ama...

İçerdeyseniz, görüşe gelen ziyaretçiye pek sevinirken bu yüzden haklısınızdır, haftada bir saat süren ziyaretler öyle kısa gelir ki bir süre sonra sevinciniz artmalıyken eksilir. Memleketten yüzlerce km uzaklardasınızdır mesela ve onca yolu tepip gelen, aylarca göremeyeceğiniz birkaç kardeş, belki anne, belki bir babayla bölüşebileceğiniz bir saatiniz vardır sadece. Yasalarla kısıtlanan kısıtlı sayıda akrabasının dışında üç ismi sizin belirleme hakkınız vardır ama, söz konusu koşullarda biriyle bile görüşebilirsiniz şanslısınızdır.

İçerdeyseniz, içeriye dair söyleyecekleriniz bitmez ama...

İçerdeyseniz, her şey bir yana en çok toplumsal hafıza size zor gelir. Toplumun en çok da “demokratım” diyen dostların “unutkanlığı” her şeyden zordur. Kendinizden

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

topladıklarınızla çoğaltabileceğiniz, yine siz, yüreğiniz, üretiminiz (sanat, şiir, edebiyat) kadar ve daha fazlası onlardır çünkü. Kendinize çoğaldığınız, halkına karşı ona layık olma borcunuz birikirken, aydın solukları duyumsamak acı verir. Anadan, sevgiliden ayrı kalmaktan da acı...

İçerdeyseniz bir de, içerde olmanıza rağmen; dünyanın en ağır tutuklusu şahsında kendine yetebilmenin gücünü ama, maruz kaldıklarıyla da acıyı daha da yonun hissedersiniz. Sonra “içerdeyseniz” diye başlayan tüm cümlenin kuruluş amacı ve biçimi o çelikten halkaya etlenir. Zincirin kilit halkası açılmadıkça diğer halkaların, bir birini yalanlayan, doğrular misali, düğümlendiğini bilirsiniz. Demokrasi ve özgürlüklere yaklaşımın turnasal kağıdı, “günahlarımızı yüklenen insan”ı anlatır, diye düşünürsünüz çünkü, milyonlara aynı şeyi anlattığı gibi.

İçerdeyseniz, mektupları şiirle bitirme gibi bir alışkanlık da kazanabilirsiniz...

BAŞKASININ GECESİ

Yağmura kesilmiş
nehirler kadar sarhoş
karanlık bir gecenin
dibinde ülkem
sonsuz huzur
ıslanan kristal!

Ren Nehri’ni söyler
kürdi dilinde bir yolcu
ülkendir o dem
gecenin dibinde demlenen
ozanın ikliminde
kimliksiz ezgi!

Ölüm kadar uzak

İnsan Hakları Derneği

ölmek kadar yakın
sıralanan noktalar eskitir
geçmişimi ölkem
eksilen sesimdeki
sessiz iz!

Ve avuçlarımda
tahta masanın ıslak kıvrımı
tütün kokan geçmiş zaman,
sıyrıldıkça geceden gelecek,
ezgiler, nehirler
de eskir...
benden uzak iklimler
mevsimleri özler
“hücre”lerimde
ölkem
kendi mevsiminde
yok sandığım dönence!

Selam ve Sevgilerimle

A. Oral
F Tipi Cezaevi C / 12 101
BOLU

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Merhaba (Soydan Akay)

“Tecridi Yaşıyanlar Anlatıyor” konulu çalışmanıza katkı sunmak amacıyla mektubuma başlarken, öncelikle yürüttüğünüz bu çalışmadan dolayı sizleri kutluyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Yaşanan gecikmeden dolayı yaşadığımız tecrit sistemini maddeler biçiminde belirtmeye çalışacağım.

I. 23 Aralık 2003’ten bu yana kırklar 2 Nolu F.Tipi cezaevindeyim. Daha önceki yaşamımız toplu, kolektif, kamusal, sosyal, ve kültürel aktiviteli hakımızda yoğun olduğundan F.Tiplerine getirildiğimden bu yana ciddi bir boşluk durumunu yaşamaktayım. Zaden F.Tiplerinin amacında yaşatılan bu boşluk duygusunun sürekli tutmak, tecritle beslemektir. İç ve dış ilişkiler olabildiğince sınırlandırılmıştır.

II. Eskiden demokratik kimi eylemliliklerimize şiddetle karşılık verilirken, bunun yerini cezalandırma (disiplin) yöntemi almıştır. Cezaevi disiplin kurulu, infaz hakimliği bu oyunun baş aktörleridir. Örneğin gazeteye gönderdiğim biri bulmaca disiplin kurulunca (radikal, kitap ekinde) “talimat-demeç” kapsamında ele alınıp gönderilmedi. İnfaz hakimliğinde “yasa ve yönetmenliklere uygundur” deyerek onaylamaktadır. Bu uygulamalar bir mesaj içermektedir. Karşımızda sadece bir bireyin, biz istediğimizi yaparız. Tek yolun var, o da itaat etmektir. İtaat etmediğin sürece tüm insani, sosyal, kültürel hakların kısıtlanacaktır! Nihayetinde bunları süreklileştirip yoğunlaştırırlar. Basit sorunlarla uğraştırma, tutsağın sınırlarını alt-üst etmek için programlı olarak sorunlar çıkarılır. Sıcak suları bırakırlar 5 dk sonra “arıza var” derler. Bilinçli olarak yemekleri az verirler, karşısında siyasal kimliği olan tutsak görmek istemezler. İdareyle kimi sorunların görüşülmesinde ön plana çıkardıkları ve hep dillendirdikleri kimi söylemler var! “şahsi sorunların

İnsan Hakları Derneği

varsa çözeriz” yada başkalarının adına konuşamazsın. Sadece kendi adına talepte bulunur gibi.

Siyasi tutuklular olarak kimi uygulamalara tepki gösterdiğimizde, yada ülke gündemine dönük siyasal sorunlara duyarlılık içeren tavırlara yöneldiğimizde (protesto dilekçeler yazma, ziyarete çıkmama, slogan atma) mektup cezaları devreye konulmaktadır. 1 Haziran 2005'ten beri devreye konulan Cık'le birlikte dışarıyla iletişim hakkımız ortadan kalktı. Aralık 2004'te yeni çıkarılan bir genelgeyle İmralı'ya mektup göndermemiz yasaklandı. Gazetelere yazdığımız makale ve mektuplar 12 Eylül döneminden kalma gerekçelerle engellendi.

Yani sizi burada toplumsal, siyasal ve kültürel üretimden, duyarlılıklardan yalıtıp tümüyle ailenizle ve kendinizle sınırlı kalabileceğiniz bir kalıba sokmaya çalışıyorlar. Tüm kurallar, genelgeler, yaklaşımlar buna hizmet etmektedir.

III. F.Tiplerinin tek bir merkezden yönetildiği, uygulamaların dönemsel olarak aynı merkezden geliştirildiğini söylemek mümkün. Düzenli olarak hakkımızda raporlar tutulduğunu bakanlığa gönderildiğini kendileri söylemektedir. Telefon, görüş ve mektuplaşmalarımız tümüyle idare denetimindedir. Bunlardan yola çıkarak genel kimi zamanda bireylere dönük özel uygulamalara gitmektedir.

IV. bulunduğumuz oda sisteminde üç kişi kalmaktayız. Oda da kitap okumak dışarıda başka bir aktivite bulunmamaktadır. Çok sınırlı saatlerde haftanın belli günlerinde (1'er saat) spor ve sohbete çıkar haktayız. Aylarca hep aynı arkadaşlarımızla kalmaktayız. Yada faaliyetlere çıkarılmaktayız. İstedığımız arkadaşlarla çıkamıyoruz. Sık sık değiştiremiyoruz. Kimi arkadaşlarımızın yer değiştirme taleplerine “kavgı edin” deme cesaretlerini göstermişlerdir. Dar koşullarda tutarak, cezalarla, yaklaşımlarla, sorunlarla baskılayarak tepkiyi içe yöneltip

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

kişileri birbirine saygısızlık ettirecek düzeye vardtırmak için bu koşulları bilinçli olarak kullanıyorlar.

Uzun süre bu odalarda yaşamayı getirdiği sosyal problemler boy vermektedir. Çok iletişim kuramama, sohbet edememe, sağlıklı düşünememe, unutkanlık, kişi içine kapanma, yalnızlaşma, psikolojik gelirim gibi problemler sık sık yaşanmaktadır.

Özcesi devlet, Goethe'nin deyimiyle "insan dediğin nedir ki [içi boş bir bağırsak]" yürütmek istemektedir. İdeolojik, politik, insani özünden boşalmış şey insan mıdır?

Buna karşı biz politik tutuklular amaçlarımızdan, değerlerimizden, maneviyatımızdan kopmadan kendimizi üretmenin, dayanışmanın, duvarları aşmanın arayışı ve yoğunluğu içinde olacağız.

Kısaca bunları belirtiyor; tecridin, imhanın, inkarın ve özgürlüğün olduğu demokratik bir ülke diliyor ve yeni yılınızı şimdiden kutluyorum. Başarılar.

Selam ve Saygılarımla

Soydan Akay
Kırıklar 2 Nolu F.Tipi c.evi a-12
BUCA/ İZMİR

EK.

Son 10 ayda aldığımız cezalar

- 1 yıl açık görüş cezası
- 8 ay telefon cezası
- 6 ay mektup cezası
- kimi arkadaşlarda ortak kullanım alanlarına çık-mama
- dergi çıkarıldı diye kimi arkadaşlara 11 gün hücre ve 1 yıl açık görüş cezası verilmiştir.

İnsan Hakları Derneği

Sevgili İHD çalışanları merhaba... (Necdet Sever)

Tecritte yaşayan biri olarak, sizlere tecriti yaşamam biraz zor olacak. Şimdi diyebilirsiniz ki yaşayanlar yazmayacak da kim yazacak? Hani bir söz vardır “Bazı şeyler anlatılmaz ancak, yaşanır” bu da böylesi bir şeydir.

Fiziki olarak içinde yaşatıldığımız koşullar herkesçe olmasa da, siz duyarlı insanlar tarafından biliniyor. Sınırım burada tek tek her birimizin yaşadığı düşünce ve duygu boyutu önem kazanıyor. Yani tecritin insanın duygu ve düşünceleri üzerinde yarattığı etkidir. Buradan geriye dönüp baktığımızda tecrit ve izolasyonun bende yarattığı etkiyi şu cümleyle ifade etmem doğru olacaktır. Tecritin yarattığı etki, duygu ve düşünce dünyamızdaki zincirlerin “kırılma hali”dir.

İnsanın düşünce ve duygu dünyasını geçmiş ve geleceğin anda yaşadığı bir gerçeklikten ibarettir. Bunu sürekli-leştirmesinin de yolu kendini her an yenilemekte ve üretmekten geçer. Üretimde ağırlık da çok yönlü, renkli ve akışkan bir yaşam içerisinde ancak ortaya çıkar. Yaşamdan bu kadar soyutlanmış ve tecrit hali yaşayan insanların bu üretkenliği ve yenilemeyi yaşaması zordur. Tecridi yaşayan insanın en fazla yaşadığı gerçeklik kendi iç dünyasına yönelmesidir. İnsanın iç dünyası onlarca duygu ve düşünce adacıklarından meydana geliyor. Öyle anlar olur ki, insanın herhangi bir adacıkta saatlerce hatta günlerce esir kaldığı oluyor. İşte “kırılma” hali dediğim nokta burasıdır. İnsan bir süre sonra geriye dönüp baktığında farkına varmadan geçmiş ve gelecekte kopmuş salt anda yaşayana bir durumla karşı karşıya kalmış buluyor kendisini. Bu an felsefik yaşam gerçekliğiyle bağı koparılmış havada asılı duran salt bir andır. İnsan salt havada asılı duran anlarda hep yaşayabilir mi?

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Burada akla şöyle bir soru sorulabilir. İnsan her koşulda kendisini üretmez mi? Kuşkusuz bu sorunun yanıtı olumludur ve bunun örnekleri de vardır. Yalnız şu unutulmamalıdır. Ancak peygambervari şahsiyetler bu üretkenliklerini sürekli kılabilirler. Bunu herkesten beklemek gerçekçi değil. Yine bilindiği zaman bunların önüne geçilebilir diye akla bir soru takılabilir. Ama bu olumsuzluklar yavaş yavaş ve insan farkında olmadan oluyor. İşte tecrit gerçeği burada yatıyor.

İlk yakalandığımda beni daha önce tanıyan bir arkadaş, bana şunu söylemişti: “Cezaevinin yüzündeki tebessümü senden çalmasına izin verme.” Bir refleks, bir düşünce, bir üslup işlendiği sürece körlenmez, kendisini korur ve devam ettirir. Gülümsememi canlı tutmak için etrafımı çevreyeyene kara ve cansız duvarlara mı gülümseyeyim? Yoksa ufacık sadece görev icabı benimle görüşen ve beni kafasında peşinen mahkum etmiş personele mi gülümsemeliyim? Varın siz ki karar verin. Burada şunu ifade etmek istiyorum; yıllar içerisinde işlevsiz kalan bir çok insani refleksler körelip gidiyor...

Tecritte kırılmalar hemen olmuyor, yavaş yavaş farkına varılmadan ve etkisi çok sonra ortaya çıkan bir gerçeklik söz konusudur. Tecrit hali, duygu, düşünce ve insani bir çok refleksin zamana yayılmış bir eritme ve yok etme halidir...

Çalışmalarınızda başarılar diler, selam ve saygılarımı sunarım.

Necdet Sever
2 Nolu F Tipi Cezaevi
B1-43. Oda BUCA-İZMİR

İnsan Hakları Derneği

Hüzünler Alev Alev (Mehmet Turgay)

Sizi incitmeden anlatmak isterdim tecriti. Sevdiğinin mavi rengini, umudu simgeleyici yeşil dalın tazeliğini anlatmak isterdim. Ama burada her şey öylesine acıyla iç içedir ki, her kıpırdanışınızda susturulmuş, yalnızlaştırılmış insanların, acılarının iniltileri tırmalar ruhunuzu. Matemli bir gezegen, ürpertici çılgınlıkların mekanıdır burası.

Burası öyle bir yer ki, her şey hüzünlü bir huzursuzlukla dövüyor insanın kalbini. Günler, haftalar, aylar, yıllar, böyle yorgun düşüyor esaretin merhametsiz zincirlerinde. Ne acılar, ne de yaslar aynı değildir burada.

Mesela içinde binlerce insanın yattığı bir mezarlığı düşünün! Bu mezarlığın tarifini yapmak ne kadar zor ise, burayı anlatmak, tarif etmek daha zordur. Zorluğu; buradaki insanlar yaşıyorlarken “ölü” rolünü yapmaya yükümlü kılınmış olmalarıdır. Bazen suskunluktan, susturulmuşluktan “suç” işleyen oluyor. “Suç” dediğim, uzaktan gördüğün bir arkadaşına bakmak, selam vermektir. Başka bir insanla bir-kaç kelam etmektir... Ama bu suçtur! “Mezarlığın asayişini bozmak, ölülerin dirilmelerine ve infiale kalkmalarına sebebiyet”ten bir sürü muameleye maruz kalırsın. Tek hakkın var; sessizce nefes alıp vermek!...

Öyle ki, her düş gördüğünüzde, yalnızlığın sessizliğinde, aydınlığın rengine uzanan bir gezginin umutları kurşuna dizilir kucağınızda. Umutlarınız kanar, düşleriniz uzaklaştırılır sizden. Okyanusun ortasına bir ağaç kütüğü üzerine bırakılan yalnız insan misali, tek seçeneğin, kütüğün üstünde sıkıca tutunup, düşmemeye gayret etmek. Küçük bir dengesizlikte bile boğulma kaçınılmaz. İşte tecrit de böyle bir şeydir.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Yürekler her zaman yangın doludur burada. Gözler sö-nük, eller her zaman en acımasız zincirlere vurulur. Bu-rada dört mevsim yaşanmaz! Adını unuttuğum, rengini seçemediğim güneşin doğmadığı o huzursuz, maraz mev-sim vardır burada hep! Her şey hü-zün kokuyor. Hü-zünle inşaa edilmiş bir sığınaktır burası. Atılan her adımda okunan her kitapta, el atılan her kalemden yazılan her yazıdan, velhasıl yaşam adına ne varsa hepsinden bir yalnızlık kokuyor.

Yıllarca aynı yere, aynı renge bakan bir gözü düşünün! Düşünün ki, iki gözümüz var, ama bir adım öteye baka-mıyorsunuz! Düşünün ki, iki eliniz var ama bir başka el tutamıyor, bir yere dokunamı-yorsunuz! Güneşin hiç giremediği bir yeri düşünün! Bakışların bir adım ötesini göremediği bir yeri... yani tecriti!. İşte burası öyle bir yerdir.Burada yaşamlar mahkum edilir. Ömürler mum gibi eritilir, zihinler boşaltılır. Burası tecrit, birkaç met-relik ses geçirmez soğuk duvar.İnsanlar hü-zünlerinde alev alev burada...

Mehmet Turgay
F Tipi Kapalı Cezaevi C/75. oda
Kürkçüler/ADANA

İnsan Hakları Derneği

Merhaba Arkadaşlar (Murat Türk)

Selam ve saygılarımı iletiyorum. alışmalarınızdan dolayı sizlere başarılar dilerim. Ayrıca “Tecridi yaşayanlar anlatıyor” konulu çalışmadan dolayı sizlere teşekkür ederim. Bin mektup biçiminde anlattığım yazıyı umarım değerlendirirsiniz. Tecritin anlatımı sayfalara sığmaz. Bu yüzden çok kısa ve öz tutmaya çalıştım. Tekrardan insan hakları çalışanları için bir kez daha selam ve saygılarımı iletiyorum. alışmalarından dolayı üstün başarılar dilerim.

Tecridin iki maskesiyle karşı karşıyayız. Her ikisi de yalnızlıktır. Yalnızlık ise cesaretin hakimiyeti altında gelişendir. Sürekli yarışan yaşamın derinliklerinde gizleyendir. İnsanın hr gecelerini içten hatırlatan kimse-siz geceleri ise kazandırandır. Düşlerin en derinliklerinde yatandır. Oysa yaşamın ütopyasına ulaşabilmek için yalnızlığın tarifesi bambaşkadır.

Tecridin iki maskesini şöyle açıklayabiliriz:

Birincisi: iekli bir bahçede bal yapmaya hevesli bir arıyı düşünelim. iekten çiçeğe konar, kovana girer çıkar. O arı aynı zamanda bir tecrit süreci yaşar. Bal yapmak için kovana çekilir. Üretim sürecine girer. Bu arı yaşamı sever, geleceğin n hazırlığını yapar. Tecrit süreci onu fazla etkilemez. Yüzlerce arkadaşı içinde yine yalnızdır. Yalnızlığın cesaretine gömülür. retmeye devam eder. Ancak, irade bahçesindeki çiçeklerden beslenir. Sürekli hareketi ve yenilemeyi yaşar.

İkinci maskesi ise, ateş çemberindeki bir akrebi düşünelim. Ateş akrebi yakmaz. Onu korkutur, sindirir, yalnızlığıyla baş başa bırakır. Ona hiçbir fırsat vermez, akrep en kolay yolu seçer ve intihar eder.

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

Arı örneğinde olduğu gibi, ürettiğin ve yaptığın işle diyalog kurmak ve uçurumun göğsünde kendi bedenini tutabilişmenin ustası olmak o; bedeni koruyabilmek hevesiyle üretken olmak, irade sahibi olmak, başarıları elde etmek, tecridi parçalayan da bu değil midir? Diğer taraftan duyguların dünyasında yaşanan farklı arzular, bunu düşünce yoluyla beli bir düzende tutmanın güçlüğü yaratabilişmenin farkında olmak önemlidir. Bazen gönül rahatlığıyla kendi duygularını birilerine anlatmak istersin ancak, onu bulamazsın. Bazen ağlamaklı gözlerle bakarsın duvarlara ağlayamazsın. Yanında bulunan nesnelere dilini öğrenmeye çalışırsın ama öğrenemezsin. Hangi kapının nasıl öttüğünü ve nasıl bir kitle açıldığını öğrenmeye itilirsin. Bırakırsın kendini havalandırmanın boşluğuna ararsın böcekleri öğrenirsin onların dilini. Yalnızlığı yok etmenin fedakarlığına kapılırsın. Zihninde sallanan demir balyozu duvarlarda canlandırırısın. Ararsın, durursun, yalnızsın, düşünüp dağıtırısın içindekini ve yine yalnızlığın çemberine döşersin.

Ateş çemberinde en ağır bedeli ödeyen akreptir. Aslında zor ve bir o kadar da kolay olanı, intiharı seçmesi zayıflıktandır. Dolayısıyla tecrit ortamında zayıf olmak intihar etmek demektir. Yerinde sıçramayan yani üretim yapmayan ve güçlülüğünü kanıtlamayan kişi veya birey karşı taraftan her zaman sıkıştırılır. Ve tecrit ortamında kalmaya mahkum bırakılır. Oysa üretkenlik arının balı yapması gibidir. İradenin gücüyle ayakta kalabilmektir. Tecrit koşullarını parçalamak için tek bir yumruk haline gelmektir.

Sonuçta, arı ve akrebin tecrit sürecindeki koşullarını değerlendirirsek, arının üretkenliği, onun tecrite dayanıklılığını gösterir. Dolayısıyla tecritte olduğuna pek aldırılmaz. Akrep ise sıçramama anlayışı içinde güçsüzlüğünü ve zayıflığını kanıtlar ve intihar yolunu seçer.

İnsan Hakları Derneği

Hücrede İlk Gün

Saat 12:00. Hücrelere alındık. Üşümüyorum, hava aydınlık. İçimde bir ses var, karşımda bir çift göz. Yalnızlık dayanılır bir şey. Radyoda da acayip bir şarkı. Galiba söyleyen Hatice... “Yürü yavrum yürü fistanımı sürü...” Doğru yürüye yürüye geldik, ama hiç fistan giymedik. Bari atmosfere uygun bir şarkı olsaydı. Yemek de geldi, bulgur ve kara mercimek. Sadece bulgur aldım. Odadan gelirken iki limon getirmiştım, (keşke soğan da getirseydim) tadı güzelmiş kuru ekmek, limon ve bulgurun.

Burası son hücre; daracık, kirli ve inşaat halinde. Cezaevi yapılabı kullanılmadığı belli. Her yer toz ve pas içinde. Tavandan, köşeden ve aralıklardan örümcek ağları sarkıyor. Ağlara takılı böcekler ve tozlar rüzgar estikçe savruluyor. Elektrik yuvalarında priz yok, kabloların açık ucu dışarda. Paslı bir dolap, ranza-döşek, üç kirli karavana ve bantlarla tutuşturulmuş çatlak bir ayna, aynadaki yüzüm iki parça. Sadece beyaz sandalye azıcık temiz, eski gazete serip oturabilirim. En kötü şey de şu sifon sesleri: sifon nerede çekilse kulağının içinde bin at koşuyor sanki. Veya yüz bin kişi alkış çalıyor, öfkeli dalgalar kayalarda parçalanıyor. Yoğun ve sürekli bir uğultu, sınırları tırmalayan bir ses işkencesi. Bunu duymamak yine de bana bağlı, başka olgulara odaklanıyorum. Hava ne kadar da sakin, dingin ve uyku getirici...

Havalandırma kapısı henüz açılmadı. Orası da kirli, izmaritler, sigara paketleri, taş-beton ve kırık kiremit parçaları, eğri ve paslı bir çivi... Köşede yağmur suyuyla dolmuş bir çöp kutusu, içinde kararmış küflü bir ekmek. Duvarlar da epeyi yüksek. Pencereden bakılınca gök yüzü çok az görünüyor. Dışarıyı, hayatı ve özgürlüğü unutmamız ve çağrışım yapan her şeyi göz önünden uzak tutmaları, işte mimari yapının hedeflediği nokta sadece bu. Görülen tel örgüler ise dolu dolu pet şişeler, haberleşme topları, kırık paspas sapları, gazete ruloları, ipler ve yırtık yarım bir atlet, tüm bunlar rüzgarda dans

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

ediyor. En iyisi de yerdeki güneş, ama o da bir saate kalmadan duvarlara yükselecek.

1 Haziran 2005'den buyana her şeye ceza veriliyor, neredeyse osursan bile ses desibeline göre ceza gelecek. biz sadece tecriti protesto eden dilekçe yazıp verdik, karşılığında hücrelere atıldık. Az önce de “Mahkum Hakları” başlıklı bir broşür dağıttılar. Bol nasihatlı bir girişten sonra sıralanan haklar, itaatsizlik eylemine verilen cezalar ve özgürlük temennileri... Dışarıda okusa bunu biri; “Ah keşke orda olsam” derdi. Kurtarılmış cennet parçası tasviri yani. Ama biz burada tabaklarımızı tuvalette yıkamak zorunda kalıyoruz. Bize onurunu korumak için direnmeyi, şarkı söylemeyi ve gülmeyi yasakladıktan sonra, cenneti verseler ne olur!

üç gün kolay geçer yine de... Yanda Ömer, bitişiğinde heval Nurettin; sesleniyoruz orada birbirimizin yüzünü göremeden. Ömer de ezberlediği şiirleri bozuk mekanda bir okuyor, o tonlama yine de insana dokunuyor. Edip CANSEVER’i, Turgut UYAR’ı, ezberlemiş galiba. Araya kendi dörtlüklerini de serpiştirirken “Peki bu hangi büyük şairin?” diyor. “Bunlar büyük ustanın” diyorum. “İyi bildin” diyor ve bu kez şarkılara başlıyor; makam katliamı da havayı dolduruyor...

Havalandırma kapısı açıldı. Ana kapı açılırken kapı kenarındaki çiçeğe bakıyordum. “Acaba gardiyan onu ezecek mi?” Kapı açıldı, çiçeğe basmadı. Öylece bakakalmışım çiçeğe pencereden. Beni farkedenden gardiyan da ayaklarından şüphelenmiş olacak ki, birini kaldırıp diğerine baktı, sonra bir bana bir ayaklarına baktı. Döndü; “Hergün bu kapıları açıyorum, o çiçeği hiç farketmedim, korkma ezmem” dedi.

Ben, Nurettin ve Ömer heval havalandırmaya çıkıyoruz. Nurettin Heval süresiz açlık greviden yeni çıkmış, epey zayıflamış görünüyor, bakışları ağır ve dalgın. Üst üste

İnsan Hakları Derneği

sigara içiyor heval Nurettin, çok samimi ve yürekten bir sohbeti var. Bir saat volta attık. Güneş duvarların yarısını aştı. Geldiğimiz odada kalan arkadaşlara bir not yazdım: “Heval remzi bizi Allah’ın dağına getirdiler. Ben en son hücredeyim, yan hücrede Ömer, bitişiğinde heval Nurettin, Burası inşaat gibi bir yer. Her taraf örümcek ağlarıyla dolu. Yerimiz burası, alırsan cevap yaz.” Yan hücredeki adli tutukluyla tanıştıktan sonra topu fırlattım.

Az sonra cevap geldi, top ulaşmış. Önce Abdullah yazmış ve bizi hücreye aldıklarına şaşırılmışlar. Şimdi de Remzi’nin notu geldi: “Ben oranın Allah’ın dağı olduğunu bilmiyordum, iyi öğrendim. Sizi şimdiden özledim. Yalnızlığın alasını asıl ben yaşıyorum. Çay yaptım, her zamanki tadı yok. Siz bunu da içemiyorsunuz. Uykum geliyor ama, uyuyamıyorum. Sağolsun Ayazma onlar bırakmıyor, hücrelere alındınız ya top atışları fazla oluyor, herkes merak ediyor. Neyse, fazla kilolarınızı atmadan gelin, sizi bekliyorum. Kim varsa selam söyleyin. Vakit buldukça da yazın, yarın daha ayrıntılı yazın. Hele bakalım oranın dağları kar tutuyor mu? Yoksa rut dağlar mı? Buradaki havalar iyi, az biraz poyraz esiyor. Ben de Radikal gazetesini okuyorum. Yan odalardaki arkadaşları da hücrelere aldılar. Gündem gazetesi gelmeyecek. Radikalleri sizin için biriktireceğim. Güya siz hücrelere alındınız, ama esas hücreyi ben yaşıyorum. Üçünüze de selamlar, iyibakın kendinize/Remzi.” (Remzi’ye çok üzüldüm.)

Şu küçücük havalandırma da epey renkli. Çatlak yerlerde yeşillikler filizlenmiş. Bir kitap kadar büyüklükteki yirmi beş delikli logar kapağı yemyeşil bir bostan. Zamanla, ot, tüy ve toz birikmiş. Sonra tohum gelmiş ve sonra yüzlerce ve hepsi de toplu iğne başı kadar yeşil yeşil çiçek açmış. Ayakta bakınca insan kendini dev gibi hissediyor, veya beş bin metre yükseklikten adacık gibi bir ormana bakıyorum. Duvarlarda ise, üç resim var;

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

ikisi silik, kurşun kalemle çizilmiş belirgin olanı ise Kürt kızına benzetilmiş; kulağında karafin, gözünde üç damla yaş.

Havalandırma kapısı kapandı.

Akşam oldu, buralar böcek doldu. Ormandan ışığa geliyorlar. Ortalıkta çok az ses var, sadece florans uğultuları ve uzak yakın, belli belirsiz bir müzik duyuluyor, sanki yüzlerce tef ve davula birden vuruluyor. Bunca şeye rağmen yalnızlık bazen iyi geliyor; insan tecrite de alışabilmeli, insanda yalnızlık kültürü de olmalı. Yalnızken en anlam kazanan şey de ayrıntılar oluyor. (Bir de insan yalnızken çok iyi saçmalıyor.)

Gözlerimi hücrenin her yerinde gezdiriyorm, Şu örümcek ağlarına kaç sinek takılmış acaba, kaç dişi kaç erkek? Bu sarı duvar ve fırça izleri kum çöllerine benziyor; şimdi üç karınca sıralanıp yürüse Discover Chanell'de belgesel başlamış olur. Arap çöllerinde uzak deve kervanı gibi bir şey... Kireçli tavan ne kadar da kuzey kutbuna benziyor. Duvar çatlaklarıysa coğrafya atlaslarına, şu çizgiler haritasını hep bir kalbe benzettiğim Afrika sanki. Peki, yanan cigaramın kül kaldırma kuvveti ne kadar, allah halla, üflediğim duman neden daha bulanık, sigarının ucundaki neden daha mavi, kovboylar dumanı nasıl yuvarlıyorlar, ben neden yuvarlayamıyorum, bu işin tekniği ne merak ettim. Pencerede macunlu parmak izleri var, acaba kime ait, o parmak izi sahibi şimdi nerede...?

Sayım esnasında iki mektup verdiler, ikisi de uzun süredir yazışmadığım gerilla arkadaşlarımdan. Çok uzaklardan sesleniyorlar. Biraz canlanan anılar, biraz şaka-espri ve çok özlem ve tekrar buluşma dilekleri...

Bu tecritten çıkardığım bir sonuç da şu: Bizim ağırlaştırılmış müebbeti olan arkadaşları yakında temelli bu

İnsan Hakları Derneği

hücrelere alacaklar. Bazı arkadaşlar çok uzun kalacaklar. Birkaç arkadaş ağır ve hantal, şimdiden azıcık göbekleri bile var. Hücrede uzun süre kalmaları onları zorlayabilir, böyle bir yerde. Yani kollarımı nereye uzatsan duvar-insanın içinde en az dört-beş kişi olmalı, insan çok canlı ve cıvı cıvı olmalı. O kadar enerji, o kadar renk ve o kadar canlılık olmalı. Bunlar olmasa bu hücreler insanı hücre hücre bitirmeye yeter.

Murat Türk
Nolu F Tipi Cezaevi B-1-5/48
Kandıra/KOCAELİ

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Merhaba (Sadık Erdem, İsmail Koyun ve Vedat Demirkol)

Bir yerde okumuştum. Ama o kadar zaman oldu ki doğru mu hatırlıyorum diye hafızamı zorladım ancak cevap bulamıyorum. Bir idam mahkumunun yüz ifadesini resmedebilir misin denmiş bir ressama. Bir başka yerde de mutluluğun resmini istemişler. Biz de tecritin resmini çizmek ve anlatmakla karşılaşınca doğal olarak hatırlıyorum okuduklarımı. Ama o kadar zor ve kolay ki tecriti anlatmak, neyle başlayıp, nasıl bitireceğimi bilemiyorum. Yazacak şey olmadığından değil. Çok olduğundan durak-sıyorum. Yoğunlaşım en güzel resmi çizmeye çalışmalıyım ki, eksik yeri kalmasın, kusurlarla dolu, kusursuz bir tablo çizmek o kadar kolay mı? bilemiyorum.

Psikologlar daha iyi bilir ve adlandıracaklarına inanıyorum. F tipine girdiğin andan itibaren F ile başlayan bir sürü fobi ile karşılaşıyorsun ve öyle bir duruma geliyorsun, fobilerden başın dönüyor. Cezaevi kapısından girdiğiniz andan itibaren sizi soyunmanız için uyarıyorlar, eğer siz soyunmazsanız sizi soyacak meçhul kişiler de bekliyor. Hele bir de çıplaklığın ayıp olduğu bir toplumdaki gelen bizim gibi insanlar için onlarca kişi arasında soyunmaya zorlanmak bizim için ne kadar onur kırıcı olduğunu bilirsiniz ya da yaşıyan bilir diyelim. 5 metrelik arayla iki yerde de aranmak, aranırken de seni psikolojik korkuya sokmak bunlar yaşanırken de seni bir insan değil de her an vurulması gereken bir hedef olarak gören insanlar arasında yaşamak daha da zor olsa gerek.

O kadar aramadan geçmenin şokunu atmadan sanki yeni yakalanmışsın gibi bir çok açıdan fotoğrafının çekilmesi, tabii gelip giderken iki kez aramadan geçmeden fotoğraf çektilen odaya gidemezsin. Tabii ayakkabını her seferinde çıkarıp sanki içinde bir şey varmış gibi incelendikten sonra iyice yere vurulması da insanı acaba

İnsan Hakları Derneği

bilmeden bu ayakkabıya bir şey sakladım demeden geçemiyor. Tecridin başladığını her yönden hissediyorsun artık. Bir ay boyunca hiçbir yere çıkarılmıyorsun. Tek gördüğün; dört duvar, demir kapı, parmaklıklar ve seni çevreleyen jiletten tellen oluyor. Zaten bir yere çıkmak istemiyor insan çünkü sadece revire çıksan iki kez aramadan geçiyor, ayakkabı çıkarıyorsun bu da oldukça rahatsız ediyor. İnsani her şeye dilekçeyle başvurman gerekiyor. Sana gerekli bir eşya için bile önce dilekçe yazar ertesi gün öğleden sonra ya cevap getirirler ya getirmezler. Odada serbestsin denilmesine rağmen her an gözetim altında olduğun hissi o kadar sana içselleştirilmiş ki her an gözetleniyorsun sanıyorsun. Ortak kulanim hakkımız varken o da her fırsatta elimizden alınır. Sadece 1 saat kütüphaneye çıkıyorsun, 15 dakika aramalarda geçiyor. Hiçbir olaya tepki veremiyorsun çünkü yağmur gibi ceza yağıyor üzerine. CİK, CMUK ve diğer kanunlarda lehine olan bir hak varsa bile siyasi tutuklulara gelince engelleniyor ya da özel genelgelerle o hakkın elinden alınıyor. Örneğin, bilgisayar, daktilo ve internetten yararlanma hakkı tanınmaktadır. Bunun yanı sıra atölyeden yararlanmak için 2 yıldır kaldığımız cezaevinde onlarca başvuruya rağmen 1 günden 2 güne çıkartamıyoruz. Bu tür haklar kişiye, gruba ya da siyasal duruşa göre düzenleniyor. Yani hiçbir haksızlığa seç çıkarmazsan, herşeyi kabul etsen kısaca onlar gibi düşünsen ve yaklaşsan sorun yok ancak, varolan haksızlıklara karşı tavır koyduğun zaman herşeyden mahrum bırakılıyorsun. Hiçbir tutuklu arkadaşla görüşemiyorum. Yanımda aynı odada kaldığım arkadaşla fotoğraf çektiremiyorum. Bir açlık grevine girsen açık görüş, mektup, telefon bütün mevcut haklar elimizden alınır. Yıllarca bu tabut biçiminde odada “adı oda aslında tabut biçiminde hücre” yıllarca kimseyi görmeden yaşamaya zorlanan insan olarak, insanda yaptığı tahribatları anlatmak dile dökmek ancak gerçekten bazı olayları, olguları, yaşananları anlatamıyor insan. Disiplin cezası alırız infaz hakimliğine ret edilirse ağır cezaya başvuru-

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

yor ama bu güne kadar verilen hiçbir karar aksine bir karar vermemiştir bu kurumlar. Boşuna bir prosedür işletiliyor bize. Olarca itiraz hakkımızı kullandık ama idarenin kararının aksine bir karar vermediler. Artık itiraz etmiyoruz nasıl olsa ne hukuk ver ne hak böyle devam ediyor. Her şeyimiz kısıtlı. Aklınıza gelebilecek her şey kısıtlıdır. Elbise, ayakkabı, traş malzemeleri, yiyecek, giyecek her şey. Her şey bir insanı nasıl tüketebiliriz mantığıyla kurgulanmıştır. Gerçekten duvar boyasından odanın estetik yapısına, konan kurallara günlük karşılaştığın tavırlara kadar... eğer Türkiye'nin sorunları için bu kadar ince düşünülmüş olsaydı, bu ülkede hiçbir sorun yaşanmazdı.

Evet bizler Nazi kamplarının postmodern biçimleri olan F tiplerinde ayakta kalma kimliğimizi koruma insan olmanın verdiği sorumluluğu yerine getirmek için çabalıyoruz.

Bağımsız bir hekim kurulu F tiplerini incelerse yüzde 30-40 fizyolojik, yüzde 70-80 de psikolojik rahatsızlıklarının olduğunu mahkumların sağlık dosyalarını incelendiğinde de bu cezaevlerinin insancıl olup olmadığı ortaya çıkacaktır. Örneğin günde 40 kişinin revire çıktığı nerede ya da hangi cezaevinde görülmüştür? Burada 300 kişi varsa her birinde birkaç rahatsızlık vardır mutlaka.

Bütün bunlar olurken günlük olarak o kadar çok sorunla karşılaşıyoruz ki bunları tek tek saymak için günlük tutmak gerekir. Bizlerin sorunu turşu yapmak, pasta yapmak veya kolye takmak değildir. Ayrıca basında bu tür şeyler de gündemleşmekte. Açıkçası rahatsız edicidir. Siyasi kimliğimize saldırı varken ve kendi anadilimiz olan Kürtçe konuştuğumuz için kınama cezası alınırken pasta yapıp yapmamak bizim için hayati önceliklerimiz arasında değildir. Yapılan operasyonlardan dolayı yaptığımız 2 günlük açlık greviden dolayı 2 ay odamıza hapsedildik. Akan kanın durması Kürt sorununun barış

İnsan Hakları Derneği

yoluyla çözümlmesi Sayın Öcalan üzerindeki tecritin kaldırılmasını isterken cezalandırılıyor. Bizler sadece insanca yaşam ve tüm insanların sosyal ihtiyaçlarının karşılanması istiyoruz. Sosyal bir varlık olan insanın tüm sosyal hakları bu F tiplerinde elinden alınmıştır. F tiplerinin hiçbir insanı yanı yoktur. Teşhir edilmesi gereken, insan öğüten ateşsiz fırınlardır. Bunun tahribatı ileride anlaşılacaktır. Ancak bizler duyarlı insanların bu cezaevlerinin kapatılması için elinden geleni yapacaktır. Bu cezaevlerinde bir çok gizli yönetmeliklerle karşılaşılıyor. Cezaevinde olmak tehdit altında yaşamaktır. Bir şeyi şikayet etmeye gelmiyor. Hakkını aramıyorsun. Aradığın anda, işkence yasak, kaba işkence yapmıyor artık ama ruhsal-manevi işkencelerin en ağırına maruz kalıyoruz.

Belki insan yaşadıklarını çözümleriyebilse, olanları rahat aktarabilse bunlara karşı kişilikte ve ruhsal anlamda kendini diri ve güçlü kılabilir. Ama deve kuşu misali gerçeklere arkasını dönüp yüzünü saklamak olmamalı. Şu anda bu mektup kimin tarafından okunacak, bana karşı nasıl kullanılacak kaygısını taşımadan edemiyorum. Yıllar geçtikçe yapılanların insanlık dışı uygulamalar olduğunun bir çok mahkum tarafından rutin uygulamalar olduğuna için yanlış olduğuna bile artık bilinmiyor. Ve insanlar o hale getiriliyor ki, artık kimsede hak arama gibi bir umut kalmıyor. Zamanın karanlık boşluğuna kendini bırakan bırakana. Bizler bu karanlık seline bırakılan insanlara aydınlık olacak yardımların geleceğine duyarlı insanın haklarıyla insan olduğunun bir kez daha anlatılıp kabul görmesi gerekir. Tüm İHD çalışanlarına selamlarımızı iletiyoruz.

*Sadık Erdem
İsmail Koyun
Vedat Demirkol*

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

İHD'ye (Barış Açıkel)

Hapishanenin dört duvar arası ve demir kapı arakasından dostça selam. Ve ayrıca sizin şahsınızda tüm insan hakları savunucularına da selam

“Tecridi yaşıyanlar anlatıyor” isimli bir kitap hazırladığınızı duydum. Daha doğrusu çağrınız elime ulaştı. Ben de bu çağrınıza “çorbada tuzum olsun” hesabımla aşağıdaki yazıyı gönderiyorum. İnşallah doyurucu bir yazı olmuştur.

Yarınların özgür ve kardeşçe olması dileğiyle tüm insan hakları aktivistlerine çokça selam ve hoşçakalın.

Tanımlamamak

Üçüncü adımdan ötesi köhne bir duvar. Başının üstü jiletli tel. Sağın-solun soğuk demir. V esen böyle bir yerde, daracık-dapdaracık bir hücrede, bir dolap, bir ranza, bir sandalye ile yapayalnız kalacaksın yıllarca. Belki de bir battaniye içinde çıkana dek.

Kulağı sağır eden sessizlik, gözü kör eden renksizlik, seni sen etmeyen insansızlık ve su gibi akmayan zaman ve yaşanmayan dört mevsim, on iki ay, üç yüz altmış beş gün, yirmi dört saat, altmış saniye.

Belli bir süreden sonra sesinin rengi silikleşecek, duvarın, ranzanın ve demirin o eğreti yüzünde, kelimeler, cümleler ve virgüller ve noktalar ve parantez ve özne ve yüklemeler hükümsüz kalacak betonlaşmış mezarında. Hiçbir ansiklopedi ve sözlük tanımlamayacak hücreni. Ve hücrede yaşadıklarını. Tarifi imkansız olacak...

Ve her gün bir kelime, bir isim, bir sıfat, bir zarf, seni burada bırakıp gidecek. Ve hergün sevdiğin dost isimlerini, sevdiğin çiçek isimlerini, illegal dolaştığın şehirleri, eylem adımlarıyla yürüdüğün meydanları, sevgilinle

İnsan Hakları Derneği

gizlice öpüştüğün köşebaşla-rını, yer altı matbaasının mürekkep kokusu, bildiri dağıttığın fabrika önlerini, çoban ateşini yaktığın dağları, sınır boylarını, ırmakları, yeşili, sarılı, kırmızılı... anımsamaktan uzaklaşacaksın. Ve her gün giden şeyin ne olduğunu bilmeden yaşamaya devam edeceksin.

“Beton Güllü Ot”

“Kervan geçmez” hücrende beynin hep “burada insan nasıl yaşar” sorusuna takılı kalacak. Cevabını veremeyeceğin bu soruda beyninin içinde bir kurtçuk olup seni kemirecek. Ve böyle adımlayacaksın voltanı, böyle uzanacaksın ranzana, böyle uyanacaksın doğan günle... insan nasıl yaşayabilir böyle bir yerde? Nasıl nasıl?...

Saat sabahın sekizi. İşte yine o mekanik, gri ses: “Sayım için bütün odalar...” uyandırıyor. Dünün bu günden farksızlığının da habercisi oluyor o ses.

Ağır, soğuk ve itici demirin açılmasıyla üç adımlık yerden beş adımlık bahçeye çıkıyorum. Daha sonra duvar dibine beş adım ileri, beş adım geri voltadayım. Hızlı adımlarla volta atıyorum. Hızlı atıyorum; çünkü kendimin yapayalnız olduğunu anlamısın kendim diye.

Bir adım, bir adım ileri, bir adım, bir adım geri volta dayken gözün bir anda logar kapağının demir-beton arasındaki mercimek kadar yeşile takılıyor. Renksizliğin yaşandığı bu yerde aykırı bir renkti. Ve hemencecik-ufacıkta olsa-gözümüze çarpmıştı. Eğilip baktığımızda gördüğüm yeşilin bir ot olduğunu görünce daha da şaşırıyorum. Önce bunun bir mucize olduğunu düşünüyorum. “Hayır hayır bu bir mucize” değil diyorum kendime. Bu demire-betona karşı inatlaşmaktı. Kötü toprağa, börtü böceğe değmese de yaşamakta sebatlıktı.

Cansız demirbaşlar arasında benim dışımda canlı da vardı artık. Belki konuşmıyor. Güneşsizliğin, topraksız-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

lıgın, börtü-böceksizliğin acısını dile getiremiyor. Ama, o “beton gülü”ydü.

Beton ve demiri parçalayıp da dal veren bu ot “burada insan nasıl yaşar” sorusunun da cevabıydı. Elbette cevap bu ottadır. Keşke konuşabilse...

Ot, “yasaklanmak bütün yaşantılara/seni tamamlayan arındıran/kapatıldığın dört duvar arasında... “ (Ataol Behramoğlu(olsan da yaşama sebatla tutunacağını anlatıyordu. Mesela bir kardelen çiçeği gibi, mesela örümceğin ağ örmesi gibi, mesela arının petek yapması gibi...

Evet kapatıldığım bu hücrede yaşamakta, yani yaşamda sebat edecektim. Aynen o ot gibi. İlk önce Nazım ustanın “Hapiste yatacak olanlara” öğütlerini okuyarak başlamadım.

Düşümüz Bir

Ormanların uğultusunu yaprağında duymak istiyordu ot. Ben de. Başının ucunda yıldızların mum gibi yanmasını istiyordu ot. Ben de. İlk cemrenin düşüşüne şahit olmak istiyordu ot. Ben de. Yusufçukların ötüşünü duymak, yarpuzla oturup dertleşmek istiyordu ot. Ben de. Nilüferin suda yüzüşünü görmek, çağlayanda ıslanmak, temmuz sarısında kavrulmak istiyordu ot. Ben de. Beton-demire rağmen otluğunu korumak istiyordu ot. Ben de insanlığımı.

*Barış Açıkel
Kandıra 2 Nolu F Tipi*

İnsan Hakları Derneği

Guti'nin Haykırışı (Şevket Bilici)

Alt kattan yatakhane katına çıkıyordum. Her çıkışımda beni oldukça iyi karşılayan bir muabbet kuşum var. Benim gelişimi hep dört gözle bekler. Belli bellisiz ötüşüyle bir çok kelime sıralamaktadır. İsmi Gtu'dir. Guti, tıpkı evin en küçük çocuğu gibi kendini sevdirmeyi bile, çok tatlı, şirin ve sevimli bir çocuk gibidir.

Benimle oyun oynamaktan çok keyif alıyor. Her türlü yaramazlığı yapmaktan geri kalmaz. Doğrusunu söylemek gerekirse ben de artık onsuz yapamıyorum!

Bu gün yukarı kata çıktığımda Guti'nin her günkü beni sevinçle karşılayan keyfi yoktu. Bunu görünce inanamadım. Bir sessizlik vardı. Böylesi anlar cezaevi bir mezar soğuğu gibi çekilmez oluyor.

Guti'nin bulunduğu köşeye gittim. Karşımdaki her zaman o cıvıl cıvıl kuş yoktu. Onun bu durumuna çok şaşırardım. Biraz da kaygılandım.

Guti hem kızgın hem de moralsizdi. Üstelik yüzünü bu sefer bana değil, duvara doğru çevirmişti. Mutsuz bir hali vardı.

Kendimi toparlayıp ona sorular sordum. Ama ilk birkaç seslenişime hiç karşılık vermedi. Sonunda nihayet bana dönerek;

“Ben hasta filan değilim” dedi. Peki “sorun nedir öyleyse?” diye sordum.

“Beni rahat bırak” dedi. Ama benim içim rahatlamayana kadar onula konuşmak niyetindeydim. Ona “Tamam seni rahat bırakacağım Ama önce senin beni rahat etmen gerekir. Ben sana ne yaptım, farkında olmadan yanlış mı yaptım sana?...”

Guti, “Yok yok seninle ilgili bir durum değil. Sana küskün de değilim. Senin beni çok sevdiğini biliyorum.”

“Peki, o zaman hasta değilsin, benimle ilgili de değil. Bu konuda sana inanıyorum ve seviyorum. Ama moralin bozuk ve ben bunu merak ediyorum.”

Guti, “Doğrudur, moralim biraz bozuk.”

“Bana neden moralin bozulduğunu söylemeyeceksin?”

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

“Ama ben anlatırsam, senin elinde de bir şey yok. Bana nasıl yardım edebilirsin ki.”

“Sen yine de bana anlatırsan iyi edersin.”

“Tamam öyleyse, anlaşılan senden kurtulamayacağım.”

Çok merak ediyordum. Acaba bir kuş bana neyi anlatacaktı. Ne gibi bir sorunu vardı? Benim bilmediğim bizim ona bir yanlışlığımız mı oldu?

Guti, “Benim anlam veremediğim şey, zoruma giden husus şudur: Niye hep aynı yerde kalıyoruz. Daracık bir odada ve üstelik bir yıldır hep aynı kişilerle kalıyoruz?”

“Guti, yoldaş, senin moralini bozan şey bunlar mıdır?” diye sordum.

“Evet, bunlardır. Başka ne olabilir ki. Doğrusu ben, siz insanları anlamakta biraz zorlanıyorum. Birbirine eziyet etmekten adeta keyif alıyorsunuz. Kim güçlüyse hep o haklı mantığı var sizde. Hep düşünürüm, sen ne yaptın k, bu kadar yıldır cezaevindesin?”

“Guti arkadaş sana hak veriyorum. Çok iyi düşünmüşsün. Maalesef biz insanlar, birbirimizin kurdu gibiyiz. Kendimizi en “akıllı” mahluk olarak biliriz. Ama, biz insanlar kadar birbirine eziyet eden. Vuran, diğer canlılara zarar veren hiçbir hayvan yoktur. İnsanlardaki vicdan, ceplerindeki cüzdan olmuş. Hak, hukuk, devletin çıkarı için en büyük haksızlıklar yapılmaktadır. Anlayacağın biz insanlar hem iyiyiz hem de kötüyüz.”

“Ben, siz insanlar alemini hakkında çok farklı biliyordum. Uygar, ahlaklı, medeni, vicdanlı olarak biliyordum. Fakat sizinle geçirdiğim bu bir yıllık zaman sürecinde, ne kadar yanlış olduğumu gördüm. Yanlış anlama, senin ne kadar iyi bir insan olduğunu biliyorum. Ama seni buraya koyanları anlamakta zorlanıyorum. Sen de benim gibi bir kafestesin zaten.”

“Guti heval, ne desen haklısın. Görüyorsun, burada küçük bir saksıyı yetiştirmeye de bırakmıyorlar. Her şey yasak. Bir çay kaşığı bile “kalındır” diye bizden aldılar. Küçük bir jileti pencere kenarında bulup aldılar. Bir küçük jiletin onlara ne zararı olabilir ki...”

İnsan Hakları Derneği

Guti, “Ben de bir çok şey görüyorum. Mesela geçenlerde sana bir mektupta kurutulmuş bir çiçek yaprağını bile aldığımı duydum. İnan çok kızdım kendi kendime. Kurutulmuş bir çiçeğin size verilmemesi, beni çok duygulandırdı. Çok da kızdım, ama demek ki tahammül edemiyorlar.”

“Guti arkadaş, sana yeni bir haberv ereyim. Bu aralar ismi ‘CİK’ olan yeni bir yasa çıktı.”

“Haberim var. gelişmeleri sizin her akşam dinlediğiniz televizyonda ben de zaman zaman kulak misafiri olup duyuyorum. Anladığım kadarıyla yeni çıkan CİK ile işiniz daha zor olacak. Üç kişilik odaları bile size çok görüyorlar. Tek kişilik hücrelere koyacaklar. Artık ne slogan ne marş, ne türkü söyleyebileceksiniz. Bunlar bile yasaklanmış.”

“Guti yolda, söylediklerin hepsi doğrudur. Ama şunu iyi bil ki bu tür yasa ve disiplin cezaları ile bizi fikirlerimizden caydıramayacaklar. Hatta bizi birbirimize daha fazla kenetleyecektir. Neyse bunları artık geçelim. Benim esas merak ettiğim bir şeyi sana sormak istiyorum:” “Ne merak ediyorsan sor bana. Biliyorsun biz birbirimizin arkadaşız.”

“Sağol Guti. Beni duygulandırıyor sun. Sorumu sormak istiyorum. Diyelim sen özgürlüğüne kavuştun ve bir gün ben, senin konuğun oldum. Sen bana nasıl yaklaşırdın?”

“benim konuşmamı kesme öyleyse sana anlatayım: benim gideceğim yer, ormanlık bir yer olacak. Nasıl ki senin gideceğin yer köyün ise, benim de evim ormandır. Seni büyük bir sevinçle misafir ederim. Ne kadar çiçek varsa sana getiririm, kelebekler, diğer kuşlar, bal arıları, çeşit çeşit meyveler, çağlayanlar, çaylar, her daim öten bülbüller... kısacası ne kadar hayvan, meyve, güzellikler varsa seni onlarla tanıştıracam. Masmavi gökyüzü, pırıl pırıl parlayan güneş, karanlıkta bir fonus gibi parlayan yıldızlar, kocaman bir ayna gibi asılı duran dolunay... göreceksin bunlar bile ne kadar güzel ve sahi olduklarını. Özgürlüğün tadını çıkaracaksın birlikte olduğumuz zaman.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Seni öyle güzel karşılayacağım ki hiçbir sınır tanımayacağım. Aslında benim sana yapacağım iyilik ve güzellik, aynı zamanda tüm insanoğluna bir ders olacak...”

Guti ile karşılıklı konuştuğca, hem çok sevindim, hem de çok üzüldüm. Bir kuş benim şahsımda biz insanlara adeta insanlık dersini veriyordu. Bu hem sevindirdi beni, hem de üzüldüm. Çünkü çok haklıydı. Kendini en “akıllı” gören insanların ne gibi yanlışlıklar yaptığını iyi görüyordu. Sevincim ise Guti ile artık daha iyi arkadaş olacağıma sevindim.

Guti yolda, sağol sana.

Şevket Bilici
2 Nolu F tipi Kapalı Cezaevi C/8-89 oda
Kandıra/KOCAELİ

İnsan Hakları Derneği

Sevdiğim (Turgay Ulu)

Bu kavuşmazlık günlerinde, aşkımıza köprü olan, sen gibi fesleyen kokan mektuplarını alıyorum. Mektupların çekip çıkarıyor beni hücreden. Hayatın rengarenkliğine taşıyor. Fabrika paydoslarına, okul önlerine, semtlerin sokaklarına taşıyor, umutla ve coşkuyla dolduruyor içim. İnsan soyunun ilk yazım türlerinden olan mektuplar, emperyalist küreselleşme çağında artık yer bulamıyor kendisine. Kosenbergler'in, Rosa Lüksemburg'un aşklarını belgeleyen mektuplar; bir av partisinden geriye kalmış kanadı kırık kuşlar misali, sevdaları geleceğe taşımaya çalışan bir hapistekiler sayesinde yitik bir nesne olmaktan korunuyor.

Güzel yüzlüm. Tekli hücrede iki yılı doldurmak üzereyim, Hatırlar mısın F tiplerinden önceki süreçlerde sana yazdığım mektuplarda mutlaka kuşların yaşamlarından kesitler aktarırdım. Artık yazamıyorum. Çünkü kuşlarla d bağımız kesilmiş durumda. Efendiler, F tiplerini inşa ederlerken yalnızca insansızlaştırmayı değil, cansızlaştırmayı da düşünmüşler. Çatı pervazlarındaki boşlukları saçla kapatmışlar, kuşlar oralara yuva yapmasın diye. E tiplerindeyken kargaların yaşamlarını bir sinema filmi izler gibi izlerdik. Yavrulama dönemlerinde habire malzeme taşırlandı yuvalarına. Ağaç parçaları ve çöplüklerden topladıkları pashı metal parçaları taşırlandı. Böyle dönemlerde kendi aralarında sık sık kavga ederlerdi. İçlerinden bir karga havalandırmaya inip tekrar geri çıkmışsa, hemen etrafını sarıp sorguya çekerlerdi onu. Bazen kanatlarıyla döverlerdi. Bazen de bir işbirlikçi muamelesi yapıp, havalandırmaya geri atarlardı. Şimdi yalnızca göç zamanlarında, rastlayabilmışsek eğer, dikdörtgen biçimindeki gökyüzü diliminde süzülüşlerini görebiliyoruz. Bazen de serçe kuşlar havalandırmaya pike yapıp hemencecik kaçıveriyorlar.

Nazım Hikmet, Amerikalı karaşın sanatçı Robson'a; "İnci dişli zenci kardeşim/bize türkülerimizi söyletmiyor-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

lar/korkuyorlar/sevmekten...” demişti. Gerçekten de köhnemiş düzenin bekçileri, güzel/estetik olan herşeyden korkuyorlar. Yeni infaz kanununda, türkü-marş söyleyenlere disiplin cezası getirmişler. F tipine getirilmeden bir gün önce topluca halay çekip türküler söylemiştik. O halayımızın son halayımız olduğunu nereden bilebilirdik. Kızların, kulakları çınlatan destek sloganları eşliğinde çekip koparttılar bizi halaylarımızdan.

On yıllık hapishane yaşamında bir şey çok dikkatimi çekmiştir. Devletin her saldırısında ilk imha ettiği şey kitaplar ve çiçekler oluyor. Kitapta aydınlığı, çiçekte yeşeren hayatı karatmak istiyorlar. İşte 120 insanımızın katline sebep bu idi. Onların aydınlığı ve geleceği temsil ediyor oluşlarıydı. Hayatın her alanının hapishaneye çevrildiğini görmek için çocuk yuvalarında olanlara, köle olarak çalıştırılan çocuklara, yardım adı altında yerlerde süründürülerek aşağılanan emekçi halkın durumuna bakmak yeterlidir. Emekçi halkların yarattığı kültürdür bizim şahsımızda yok edilmeye çalışılan. İşte onların oluşturmak istediği kültürü temsil eden müziğe bir örnek; idare radyosundan çalışıyorlar: “Oynama şıkıdım şıkıdım”, “Çeksene elünü kırıcan mı belümü.”

Çay posasından toprak yapıp çiçek ekmiştim. Kaç defa denediysem olmadı. Aldılar. Havalandırmaya açılan malta kapısının dibinde yosunlar, otlar yeşermişti. Onları suladım biraz büyüdüler. Bu sabah baktım ki otları yolmuş gardiyanlar. Toplayıp geri doldurdum. Birkaç kez onlar yoldu, ben ektim. En sonunda hepsini kökten kazıyıp götürdüler. İnat bu ya, o yarığa bir tohum attım ve yeşerdi. Biraz büyüyünce onu da kopardılar. Şimdi tohum bulma arayışındayım. Şimdilik kuru soğan koydum pencereye onlar yeşeriyor.

F tipi tecrit sisteminde tüm işleyiş mantıksızlık ve anlamsızlık üzerine kurulmuştur. Amaç belli. Kriminal vaka olarak gördükleri tutsakları hiçleştirmek. Ayakka-

İnsan Hakları Derneği

bı çıkarttırma, maltada isim sorma vb. uygulamalarla ilgili birkaç kez müdür ve gardiyanla tartışmam olmuştu. Adamlar, bu uygulamaların mantıksız olmadığına dair karşılındakileri ikna etmeye uğraşıyorlar. Üsluplarından belli ki bu konuda eğitim veriyorlar bunlara. Aslında kendileri de bu anlamsızlıkların farkındalar. Adam askerlikten örnekler veriyor. Askerlikte, ateşlemeyen tanka ceza verirlermiş. Ömür boyu tank öylece bekletilmiş orda. Yani mantıksız da olsa bazı kurallara uymak gerekirmiş. Adama, karşısındakinin bir tank veya bir asker olmadığını hatırlatınca; “Öyle demek istemedim” diyerek, ağzından kaçırıldığı şeyi düzeltmeye çabalıyor. Anlamsızlıkları anlamlandırmakta o kadar zorlanıyorlar ki artık, mantık süzgeçleri alt-üst oluyor. Öyle ki şifreler saklı olabilir diye müzik notalarını içeri almıyorlar. Allah muhafaza, insanın kaşlarında gözleminde bile şifreler olabilir (?)

Ama gardiyanlar da bir süre sonra, bu anlamsızlıkların uygulayıcıları olarak, kendilerini birer emir kulu yahut da hizmetçi olarak hissetmeye başlıyorlar. “Terörist” denilen tutsakların; sanatla ve bilimle uğraştıklarını gördükçe kafaları karışıyor. Hep huzursuzlar. “babana dahi güvenmeyeceksin” anlayışıyla yönlendiriliyorlar. Her biri, diğerinin denetleyicisi olmak durumunda bırakılıyorlar. Tüm bunlar, onların da tecrit sisteminden zarar gördüklerini ortaya koyuyor. Her gün gereksiz bir sürü işi defalarla tekrarlamaktan dolayı sürekli bir stres içinde yaşıyorlar. Zaten gardiyanlığı seçmelerinin nedeni, işsizliğin getirdiği zorunluluktur. Başka bir çare bulamıyorlar. Tabii içlerinde, özel bir kin güden ırkçı kafalar da var.

“Truman Show” diye bir film vardı. İzledin mi bilmiyorum. F tipleri, biraz o filmde anlatılanlara benziyor. Aslında yalnızca F tipleri değil, tüm toplum denetlenen, gözetlenen ve yönlendirilen bir nesne durumuna getirilmek isteniyor. Egemen sınıfın istediği tipten insanlar

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

haline getirmek istiyorlar herkesi. Şimdi, klonlamayla böyle yaratıklar üretebilirler. Avustralya’da, G. Kore vb yerlerde klonlama adaları kurdular. TC de benzer niyetler taşıyor. Bakalım ne frenkaştaynlar üretecekler?

Erzurum yöresinde oynanan “bana benze” adlı bir oyun vardır. Bir grup insanın ortasında bir kişi vardır. Ortadaki bu kişi hangi kılığa girerse çevresindekiler de aynı kılığa girmek zorundadır. Ortadaki adama bir paçasını çorabın içine sokar örneğin. Çevresindekiler ortadakine benzeyinceye kadar kemerle dayak yerler. Benzediğinde dayak biter ve yeni kılıklar biçiminde sürer gider. Bu oyunda olduğu gibi, sistem insanları kendine benzemeye zorluyor.

F tipine ilk girişte bir soyma faslı vardır. Karşıma geçip “soyun” dedi bir askeri yetkili. “Niye sen soyun” diye karşılık alınca, yere yatırıp zorla soydular. Bu sefer de “giyinmem” diye tutturdum. Adamlar afalladılar. Müdür gelip, giyinmememin ne kadar mantıksız bir şey olduğu konusunda beni ikna etmeye çalışıyor. Onlar, mantık ya da mantıksızlığı kendi keyiflerine göre belirliyorlar. Bir RAF’çının anılarından okumuştum. Sürece yayılmış tecrit işleyişinde itaatsizliğin, beyni diri tutan etkili bir eylem olduğunu söylüyordu.

Öyle görünüyor ki kısa zaman sonra mahkeme hüküm verecek. Heyetin delil durumuna baktığı yok. Kafka’nın “Dava” adlı romanında anlattığı gibi, duruşma sırasında ya uyukluyorlar, ya da önlerindeki kağıda anlamsız şekiller çiziyorlar. Hüküm alırsak, artık dışardaki hayattan manzara göremeyeceğiz. Ne boğazı görebileceğiz ne de insan suretlerini şimdiye kadar rastladığım en güzel görüntü F tipine getirilirken ringin küçük camından gördüğümdü. Gün ağarmak üzereydi. İki tepeliğin arasından hafifçe ışığını saçan güneş kıpkızıldı. Suyun üzerinden kızıl bir şerit gibi yol olup uzayan ışık, ringin camından yansıyarak gözlerimi kamaştırıyordu. Bu yo-

İnsan Hakları Derneği

lun ulaştırdığı, o tepenin ardındaki hayata dair dűşler kuruyordum. Fabrikalar henűz açılmamıştı. İşçiler çalışmadığında şehir bűyle soluksuz kalırmış demek ki. sen olsaydın bu muhteşem manzarayı hemen çizerdin defterine. Ama sen gitmiştin. Hapishane kapısından hűzűnle çıkışın geliyor aklıma. Sırtında çantayla, karıştın insan kalabalıklarının içine. Őst camdan seni izlediğimden habersizdin...

F tipi tecrit kořulları adli tutuklular için daha dayanılmaz oluyor. Burda Orhan Fındıklıyemiř diye biri vardı. Psikolojik dengesi bozulmuřtu. Sűrekli kapılara vuruyordu. Televizyonla konuřuyordu. Bazen “Yařasın koműnizm”, bazen de “Yařasın fařizm” diye sloganlar atıyordu. Bir akřam, sűrekli olarak “Beni hastaneye gűtűrűn” diye bađırıyordu. O akřamdan sonra Orhan'ın sesi gelmez oldu. Daha sonra duyduk ki Orhan ۆlműř. Ne yařadıđından, ne de ۆldűđűnden kimsenin haberi oldu. Yařlıca bir annesi varmıř. Onun bile çok sonradan haberi olmuřtur. Bařka bir adli tutukluyu da singerli hűcreye atmıřlardı. Sűrekli “ip verin” diye bađırıyordu. Sanırım kendisini asmak istiyordu.

Devrimci tutsak, her kořul altında dayanma ve direnme gűcűnű bulur. Bir devrimciye her řey ađzından çıkacak tek bir kelimeye bađlyken, bařkasının yerine ۆműr boyu hapis yatmayı gűze aldırان řey nedir?

Yakın zaman ۆnce tahliye olan Woo Yong Gak, Gűney Kore hapishanelerinde tam 40 yıl, 7 ay, 13 gűn yatmıř. Serbest bırakılması için devlet bařlarda tek řart kořmuř ona; piřman olduđunu sűylemesini istemiřler. O, bunu reddetmiř. Hapisteyken dıřardaki tűm yakınlarını yitirmiř. Woo Yong Gak, kendisine tűm iřkencelere karřı dayanma gűcűnű veren řeyin, çocukları tarafından onurlu bir insan olarak anılmak olduđunu sűylűyor...

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Bana dayanma gücü veriyor karanfil bakışın, gül koncası gülüşün ve ustura gibi susuşun. Bir gün devran dönecek, yıkılacak duvarlar ve yeniden buluşacağız seninle. Bingöllü Kürt börekçisinde doyasıya yudumlayacağız çaylarımızı. Sokaklar bizim, gelecek sınırsız olacak...

Buluşma

Yağmurla toprağın
Muhteşem buluşmasıydı
Bizimkisi
Rüzgarlı bir dansın
İlk adımları
Sen topraktın
Ben yağmur
Kopardılar bizi
Aşilin topuğu gibi
Ayağım kesildi yerden
Toprağın olmadığı
Beton yığınının içine
Hapsedildim
Dikdörtgen bir
Gökyüzü parçasına
Haykırıyor hasretimi
Ve düşlerimi
Sen zelzeleyle gösteriyorsun
Zaptedilmez kızgınlığını,
Açık tut gerdanını
Bir gün mutlaka
Yağacağım sağanak olup
Buluşup ilkbaharda
Yeniden dansa tutuşacağız
Taze güller saçılacak
14 ekim 2005 tarihli, komşum Nuri Akalın'a tarafınızdan gönderilen çağrıya istinaden size "mektup" türü bir yazı ve şiirimi yolluyorum. Nuri arkadaş da yazısını bitirdikten sonra gönderecek. Şuanda hazırlıyor. Dostlara selam, başarılar sizinle olsun.

Turgay Ulu

2 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevi / Kandıra/KOCAELİ

İnsan Hakları Derneği

Sevgili İnsan hakları Savunucuları Merhaba (Zeki Şahin)

Gönderdiğiniz çağrı pusulanızı almıştım... Ancak pusulanızı (mektup) aldığım günlerde, size yanıt yazamayacak kadar rahatsız olduğum için, yanıtı istediğiniz tarih süresi içerisinde yazamadım. Sonradan, basından sürenin uzatıldığını öğrenince, rahatsızlığım sürmesine rağmen, sınırlı da olsa içinde bulunduğum koşulları sizinle paylaşmak istedim.

Sınıfların tarih sahnesine çıkışıyla birlikte, açla-tok, ezenle-ezilen, sömürenle-sömürülen arasındaki savaşta çeşitli bürünüm ve evrelerden geçerek günümüze kadar süre gelmiş ve halen bu savaşım yerkürenin dört bir yanında tüm çetinliğiyle sürmekte/sürdürülmektedir. Bu sınıf savaşımında egemen güçler, kurulu sistemlerine/standartlarına karşı çıkanlara karşı, onlarca yol ve yönetime başvurmuşlardır ve halen başvurumaktadırlar. İşte egemen güçlerin şaşaalı saltanatlarını korumanın bir parçası da fiziksel olarak açıktan imha edemediği kişi ve kesimleri yaptıkları hapishane ve zindanlara koyarak ruhsal, düşünsel ve fiziksel olarak zamana yayarak, çürüterek, bertaraf etmektir. Ve bu yöntemleriyle egemenler, toplum kesimlerini hepsinin üzerinde korku ile "terbiye" ederek, hizaya getirmek ve sindirmek istemektedirler.

Egemenler bu saldırı ve imha yönelimlerini kendisine karşı çıkan tüm güç ve kesimlere yöneltmekle birlikte, okun sivri ucu esas olarak; komünistlere, devrimcilere, ilericilere ve aydın güçleredir. Bu çatışmanın yararlandığı önemli alanlardan biri de hiç kuşkusuz hapishanelerdir. Hapishanelerde sınıf savaşımı kendine özgü argüman ve yöntemlerle sürmekte/sürdürülmektedir. Bu acılı sınıf savaşımında, onlarca-yüzlerce komünist, devrimci, yurtsever halka ve değerlerine bağlılığın sonucu olarak yaşamlarını yitirmişlerdir. 12 Eylül sürecinde

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

hapishanelerde ve zindanlarda doruklaşan bu katletme geleneği, bir diğer deyişle; “asmayalım da besleyelim mi (?)” geleneği ve anlayışı kimi zaman açık bir şekilde (Diyarbakır’da, Ulucan’larda, 19 Aralık 2000 tarihinde yapılan(Karalanmış)..... operasyonlarda olduğu gibi...) ve kimi zaman da örtülü bir şekilde (açlık grevlerinde, ölüm oruçlarında, hasta tutsakları tedavi etmeyerek, tecrit uygulamaları ve treadman dayatmalarıyla vb. vb) sürdürülmüş ve halen günümüzde de sürdürülmektedir.

19 Aralık 2000 tarihinde bütün hapishanelere eş zamanlı olarak yapılan (.....karalama.....) operasyonu-yla 28 arkadaşımızın yaşamını yitirmesi, onlarca arkadaşımızın sakatlanmasıyla sonuçlanan F tipi hapishanelere sevkler, TV’lerden bilinçleri yanıltmak için, özel hazırlanmış görsel çekim ve anlatılarla, hücreler şirin gösterilmek için çiçeklerle bezenmiş, villavari benzetme ve tanımlamalarla zoraki sevklerle açılmıştır. O dönem sürdürülen ölüm orucu (günümüzde de halen bir grup arkadaşımızca halen sürdürülmektedir) sonucu, 120’yi aşkın insanımız yaşamını yitirmiş ve yine yüzlerce arkadaşımız hafızalarını yitirmiş, tedavisi mümkün olmayan ağır hastalıklara yakalanmıştır... Bu sürece dair çok şey yazıldı ve kamuoyuyla paylaşıldığı için, sürecin detayına girmiyorum.

F tipi hapishaneler tam bir sessiz imha mantığıyla inşaa edilmiş, yasal ama meşru olmayan uygulama ve dayatmalarla da bu imhaya işlerlik kazandırılmıştır. Özellikle 1 Haziran 2005 tarihinde mevcut uygulamalar kanun hükmü derecesine ve daha da katmerleştirilerek, Ceza İnfaz Kanunu (CİK) adı ile kanun hükmü boyutuna taşınarak yasal bir kılıfa büründürülmüştür. Ve böylelikle keyfi uygulama ve dayatmalar daha rahat (..... karalama.....) yapılmaya başlanmıştır. Adeta CİK (.....karalanmış.....) estirilerek, yayımlar, mektuplar, avukat ve aile ziyaretleri bir biri ardına yasaklanmıştır.

İnsan Hakları Derneği

1 haziran 2005 tarihinden itibaren, Özgür Gelecek yolunda İşçi-Köylü, Halk İçin Devrimci Demokrasi Gazetelerinin tek bir sayısı bile (hiçbir mahkeme tarafından toplatma kararı olmamasına rağmen) içeri verilmemiş ve yine bazı sosyalist basından olan dergi ve gazeteler de verilmedi. “Örgütsel propaganda yapılıyor” denilerek yasaklanmıştır.

Yine açlık grevi yapmak, slogan atmak vb. gerekçelerle, kınama, mektup yasağı, “hücre” hapsi, açık ziyaret yasağı gibi cezalar, bana ve buradaki aşağı-yukarı tüm arkadaşlara verilmiştir. Yaklaşık bir yılı aşkın bir sürelik açık ziyaret hakkımız belirttiğim gerekçelerle şimdiden elimizden alınmış durumdadır. Mide rahatsızlığımdan dolayı diyet yemeği sözümona çıkarılıyordu, ama diyet yemeğinin ruhuyla bağdaşmayacak bir şekilde çıkarılıyordu... Bana bundan yaklaşık 2-3 ay önce öğlen ve akşam öğünlerinde istisnasız ve sürekli olarak bir ay boyunca, domates, biber, salatalık vb. vb. şeyler bir tencereye çiğ ve doğranmamış bir şekilde koyulup getirilerek, diyet yemeği veriliyordu...üstelik normal olarak çıkarılan günlük menüde yiyebileceğim yemekler olduğunda da bu işlem yapılıyordu. Bu duruma karşı çıkarak itiraz etmem, bu yönlü dilekçe vermem engellendiği gibi, sanki “suçlu” benmişim gibi, bu itirazımın sonucu olarak üç gün “hücre” hapsi ile “ceza”landırıldım. Gerekçe ise, “görevli personele hakaret” iddiasıdır. Tam traji-komik bir durum.

Yine savunma hakkımız, keyfi karar ve gerekçelerle kısıtlanmaktadır. Avukat ziyaretine giderken yanımıza kağıt-kalem, dosyamızla ilgili belge ve yazdığım savunma taslaklarını almamız, bunları avukatımızla ele alıp tartışmamızın zemini yok edilmektedir. Burada iki arkadaşımıza yönelik de avukat ziyaretinde, savunmanın kutsallığı ilkesi hiçe sayılarak, vekil-müvekkil arasındaki konuşmayı dinlemek üzere, hapishane yönetiminin istemi doğrultusunda mahkeme tarafından görüşmeler-

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

de konuşulanları dinlemek üzere personel bulundurma kararı alınmıştır. Açıktır ki, bu koşullarda duruşmalara hazırlanmamız, savunma yapmamız olanaklı değildir.

Beslenme konusunda ise; çıkarılan yemeklerin kalorisi düşük tutulmakta ve miktar olarak az verilmektedir. Ve böylelikle tutsaklar kantinden alış-verişe zorlanmaktadır. Kantinde bulunan eşyalar hem çeşit olarak az ve hem de oldukça pahalı, piyasa normlarının üstünde bir fiyatla satılmaktadır. Örneğin, domates şehir merkezinde 500 bin TL'ye satılıyordu. Bu durumun nedenini sorduğumuzda, "atölyede gelen malların üzerine kar koyulmaktadır" denildi. Yani tutsaklar bir nevi yolunacak kaz olarak görülmektedir. Ailelerimizin getirdiği ve halı ne gönderdiği iç çamaşırı, ne çorap, nevesim, çarşaf vb. şeyler kantinde satıldığı gerekçesiyle bizlere verilmektedir. TV, buzdolabı vb ürünleri de kendi paramızla karşılamak durumunda kalıyoruz. Domates satılmakta, fakat domatesi üzerinde doğrayabileceğimiz tahta verilmemekte/satılmamaktadır. Yine havuç satılmakta, havucu rendeleyecek rende yasaklanmıştır. Yine musluk-tan akıtılan su oldukça kireçli ve kirli olduğundan, kantinden su almaya zorlanmaktayız. Elektrik pahalıdır. Bu duruma itiraz edip, para ödemek istemeyen veya parası olmayan insanların elektriği anında kesilmektedir. Yine temizlik araç ve gereçlerini kendimiz karşılamak durumunda bırakılmışız. Yani "paran varsa temizlik yap, yoksa pislik içinde kal" denilmektedir. Sıcak su sorunu ise,, başlı başına bir sorun ve adeta işkence aracına dönüştürülmüştür. Yeterli sıcak su verilmemekte, düşük tazyikle su pompalandığı için kimi hücrelere, özellikle koridor sonundaki hücrelere haftalarca, aylarca su verilmemekte, verilen suyun sıcaklığı ise oldukça düşük derecededir. İdareye bu yönlü yaptığımız şikayetler de geçiştirilmektedir. F tipleri açılırken TV'lerden "24 saat sıcak su akıtılacaktır" söylemi, kitlelerin bilincini bulan-dırmak ve buraları makul ve yaşanabilir yerler göster-

İnsan Hakları Derneği

mek amaçlı olarak söylendiğini yeri gelmişken belirteyim.

Hapishane Balkan dağlarına yakın (Bulgaristan sınırına 5 km mesafede) olduğu için Ekim ayından itibaren burada havalar çok soğuk geçmekte, fakat kaloriferler ya hiç yakılmamakta, ya da yakıldığında kendi peteklerinin soğukluğunu bile alamayacak denli düşük ısıda yakılmaktadır.

Tutulduğumuz hapishanelerin, ailelerimizin ikamet ettiği şehirlerden çok uzak yerlerde olması ve ayrıca bulunduğumuz şehrin de çok uzağında, gözlerden ırak bir yerlerde olması, ailelerimizin ziyaretlerimize gelişgidişlerini oldukça olumsuz etkilemekte, ailelerimiz, maddi ve manevi olarak oldukça sıkıntı yaşamakta ve zorlanmakta. Burada hedeflenen de bizleri geniş kitlelerden “kopardıkları” gibi, ailelerimizden de koparmak istemektedirler. Yine ailelerimizin ihtiyaçlarımız için yatırdığı/gönderdiği paralar bizlere verilmeyerek işletilmekte, yasal faiz hakkımız ise gasp edilmektedir.

Gelen ve giden mektuplarımızın bir kısmı sakıncalı bulunarak gönderilmemekte veya bize verilmemektedir. Bu yönlü (yayınlar da dahil) mahkemelere ve İnfaz Hakimliğine yaptığımız başvuruların (Ki sadece benim yaptığımı itiraz başvurusu ve suç duyuruları 200’ü aşmış durumdadır) hiç birine lehte karar vermemişlerdir. İçinde bulunduğumuz koşulları, karşılaştığımız gayri-insani dayatmaları, arkadaşlarımızla ve yakınlarımızla paylaşmamız engellenmektedir. Tabii bu tek başına hapishane yönetiminin tasarrufu ile gerçekteşen bir durum değildir. Tam aksine, devletin “gizli anayasa”sını hazırlayan kurum ve birimlerin talimatıyla yapılmaktadır. Ki bu durumu basına yansıyan haberlerde açıkça görmek mümkündür. Hatırlanacağı gibi en son yapılan MGK toplantısından sonra, basına “aşırı sol akımlar” başlığı altında, “hapishanelerdeki faaliyetler engellenmelidir”

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

kararının alındığı yansımıştı... o yüzden sorunların sınıldığı gibi hapishane idarelerinden veya mahkemelerden kaynaklanmadığı, aksine, "gizli anayasa"cıların plan ve direktifleriyle hayat bulduğu açıktır.

Sizlerle, avukatım F. Ahmet TAMER tarafından gönderilen bir mektupla ilgili olarak, İnfaz Hakimliği'nin verdiği kararı paylaşmak istiyorum. Kararın tamamını değil de gerekçe bölümünü aktarayım: "...Yukarıda isimleri sayılmış bulunan hükümlü ve tutuklulara gönderilen mektuplarda Av. F. Ahmet TAMER'in terör suçundan hükümlü ve tutuklu bulunan Ercan Kartal, M. Aytunç Altay, Mehmet Çiftçi, M. Ali Ayhan, Zeki Şahin ve Cengiz Kumanlı'dan AİHM'e dava açması hususunda yetki belgesi istenmesi; serbest çalışma hayatına aykırılık oluşturması, diğer taraftan adı geçen hükümlü ve tutuklulara karşı bir baskı oluşturduğu, hükümlü ve tutukluları tahrik ettiği anlaşıldığından ilgili mektupların yukarıda adları belirtilen hükümlü ve tutuklulara verilmemesi gerektiği sonucuna varılmış, buna dair aşağıda hüküm kurulmuştur..." denilmektedir. Alınan bu traji-komik karar CİK'in 5351 sayılı kanunun 5'inci maddesine dayandırılmıştır.

Kişisel sağlık durumuma gelince; uzun süreli açlık grevleri ve gözaltına alınmalarında yaşadığı yoğun işkenceler vücudumda bir dizi tahribata yol açtı. Bünyemde bulunan rahatsızlıklar şunlar; beyinde 2 cm'lik kist, epilepsi rahatsızlığı, midede reflü, faranjid, bel fıtığı, sinüzit, migren vb. vb'dir. Bu rahatsızlıkların için kullandığım ilaçlar şunlardır; Tegretal, Laraspin, Epdantain, Panto, Avmigran ve sık sık anti-biyotik, ağrı kesiciler-ateş düşürücü, sak gevşetici vb. vb ilaçlar da kullanmak zorunda kalıyorum. Belli periyotlarla hastaneye (6 ayda bir) yüzeysel muayeneler için götürülüp- getiriliyorum. Günlük olarak yaşadığım sıkıntılar ise, yoğun baş dönmesi, şiddetli baş ağrıları, kulak çınlamaları, kol ve bacaklarda uyuşmalar, sağ bacakta güç yitimi, yürürken dengesizlik ve topallama, bel ve boyun ağrıları, konu-

İnsan Hakları Derneği

şurken dilde pelteleşme, zaman zaman konuşma hakimiyetini yitirme, genizde akıntı ve yoğun balgam çıkarıcıdır. Bu rahatsızlıkların hepsine dair sağlık dosyamda, hastanelerce yapılan tetkik, film vb hazırlanan raporlar, ayrıntılı bir şekilde yer almaktadır.

Şuan üçlü bir hücrede tek tutulmaktayım. Yanıma bir arkadaşın getirilmesi için karşılıklı verdiğimiz dilekçelere de “İdari nedenlerle uygun görülmemiştir” yanıtı hapisane idaresince verildi. Yargılandığım dava dosyası da 13 yıldır sürmektedir. Van’da kendini asan ve kendini asması uzun tutuklulukla (ki 3-4 aylık bir tutukluluğu söz konusuydu) bağlantılandırılan vatandaşıla ilgili olarak kamuoyunda büyük fırtınalar estirilmiş ve bu durumun insan haklarına, adil yargılamaya tezatlığı günlerce gündemin birinci sırasına konularak, işlenmiş ve gündemleştirilmiştir. Ama biz yıllardır çok daha katmerlisini yaşamamıza rağmen, biz devrimci tutsakları medya ve kamuoyu görmezden gelmiş ve adeta üç maymunu oynamıştır. Nasıl olsa biz, mevcut sisteme karşıydık ve bize her türlü kötülük, eziyet mübahtır, mantığındaydılar. Ama klikler arası çatışmada (düzen içi) hukuk kuralları hemen hatırlanıyor/hatırlatılıyor.

Mektubumun giriş bölümünde F tipleri açılırken çiçek görüntüleri ile şirinleştirilerek, kamuoyuna yansıtıldığını belirtmiştim. İşte bu vesileyle, çiçeklere dair yaşadığım bir anımı da sizinle paylaşmak istiyorum; yaklaşık üç yıldır biriktirmek için uğraştığım ve sonunda bir saklılık toprağım olmuştu, geçenlerde “kısmi arama” adı altında yapılan bir aramada üç yıldır karışılmayan toprağıma daha bir çiçek ekmeden el koydular. Doğaya tabiiata dair bir şey filizlenmesini istemiyorlar. Öyle ya bir çiçeğin filizlenmesi bizi daha dirençli kılacağını, yaşama daha bir sarılacağımızı düşünmüş olacaklar ki, hemen yasakladılar. Gerçi zihnimizde açan binlerce kırlarımızın kokusu direnç yüklü çiçekler var, işte bu tür yasak-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

lar o zihnimizdeki direnç çiçeklerini daha da çoğaltıyor ve geliştiriyor.

Sevgili dostlar, Japon'ların Mikado isimli bir oyunu vardır, bu oyun kibrit çöplerine benzer çöplerle oynanmaktadır. Oyunda çöpler havaya saçılır ve yere düştükten sonra, tek tek toplamaya yöntemi gelişir. Ancak çöpleri tek tek toplarken, alınan çöp dışında hiç birini oynamamak gerekir. O yüzden çöpler havada dağınık ve tek tek düşmesi için gayret edilir. İşte bu Mikado oyunundaki gibi, özelde hapishanelerdeki uygulamam ve dayatmalar, genelde ise tüm ülkedeki uygulama ve dayatmalardaki yöntem ve amaç örtüşmektedir. Tek ve dağınık güçlerin elimine edilmesi çok daha kolay ve sıkıntısız bir tarzla yapılabilmektedir...

Sevgili dostlar, aslında gerek içinde bulunduğumuz süreç ve gerekse de ülkemizdeki sorun ve gelişmelere dair, size uzunca yazmayı planlamıştım, fakat baş ağrılarının S.O.S vermeye başladı... o yüzden hoş görünuze sığınarak, şimdilik sohbeti ileride tekrar yazma temennisiy-le sonluyorum.

Sizleri, dikenli tellerin, demir kapıların, soğuk betonların inadına sıcacık tuttuğum yüreğim ve aydınlık bilincimle dostlukla kucaklıyorum. Sağlıcakla kalın. Selam ve sevgilerimle

Zeki Şahin
EDİRNE

İnsan Hakları Derneği

Merhaba (Savi Özbil)

Kısa net-mektubunuzu aldım. Duyarlılığınız için teşekkür ederim. MLKP davasından tutuklu bir devrimciyim. Sanırım elinize tecridi en ince detaylarına dek anlatan çok sayıda mektup ulaşmıştır. İzninizle ben, meseleyi 19 Aralık'tan bu yana ve genel hatlarıyla ele almak istiyorum. Çünkü septomları önceden belirmiş olsa da bu günkü tecrit oğünkü katliam saldırılarıyla doğrudan ilişkilidir.

19 Aralık 2000 gününü ve katliamı operasyonu Gebze hapishanesinde karşılamıştık. Yağmurlu soğuk bir sabah olduğunu anımsıyorum. Bir saldırı olacağına dair işaretler bir hafta öncesinden belirginleşmişti. Jandarma Harekat Daire Başkanı Osman Özbek'in MHP'li Faruk Bal ve DSP'li Hüsamettin Özkan'la (ikisi de bakan dı) yaptığı koordinasyon toplantısı en önemli işaretti. Medyada psikolojik hareket başlatılmıştı. Geceleri elbiselerimizle ve nöbetleşe uyuyorduk. O sabah silah sesleri ve bağırışlarla uyanıp, maltaya koştüğümüzde saat 05'e geliyordu. Bir arkadaşımız ilk ateşte vurulmuştu. 'Şebeke' takım dediğimiz parmaklıklı kapıyı kilitlemeyi başarmıştı arkadaşlar. Başlarında bir albayın olduğu askerler M6-3 silahlarını yere çatalayıp siper almışlardı. Kum torbaları da taşıyorlardı. Bu pervasızlığa karşı elimizdeki eşyalarla barikat ördük. 20 hapishaneye daha eş zamanlı operasyon yapıldığı, ölü ve yaralıları olduğu anlatılıyordu. Gerisi tahmin edilebileceği gibi, toplam 28 arkadaşımız öldürüldü. Bayrampaşa'da kadın tutsaklar yakıldı. Onlarca ağır yaralı vardı. Adalet Bakanı H. S. Türk ise aslında 200 ölü beklediklerini söyleyip, resmi olarak 8 bin komandonun, 15 bin gaz bombasının kullanıldığı bu operasyondan sonuç çıkarıyordu.

F tipler kanlı bir operasyonla açıldı. Sevklerde aynı şiddet uygulanıyordu. Asker-gardiyan kalabalığı içinde teker teker küçük odalara alınan tutsaklar zorla soyulup

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

saçları-sakalları kazınıyordu. Her F tipi girişinde uygulandı bu yöntem. Özellikle genç tutsakların İstiklal Marşı'na ve devrimcilere küfretmeye zorlandıklarını biliyoruz. Bir gerçek daha vardı F tipi girişlerinde. Tecavüz işkencesi! Azımsanamayacak sayıda tutsak bu işkenceye maruz kaldı ve bazıları buna dair suç duyurusunda bulundu.

Uygulamalar hücrelerde çeşitli biçimlerde sürdü. Kimi arkadaşlar tümüyle tecrit edilmişti, sevk edildiğimiz Tekirdağ'da. Falakaya yatırılan, dişleri kırılan, sopalarla dövülen arkadaşlarımız vardı. Bu türden uygulamalar ölüm orucuna katılımı daha da arttırıyordu. Sayım sırasında ayağa kalkma dayatması kabul etmeyen herkes saldırıya uğruyor, aynı nedenle dilekçeler-mektuplar alınmıyordu. Hücre aramaları birer talandı.

19 Aralık saldırısına kadar fiziksel işkence dönemsel ve çoğunlukla lokal düzeydeydi hapisanelerde. Misillemece bir mantığı vardı. 95'te Buca'da 4, 96'da Ümraniye'de 10 arkadaşımız katledilmişti. Burdur ve Bergama operasyonlarında yoğun fiziksel işkence yaşanmış bu durum fotoğraflarla basına da yansıtılmıştı. 96'daki Birleşik Ölüm Orucu Direnişi, arkasında 12 ölü, onlarca sakat tutsak bırakmış ve saldırıları geriletmeyi başarmıştı. 90'lı yıllarda silahlı Kürt Direnişinin objektif pozisyonu siyasal kimliğimize dönük saldırılara karşı mücadelemizde sonuç almayı kolaylaştırıcı bir faktördü. Altıncı yılına giren 19 Aralık saldırısı ise Önderliği esir edilen Kürt Ulusal Mücadelesi'nin eylemsellik momentinde olduğu koşullarda yaşandı. merkezi bir saldırı olduğu, AB ve ABD hükümetlerince kayırmalı bir tutumla karşılandığı için devasaydı. O yıllarda sıkça sözü edilen devrimcileri marjinalleştirme konseptinin çok önemli bir ayağıydı. Devrimcileri güncel bir tehdit olmaktan çıkarmak için onları toplumsal bağlarından koparıp kriminalize etmeyi hedefliyordu. Bülent Ecevit bu durumu doğrudan ifade etmiş, bir anlamda itiraf etmişti.

İnsan Hakları Derneği

Bir an 19 Aralık katliamının (ve bunun toplumsal etkisinin) olmadığını, devrimcilerin sokak etkinliğinin sürdüğünü ve devam eden devlet krizine 2001 Şubatında patlayan ekonomik krizin eklendiğini varsayarsak Ecevit'in sözlerindeki ciddiyeti daha eksiksiz anlayabiliriz.

Bu marjinalleştirme saldırısının en önemli ayağı hapis-hane/hücre tecritidir. Daha önce Uruguay'da Tupamorolara, Almanya'da RAF'lı devrimcilere ve İtalya'da Kızıl Tugaylar'a karşı etkin olarak denenmişti. Yine Peru'da A. Guzman'a ve İmralı'da A. Öcalan'a uygulanan yoğun tecrit aynı amaçlıdır.

19 Aralık'taki şiddet ve ardından geliştirilen katı tecrit dışarıdaki toplumsal muhalefete gözdağı vermeyi, onları taraf olmaktan çıkarıp, pasif izleyici haline getirmeyi amaçlıyordu. 2000 yılı başında İHD'nin Ankara'da düzenlediği hapisaneler konulu toplantı ile ivmelenen demokratik mücadele 19 Aralık sonrasındaki ilk 6 ayda önemli oranda irade kırılması/dağılma yaşadı. Açıklanabilir nedenleri olan bu kırılma F tiplerindeki saldırganlığa ve tecrite karşı mücadelenin handikapıydı. Yine Kürt demokratik hareketinin o günlerde süren mücadele karşısında parçalı duruşu bir diğer handikapı. Oysa en ağır tecrit İmralı'da sürüyordu. Tecrit en koyu biçimde sürüyordu ve güç ilişkileri içinde bunu tek bir eylemle yenmenin olanağı oldukça azdı. O şartlarda ölüm orucunun büyük bir iradeyle sürdürülmesi şaşkınlık yaşayan toplumsal muhalefetin yeniden ayağa kalkmasına önemli oranda katkı yaptı.

F tiplerinde yaşatılmak istenen şok uygulaması uyarınca her şey suçtu. İtaat esastı. Kontrgerilla talimnamelerinden anımsanabilecek uygulamalar deniz-balık esprisi uyarınca hayata geçiriliyordu. Artık herkes "tekti", "örgütler bitmişti." Ayakta hazırolda beklenecek, gardiyanlar adınızı sorduğunda "burda" diye tekmil vereceksiniz. Burda Allah bile onlardı çünkü! Alabildiğine lümpen bir

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

üslupla dayatılan bunlar kabul edilmeliydi. Her defasında şiddetle karşılanırsa bu politik, entelektüel varoluşumuzun reddi anlamına gelen bu tutumlar boşa çıkartıldı. Bu gün artık çoğu hapishanede ayağa kalkarak sayım verme uygulaması dayatılmıyor.

Geride kalan 5 yıla baktığımızda uygulamaların iki temel ayak üzerine inşaa edildiğini görebiliriz. Birincisi; ilk bir yılı yoğun fiziksel işkencenin uygulandığı “aktif pişman” bireyler yaratma amacıdır. Kimliğini kusan, itirafçı psikolojisiyle yaşıyan insanlar yaratılmaya çalışılıyordu. Sosyalist gazete-dergiler verilmiyor, mektuplar sansür ediliyor ya da verilmiyordu. Koridorda tesadüfen karşılaşılan tutsaklar selamlaştığında saldırıya uğruyordu. Avrupa'nın kimi ülkelerinde moral, entelektüel ve fiziksel tecrite politik tutsakların her anlamda birbirlerinden yalıtılması bunun esasını oluşturuyordu. İntikamcı fiziksel işkence bunun katalizörüydü. 19 Aralık'ta ve sonrası uygulamalarda tutsakların devrimci iradeleri bu uygulamaları boşa çıkardı.

Kitlesel ölüm orucu eylemliliğinin bu saldırganlığı geriletmekte temel bir işlevi oldu. 3 devrimci parti ve örgütün 2002'de sonlandırdıkları ölüm orucu eylemi fiziksel tecriti kıramasa da daha vahşi saldırganlık biçimlerini engelleyerek devleti, devrimcilerin bir irade olduğunu kabul etmeye zorlamış ve bunu başarmıştı. Bu bakımdan 1982'de Diyarbakır'da ve 84'te Metris'te gerçekleştirilen ölüm orucu eylemleri de benzer koşullarda sonlandırılmıştı.

Bu konseptin ikinci ayağı ise, ideallerinin doğruluğuna inanan ancak bu uğurda mücadele etme iradesi kırılmış “utangaç tutsaklar” yaratma hedefidir. Şuanda denenen budur. Yıldırıcı olmadığı anlaşılan fiziksel şiddet bu uygulamada sürekli ve lokaldir. Buna “adlileştirme konsepti” de denilebilir. Dikenli tel örgülerin fiziksel tecritin, günlük yaşamın küçük mücadelenin ve yalnızlık

İnsan Hakları Derneği

duygusunun (.....anlaşılmayan cümleler.....) bu hedefe ulaşmak isteyenler aileler başta olmak üzere kimi kesimlerin fiziksel şiddetle kıyaslayıp kabul edilebilir bulup önemini anlamak istemedikleri bu iki yüzlü/sinsi zindanı taktik ve zengin biçimleriyle (????????)

Ceza İnfaz Kurumu ve F tipi yönetmelikleri ile bunun yasal dayanağı oluşturulmuştur. CİK'e karşı yeterli bir aktif duyarlılık ve karşı koyuş örgütlenemediği için aleyhimizdeki ağır maddeler yasalaştırılmıştır. Aynı nedenle bu türden maddeleri işlevsizleştirmek veya değiştirmek düne oranla misliyle mücadeleyi gerektiriyor.

Yine aynı kanuna dayanılarak çoğu hapisyanede ağırlaştırılmış müebbet hapis hükümlüleri tekli hücrelerde, çok kısıtlı (1 saat gibi) havalandırma imkanıyla adeta çürümeye terk edilmişlerdir. Yıllarca sürecek bu uygulamanın ağır fiziksel-ruhsal tahribatlara yol açma olasılığı ortadayken bu uygulama karşısında dışarıda yeterli duyarlılığın oluştuğunu söylemek mümkün değildir. Bu şartlardaki tutsaklarla düzenli olarak yazışmak, kendini teorik, politik, kültürel/edebi yayınlara abone yapmak, kitap yollamak, yaşadıkları sağlık ve hukuki problemlerle ilgilenmek önemsenmesi gereken dayanışma biçimlerinden biridir.

Tövbekarlar yaratma amacıyla girişilin uygulamaları bir aslanın dişlerinin teker teker çekilip ehlileştirilmesine benzetmek mümkündür. Baskılara karşı slogan atmak, kapı dövmek veya bu türden protestolara girişmek, mektup yasaklarından başlayıp, tek başına hücrelerde tutulmaya ve infazı yakmaya varan disiplin cezalarıyla yanıtlanıyor. Eylemsel otosansür ile kişilikleri parçalanmış yanlarındaki insanların susmalarıyla ilgilenmeyen, baskıları kanıksayan, teslim olmuş bencil insan müsvetteleri olmak dayatılıyor. Hücre dışındaki insanlarla iletişim olanağı bulunmuyor. F'lerde hücreden her çıkışta defalarca aranıyor tutsaklar. Bunu protesto için

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

tutsaklar çıplak ayakla çıkıyorlar hücre dışına. 5 yıldır böyle bu F'lerde en temel ihtiyaçlarınız bile size karşı silah olarak kullanılabilir. Kırtasiye malzemesi verilmez. Bunun için "atölye"yi kullanmanız dayatılır. "Atölye" hak değildir. Uslu durursanız, hiçbir disiplin cezası almazsınız, yararlandırılırsınız. Soruşturma ve cezalar sudan gerekçelerle başlatılır. Mesela size bu mektubu yazdığım günlerde Ekim'deki açık görüşte, açık görüş alanında askerlerin açık görüş alanını kabul etmediğimizi, bu nedenle slogan attığımız için hakkımızda soruşturma açılmıştı. Bu tür soruşturmalar hücre hapsi veya mektup yasaklarıyla sonuçlandırılmaktadır. Çoğunlukla İnfaz Hakimlikleri ise idarenin her yaptığını onayan kurumlardır. Yapılan itirazların hepsini reddetmektedir. Sağlık sorunlarının kapsamını en iyi anlatabilecek olan F tipi cezaevlerinde her tutsak için ayrı ayrı tutulan sağlık dosyalarıdır. İntiharlar, intihar girişimleri, ruhsal bunalımlar büyük çoğunlukla adli tutuklularda olmak üzere küçümsenmeyecek orandadır. Son olarak Korsakof hastalarının tedavi edilmek üzere serbest bırakılması yerine akıl hastanelerine sevk edilmesi gündemde. Tek başına bu örnek bile devletin mantığını ele vermektedir.

Hücre yaşamının tek düzeliği orta ve uzun vadede tutsakların ilişkilerinde kimi sorunlara yol açıp tahrip edici olabilmektedir. Devletin "uyku-tv-yemek" sac ayağında kurulmasını istediği/özen-dirdiği ilişkiler adlileştirme konsepti amacına bağlıdır. Bu şeytan üçgeninden kurtulmak yoğun irade ve devrimci üretkenlikle mümkün olabilir. Politik ve entelektüel kimliğin genişletilmiş devrimci yeniden üretimi her tür daralmanın, tıkanmanın panzehiridir. Tüm sorunların ana kaynağı buradaki fiziksel koşullar ve tecrit olduğu için önemli ve gerekli olan kendi başına bir şiddet biçimi olan tecritin ortadan kaldırılmasıdır. Tecrit aynı zamanda bir insanlık suçudur. Bu uygulamanın karar vericileri, neden

İnsan Hakları Derneği

oldukları hastalık/sakatlık ve ölümler nedeniyle yargılanmalıdır.

Yine son 1 yıldır daha kapsamlı olarak kullanılan metotlardan biri zorla gerçekleştirilen sürgün sevkleridir. Bulduğumuz F tipinden alınıp başka bir F'ye sürgün edilebilir, ne olduğunu anlamadan oradan da başka bir F'ye gönderilebilirsiniz.güvenlik duygusunu yok etmeyi amaçlayan, size herhangi bir nesnen farksız olduğunu kanıksatmaya çalışan bu uygulama düzenli, entelektüel üretim faaliyetini ve kolektif yaşam iradenizi baltalamayı hedeflemektedir. Tecrit şiddetini misliyle arttıran bu uygulamalara karşı da dışarıda yeterli bir duyarlılığın geliştirildiğini söylemek mümkün değildir.

19 Aralık katliamının sorumluları henüz yargılanıp, cezalandırılmış değil. Oysa bu tüm demokratik kuruluşların, ilerici yurtsever örgütlülüklerin temel taleplerinden biri olmalıdır. Tıpkı 12 Eylülcülerin ve Kürt dağlarındaki katliamların sorumlularının yargılanması talebi gibi. 5 yılın sonunda ardımızda 120 ölümümüz var. İdeallerimizin sınanıldığı bir dönemden geçiyoruz. Hiç birimiz kişisel nedenlerle hücrelerde değiliz. Emperyalist kapitalizm ve işbirlikçilerine karşı ezilenlerin mücadelesi hala sürüyor. Değil F hücrelerinde, yerin yedi kat altında da olsak bizler bu mücadelenin parçasıyız. Hiçbir zor yöntem bunu engelleyemez.

Binlerce yıldır insanı diğer türlerden ayıran en temel özellik onlardan güçlü olması değil, değişen koşullara uyum yeteneğiydi. F tipleri açısından da aynı şey geçerli olduğu için hücrelerin insan öğüten birer değirmen olmasını yüksek moral, kahkaha ve dayanışmayla umudu ve hayatı yeniden üreterek, engelliyor devrimciler. Bu konuda dışarıdaki her insanın yapabileceği küçük ama değerli çok şey var. bunun yollarını bulmak, yoğunlaşmak gerektiğini düşünüyoruz. Yeni ve devrimci bir ül-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

ke/dünya kuracağımıza olan güvenle hepinize selam ve sevgilerimi iletiyorum. Sağlıcakla kalın

Savi Özbil
1 Nolu F Tipi CezaeviA2-5 P.K 50
KOCAELİ

İnsan Hakları Derneği

Merhaba (Ejder Elyakut)

Tarih boyunca tüm sistemler, egemen güçler kendi muhaliflerini ehlileştirip, “zararsız” hale getirmek için cezavlerini olmazsa olmaz görmüş, bu uğurda tüm imkanlarını devreye sokmuştur. Kimi vakitler bunda başarılı da olmuştur. Tarih sayfalarına baktığımızda tek tipleştirilen halkların tamamı cezaevi eksenli politikalar sonucu kendine yabancılaştırılmıştır. Ülkemizde bunun 12 Eylül örneği var. Öncesi var, sonrası var. ve başarılı olduğu pratik örnekleri var. Bugün bile bir zamanlar sistem muhalifi olan bir çok insanın nasıl cezaeviyle sistem savunucu haline geldiğini, farklı kılıflarla toplumun zihnini bulandırdığını görebiliriz. Toplumdan bireye yayılan ve “işlemler” sonrası bireyden topluma geri dönüştürülen “uslu çocuk” anlayışı cezaevi yoluyla empoze edilmektedir. Bunu başarmanın yolu da tecrit politikasını her an’a sindirmeden geçiyor.

Cezaevinde tutukluya tecrit her an hissettirilmektedir. bu sadece tek odalarla, üçlü odalarla olmamaktadır. Daha çok ruhsal hissettirişle alakalıdır. Aslında en kötüsü de tecriti yaşayıp da anlatamamaktır. İçerde anlam yitimini anlatmanın, dillendirmenin yol yok belki de. Sürekli olarak “Tek kişilik odalar”, “Elbise alınmayışı”, “yiyecek, su vb” şeyler dillendirilmekte. Bunlar sadece maddi tecrit ve manevi tecrite götüren somutlaştırmalar. Veya dışsal bakışla alakalı bir durum. Bir de bunların bir türlü anlatılamayan ussal ve içsel yansımaları var. onu da bizzat tecriti yaşayanlar bilir, bilir ama anlatamaz. Anlatamamanın bir nedeni de belki kanıksanması, alışkanlık halini almasıdır. En acı olanı da bu olsa gerek.

Cezaevinde insanların psikolojileri her daim bozuktur, çünkü her an gözetim altında olduğunu, en masumane talebinin bile akıl dış bahanelerle kabul edilmeyeceğini biliyordur. Örneğin ailesiyle görüşmelerinde konuşmalar-

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

rının dinlenişi, telefonla konuşmalarının dinlenişi tarifi olmayan baskı yaratıyor. Yine mektuplara “görüldü” damgasının vurulması. Bunu anlatmak için yaşamak gerekiyor. Tüm bunların yanısıra bir de siyasi tutuklu olmanın verdiği ekstra tecritlik söz konusu. Siyasi tutuklu olmanın diğer bir anlamı da her adımının tecrite tabii olmasıdır. Tebessümler, bakışlar bile prangaya vurulmak istenmektedir.

Oda dışına çıkarken aramaların, personel gözetiminde olmanın yanı sıra kameralarla takip edilmenin getirdiği yabancılaşma hissi odadayken havalandırma etrafına çekilen tel örgülerle, yatakta uyanırken tavanın (mimari yapısı itibariyle) tabut kapağı biçiminde üzerine kapanışıyla büyüdükçe büyür. Yemekhanede beş adımlık volta ya mahkum edilmenin yarattığı yorgunluk en kötü yorgunluk oluyor. Bazen öyle bir hal alır ki yorgunluğun, çığlıklarla yıkmak istersin duvarları.

Yaratılan tecrit ortamında çıldırmamak için her an kendisiyle savaş halinde olmalı insan. Koşullar öylesine ustaca düzenlenmiş ki, kendini bir an koyverme kara deliğe atılma olur.

Özellikle F tiplerinde susmanın da, konuşmanın da suç sayıldığı ortamlar yaratılmış. Bir arkadaşına “merhaba” demenin koşulları bile ortadan kaldırılmıştır. Bu yüzden yalnızlık içinde bırakılmıştır insanlar. Bu yalnızlık içinde yazının ne getireceği belli değil. Bu koşullarda kendini korumanın, çıldırmamanın tek yolu umudunu dinç tutmayla, yazına sıkıca bağlanmayla olabilir ancak.

Tecrit için söylenecek o kadar çok şey var ki, bu hiçbir şey söylememeye neden oluyor. Belki de bunu en iyi tutukluların rüyasıyla anlatmak mümkün. Belli bir süre cezaevinde kalmış insanlar rüyalarında pek nadir dışarı çıkabiliyor, rüyaların çoğu tekrar dört duvara çarpıp uyandırıyor insanı. Her ne kadar kendimizi tecrite karşı

İnsan Hakları Derneği

korumaya çalışsak da ie sinmesine engel olamıyoruz,
mutlaka bir yerlerde karşımıza çıkıyor.

Tecriti nlatma öyle bir Şey ki, ağlamak isteyip de açla-
yamama ve sürekli boğazında bir yumrunun oluşması-
nın yarattığı acıyı anlatamama, tarif edememe gibidir.
Belki de en iyi suskuda anlatılır. Selam ve sevgilerimle

Ejder Elyakut
1 Nolu F Tipi Cezaevi C-90
Buca/İZMİR

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Merhaba (Yaşar Cinbaş)

Öncelikle en içten sevgi ve saygılarımla merhaba diyor, insan hakları ve özgürlükler uğruna verdiğiniz onurlu mücadele için sizleri kutluyorum.

Değerli arkadaşlar, yaptığımız çalışma için iki yazı gönderiyorum. Öykü veya deneme niteliğinde olan yazılardır. Sanıyorum kimi başka yazılar da sizlere ulaşmış olmalı.

Tabii ki seçtiğiniz konu başlı başına bir inceleme konusudur. Bugün cezaevlerinde olanların 18 ve 19'uncu yüzyılda olanlardan beter olduğuna inanıyorum. Hani bilinir bu sistem, ilkin ABD'de uygulandı. Ancak, ağır sonuçlarından dolayı kaldırıldı. Bana göre belleği ve toplumsal duyarlılığı olan bir toplumsal yapıda yazmış olsaydık; bugün yaşanan tecrite karşı kulaklar tıkalı olmazdı. Adeta duvarla bir savaş içerisindeyiz. Sağa dönüyor duvar, sola dönüyor duvar; yani anlayacağınız ruhlarımız, duygu ve düşüncelerimiz duvarlar arası bir mengeneye sıkıştırılmış durumdadır. Hemen hemen hiçbir sosyal, kültürel etkinlik yoktur. Dünyaya açılan tek penceremiz görüşlerde büyük oranda, disiplin cezalarıyla sınırlandırılmış durumda.

Hücre tipi veya devletin deyimiyle oda tipi cezaevleri, tek kelimeyle intihara zorlama cezaevleri olarak adlandırılırsa daha iyi olur kanısındayım. Elbette ki intiharların da çeşitleri vardır. Fiziki intihar belki de en kolay olanıdır. Düşüncelerine, değerlerine, kimliğine karşı intihara zorlama, en kötüsü olsa gerek. Halen cezaevlerinde büyük oranda intiharlar yaşanmıyorsa; bana göre iki nedeni vardır. Birincisi: insanların her şeye rağmen, halen büyük ütopya sahibi olmalarıdır. Bir gün mutlaka daha adaletli, özgürlükçe, eşitlikçi bir toplumun yaratacağı inancıdır. İkincisi, tıpkı belki dışarıda hergün gördüğümüz gibi, insanların günü birlik yaşamaya te-

İnsan Hakları Derneği

nezzül etmesi ve toplumsal olaylara karşı duyarlılığını, refleksini yitirmesi olarak görülebilir.

Bu nedenlerden dolayı bizim gibi idealleri olanlar mümkün oldukça ilkin kafalarda, duygularda oluşan tecrit zincirini parçalayarak, genel tecriti kırmaya çalışıyor. Bu yol sabrı, inadı ve bilinçli yaşamayı emrediyor.

Bunun ötesi genel toplumsal uyanış, hareketlilik ve örgütlenme ile ancak, yaşanan tecriti kaldırır.

Şimdiden bu sistemin yarattığı bir çok psikolojik, ruhsal ve fiziki sağlık sorunları ortaya çıkmıştır. En basitinden meşalelerden harıldayarak akan güzelim su; musluklarımızda akınca işkenceye dönüşüyor. Bir çok arkadaş sanki su beynimde ses çıkartıyor, akıyor vb diyor. TV sesi, normal sesli bir sohbet, gülüşme vb bile insanları etkiliyor. Bu da doğal olarak insanları yalnızlığa itmektir.

Başka ne demeli, fazla da uzatmak istemiyorum. Gönderdiğim yazılar birisi Menaf Osman arkadaşındır, birisi de benim daha bu sisteme geçiş aşamasındayken yazdığım bir yazıdır.

Bu temelde mektubu sonlandırıyor; en içten sevgi ve saygılarımı sunuyor, çalışmalarınızda başarı dileklerimi sunuyorum.

Özgür yarınlarda buluşmak dileğiyle, umutla, sevgiyle kalın

Özgürlük Tutsak Edilemez

Tan vakti henüz yeni sökmüştü.

Ali, gözlerini aradı, etrafına bakınmak istedi. Ama ışığın aydınlığında gözleri kamaştı. Gözlerini kısarak odanın içine baktı. Biraz sonra gözleri içerideki floransın ışığına alıştı. O anda vücudunun her yanının ne kadar da sızla-

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

yıp, ağrıdığını fark etti. Ne sağa, ne sola dönebiliyordu. Sırtı sızım sızım sızlıyordu. Ranzaya kapanmış olup bitenleri anımsamaya çalışıyordu. Bedenindeki sızılar beynini sarmalamış ve düşünmesini engelliyordu sanki. İçerde bunaltıcı bir sıcak vardı. O da acıların yuvası gibi, yüreğine iniyordu. Nefes alıp vermede güçlük çekiyor, boğucu havada boğuluyor gibi oluyordu.

Ali kendinde değil gibiydi. Ne zamandan beri hücrede olduğunu, bu hücrenin nereye düştüğünü, hangi maltaya, hangi cezaevine ve hangi ilde de olduğunu bilmiyordu. Hele hele hangi ayda, haftada ve günde olduğunu hiç mi hiç hatırlamıyordu.

Yalnızdı! Acılı ve tek başınaydı. Yapayalnız ve kimsesiz bir yavru ceylan gibi, hücreye kısıtılmıştı.

Zaman kavramı Ali için donmuştu. Ne bir takvimi, ne bir saati vardı. Her halde içeriye sokarlarken “arama” bahanesiyle tümünü almışlardı kendisinden.

Ama Ali, gökyüzüne ve havaya bakarak zamanını ayarlıyordu yine. Karanlık bastığında bir gün daha geçiyordu onun için. Güneşin doğuşuyla yeni bir günün gündüzüne buruk bir “merhaba” diyordu. Tek zaman ibresi, tarihe not düşecek mürekkebi ve yüreğe düşecek iz’i ancak böyle yaratabiliyordu. Lakin anlamlarından habersiz. Pazar’dan, Pazartesi’nden, Salı’dan... uzak ve çok uzak! Hele hele aylardan bihaber! Bir de önemli günleri bilememenin ve kutlamamanın acısı, tümünden daha fazla içine işliyordu. Ama yapacak bir şeyi de yoktu. Elinden bir gelmezdi. Ne yapabilirdi ki! her taraf 4x4 metrekare bir oda, altı yedi metre yüksekliğinde bir uçurumdan duvar ve tepsi içi gibi görünen gökyüzünün görüldüğü havalandırma...! orta da ise 30 santimetre kalındığında demirden hücre kapısı ve A. Arif’in “ejderha olsan kar etmez” mısrasının her an anımsandığı küçük, minnacık bir mazgal...!

İnsan Hakları Derneği

Ali bunları düşündükçe yatağa biraz daha mihlanmak istiyor gibiydi. O an yataktan çıkmak, gezip dolaşmak içinden gelmiyordu. İçine hüznün düşmüştü Ali'nin. Adeta tüm yaşam fonksiyonları ölmüştü. Beyni bedenine komuta edemiyor, bedeni ise beynine isyan ediyordu sanki. Tıpkı felç olmuş bir insan gibi hissediyordu kendini. Ama içinden bir ses "kalk, tembellik yapma, yapacak hiçbir şeyin yoksa bile bir iki volta at, gökyüzüne bak!" diyordu. O ise, içindeki sese direnircesine bedeni tarafından zorlanıyor ve esaret altına alınmak isteniyordu sanki.

Neden sonra Ali, yatağından doğrultu, terliğini uyusuk uyusuk ayaklarını geçirdi. Ardından bacaklarına yüklenip yataktan kalktı. Pencereye doğru bir-iki adım attı. Ve bir anda kendini gökyüzüne bakarken buldu.

Ama Ali, her sabah bir anlık da olsa gökyüzüne bakıp bakmama duygusu içinde kalakalıyor, ikircilik geçiriyordu. Gökyüzüne, üstünde görünen tepsi gibi boşluğa bakmak onun için bir cesaret işi haline gelmişti. Halbu ki eskiden mavilikler onun tutkusuydu, gökyüzü ve güneş ona arkadaşlık eder, onlarla yazılarında sohbet daldardı. Derin derin konuşur, kendini onlarda bulur, arayışını beslerlerdi. Oysa şimdi her sabah korka korka, kararsızlık geçire geçire içinde bulunduğu kuyunun dibinde ürkek ürkek gökyüzün bakıyordu. Belki de Ali kuyunun dibinden bakmak istemiyordu gökyüzüne. Belki de böyle bir bakmanın maviliklere leke değireceğini, bir toz bulutu savuracağını sanıyordu. Belki de her baktığında kukuya gökyüzünü çekeceğini ve özgürlüğünü sınırlayacağını düşündüğü için, böyle kararsızlık yaşıyordu. Onun için de gözlerini yukarıya dikmek, kafasını biraz da olsa kaldırmak Ali'ye işkence gibi geliyordu. Ve hiçbir zaman Ali, alışamıyor ve alışamayacaktı bu yeni mekana! Onun ruhu, duygusu kaldıramıyordu bu mekansızlığı! Özgürlüğüne yediremiyordu bu kuyutuluğu! Bunları düşündükçe kendini parçalayacak duruma geti-

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

riyor, sıkılıyor, patlayacak volkana dönüveriyordu. Volkanlaştıkça isyanı büyüyor, büyüdükçe ele avuca sığmaz oluyordu.

Ali şimdi yine aynı duyguları yaşıyordu. Canı sıkılıyor ve patlayacak bir bomba misali daraldığını iliklerine dek hissediyordu. Az sonra ince bir ter baskınına uğradığını far ketti ve havalandırma denen kuyuya çıktı. Ama bu onun için daha büyük bir azap, daha büyük bir eziyet çekme vesilesi oluyordu. Kuyunun ortasında, gökyüzünden sadece bir metre veya iki metre görmek onu delirtiyordu. Hele hele tutsaklığı onu deli divane ediyordu.

Ali için tutsaklık daha yeni başlıyordu. Acıyı yeni tadıyordu. Sınırsızlığı yeni duyumsuyordu. Yalnızlığı yeni anlamlandırıyor. Hele sevgiyi hiç mi hiç anlamadığını yeni yeni bilince çıkarıyordu.

Çünkü Ali yalnızdı. Arkadaşsızdı! Hastalandığında “Geçmiş olsun heval! Merak etme iyileşirsin” diyen kimi kimsesi yoktu yanı başında. Bir dostu bir yoldaşı kalmamıştı artık! Kendi kendine ağlamak, gülmek, haykırmak istiyordu. Ama hiç birini başaramıyordu. İçinden ağlıyor, gülüyor, haykırıyordu. Fakat bunlar onu doydurmuyordu, sıcaklığı tadamıyor, coşamıyordu. Sevgiyi, yoldaşlığı ve yaşam diye bildiği her şeyi arıyordu. Hem de didik didik arıyordu. Ama bulamıyordu! Artık bulamazdı da! İçi paramparça Ali'nin. Ne sağlam bir hayali, ne bir düşü, ne bir ütopyası, ne de bir iki gün onu yürütecek ruhsal bir dünyası vardı. Herşey hem onda vardı, hem hiç bir şey yoktu! Ve bir çok şeyi düşünmeye, duyguda yaşamaya gelemiyor, kaldıramıyor, bunalım daha da derinleşiyordu. Bazen gözlerinin önünde bir bir arkadaşların süreti geliyordu. Bazen kendine bağırarak, isyan etmek ve “niye yakalandığına” yanmak düşüyordu aklına. Bazen bencilliğine, bozulmuşluğuna, gittikçe de erimesine büyük bir karşı koyuşla “hayır” demek istiyordu. Ama gücü buna yetmiyordu. Bir tek kendi kendi-

İnsan Hakları Derneği

ne şunu diyebiliyordu: “Ben neden arkadaşlarımın kıymetini bilemedim! Niye onları dinlemedim! Nasıl da o kadar emeğe kıydım!! Diyor ve hayıflanıyordu. Bir bir hafızasında gelip geçen sürelerin mahsumiyetini, güzelliğini gördükçe kendisine tokat atıyordu. Yumruklarını sıkıyor, duvarlara vuruyor ve duvarları örselercesine öfkesini beton mezarlıktan çıkarmak istiyordu.

O, aslında bir sohbetin koyuluğunu özlemişti.

O, bir gülüşün coşan ve moral veren tebessümüne hasret kalmıştı.

O, acıların kraliçesi sevgisinin yoldaşlığını arzulamıştı.

O, birlikte yaşamayı, yürümeyi, kitap ve gazete okumayı, derdini birbirine anlatmayı ve dağlardan konuşmayı özlemişti.

O, tutkuyu “arkadaşlıktan” aramayı özlemişti.

O, traş olurken “Sihhatler olsun”, sabah yataktan kalkarken “Rojbaş” diyen sesleri ve ses sahiplerini özlemişti.

O, özlemişti işte, her bir şeyi... Ağlamayı bile... birlikte ölmek, nerden gelirse gelsin dercesine, umurunda bile değildi. Yeter ki özlemlerle birlikte olsun!

Ali, toprak ve yağmur kokusuna hasret kalmıştı. Duvarın dibinde çöktü ve tek tek geçmiş anıları hayalinde yaşamaya başladı. Hepsi birer birer bir fotoğrafın kareleri gibi gözüne çarpıyordu. Ama az sonra sanki her yan karanlık bir boşluğa bürünür gibi oldu. Beyaza boyanmış duvar, masa, sandalye, florans... Her şey tek renk! Beyaz renk! Ama niye her taraf siyaha büründü! Ali kendi kendine “Karanlık bir delhizde olanın, yüreği ve gözü de karanlıktır da ondan” dedi. Sonradan “Renkler ölüdür. Eğer insan içinde yaşamıyorsa! Renkler ölüdür, eğer yaşama rengarenk gökkuşağı düşmüyorsa!” dedi kendi kendine.

Ranza, battaniye, döşek, yastık, dolap... velhasıl, her şey yanında olsa da paylaşacağın tek mekanın yalnızlıktır!

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Yalnızlık da derin bir sessizlik kuyusudur! Hepsi tek renge bürünmüştür. Ya beyaz, ya siyah! Ve Ali bu renge de düşman olmuştu. Her yer betonun renksizliğine çağrışım yapıyordu. Ali, “bu diyarda kalpler, yürekler, duygular betondur. Böyle bir şey başka bir diyarda olmaz. Görülmüş şey mi!” diyordu kendi kendine. Ali kendini ortaçağ engizisyonunda, Arap çöllerinin kızgınlığında, Çarlık Rusya’sının hapisanelerindeymiş gibi düşündü. Ama onlarda bile bu kadarı yapılmazdı! Burda her şey çorak bir toprağa benziyordu. “Toprağımız var, en iyisindedir.” Deniliyordu, herkese. Ama yaşam çoraktı, hücre çoraktı, iki-üç metrelik havalandırma çoraktı, insanları çoraktı. Ali rengini arıyordu, ruhunu bulmak istiyordu, tutkularına, hasretlerine, özgürlüğüne ışık arıyordu. Gözü, yüreği ruhunu elde etmek için çırpınıyordu bu diyarda.

Ali derin derin düşüncelere daldı yine. Güneş öğleye doğru ancak bir saat ışınlarını ödünç verircesine vuruyordu havalandırmaya. Ali düşünceler denizinde bir kaptan misali dalgalarla boğuşuyordu sanki. Kendi kendine mırıldanırcasına konuşuyordu:

“Bu nedir? Fiziki olarak zaten tutsağım. Neden düşüncelerime kilit vurmak istiyorlar? Oysa düşüncesiz insan hayvanlaşmış insandır. Acaba beni, bizi, hepimizi hayvanlaştırmak mı istiyorlar!? Düşünmeden korkmanın başka nasıl bir izahı olabilir ki!? oysa düşünce en zorda olduğu zaman bile hapsedilemez, olmaz da! Haksızlığa karşı teslim olmaz. Kendisine yol bulur, direnme ve savaşıma arayışı içinde sınırlar tanımaz. Düşünce ve duygular bulduğu yatakta usulca ilerlemesini sağlar. Teslim olmaz, teslim de alınmaz! Fırsat bulduğu zaman eylemini yapar. Bizi ‘teslim aldık, iradeleri kırıldı’ diyenler yanılırlar. En zorda olan insan her an patlamaya hazır insandır. Düşüncelerini de mutlaka yaşatır.” Diyordu ve kendi kendine, güç, moral ve ruhsal bir kaynaktan irade aşıyordu.

İnsan Hakları Derneği

Ali artık korkmuyordu. O, düşünüyordu, düşündükçe yapılanları vicdanı kabul etmese bile “Asla düşüncemi kimse teslim alamaz! Beni benden kimse çalmayacak, dar kapıdan geçmesini bildik! Bu kuyudan da çıkmayı başaracağım” diyordu. Ali kendi kendinin umut ve teselli kaynağı oluyor, hele hele tarihi kişilikleri ve kahramanlıkları düşündükçe daha bir heyecanlanıyor, coşuyor ve yaşama daha bir şevkle sarılmaya başlıyordu.

Gün öğleyi bulmuştu. Güneş kımıl kımıl kuyuya vurmaya başlıyordu. Ali güneşin ışınlarıyla canlanmaya başlar gibi oldu. Bir an, bir dakika, bir saat onun için 365 günün ışığı kadar yeterli geliyor gibiydi. Ve güneş şimdi tam tepesindeydi. Ali güneşi seyire dalmıştı..

Ali zayıf, kısa boyluydu. Siyah saçları, morumsu gözleri, küçük bir burnu vardı. İçinde bulunduğu betonların ızdırabı onu daha da zayıflatmış ve avurtları daha bir açığa çıkmıştı. Alnında yüz yılların kırışıklıkları belirmişti. Hayaller dünyasına dalıyor, kendi kendine yarattığı kurgular ve soyutlamalı kahramanlarla, tiplerle gülüyordu.

Sonra yanında tek tek ölüme giden arkadaşlarının ona olan bakışlar canlandı kafasında. Onların son sözlerini, istemlerini öğrenmek istiyordu. O gözlerdeki sevecenliği, gülüşü gördükçe, kendi zayıflıklarına büyük bir kin besliyor ve öfkeleniyordu.

Ve Ali'nin vicdanı derinden ve sessizce bağırıyordu. Körlerin, sağırın bu kadar fazlaşmasına anlam veremiyordu. Neden insanlar bu kadar taşlaşmış, kendi “zindanına hapsolmuş” diyerek soru üstüne soru soruyordu. Bunun karşısında gözlerinin ferisi sönüyor gibiydi. Ne mutlu, ne de mutsuz yaşıyordu, her ikisini bir arada yaşıyordu. Tüm acılarını, çilelerini, ızdıraplarını umudunun topumu yapmak istiyordu, güzelliklere dönüştürmeye çalışıyordu.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Ali bazen çok sevdiği kalemine sarılıyordu. Kalem, belki de onun en iyi dostu hatta kardeşiydi. O, onun üretim ve düşüncelerini geleceği aktarma silahıydı. Ancak o silah, artık eskisi gibi işlemiyordu. Masanın başına geçerek kalemini çalıştırmaya başladığında düşünceleri, adeta duruyor, elleri titriyordu. Silahını düşüren asker gibi kalemini düşürüyordu. Ve Ali anlamsız anlamsız kağıda bakıyordu. Buğulu gözlerinden usulca bir iki damla göz yaşı kağıda döküldü. Yavaşça kağıdın üzerine düşen damlacıkları sildi. Sanki orada onlar, yüzler onu seyrediyor gibi kendisinden utandı. Ağlamanın zayıflara ait bir şey olduğunu hatırladıkça ne kadar iradesiz bir koluma geldiğini gördü.

Az sonra içeri girdi ve sandalyeye oturdu. Sandalyeye çivilenmişçesine kıpırdanmıyordu. Yerinde donmuş, bir heykel gibi kalakalmıştı. Kendi kendine düşüncelere yine daldı:

“Neşe karşı isyan edecekti. Kim onu anlayabilirdi? İsyana kim ne diyebilirdi? Ne insanlar, ne devlet, ne de Allah onun isyanına anlam veremiyordu. Hangi sığınsa onun için kaderin cilvesi olsa gerek, yüzünü dönüyor, dudak büküyordu. Onun insandan başka bir dostu yoktu. Devlet de, Allah da, onu ezmenin dışında başka bir şey vermiyordu. Ali neşe karşı küseceğini ve haykıracağını bilmiyordu. Oturduğu sandalyede, az sonra başı hafif yana kaydı ve kendini takatsizliğin ızdırabında, cenderesinde hissetti. Kolları, bacakları kırılmışçasına güçsüzleşmişti. Öylece sallanıp duran kırık ağaç dallarına benziyordu. Bir an yerinden kalkıp yatağa uzanmak istedi. Ama iradesi onu taşımıyordu, oldukça zorlanıyordu. Dizlerinin bağı çözülmüş, kalkıp yürümeye, bir iki adım atmaya cesaret edemiyordu. Kalkmaktan da artık korkuyordu, her an yere düşebilirim dercesine bir yerlere tutunarak kalktı, yeni yeni emekleyen bebekler misali yürüdü yatağına doğru.

İnsan Hakları Derneği

Onun içi, içini yiyor, parça parça ediyordu. Yapayalnızdı ve tek dayanağı inancıydı. Çıplak bir iradesi ve bağlı olduğu değerler vardı. Bu ve inancı dışında bir şeyi yoktu. O ne kadar inanç sahibi olsa da yalnızlığa dayanamıyordu. O hep toplu yaşamaya, “çok” olmaya alışmıştı. Arkadaşları onun morali, ruhu ve yüreği idi. Şu anda onlardan tek birisi yanında yoktu. Konuşabileceği, gülebileceği, acısını, sevincini paylaşabileceği tek bir kişi yoktu. Yalnız yaşayabilme büyük insanların işidir. Onlar maddi yaşamı öldürmesini bilenlerdi. Ali bu arada düşündükçe kahroluyordu. “O”, o koşullarda yaşıyorsa benim yaşamam doğaldır, diyerek kendini yaratmaya çalışıyordu. Bazen kendisinden ziyade, O’nu düşünüyordu, O’nu yaşıyordu. O’na kilitlendikçe, yalnızlığını bir anlık da olsa unutupuyordu. Benliğini bireysel acılardan kopardıkça, toplumsal acıların bir katliamı yaşadığını fark ediyordu.

İnanılmaz bir duygu ürpertisi içerisinde gel-gitli bir ruh halini ve duygu deryasını yaşıyordu. O hem yalnızdı hem de “topluydu”. Zayıflığı da, gücü de yalnızlığında saklıydı. Yalnız yaşama umudunu, ruhunu kendisinde yarattıkça özgürleşebilmenin yoluna giriyordu. arayışı, derinleşiyor, bakışı ufuk kazanıyordu. Yalnızlığın acımasız biçareliğine kapıldıkça da küçülüyordu. Çoğu defa Ali, duyguların aşırı yoğunluğundan korktuğunda, düşünceye başvuruyordu. Çoğu defa aradığı arkadaşlığı kendi kendisiyle yaptığı monologlarla çözmeye çalışıyordu. Konuşmaya unutmamak, bellek yitimine uğramamak, için kendisi soruyor, kendisini seslice cevap oluyordu. Bu durumuna bazen gülüyor, bazen ağlıyordu, bir başkası onun bu halini görse kesin “delirmiş” derdi. Oysa yalnız yaşamının çaresini aramakla kalmıyor, bir şeylere cevap olmanın arayışına da girişiyordu. Dünyaya açılan tek kapısı, kendisiyle sınırlı olan monoloğundan başka bir şey değildi.

Artık, o bir aynaydı. Kendi kendisinin apaydınlığı...

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Ama ayna parçalıydı. Ayna onu bölük pörçük gösteriyordu. Ancak, Ali de boş durmuyor, kırık aynadaki Ali'yi, bir bütün haline getirmeye çabalıyordu. Kendisiyle yüzleştikçe parçalar da bütün haline geliyordu. Yüreği yüceliyor, fikri açılıyor, fiziki güzelliği açığa çıkıyordu. Ali aynaya böyle baktıkça, kendisini tanıdıkça, yalnız olmadığını anladı.

O artık eski Ali değildi. Eski sıradan ilişkileri, tek düze yaşam biçimlerini aşıyordu. Her uygulama, onu, a-sosyal, yalnız, kendine soyutlanan, kendine düşman olan ve bireyci birisini yapmaya göre ayarlamıştı. O ise, sosyalleşme, kolektifleşme, özgürleşme.....paragraf okunmuyor...

..... sürdürüyordu. O özgürlüğün savaşçısıydı artık. Her gün içinde yeni güne merhaba diyen, güneş yüzlü çocuklar doğuyordu. Ve Ali her birine Özgürlük adını veriyordu. Aradan birkaç ay geçti. Ali'nin hücresinde onlarca, yüzlerce ve milyonlarca çocuk kuyunun beyaz duvarlarına özgürlüğünü resmediyordu. Ali de gülücükler dağıtarak kah çocukları seyrediyordu kah onlarla özgürlüğü yüreklere resimliyordu...

*Yaşar Cinbaş
H Tipi Cezaevi G-2 Gaziantep*

İnsan Hakları Derneği

Bir Yalnızlaştırma Hikayesi (Menaf Osman)

Kederlendiğim bir andır. Gözlerim, açılabilceğim bir arkadaş arıyor... bulamıyorum! Kederimin acısını katlayarak yaşıyorum...

Bir sevinç anımı yaşıyorum. Güzel bir haber almışım kafamdaki bir çok soruya cevap bulmuşum. Bu sevincimin tadını çıkarmam için, gözlerim bir dostu, bir arkadaş, sevincimi paylaşacağı bir insan arıyor... bulamıyorum!... Sevincim kursağımda yarım kalıyor...

Eni dört, boyu beş, duvarların yüksekliği ise, 8 metre olan havalandırmadan çok bizim köyün kuyusuna benzeyen daracık yerde volta atıyorum, sabah sabah yağmur çiseliyor, yüzümü gökyüzünü görmek için havaya kaldırıyorum... Gökyüzü çok küçük. Dört köşeli bir secade kadar ya var ya yok... Gözlerime giren yağmurla hüznlenerek, başımı indiriyorum. Voltama devam ediyorum. Zindanda en iyi arkadaşım yağmurdur. Öyle gizemli, sır dolu bir arkadaşdır ki, onunla konuşur, sohbet eder gibi oluyorum. Özgürlük kokuyor gibi geliyor bana! Bunca demirkapı ardına kadar "GÖRÜLDÜ"süz girebin tek nesnedir ya, hem de toprak kokusunu taşıyarak geliyor... Yağmuru çok seviyorum. O varken yalnızlığımı hiç fark etmem. Yanıma onca dostu, sevgiliyi getiriyor. Sohbet edip nostalji yapıyoruz. Duygulanıp heyecanlanıyorum. Ama aniden açılan demir mazgalın sert takırtısı, tüm bu güzellikleri ahbabları alıp götürüyor... Yine yalnızım ve canım biriyle sohbet etmek istiyorum. Ama yanımda kimse yok ki! boşuna umutlanmak kadar moral bozucu bir şey olmasa gerek. "Konuşacağın kimse yok, hala tek başına bir hücrede-ya da Sayın Bakanın deyimiyle bir oda-olduğunu öğrenemedin mi?" diyorum kendi kendime. Evet tek başınayım!

Ranzama çıkıyorum. Battaniyeyi dizlerime kadar çekiyor, yazı tahtamı alıp kucağıma yerleştiriyorum, üstüne

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

beyaz bir kağıt, elime de kalemimi alıyorum. “Önce çok özlediğim Medya’ya yazacağım” diyorum ve yazmaya başlıyorum. Medya’ya yazarken onunla konuşur, sohbet eder gibi heyecanlanıyorum. Asker arkadaşımıdır ya, o anda içimde geçeni teklifsizce yazıyorum. Büyük keyif aldığım bu yazılı sohbetimi bir buçuk saat sürdürüyorum. Ona bir çok soru soruyorum. Çoğuna da kendim cevap veriyorum. Tahmin etmeye çalışıyorum fikirlerini ve onun yerine cevaplıyorum sorularımı. Başka türlü sohbet ortamı yaratamıyorum ya. Mazgal yine sert bir takırtıyla açılıyor, tüm yaşadıklarımın tadını bozuyor, bir anda. Gardiyanın sesi kurşun sesi gibi yankılanıyor. Ses tonunda “büyüklük” ve her kelimesinin vurgusunda otoritenin ve egemenliğin tüm tonlarımı hissetmek mümkündür. Çok tepkileniyorum. Aşağılanmışlığı kabullenemiyorum ona bir cevap yapıştırmak istiyorum, ama son anda yarım bıraktığım Medin’in mektubunu hatırlıyor ve vazgeçiyorum. Dört aylık mektup cezam daha yeni kalkmış, kimseye daha bir şey yazmadan yeni biri ceza almaktan korkuyorum. Görüş, telefon ve ortak alana çıkmama cezam da hala sürüyor zaten. Bu öldürücü yalnızlığı bir ölçüde gideren, dünyayla ilişkilendiğim tek kapı olan mektubun da tekrardan kapanmasını istemiyordum. Ama bu hakareti de kolayca yutamıyorum. Tecavüze uğramış gibi alt-üst oluyor bozuluyorum. İsyan etmek istiyorum ama yapmıyorum, yapamıyorum...

Gardiyan gidiyor, ranzama geri dönüyorum. Ama mektup yazmasını da devam ettiriyorum. Yeniden aşağıya iniyorum. TV’yi açıyor kafamdakini unutmaya çalışıyorum. Bir süre sonra sakinleşip unutuyorum. Ama TV’de de izlemek istediğim bir şey bulamıyorum. Tek sevdiğim şey maçtır o da yoktur.

Derken öğle yemeği geliyor. mazgaldan tabağımı uzatıyorum. Bir kepçe kuru fasulye, bir kepçe bulgur, değişmeyen yemek! Tiksiniyorum. Mazgalı kapatmadan “afiyet olsun!” diyor gardiyan. İlginç!?! Çok seviniyorum. F

İnsan Hakları Derneği

tiplerinde de böyle gardiyanların var olması, olaydır. Eğilip bu aykırı yüzü görmek istiyorum. Bir gülümsemeyle cevap verecektim ama yetişmedim. Mazgal kapandı. Masada oturuyorum. Tuzum ekmeğim, fasulye tabağım önümde yiyemiyorum. Sadece seyrediyorum. Bana ne olmuş bilmiyorum. İlk başta biraz yerdim. Bir aydır hiç yemek yemiyordum. Birlikte şakalaşarak yemeğimizi yediğimiz günleri öyle özleyorum ki, inanılmaz derecede. Oysa zamanında o kalabalık sekiz kişilik yemek masaları çok itici bulurdum. Hele oturan arkadaşlardan biri şapurtuyla yiyenlerdense, o yeme sahnesi işkenceye dönüşürdü benim için. Ama şimdi bu ölüm sessizliğindeki masada derinden o günlerin özlemini çekiyorum.

Çay bardağı elime alıp yeniden havalandırmaya çıkıyorum. Yağmur hala çiseliyor. Canım çok sıkkın, altı aydır hücreye konulalı, ilk defa beni bu kadar acıtıyor, baskılıyor yalnızlık. Kendimi bir hiç gibi hissediyorum. Herkesin unuttuğu, hiçbir şeye yaramadığı, onlar için birinci önemdeki kişi olarak bildiği sevdiklerinin defterlerinden de silinip tali sıralara düşen biri olarak hissediyorum kendimi. “Hayatımı bile adadığım tek inancım olan toplum beni unutamaz!” diyorum. Ama tüm karineler tersini işaret ediyor. Aylarca soran yok! ölümlerin statüsüne alınıyorum-yoruz- dayanışma gösteren yok! yine biz-bize kalıyoruz. Attığımız her slogan bir ay mektup cezası, bir y telefon cezası, girdiğimiz her bir günlük açlık grevi bir ay görüş yasağı, bir ay ortak alandan men cezası olarak bize dönüyor. Tekli ikili odalarda tutulmamız yetmiyor, bir de tüm ilişkilerimiz kesiliyor! Olacak iş değil, kendime kızıyor, arkadaşlarıma kızıyor, halka kızıyor herkese kızıyorum. O anda birden bir ses duyuyor, yerimde durup kulak kabartıyorum, ses çok cılızdır. Ama tanıyorum. Bu bizim Ömer’in sesidir. Sesimizin bir birine gitmemesi için aramıza diğer örgütlerden insanlar yerleştirmişler.b Ömer üs odadaydı, ama sesini ulaştırabilmişti bu yağmurlu günde. Sesine çok

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

sevindim bir taburun gücünü arkama almışçasına güçlenmiş gibi hissediyorum kendimi. Birkaç dakika önceki sıkıntımından eser kalmamıştı. Başımı havaya kaldırdım var gücümle çağırıp ona sesleniyorum. Birbirimizden bir şey anladığımız yok aslında. Zaten sadece isimlerimizi söylüyoruz birbirimize. Ama bu kadar beni heyecanlandırıyor ki, inanılmazdır. Otuz günlük sorgu cehenneminden çıkıp, zindana gelip arkadaşlarımla ilk karşılaşma heyecanı, kadar derin ve mutluluk vericiydi.

Bir demir takırtısı daha geldi. Heyecanımı söndürdü. Bu kez mazgal da değildi, kapıydı açılan. İçeriye giren de bir, iki, üç değil, belki on gardiyan vardı. Aman yarabbi bu da ne? Baskın arama olmalı ama hayır, başgardiyanın elinde bir sürü kağıt var. “Gel bu tutanağı imzala!” diyor. “Neyin tutanağı?” diyorum. “Slogan atıyordun ya, bir ay mektup cezası daha aldın, haberin olsun!” diyor. “Yok öyle değil” izah etmeye çalışıyorum, ama boşuna.

Medine’ye yazdığım mektup bir ay daha bekleyecek! Tepem atıyor, “Artık yeter!” diyorum içimden. Odadan çıkmak için tek bir yolum kalmış; çöp dökmek! “orda vereceğim ona” diyorum ve önerimi bir ince kağıda yazıp sigaraya yerleştiriyorum. Üç gün çıktıktan sonra ona denk gelip sigaramı ona verebiliyorum. Artık rahatladım biraz. Önerimde bu kaz “Ölüm orucuna girelim ve bu iş bitsin” diyorum. Başka yol kalmamış zaten. “Önerim kabul görür” diyor seviniyorum ve her türlü cezaya meydan okumanın vereceği haz ve mutluluğu şimdiden yaşıyorum. Ama bir hafta sonra yanıldığımı öğreniyorum. “Hayır” diyorlar arkadaşlarım, bir çok gerekçeyi ileri sürerek dayanılmaz acılar çekerek bir ay daha dayanıyorum. Bu kez hem mektup hem de kapalı görüş cezası kalkıyor. Biraz rahatlıyorum. Görüşün bir anlamı yok zaten şahsım için. Çünkü çoktan ailesini reddeden biriyim. Onun için telefonda da yararlanamıyorum. Ama mektup hepsinin yerini tutuyor benim için. O dışarıyla, dünyayla bağımı kuran ek köprüdür. “Dünyayla” diyo-

İnsan Hakları Derneği

rum ama, aslında dışardaki yazıştıklarımın toplamı iki kişidir son dönemde. İlk başta çoktular. Ama zamanla iki kişiye indi. Olsun, o ikisi hepsinin yerini tutuyorlar. Çok seviyorum onları. Daha önce yüz kişiye verdiğim sevgiyi şimdi sadece bu ikisine veriyordum. Benim hala sağ olduğumu, unutulmadığımı ve sevgiye değer olduğumu hatırlatan bir bu ikisiydi, Medya ile Sino!

Mektup cezamız bitti ama çarşambaya daha iki gün var. bizim bu cezaevinin mektupçusu da bir acayip. Haftanın sadece iki gününde mektup getiriyor. Kendiminkini gönderdim, çarşambayı ise sabırsızlıkla bekliyorum. İçimde de “İnşallah bu iki günde yeri ceza almam” diyorum.

Pazartesi çok sıkıcı geçti. Çarşambaya uzak olan günleri hiç sevmedim zaten. Salı daha sempattikti. O çarşambanın komşusudur çünkü. Yani bayramın arefesi gibi. Heyecan içinde geçti.

Çarşambanın heyecanı daha farklıydı. İçinde kaygılar ve korkular da taşıyordu sanki mutluluğun yanında. Neydi bu kaygımın nedeni? “Ya mektup gelmezse!”^korkusuydu.bunu yaşamamak için fikrimi başka konulara çeviriyor kitap okumaya çalışıyorum. Çünkü “sabırsızlıkla beklediğim gün hayal kırıklığı da getirmiş olabilir” diyorum kendi kendime. Olmamış şey değil ya!

Saat ikide mazgal açılınca aniden yerimden fırladım “Bu saatte mektuptan başka bir şey gelmez” diyorum ve aşağıya inip tereddütlü bir şekilde mazgaldan uzanan bir el ve içindeki bir mektup! Sevinçle alıp yukarı çıktım. Çıkarırken de zarfın üstündeki gönderici ismine bakıyorum; Medya ERİN! Sevinçten uçacak gibi oluyorum. İnsanın sezgilerinin yaşamla doğrulanması kadar ona heyecan veren başka bir şey olmasa gerek. Sezgilerim doğrulanıyordu, ben de bunun sevincini yaşıyor, tüm yalnızlık sıkıntılarımı unutuyordum.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Gielen mektuplarımı hep ranzada uzanarak okurdum. Sırt üstü uzandım, zarfı açtım. Her seferki gibi koca iki kağıt doldurmuştu! “Medya da olmasaydı ne yapacaktım?” gibi moral bozucu bir soru o anda aklımda beliriveriyor. Medya’dan mektup geldiği gün, birbirinin aynısı olan bıktırıcı sıradan günlerimden birini çekip olağanüstü kılıyordu. Aklımda kalabilen de sadece farklı kılınan o günlerdi.

Katlanmış kağıtları özenle açtım ama her zamanki gibi çiçek bulamadım. Göndermemiş miydi yoksa görevli mi düşürmüş? Fotoğraf da göndermiş, girişte şiirde yazmamış bu kez! Daha okumadan bozuluyorum. “Hayır” diyorum bir değişiklik yapmak istemiş o kadar. Kendimi yatıştırıyorum. Ama mektubu okudukça kalbim sıkışıyor, miden bulanıyor. “Hayır öyle değil, şunu demek istememiş, bunu kast etmemiş” deyin umudumu korumaya çalışıyorum, ama son cümleleri o kadar açtı ki, her şeye nokta koyuyordu. “Artık beni düşünme!!”, “Beni unut!” yıkıldım.

Yıkıldım. Tüm kaslarım birden gevşedi, bedenim sünger gibi oldu. Beynimdeki engebeli, ormanlı koca coğrafya aniden dümdüz olup renklerini kaybetti. Ardından bomboş, sisli bir dünya...

Menaf Osman
H Tipi Cezaevi G-2 Gaziantep

İnsan Hakları Derneği

Merhaba! (M. Ali Özdoğan)

Öncelikle tecrit karşıtı çalışmalarınızdan olayı teşekkürlerimi iletiyorum. Sizin bu alanda gösterdiğiniz duyarlılığı önemişyorum. Çünkü S.T.Ö'lerin hücre-tecrit terörünü geriletmedeki rolleri daha büyüktür.

“Tecriti yaşayanlar anlatıyor” kapsamında başlattığınız çalışmayı göç öğrendim, yolladığınız mektup “sakıncalı” diyerek el konuldu ve bize verilmedi. Daha sonra yaptığımız suç duyurusunun ardından mektubu alabildik.

Tecrite dair anlatılacak çok şey var. En basit bir örnek; yazdığım bu mektubun size ulaşip ulaşmayacağı endişesi dahi bir örnektir. “Acaba sakıncalı diye el koyulacak mı” ikileminde yazıyorum. Yine de ben bir iki örnekle yaşadıklarımızı sizinle paylaşacağım.

Hücrelere yapılan bize özel “kısmi” arama sırasında 2'inci müdürle resim çizme işi üzerine geçen kısa bir diyalogumuz şöyle:

Müdür “Resim çiziyor musunuz?”

“Evet, boya kalemlerini alamadığımızdan dolayı çizdiğimiz resimleri boyayamıyoruz. Kuru boya kalemleri kânde satılırsa iyi olur.”

“Boya kalemlerinin içeriye verilmesi yasak. Resim atölyemiz var, orda sulu boya çalışması yapabilirsiniz. Bunun için duyuru yaptık, duymadınız mı?...”

“Duyduk. Fakat haftada bir saat, resim atölyesine gidip boya ve diğer malzemeleri hazırlamaya bu süre ancak yeter. Resim çizme zaman gerektiren bir şey. malzemeleri hücrelere verseniz daha iyi olur. hem zaman sorunu da olmaz.”

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

“Burda kurallar böyle yapacak bir şey yok. Siz burda başka şeyler de çizersiniz...” (...)

Velhasıl resim atölyesi var F tiplerini ziyarete gelen sivil toplum kurumlarına gösteriliyor. Gerçekte ise yukarıda aktardığım diyalog özetliyor. Bireysel üretim bile tecritle yapılamaz hale getirilmiş.

Malatya Çocuk Yetiştirme Yurdu'nda yaşanan şiddetin görüntüsünü hepimiz acı ve endişeyle izledik. Ben birkaç gün sonra bir gazeteye, Malatya'da yaşananların “sosyal devletin tasfiyesi, neo-liberal politikalar ve özelleştirme terörünü ön plana alan AKP'nin çocuklar üzerinden siyaset yaparak bu olayı GSS, özelleştirme planının hayata geçirmenin bir aracı yapmak istediğin” yazan bir mektup yazdım.

Bu yazı da “sakıncalı” bulundu.

F tipinin burdaki amacı, ne neo-liberalizmi sahiplenmek ne de AKP'yi sahiplenmektir, belki böyle bir niyeti vardır ama asıl “sakınca”, bir tutuklanan zihinsel üretim faaliyetidir. Tıpkı resim gibi bu da bir üretim faaliyetidir. Ne tecrit ne de CİK “mantığı” bunu kabullenemez istemez.

Oturduğum yerden yazı yazmamı engellemeye gitmiyor. Yazdığım yazı okuma komisyonunun önüne gidince, engelleme devreye giriyor. Bu tür “sakıncalı” gerekçelerle yazılara el koyarak tutukluda “Nasılsa sakıncalı diye el koyuyorlar, iyisi mi yazmayayım” psikolojisi yaratmaya çalışıyorlar.

Kendimiz kart yapamıyoruz. Çünkü karton, yapıştırıcı gibi şeyler yok. bize dışarıdan yollanan kart-postalların arkası yazılı değilse bize verilmiyor. “Kantinde satılan eşya vb'lerin mahkumlara verilmesi genelgeyle yasaklanmış” gerekçesiyle açıklanıyor. Daha önce kantin sipa-

İnsan Hakları Derneği

rişine yazdırdığımız 5 adet kart-postalın 4'ü aynı manzara resmi var. Bizim kartları seçme yansımız yok. ne yazık ki alınan mallar değiştirilmiyor da. Artık kantin görevlisinin resim zevkine güvenmek zorundayız, bah-tımıza ne çıkarsa.

Bu günlerde, Adana'daki infaz kurumlarının "Düşleriniz kalmasin hapis" diye bir yarışması düzenlenecek. Mektup, öykü, şiir vb. konulu. Katılma şartlarının bir mad-desinde "Düşlerinizin hapis kalmaması için konu sınırlaması yoktur, ama sakıncalı bulunan yazılar yarışmaya dahil edilmeyecektir." Ne desem... Diyelim ki, sosyalist bir ülkeye dair düşlerim var ya da AKP'Nin emperyalist burjuvazinin istekleri doğrusunda yaptığı özelleştirmelere itirazımı konu edinen bir mektup. E artık bu "sakıncalı" fikirlerim baştan hapiste kalyor demek.

Sayın insan hakları savunucuları, yazılacak çok şey var elbette ama sizin isteklerinize bu yazdıklarımla yardımcı olmayı tasarladım. Daha önce Adana İHD'ye yazdığımız birkaç mektuba da "sakıncalı" diye el konuldu. Umarım mektubum elinize ulaşır.

on olarak çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Saygılarımla

M. Ali Özdoğan
Kürkçüler F Tipi / ADANA

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

**Tecrit politikalarına karşın “Özgür Tutsaklar” Gerçeği
(Alican Demir)**

20 ayı aşkın bir süredir tutukluyum. 2004 yılı Nisan ayında Yassak Yayın bulundurmaktan dolayı Ağrı M Tipi Cezaevinde kaldığım 13 günlük mahkumiyet sürecini saymazsak, burada bulunuşumu “ilk deneyim” olarak ifade edebilirim. Kaldı ki bundan da önemlisi tutuklandığım dönem yaşadığım ve bir aydır tedavisini gördüğüm psikolojik sorunlarımla böyle bir sürece girmek çok talihsiz bir dönem olmakla beraber, F tipi koşullarında kendini ruhsal ve düşünsel olarak, yine ideolojik ve politik duruş olarak ayakta tutabilmenin imkanı ve gücünü yok denecek bir seviyeye indirmesinin de önemli bir faktörüydü. Ağır bir depresyon geçirmenin de ötesinde paranoya derecesinde bir düşünce bozukluğu yaşıyordum. Kullandığım ilaçların niteliği, etki ve yan etkileri bırakalım güçlü bir duruş yakalamayı, günlük yaşantım ve ilişkilerimde dahi ciddi bir silikliği, etkin olamamayı, motivasyon güçlüğü vb sorunları doğuruyor. Nitekim bu soğuk sorunlarımdan ötürü mahkeme duruşmalarında kendimi savunma, duygu ve düşüncelerimi ifade etme, dava dosyasındaki asılsız suçlama ve çelişkileri ortaya koyma noktasında güçlükler yaşadım. Bu durum 16-17 ay boyunca sürdü. Son 2-3 aydır tedavim sonuçlandı ve artık ilaç kullanmıyorum.

Bir diğer nokta da gerek gözaltında ve emniyet sorgusunda sergilediğim edilgen tutum gerekse tutuklanıp cezaevine getirilmeden önce kısmen ailemin de fazlasıyla güvenlik güçlerinin telkini doğrultusunda “Bağımsızlar” diye ifade edilen grupların arasında kalmayı tercih etmemdir. Zaten dana önce de dışarıdaki yaşamımda örgütlü, ideolojik-politik çizgileri net olan kimselerle bir tanışmam veya birlikte olmam gibi bir durumum yoktu. Bu durumda cezaevine konulurken bağımsızlar diye ifade edilen gruplarla kalma isteği ikinci bir rahatsızlık olacaktı. Yaklaşık 40-45 gün bu gruplarla kaldım. Oda-

İnsan Hakları Derneği

lar üç kişilikte. Benimle beraber kalanlar 37 ve 48 yaşlarındaki, yaşen benden büyük, yine siyasi suçlardan tutuklu insanlardı. Hatırlıyordum da, daha o odaya ilk girdiğimde bile hemen kendini hissettiren, ağır, soğuk ve itici bir atmosfer vardı. İsmi şimdi belirtmeyeceğim ama, özellikle bir tanesi vardı ki, yüz ifadesiyle, davranışlarıyla, konuşurken kullandığı kavramlar ve üslubuyla bende yoğun bir anti-pati uyandırdı. Zaten zaman ilerledikçe, ilk üç-dört gün içerisinde sezgilerimde haklı olduğum ortaya çıkmıştı. Hiç diyaloga gelmiyordu. Sempatik olmak gibi bir kaygısı yoktu. Oldukça bencil ve tüketici bir yapısı vardı. Sevgi ve şefkat göstereceği yerde bir cezaevini yaşatıyordu. Daha fazla dayanamadım ve cezaevi bünyesinde geliştirilen ortak etkinliklerde karşılaştığım bir-iki arkadaşın önerisiyle oda değiştirdim. Oda değişikliğinden öte, bir çizgi, politik tutum değişikliğiydi bu.

Gerek yeni oda arkadaşlarım gerekse ortak faaliyet alanlarında tanıştığım arkadaşlar ve gerekse hiçbir şekilde görüşemediğimiz bitişik veya çarpaz odalardaki arkadaşların, duvarlar üzerinden, çatıların üzerinden bize ulaştırdıkları notlarla yaşamım bambaşka bir boyut kazanmıştı. Gördüğüm ilgi, sevgi ve şefkat ki buna “yoldaşlık ilişkisi” diyorlardı, beni çok mutlu ediyor ve gün geçtikçe ruh ve düşünce dünyama yeni bir şekil veriyordu. Bundan sonrası benim için kendini toplarlama ve tarihsel, toplumsal değerleri bilince çıkarma ve bulunduğu anda ülkemizin demokratikleşmesi için verilen mücadelede kendini yetkinleştirip geleceğe hazırlama temelinde bir yoğunlaşma dönemi oldu.

F tipi cezaevleri fiziki-mimari yapısıyla insanları toplumsallıktan soyutlayıp, kendi kaderine bırakma, böylece bireysel zaaf, kaygı ve düşkünlüğü geliştirme alanlarıdır. İnsan maddi ve manevi paylaşımın tarihi özünü yaşatıp geliştirebilir. F tipleri bu özü parçalamayı yok etmeyi hedef almaktadır. Haftada yalnızca iki saat spor

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

ve sohbeta çıkarılmanın, yine ancak ondört günde bir, bir saat kütüphaneye çıkarılmanın başka türlü bir ifadesi olabilir mi?ayrıca 1 Nisan 2005 tarihli yeni CİK genelgesiyle tutuklu ve hükümlüler birbirinden ayrıştırıldı ki zaten aynı odalara verilmezlerdi. 1 Nisan'dan sonra ortak alanlarda da bu ayrıştırmaya gidildi. Böylece tutuklular ayrıca bir tecrite maruz bırakıldı. Böylelikle hükümlülerin ilgisi, deneyim ve tecrübelerinin rehberliğinin önüne geçildi. Bu ve benzeri uygulamalar bireyin iradesini kırmak, muhalif duruşunu pasivize etmek ve zamana yayılmış bir tasfiyeyi geliştirmeyi hedef alan uygulamalardır.

F tiplerinde tecrit ve izolasyon böyle pekiştirilmek istenirken, siyasi ve politik tutukluların bu çemberi kırmak veya en azından etkisini sınırlandırmak gibi tarihsel ve yaşamsal önemli bir direnişi pekiştirmeleri muhalif duruşumuzun bir gereğidir. Hapis kalmak kader değildir. Ve bizce tarih ve halkın karşısında meşru bir tarafı yoktur.

Yine de içeride kaldığımız sürece sosyal, kültürel, felsefik ve ideolojik eğitim, tecrit koşullarının yaratmak istediği erezyonun önüne geçmede temel yaklaşımımız olmalıdır. Geniş kitlelerinin demokratik muhalefeti devlet yapısını dönüştüreceği gibi cezaevleri gerçeği, özellikle tecrit ve izolasyon aşılacak, bu kez halk ve tarih karşısında suçlu pozisyonundaki gerçek zanlılar halk ve özgürlük mahkemelerinde yargılanabilecektir.

Bu temelde içeride veya dışarıda, tüm demokrasi ve özgürlük çizgisinde mücadele eden halk dinamiklerini se lamlıyor, özgürlüğe, demokrasiye ve barışa olan inancımızı yineliyoruz. Saygılarımla

Alican Demir
Kırklar 1 nolu F Tipi Cezaevi Buca / İzmir

İnsan Hakları Derneği

Merhaba (Mehmet Akpolat)

Gündem gazetesinde, İHD Genel Merkezi Cezaevleri Çalışma Grubu olarak “Tecridi Yaşayanlar Anlatıyor” kapsamındaki çalışmanızı okudum. İmrâli sistemi ve 19 Aralık operasyonlarından sonra gündeme yoğunca gelen ve hatta toplumda da belli oranda kanıksattırılan tecrit olayını yaşayan biri olarak, kalemime boyun eğmiş birkaç satırı sizinle paylaşmak istedim. Tabii, her şeyden önce, yalnızlığım(ız)a dostluk elinizi uzattığınız için çok teşekkür ederim.

Sizlere bu satırı Adalet Bakanlığınca “yüksek güvenlikle cezaevleri” statüsündeki kabul edilen Siirt E Tipi Kapalı Cezaevi’nden yazmaktayım. Bir Kürt yurtseveri olarak, 1995 yılından beri cezaevinde idamdan dönüştürülmüş ağırlaştırılmış müebbet hükmüyle bulunmaktayım. Tecrit ve izolasyon politikalarını yasal güvenceye kavuşturan yeni TCK’yla birlikte, cezaevleri tüm insanlık dışı uygulamaların uygulama merkezleri haline getirildi. Cezaevlerinden gün geçmiyor ki, birbirinden düşündürücü baskı, keyfi uygulama haberleri toplumun vicdanına yapışmasın. Cezaevleri her zaman bir ülkedeki mevcut sistemin aynası durumundadır. Sistemin niteliğini en iyi gözler önüne seren cezaevlerinde uygulanan politikalar olmuştur. İHD olarak da cezaevlerinde uygulanan politikaları benim/bizler gibi yaşayarak bildiğinizden aktarmak istemiyorum. Fakat, kalemim mahşerin zebanilerine dönüşmüş duymak istemeyen kulaklara bir ses düşünceyle yazmak istiyor.

Bu satırları tek kişilik hücreden yazıyorum. Ağırlaştırılmış, müebbetin hükmü tek başına kalacaksın, konuşmamalı, görmemeli, hissetmemeli, sosyal paylaşım girmeyeceksin biçiminde yaşatılıyor. Duvarların ardında katı bir izolasyonla çerçeveslendirilmiş hücreler, sevincin başını alıp gittiği mekanlar olmakta. Sessiz günler anlamlarını yitirirken, suskun günler bana değmeden akıp

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

gitmekte yalnızlığımda. Bu zamansızlık içerisinde ölüm rengindeki duvarlar musallat edilmiş yüreğime. Umutların viraneye dönüştürüldüğü böylesi zamanın yitmişliğinde pusuya yatan özlem hep geçmişe uzanıyor. “Dışarı” esrarlı bir giz artık benim ve bizler için. Yaşam zindancı zihniyet tarafından cehenneme çevrilmeye çalışılırken, dayanılmaz özlem deryasındaki hoş kulaçlar hep payım(ız)a düşüyor.

Genel konseptin bir parçası konumundaki cezaevlerinde devrimci muhalefeti bu tür uygulamalarla tepkisizleştirmek, siyasi ve insani kimliğinden uzaklaştırmak amaçlanmaktadır. 12 Eylül’de baskı-şiddet uygulamaları, daha sonra rehabilite politikaları ve şimdi de tecritize politikalarıyla yok etme devrede. 12 Eylül’den o karanlık yıllarında yaşanan türden sistemli baskı işkence vahşet yom belki ama insanı psikolojik-sosyal yönden tüketmeye, zamana yayılmış bir çürütmeye, ölümü yaratmaya dönük sistemli bir uygulama var. şuan uygulanan böylesi politikaların, geçmişte uygulananlardan en büyük farkı hedef alınan tamamen insani kimlik oluyor. Uygulamalar insanın psikolojik-sosyal varlığını, dayanışma ihtiyacını, kendini üretme, tabiiri caizse “yatak, mutfak ve tuvalet” arasında bir hortum yaratılmak istenmektedir.

Toplumun vicdanında kanayan bu yara umarım bir an önce iyileştirilir. Çünkü, böylesi mekanlarda yitirilen her bir insan beraberinde toplumun vicdanından da bir şeyler söküğe götürdüğü kanısındayım.

Tekrardan, yalnızlığım(ız)a uzattığınız dost eli için teşekkürlerimi sunarken, tüm çalışmalarınızda üstün başarılar dilerim. En içten duygularıyla selam, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Mehmet Akpolat
F Tipi Kapalı Cezaevi D-35 / SİİRT

İnsan Hakları Derneği

Sevgili İHD alışanları (İsmail Biçen)

Biz ierdekiiler için gösterdiğiniz çaba ve duyarlılıktan ötürü teşekkür eder varlığınızla sürekli yanı başımızda olma hissini verdiğinizi de ayrıca belirtmek isterim.

14 Ekim 2005 tarihli mektubunuzu 8 Kasım 2005 tarihinde aldım. Düşünün ki Başkent'ten bir mektup 25 günde ancak bize ulaşıyor. Bu bile hakların kısıtlı varlığını yeterince ifade ediyor. Her şeyden önce normal insan olma duygusunu her fırsatta bizden uzaklaştırmak isteyen bir sistem mevcut. Bunun içerisinde “teki”leşmeyi daima “en tehlikeli kişi” imajıyla senin varlığını, nefes alıp-vermeni dahi şüpheyle karşılama var.

Periyodik olarak cezaevlerine sürekli Bakanlıktan genelgeler gelir. Ne ilginçtir ki genelgeler hep hak kısıtlılığına yönelik oluyor. Zaman ilerliyor, ağ geçiyor, gelişim çağında aydınlanma olurken, bizim için her geçen zaman “devlet yetkililerince kazanılmış deneyimler” sonucunda hak kısıtlılığı, yalnızlaştırma, kişiliksizleştirme ve insani özelliklerden uzaklaştırma hedefleniyor. Bunları rneklerle daha da aydınlatabiliyoruz ancak, diğer arkadaşların yazacağını düşünerek, ayrıntılandırmıyorum.

Akılalmaz tecrit oyunlarıyla yüreğimizin tüm insani duygularından yoksun olmasını isteyen bir sistem aynı zamanda bizleri her duyguya da yabancı bırakmak istiyor. Öyle ki bazen zindanda bir müddet sonra tüm renkler hep tek renge alıyor.

Cezaevlerindeki baskılar ve devlet politikası olduğu için cezaevleriyle ilişkili diğer kurumlar bu tecridi tamamlar pozisyondadır. Buna en iyi örnek mahkemelerdir. Hiçbir mahkeme cezaevi içindeki hak kısıtlamaları ve baskılar sonrasında yaşananlara ilişkin bir siyasi tutukluyu bugüne kadar haklı bulmamıştır.

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

Tekrardan bu ağır koşullar altında varlığınızla yanibaşımızda olma hissini verdiğiniz için, umudumuzu diri tuttuğunuz için, her insanı sevdiğiniz için teşekkürlerimi sunuyor, selam ve saygılarımı iletiyorum.İyi günler dileklerimizle esen kalın.

İsmail Biçen
Adıyaman E Tipi Cezaevi

Not: 19 Aralık 2000'de yaşıyanlar için yazdığım şiiri de sizlere göndermek istiyorum.

İnsanlar ölüyor
İnsanlar ölüyor
İnsanlar ölüyor elinde devletin
Duyan yok mu,
İnsanlar
İnsanlar çığlık çığlığa elinde devletin
Ses veren yok mu,
İnsanlar ölüyor
İnsanlar
Herkesin gözü önünde
Gören yok mu

Yürek sızlıyor mu ey kalanlar
Daha duruyor mu yerinde vicdan
Gülen insanlar

Dağ başında yitirdiklerimiz gibiydiler hepsi
Ne olduğunu anlamadılar ama
Bir sabah ölümün geldiğini bildiler
Gölün gözlerle
Parıldamayan umutla
Seven yürekle ayrıldılar bizden
Giden onlar
Seven onlar

İnsan Hakları Derneği

İnsanlar ölüyor
İnsanlar
Sen hiçbir şey yapamıyorsun
Ölmekten başka

İsmail Biçen

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

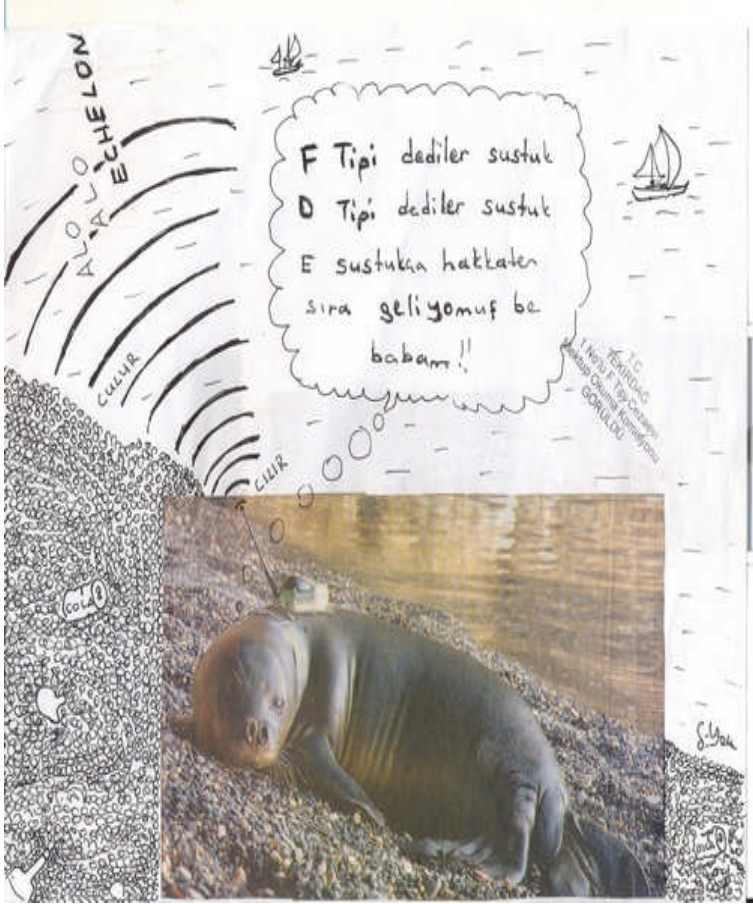
Mahkumların Çizimleri

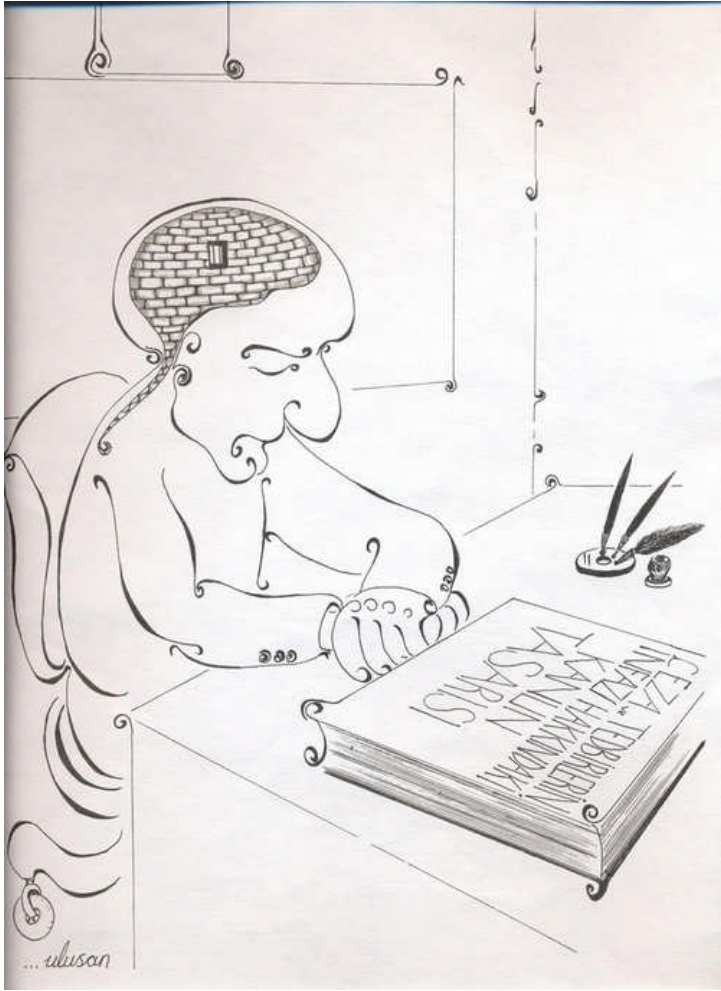
İnsan Hakları Derneği

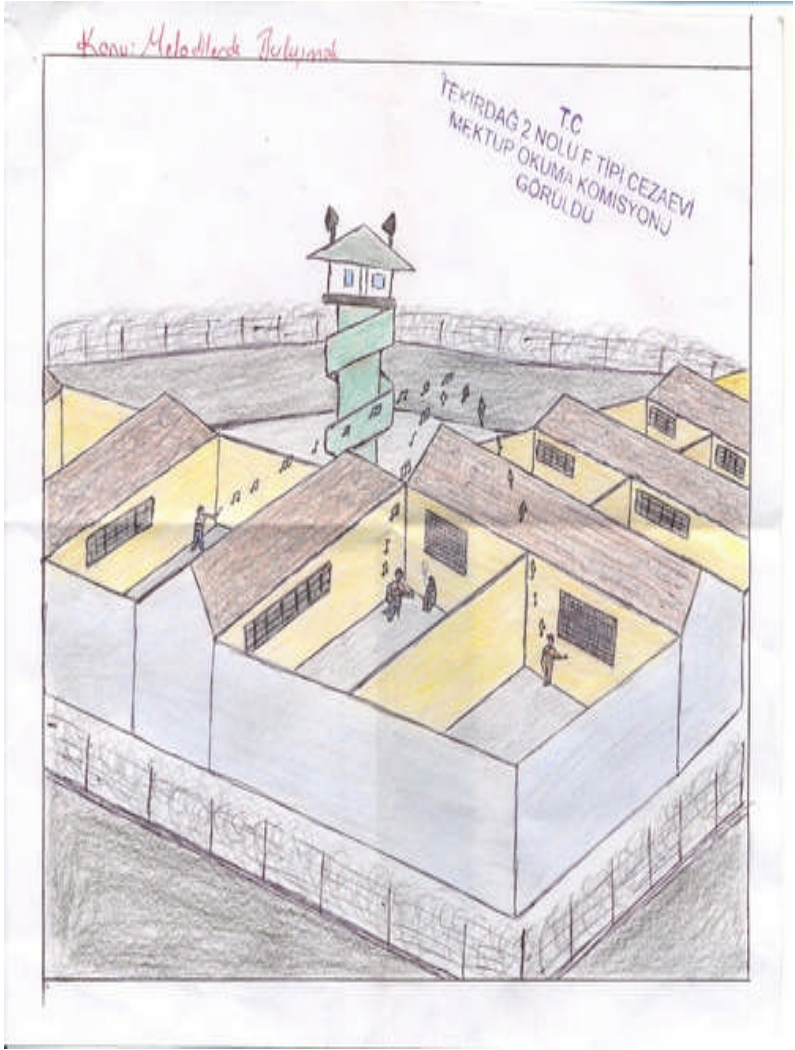
Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

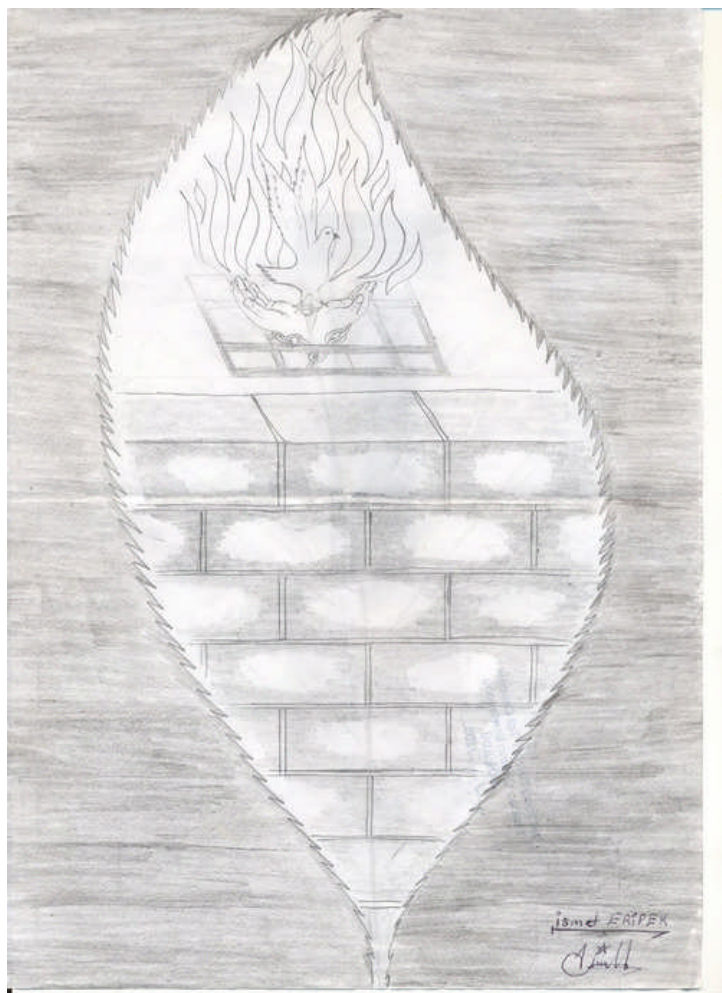
İnsan Hakları Derneği

Tecridi yaşıyanlar anlatıyor

İnsan Hakları Derneği

Tecridi yaşayanlar anlatıyor

Merhaba;
İçimde beslediğim tüm güzellikler adına selamlıyor, saygılar sunuyorum. Kaç zamandır yazmak düşüncesini önüme koymuştum ama neresinden, hangi uçundan bağlamalıy bir türlü kestiremiyordum.

Şuan dışarda korkunç bir ayaz var, içerilere kadar giriyor, sonra da bedenlerimize kadar sızıyor. Çok soğuk çok. Yıllardır içerdeyim şu zindanda hiç sıvıdığım hatırlamıyorum. Fakat en azından eskiden elbisene sınır yoktu. Şimdi iki kazak elbiselerin depoda birikip kalır ama giyemezsin. Tecrid sadece yalnız kalmayla sınırlı değil, ayrıntılara o kadar kapsamlı serpiştirilmiş ki, çoğu şeyi söz konusu etmeye tenezzül etmezsin, kendine yakıştıramazsın ama hepsi üst üste gelince, öldürücü bir hal alır. Bilmem anlatabiliyor muyum...

Evet tecritliklerimizde güvenliğe dönük sakıncalı kısıtlamalar olsa da neyse deriz, lakin öyle değil, anlamsızlıklar o kadar çok ki, akıl erdiremediklerimiz o kadar uğruna ki, sormağın gitsin, Cezaletsiniz, suçlusunuz ya, onun için çiçek koklamaktan, çiçek büyütmekten de yoksunuz. Bakı da toprak bile içeri verilmez. Oysa ki çiçekten güzel şey olur mu dünyada? Çiçeklerin ne zarar, günahı olur ki... Biz içerdekiler bu hasrete dayanamayız, ama artık karavana yemeklerinden, artık sebzelerden, çaydan toprak yapıp, sonra bir süre bekletip bu onun evrimsel dönemi oluyor- şöyle veya böyle halledip çiçek dikeriz kendimize. Ama yok o da yasak. Toprağa yasaklısın ya... Bu yaz sarmasak ettik, kendimizin yarattığı toprakla. Ama büyütmedik. Yüksekler, duvarları aşar düşleri ile ekmiştik, ama topraksızlıktan sararıp soldular.

Yazılacak çok şey var ama, hangisine dokunsam kil... Anadilince anama bir mektup yazamadığıma yanar, kanarım. Yasak. Yabancı dil statüsüne bile girmiyor Kürtçe. Tecrümeye parası verissem ancak öyle olabilirdim-bahsedilen paraysa o kadar yüklü ki, aylarca hiçbir harcama yapmasam da karşılayamam-anama diyorum, 'sen yine de bekle, bir gün anlayacağın dilden yazarım iki satır yeter ki bekle. Tabii ömrü beklersel!...

Biz, ben yine de iyimser olmayı, umutlu olmayı elden bırakmamaya çalışacağız.

Tüm içtenliğimle selamlıyor, saygılar sunuyorum.

Gülizar AKIN
E Tipi Cezaevi
ELBİSTAN

İnsan Hakları Derneği
Tunalı Hilmi Cad. No: 104/4
Kavaklıdere / ANKARA
Tel : (0 312) 466 49 13 - 14
e-mail: posta@ihd.org.tr

ISSN 975-7090-13-1

9789757090137